

ZAKON O NEMATERIALIZIRANIH VREDNOSTNIH PAPIRJIH

PREDLOG

EVA: 2026-1611-0039

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejetje predloga zakona

Ocena stanja na področju urejanja

Področje nematerializiranih vrednostnih papirjev v Republiki Sloveniji ureja Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (Uradni list RS, št. 75/15, 74/16 – ORZNP48, 5/17, 15/18 – odl. US in 43/19; v nadaljnjem besedilu: ZNVP-1), ki je začel veljati 23. oktobra 2015. ZNVP-1 je nadomestil prejšnji Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih iz leta 1999 in uredil pravni režim nematerializiranih vrednostnih papirjev v enotnem sistemu centralnega registra, ki ga vodi centralna depotna družba.

ZNVP-1 temelji na konceptu, da so vsi nematerializirani vrednostni papirji evidentirani izključno v centralnem registru pri centralni depotni družbi. Ta koncept je bil ob sprejetju zakona ustrezen, saj je odražal takratno stanje kapitalskih trgov in infrastrukture v Republiki Sloveniji ter pravni okvir Evropske unije, zlasti Uredbo (EU) št. 909/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah ter o spremembi direktiv 98/26/ES in 2014/65/EU ter Uredbe (EU) št. 236/2012 (UL L št. 257 z dne 28. 8. 2014, str. 1), zadnjič spremenjeno z Uredbo (EU) 2023/2845 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2023 (UL L 2023/2845 z dne 27. 12. 2023) (v nadaljnjem besedilu: Uredba 909/2014/EU).

Od sprejetja ZNVP-1 so se razmere bistveno spremenile. Na ravni Evropske unije je bila sprejeta Uredba (EU) 2022/858 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o pilotni ureditvi za tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence ter spremembi uredb (EU) št. 600/2014 in (EU) št. 909/2014 ter Direktive 2014/65/EU (UL L št. 151 z dne 2. 6. 2022, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2022/858/EU), ki je vzpostavila regulativni okvir za uporabo tehnologije razpršene evidence pri trgovanju in poravnavi finančnih instrumentov. Navedena uredba omogoča, da finančne instrumente DLT evidentirajo in poravnajo tudi drugi subjekti, ne le centralne depotne družbe, pod pogojem pridobitve ustreznega dovoljenja. ZNVP-1 uporabe te tehnologije ne predvideva in ne ureja.

Hkrati je bila v okviru Strategije razvoja trga kapitala 2023–2030, ki jo je Vlada Republike Slovenije sprejela leta 2023, ugotovljena potreba po vzpostavitvi pravnega okvira za digitalizacijo in vključenost malih in srednjih podjetij na kapitalski trg, vključno z zakonodajnimi spremembami za podporo temu cilju. Veljavni ZNVP-1 tega ne omogoča, saj zahteva, da se vsi nematerializirani vrednostni papirji vodijo izključno v centralnem registru pri centralni depotni družbi.

Predpisi, ki urejajo to področje

Na nacionalni ravni področje poleg ZNVP-1 urejajo ali se nanj nanašajo Zakon o gospodarskih družbah, ki ureja izdajo in prenos delnic v nematerializirani obliki, Zakon o trgu finančnih instrumentov, ki ureja centralni depo in poravnavo, Zakon o prevzemih, ki določa obveznost vodenja delnic prevzemnih družb pri centralni depotni družbi, Zakon o izvršbi in zavarovanju, ki ureja izvršbo na nematerializirane vrednostne papirje, Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju, ki ureja ravnanje z nematerializiranimi vrednostnimi papirji v insolventnih postopkih, Zakon o finančnih zavarovanjih, ki ureja finančna zavarovanja na nematerializiranih vrednostnih papirjih, Obligacijski zakonik, ki v 212. členu opredeljuje vrednostni papir in dopušča, da se zanj šteje tudi zapis na mediju, če je tako določeno s posebnim zakonom, ter Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, ki ureja pregled stranke.

Na ravni Evropske unije področje urejajo Uredba 909/2014/EU, ki ureja dejavnost centralnih depotnih družb in sisteme poravnave vrednostnih papirjev, Uredba 2022/858/EU, ki vzpostavlja pilotno ureditev za tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence, ter Direktiva 98/26/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 1998 o dokončnosti poravnave pri plačilih in sistemih poravnave vrednostnih papirjev (UL L št. 166 z dne 11. 6. 1998, str. 45), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2024/886 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. marca 2024 (UL L 2024/886 z dne 19. 3. 2024) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 98/26/ES).

Ugotovitve pri spremljanju izvajanja veljavnega predpisa

ZNVP-1 je v obdobju od leta 2015 uresničil svoj prvotni cilj — zagotovil je pravno podlago za vodenje centralnega registra nematerializiranih vrednostnih papirjev pri centralni depotni družbi ter poenostavil in posodobil ureditev, ki je pred tem izhajala iz zakona iz leta 1999. Doseganje tega cilja je bilo ocenjeno na podlagi neprekinjenega delovanja centralnega registra, odsotnosti sistemskih motenj pri poravnavi in uspešno izvedene ukinitve registrskih računov.

Spremljanje izvajanja zakona in razvoja kapitalskih trgov pa je pokazalo štiri pomanjkljivosti. Prvič, zakon ne predvideva možnosti uporabe tehnologije razpršene evidence za evidentiranje nematerializiranih vrednostnih papirjev; Uredba 2022/858/EU, ki se uporablja od 23. marca 2023, je vzpostavila okvir za tržne infrastrukture DLT, ZNVP-1 pa ga ne podpira z nacionalnim pravnim okvirom, zlasti glede pravnih učinkov vpisov v razpršeno evidenco, nepreklicnosti nalogov za vpis in dokončnosti poravnave. Drugič, zakon ne omogoča izdaje nematerializiranih vrednostnih papirjev brez vključitve centralne depotne družbe, kar je vstopna ovira za manjše izdajatelje, ki želijo izdati nekotirane vrednostne papirje. Tretjič, terminologija zakona je vezana izključno na centralni register in centralno depotno družbo, kar onemogoča njeno smiselno uporabo za druge oblike evidenc. Četrtič, ZNVP-1 ne ureja dobroverne pridobitve nematerializiranega vrednostnega papirja niti popravka nepravilnega vpisa, čeprav je prvi institut vseboval že prejšnji zakon iz leta 1999, zaradi česar je danes nejasno, kaj velja, kadar je vpis opravljen brez veljavne podlage.

Poglavitni problemi oziroma vprašanja na področju urejanja

Prvi problem je odsotnost nacionalnega pravnega okvira za uporabo tehnologije razpršene evidence pri evidentiranju vrednostnih papirjev. Uredba 2022/858/EU ureja pogoje za pridobitev dovoljenja za upravljanje tržnih infrastruktur DLT, ne ureja pa pravnih učinkov vpisov v razpršeno evidenco, ki ostajajo v pristojnosti nacionalnega prava. Brez ustreznega okvira bi upravljavci s sedežem v Republiki Sloveniji delovali v pravni negotovosti glede nastanka, prenosa in prenehanja nematerializiranih vrednostnih papirjev, imetništva, bremen ter odgovornosti za pravilnost evidence.

Drugi problem je nezmožnost izdaje nekotiranih nematerializiranih vrednostnih papirjev brez centralne depotne družbe. Za manjše izdajatelje, ki želijo izdati nekotirane vrednostne papirje, na primer v okviru množičnega financiranja ali zaprtih ponudb, je obvezna vključitev centralne depotne družbe nesorazmerno breme, ki povečuje stroške in zapletenost izdaje. Obseg problema kaže dejstvo, da je v centralnem registru evidentiranih razmeroma malo izdaj nekotiranih vrednostnih papirjev manjših izdajateljev, medtem ko je v drugih državah članicah, ki so vodenje evidenc pri izdajatelju že omogočile, ta možnost v uporabi.

Tretji problem je terminološka in sistemska neusklajenost ZNVP-1 s pravnim okvirom Evropske unije. Zakon je bil sprejet pred Uredbo 2022/858/EU in pred pripravo predlogov novih aktov Evropske unije o dokončnosti poravnave, zaradi česar ne zajema pojmov, ki so postali del prava Evropske unije na tem področju, kot so finančni instrument DLT, razpršena evidenca in tržna infrastruktura DLT.

Četrti problem je neusklajenost drugih zakonov, ki se sklicujejo na ZNVP-1 ali uporabljajo terminologijo, vezano izključno na centralni register in centralno depotno družbo.

Kako so bili problemi ugotovljeni

Problemi so bili ugotovljeni v okviru priprave in izvajanja Strategije razvoja trga kapitala 2023–2030, ki kot prvi steber določa digitalizacijo in vključenost malih in srednjih podjetij ter predvideva vzpostavitev zagonskega trga s tehnično infrastrukturo na podlagi tehnologije razpršene evidence in konkretne zakonodajne spremembe za podporo temu cilju.

V okviru izvedbe strategije je bila v letu 2024 pripravljena pravna analiza veljavnega pravnega in regulativnega okvira za prepoznavanje regulativnih ovir pri uporabi tehnologije razpršene evidence, izdelana za Ministrstvo za finance, Agencijo za trg vrednostnih papirjev, Banko Slovenije in druga ministrstva. Analiza je opredelila potrebne spremembe ZNVP-1 in drugih zakonov ter podala predloge za

ureditev pravne narave vrednostnih papirjev na podlagi tehnologije razpršene evidence, pravnih učinkov vpisov, opravljanja finančnih storitev in kolizijskih pravil.

Problemi so bili dodatno potrjeni pri spremljanju izvajanja Uredbe 2022/858/EU, s primerjalnopravno analizo ureditev v državah članicah, ki so nacionalno zakonodajo že prilagodile, ter z analizo predlogov novih aktov Evropske unije na tem področju.

Predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja

Uredba 909/2014/EU v 3. členu določa obveznost evidentiranja prenosljivih vrednostnih papirjev, s katerimi se trguje na mestih trgovanja, pri centralni depotni družbi.

Uredba 2022/858/EU vzpostavlja pravni okvir za mesta trgovanja DLT, sisteme poravnave DLT in sisteme trgovanja in poravnave DLT ter omogoča izvetja iz nekaterih zahtev, kadar te niso združljive z uporabo tehnologije razpršene evidence.

Direktiva 98/26/ES ureja dokončnost poravnave pri plačilih in sistemih poravnave vrednostnih papirjev; predlog zakona jo delno prenaša v delu, ki se nanaša na nepreklicnost nalogov za vpis in na učinke postopkov zaradi insolventnosti na poravnavo.

Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o dokončnosti poravnave in razveljavitvi Direktive 98/26/ES ter spremembi Direktive 2002/47/ES o dogovorih o finančnem zavarovanju (COM(2025) 941; v nadaljnjem besedilu: predlog uredbe o dokončnosti poravnave) predvideva rešitve, ki jih predlog zakona zavestno anticipira, in sicer glede dokončnosti poravnave v sistemih na podlagi tehnologije razpršene evidence in glede uporabe sredstev na dan začetka postopka zaradi insolventnosti.

Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb (EU) št. 1095/2010, št. 648/2012, št. 600/2014, št. 909/2014, 2015/2365, 2019/1156, 2021/23, 2022/858, 2023/1114, št. 1060/2009, 2016/1011, 2017/2402, 2023/2631 in 2024/3005 v zvezi z nadaljnjim razvojem povezovanja kapitalskih trgov in nadzora v Uniji (COM(2025) 943; v nadaljnjem besedilu: predlog krovne uredbe) predvideva bistvene spremembe Uredbe 2022/858/EU, zlasti razširitev področja uporabe, uvedbo poenostavljene ureditve, notarskih storitev DLT, storitev centralnega vodenja računov DLT in poravnalnih shem. Hkrati spreminja Uredbo 909/2014/EU tako, da centralnim depotnim družbam izrecno omogoča uporabo tehnologije razpršene evidence, med drugim z novo opredelitvijo nematerializirane evidence, ki dopušča ustvarjanje in spreminjanje elektronske evidence z uporabo te tehnologije.

Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o okviru prava družb 28. režima (COM(2026) 321; v nadaljnjem besedilu: predlog uredbe o 28. režimu) uvaja novo enotno pravnoorganizacijsko obliko za zagona in hitro rastoča podjetja. V 53. členu določa, da so delnice te družbe obvezno nematerializirane in evidentirane v digitalnem registru delnic, ki ga vzpostavi in vodi družba sama, vpis pa ima konstitutivni učinek; drugi odstavek istega člena dopušča uporabo tehnologije razpršene evidence ali druge digitalne rešitve, 54. člen pa določa minimalne podatke registra. Predlog uredbe potrjuje usmeritev Evropske unije k omogočanju vodenja evidenc neposredno pri izdajatelju za nekatere vrednostne papirje.

Mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja

Na področje urejanja neposredno ne vpliva noben mednarodni sporazum. Sporazum o Evropskem gospodarskem prostoru vpliva posredno, kolikor razširja področje uporabe pravnega reda Evropske unije na države podpisnice.

Odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije

Ustavno sodišče Republike Slovenije je z odločbo št. U-I-196/16-13, U-I-197/16-13 z dne 18. januarja 2018 (Uradni list RS, št. 15/18) razveljavilo prvo in drugo poved četrtega odstavka 48. člena ZNVP-1, ki sta omejevali stroške vodenja registrskih računov. Predlog zakona te problematike ne ureja, ker je bil postopek ukinitve registrskih računov medtem zaključen in institut registrskega računa ne obstaja več.

Odločbe Sodišča Evropske unije

Na področju urejanja predloga zakona ni relevantnih odločb Sodišča Evropske unije.

Razlogi za sprejetje novega predpisa

Sprejetje novega zakona, ki v celoti nadomesti ZNVP-1, je utemeljeno s tremi razlogi.

Prvič, obseg potrebnih sprememb presega okvir, ki bi bil primeren za novelo. Uvedba dveh novih režimov vodenja evidenc, posplošitev splošnega dela zakona za vse tri režime in usklajitev petih drugih zakonov pomenijo spremembo koncepta zakona, ki po nomotehničnih smernicah zahteva sprejetje novega zakona.

Drugič, nov zakon zagotavlja preglednost in uporabnost besedila. ZNVP-1 je bil že dvakrat noveliran, nadaljnje noveliranje z uvedbo novih poglavij in bistveno spremenjenim pojmovnim aparatom pa bi besedilo naredilo nepregledno.

Tretjič, nov zakon omogoča sistemsko skladno ureditev, pri kateri splošni del v I. do V. poglavju ureja enotne pravne učinke vpisov za vse tri režime, VI. do VIII. poglavje pa posebnosti posameznega režima. Take strukture v okviru novele ZNVP-1 ne bi bilo mogoče doseči brez korenite preureditve celotnega besedila.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predloga zakona je celovita posodobitev pravnega okvira za nematerializirane vrednostne papirje, ki v celoti nadomesti ZNVP-1. Predlog zakona zasleduje pet poglavitnih ciljev.

Vzpostavitev pravnega okvira za tri režime vodenja evidenc. Predlog zakona omogoča, da se nematerializirani vrednostni papirji vodijo v centralnem registru pri centralni depotni družbi, v razpršeni evidenci pri upravljavcu evidence finančnih instrumentov DLT ali v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi. Prvi in tretji režim sta tehnološko nevtralna, drugi pa je vezan na tehnologijo razpršene evidence. S tem se omogoči uporaba te tehnologije za evidentiranje, prenos in obremenitev nematerializiranih vrednostnih papirjev, ne da bi bila predpisana.

Vzpostavitev pogojev za vključenost malih in srednjih podjetij na kapitalski trg. Cilj izhaja iz prvega stebra Strategije razvoja trga kapitala 2023–2030. Razpršena evidenca vzpostavlja nacionalni pravni okvir za tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence, evidenca pri izdajatelju ali tretji osebi pa manjšim izdajateljem omogoča izdajo nekotiranih nematerializiranih vrednostnih papirjev brez obvezne vključitve centralne depotne družbe, ob hkratnem zagotavljanju preglednosti in zaščite imetnikov.

Zagotovitev enotnih pravnih učinkov vpisov ne glede na izbrani režim. Nastanek, prenos, prenehanje, imetništvo, dobroverna pridobitev, popravek nepravilnega vpisa in bremena so urejeni v splošnem delu zakona in se enako uporabljajo v vseh treh režimih. Izdajatelji, imetniki in tretje osebe se lahko zanesejo na enako pravno varnost ne glede na to, kje se evidenca vodi.

Usklajitev pravnega reda z razvojem prava Evropske unije na področju kapitalskih trgov. Predlog zakona dopolnjuje Uredbo 2022/858/EU z nacionalnimi določbami o pravnih učinkih vpisov, ki jih navedena uredba ne ureja, ter delno prenaša Direktivo 98/26/ES. Hkrati zavestno anticipira nekatere rešitve iz predloga uredbe o dokončnosti poravnave.

Usklajitev drugih zakonov z novim pravnim okvirom. Predlog zakona spreminja pet zakonov — o gospodarskih družbah, o trgu finančnih instrumentov, o prevzemih, o izvršbi in zavarovanju ter o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju — tako, da je terminologija usklajena in da so novi režimi vodenja evidenc ustrezno upoštevani v celotnem pravnem redu.

Doseganje ciljev se bo spremljalo s petimi kazalniki.

Prvi je število izdajateljev, ki vodijo evidenco pri sebi ali pri tretji osebi. Agencija za trg vrednostnih papirjev na podlagi zakona vodi in javno objavlja seznam teh izdajateljev. Kazalnik omogoča presojo, ali je zakon uresničil cilj vključenosti malih in srednjih podjetij z znižanjem vstopnih stroškov. Začetno stanje ob uveljavitvi zakona je nič izdajateljev, ciljno stanje pa je pozitivna rast v prvih treh letih.

Drugi je število subjektov, ki pridobijo dovoljenje za upravljanje tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence in evidentirajo finančne instrumente DLT v razpršeni evidenci. Podatke o izdanih dovoljenjih vodi Evropski organ za vrednostne papirje in trge v javnem registru.

Tretji je število in vrednost nematerializiranih vrednostnih papirjev, izdanih v posameznem režimu. Podatke o centralnem registru vodi centralna depotna družba, o razpršeni evidenci upravljaavec evidence finančnih instrumentov DLT, o evidenci pri izdajatelju pa agencija razpolaga s podatki iz notifikacij.

Četrti je število in vrsta prekrškovnih postopkov agencije, zlasti v zvezi z evidencami pri izdajateljih. Kazalnik omogoča presojo ustreznosti izbrane ravni regulacije — veliko število kršitev bi nakazovalo potrebo po strožji ureditvi, odsotnost kršitev pa bi potrjevala ustreznost izbranega pristopa.

Peti je ocena usklajenosti zakona z razvojem prava Evropske unije. Ob sprejetju uredbe o dokončnosti poravnave bo treba z novelo odstraniti določbe, ki prenašajo Direktivo 98/26/ES, in presoditi, ali anticipirane rešitve ustrezajo končnemu besedilu uredbe. Ob sprejetju krovne uredbe bo treba preveriti, ali drseča sklicevanja na Uredbo 2022/858/EU ustrezno zajemajo nove subjekte.

Vrednotenje učinkov zakona se izvede tri leta po začetku njegove uporabe.

2.2 Načela

Predlog zakona temelji na sedmih načelih.

Načelo konstitutivnosti vpisa. Nematerializirani vrednostni papirji ter pravice in bremena na njih nastanejo, se prenesejo, spremenijo in prenehajo z vpisom v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev. Vpis torej ne izkazuje pravnega položaja, temveč ga ustvarja. Načelo je izrečeno enkrat in na splošno ter konkretizirano v posameznih določbah o nastanku, prenosu, prenehanju, pridobitvi zastavne pravice in nastanku prepovedi razpolaganja. Izjeme so izrecne in se nanašajo zlasti na vpise na podlagi pravnomočnih odločb, sklepov o dedovanju in statusnih preoblikovanj, kjer vpis učinkuje ugotovitveno.

Načelo enotnosti pravnih učinkov vpisov. Nastanek, prenos, prenehanje, imetništvo, dobroverna pridobitev, popravek nepravilnega vpisa in bremena imajo enake pravne učinke ne glede na režim, v katerem se evidenca vodi. Splošni del zakona te učinke ureja enotno, s čimer se zagotavljata pravna varnost in predvidljivost za imetnike in izdajatelje. Načelo je hkrati merilo, po katerem se presoja vsaka določba posebnega dela: kar zadeva pravne učinke, sodi v splošni del, kar zadeva način izvedbe, pa v poglavje o posameznem režimu.

Načelo zaupanja v evidenco. Kdor v pravnem prometu pošteno ravna in se zanese na podatke, evidentirane v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev, zaradi tega ne sme trpeti škodljivih posledic. Načelo je nujna posledica konstitutivnosti vpisa — če se pravice pridobivajo z vpisom, mora biti mogoče vpisu zaupati, sicer bi moral vsak pridobitelj preverjati veljavnost celotne verige prejšnjih vpisov. Iz njega izhajata institut dobroverne pridobitve in ureditev popravka nepravilnega vpisa, prikrajšani pa ima odškodninski zahtevek proti upravljavcu evidence.

Načelo tehnološke nevtralnosti. Zakon ne predpisuje uporabe določene tehnologije za vodenje evidenc. Evidenca se lahko vodi s klasičnimi informacijskimi sistemi ali z uporabo tehnologije razpršene evidence, kar opredelitev evidence izrecno dopušča. Načelo velja za vse tri režime; v centralnem registru in v evidenci pri izdajatelju je izbira tehnologije prosta, v razpršeni evidenci pa je uporaba te tehnologije predpostavka režima samega, ker izhaja iz Uredbe 2022/858/EU. Enako izhodišče velja za pametne

pogodbe, ki so urejene v splošnem delu in so zato dopustne povsod, kjer jih tehnologija evidence omogoča.

Načelo sorazmernosti regulacije. Zakon stopnjuje intenzivnost regulacije glede na tveganje, ki ga posamezen režim prinaša. Centralni register je najstrožje reguliran, ker zajema kotirane vrednostne papirje in sistemsko pomembno infrastrukturo. Razpršena evidenca je regulirana neposredno z Uredbo 2022/858/EU in dopolnilno s tem zakonom. Evidenca pri izdajatelju ali tretji osebi je najlažje regulirana, ker zajema nekotirane vrednostne papirje manjših izdajateljev, pri čemer zaradi odsotnosti mesta trgovanja in poravnalnega sistema ter zaradi izključitve fiduciarnega imetništva sistemske razsežnosti ni.

Tudi v tem režimu pa zakon določa vrsto varoval — minimalne funkcionalne zahteve za evidenco, obveznost notifikacije agenciji tako za izdajatelja kot za tretjo osebo, ki evidenco vodi, javni seznam evidenc pri agenciji, javno objavo podatkov na spletnem mestu izdajatelja, rok za opravo vpisa, pravico agencije do vpogleda, pooblastilo agenciji za izdajo podzakonskega akta o tehničnih zahtevah, pooblastilo za prepoved vodenja evidence z odreditvijo prenosa ter prekrškovne določbe. Uporaba režima je omejena na izdajatelje, ki so pravne osebe s sedežem v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici, enak pogoj pa velja za tretjo osebo, ki vodi evidenco za izdajatelja. Predlagana ureditev je s tem strožja od primerljivih ureditev v Avstriji in Franciji, ki za vodenje registra pri izdajatelju ne določata ne minimalnih zahtev ne obveznosti obveščanja nadzornega organa, in strožja od predloga uredbe o 28. režimu, ki digitalni register delnic prepušča družbi brez posebnih nadzornih mehanizmov. Kapitalskih in organizacijskih zahtev po vzoru tistih, ki po Uredbi 909/2014/EU veljajo za centralne depotne družbe, predlog zakona ne določa, ker centralna depotna družba vodi evidence za celoten trg in izvaja poravnavo, izdajatelj lastnih nekotiranih vrednostnih papirjev pa s tem ni primerljiv.

Načelo proste izbire izdajatelja. Izdajatelj nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki niso uvrščeni v trgovanje na mestu trgovanja in niso lastniški vrednostni papirji izdajatelja po zakonu, ki ureja prevzeme, prosto izbira med režimi vodenja evidence. Zakon za nekotirane vrednostne papirje ne nalaga obvezne uporabe centralne depotne družbe, temveč izbira prepušča poslovni presoji izdajatelja. Prehod med režimi je mogoč v obe smeri, pri čemer prehod ne posega v pravice imetnikov in v vpisana bremena.

Načelo usklajenosti s pravnim redom Evropske unije. Zakon dosledno upošteva zahteve neposredno uporabljivega prava Evropske unije in se nanj sklicuje z drsečimi sklicevanji, ki zagotavljajo samodejno zajemanje prihodnjih sprememb. Uporablja terminologijo iz aktov Evropske unije in je ne nadomešča z nacionalnimi izrazi. Zakon delno prenaša Direktivo 98/26/ES in zavestno anticipira nekatere rešitve iz predloga uredbe o dokončnosti poravnave, ki bodo ob njenem sprejetju nadomeščene z neposredno uporabo uredbe.

2.3 Poglavitne rešitve

Predstavitev predlaganih rešitev

Predlog zakona uvaja tri režime vodenja evidenc nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki skupaj tvorijo celovit pravni okvir za evidentiranje vrednostnih papirjev v Republiki Sloveniji.

Centralni register pri centralni depotni družbi nadaljuje in posodablja ureditev iz ZNVP-1. Centralna depotna družba vodi centralni register, v katerem se evidentirajo nematerializirani vrednostni papirji, ki so uvrščeni v trgovanje na mestih trgovanja, kot to zahteva 3. člen Uredbe 909/2014/EU, ter lastniški vrednostni papirji izdajateljev, za katere se uporablja zakon, ki ureja prevzeme. Režim je tehnološko nevtralen. Poglavje ureja sestavo centralnega registra, podatke o imetnikih računov, vrste vpisov in nalogov, nepreklicnost nalogov, izdajo in izbris, prenos, zastavno pravico, korporacijska dejanja, dostop do podatkov in seznam izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev.

Razpršena evidenca pri upravljavcu evidence finančnih instrumentov DLT je nova in vzpostavlja nacionalni pravni okvir za evidentiranje finančnih instrumentov DLT v skladu z Uredbo 2022/858/EU. Upravljavec je centralna depotna družba, ki upravlja sistem poravnave DLT ali sistem trgovanja in poravnave DLT, investicijsko podjetje ali upravljavec trga, ki upravlja sistem trgovanja in poravnave DLT,

ali drug subjekt z dovoljenjem po navedeni uredbi. Poglavje ureja razmerje do centralnega registra glede na to, ali upravljavec uporabi izvzetje iz 3. člena Uredbe 909/2014/EU, sestavo razpršene evidence, identifikacijo imetnikov, način opravljanja vpisov, nepreklicnost nalogov s posebnostmi pri samodejnem izvrševanju, neposreden in posredovan dostop imetnikov, korporacijska dejanja, poravnavo, dokončnost poravnave, strategijo prehoda in izvedbo prehoda. Opredelitev upravljavca vsebuje odprto klavzulo za prihodnje subjekte, ki jih predvideva predlog krovne uredbe.

Evidenca pri izdajatelju ali tretji osebi je nova in omogoča izdajateljem nekotiranih vrednostnih papirjev, da sami ali prek tretje osebe vodijo evidenco brez vključitve centralne depotne družbe ali upravljavca tržne infrastrukture DLT. Režim je omejen na nematerializirane vrednostne papirje, ki niso uvrščeni v trgovanje na mestu trgovanja, niso lastniški vrednostni papirji prevzemnih družb in jih je izdala pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici; enak pogoj glede pravne osebnosti in sedeža velja za tretjo osebo, ki evidenco vodi. Režim je tehnološko nevtralen. Zakon določa sedem minimalnih funkcionalnih zahtev za evidenco, med njimi enolično identifikacijo, celovitost, sledljivost, nespremenljivost, preverljivost stanja, trajno hrambo z varnostnim kopiranjem in možnost izvoza podatkov, izrecno prepoveduje fiduciarno imetništvo, določa rok treh delovnih dni za opravo vpisa, obveznost notifikacije agenciji petnajst dni vnaprej za izdajatelja in za tretjo osebo, javno objavo podatkov na spletnem mestu, pravico agencije do vpogleda ter obveznost prehoda pred uvrstitvijo vrednostnih papirjev v trgovanje.

Splošni del zakona ureja nastanek, prenos in prenehanje nematerializiranih vrednostnih papirjev, celovitost izdaje, prenos med evidencami, imetništvo, fiduciarno imetništvo, dobroverno pridobitev, popravek nepravilnega vpisa, potrdilo o imetništvu, delniško knjigo, bremena in odgovornost upravljavca evidence enotno za vse tri režime. Konstitutivni učinek vpisa je izrečen kot temeljno načelo, pri čemer je izrecno razmejen od učinkov vpisa v sodni register: vpis v sodni register ustvari korporacijsko razmerje, vpis v evidenco pa vrednostni papir, ki to razmerje uteleša.

Zakon dopušča, da se ista izdaja evidentira v več evidencah hkrati. Celovitost izdaje je pri tem zagotovljena z zahtevo, da je vsota vrednostnih papirjev iste izdaje v vseh evidencah ves čas enaka številu izdanih, z obveznostjo izdajatelja, da vsakemu upravljavcu sporoča skupno število izdanih vrednostnih papirjev, in z medsebojnim sporočanjem podatkov med upravljavci.

Variantne rešitve. Proučene so bile tri.

Prva je bila novela ZNVP-1 s točkovnimi spremembami, torej dodajanje novih členov in poglavij v obstoječi zakon brez spremembe osnovnega koncepta. Pristop je bil zavrnjen, ker bi obseg potrebnih sprememb presegel okvir novele, besedilo pa bi postalo nepregledno.

Druga je bila novela ZNVP-1 z uvedbo dveh režimov, in sicer centralnega registra in internega registra pri izdajatelju. Pristop je bil zavrnjen iz dveh razlogov: ne razlikuje med pilotno ureditvijo po Uredbi 2022/858/EU in evidenco pri izdajatelju, kar vodi k pojmovni nejasnosti, uporabljena terminologija pa ni usklajena s pravom Evropske unije, ki uporablja pojme razpršena evidenca, finančni instrument DLT in tržna infrastruktura DLT.

Tretja je nov zakon s tremi režimi, ki je bil izbran. Ta pristop zagotavlja preglednost besedila, sistemsko skladnost, usklajenost s terminologijo Evropske unije in možnost nadaljnjega razvoja ob sprejetju predloga uredbe o dokončnosti poravnave in predloga krovne uredbe.

Način reševanja

S predlaganim zakonom se urejajo opredelitev pojmov, konstitutivni učinek vpisa in razmerje do vpisa v sodni register, nastanek, prenos in prenehanje nematerializiranih vrednostnih papirjev, celovitost izdaje in prenos med evidencami, imetništvo, fiduciarno imetništvo, dobroverna pridobitev, popravek nepravilnega vpisa, potrdilo o imetništvu, delniška knjiga, bremena, odgovornost upravljavca evidence, vodenje centralnega registra, vodenje razpršene evidence, vodenje evidence pri izdajatelju ali tretji osebi,

notifikacija agenciji in javna objava podatkov, prehod med režimi, nadzor, prekrški ter uskladitev drugih zakonov.

Z izvršilnimi predpisi se urejajo podrobnejša pravila o izvedbi prehoda iz razpršene evidence, in sicer glede rokov in zaporedja dejanj, oblike in vsebine podatkov, ki se prenesejo, načina obveščanja imetnikov in načina zagotavljanja neprekinjenosti vodenja evidence, ter tehnične zahteve za vodenje evidence pri izdajatelju ali tretji osebi, zlasti glede načina enolične identifikacije imetnikov, zagotavljanja celovitosti, sledljivosti in nespremenljivosti vpisov, trajne hrambe in varnostnega kopiranja, oblike izvoza podatkov ter informacijske varnosti. Oba akta izda Agencija za trg vrednostnih papirjev, in sicer v šestih mesecih od uveljavitve zakona.

Podzakonski akti, izdani na podlagi ZNVP-1, se do začetka uporabe novih aktov smiselno uporabljajo, če niso v nasprotju s tem zakonom. Smiselna uporaba je določena zato, ker dosednji akti urejajo izključno centralni register in jih ni mogoče v celoti prenesti v ureditev treh režimov.

Drugače se urejajo podrobnejši način vodenja centralnega registra, ki ga v pravilih določi centralna depotna družba, podrobnejši način vodenja razpršene evidence, ki ga v pravilih določi upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT, in podrobnejši način vodenja evidence pri izdajatelju ali tretji osebi, ki ga v pravilih določi izdajatelj oziroma tretja oseba. Ti akti imajo naravo splošnih pogojev poslovanja oziroma pravil vodenja evidence.

S predpisom ni mogoče poseči v poslovno odločitev izdajatelja o izbiri režima vodenja evidence za nekotirane vrednostne papirje. Zakon zagotavlja pravni okvir za vse tri režime, izbira pa ostaja stvar poslovne presoje izdajatelja. Prav tako s predpisom ni mogoče poseči v ceno storitev centralne depotne družbe in upravljavcev evidenc, ki je predmet njihovih tarif in nadzora po Uredbi 909/2014/EU.

Ni več treba urejati registrskih računov, ker je bil postopek njihove ukinitev zaključen in institut registrskega računa ne obstaja več.

Predhodni poskusi in testi v ožjem smislu niso bili opravljeni, sama Uredba 2022/858/EU pa je pilotna ureditev, ki omogoča preizkušanje uporabe tehnologije razpršene evidence pri trgovanju in poravnavi v nadzorovanem okolju. Izkušnje iz njenega izvajanja v drugih državah članicah so bile pri pripravi predloga zakona upoštevane.

Normativna usklajenost predloga zakona

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom. Prehodne in končne določbe vsebujejo uskladitev petih zakonov, ki zagotavlja terminološko in vsebinsko usklajenost. Predlog zakona ne posega v pristojnosti drugih organov in je usklajen z Ustavo Republike Slovenije.

Predlog zakona je usklajen s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava. Na področje urejanja neposredno ne vpliva nobena mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, razen Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru v delu, ki razširja uporabo pravnega reda Evropske unije.

Sprejetje predloga zakona ne zahteva sočasnega sprejetja ali spremembe drugih predpisov. Vse potrebne spremembe drugih zakonov so vključene v prehodne in končne določbe predloga zakona.

Usklajenost predloga zakona

Predlog zakona ne posega v pristojnosti samoupravnih lokalnih skupnosti.

Predlog zakona se nanaša na izdajatelje nematerializiranih vrednostnih papirjev, imetnike nematerializiranih vrednostnih papirjev, centralno depotno družbo in njene člane, upravljavce tržnih infrastruktur na podlagi tehnologije razpršene evidence, tretje osebe, ki vodijo evidence za izdajatelje, ter Agencijo za trg vrednostnih papirjev.

Ministrstvo za finance je že v fazi priprave osnutka predloga zakona, torej pred začetkom javne obravnave in pred formalnim medresorskim usklajevanjem, k sodelovanju povabilo pristojne državne institucije in deležnike trga kapitala. Osnutek je bil posredovan Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Banki Slovenije, Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport, KDD, d. d., Ljubljanski borzi, d. d., NLB, d. d., OTP banki, d. d., BKS Bank AG, ILIRIKA, d. d., JonatanMars Invest, d. o. o., Bitstamp finančne storitve, d. o. o., ter Gospodarski zbornici Slovenije – Sekciji startup in scaleup podjetij. Namen zgodnjega vključevanja je bil pridobiti stališča o temeljnih zasnovah predloga, zlasti o modelu treh režimov vodenja evidenc, še preden je bilo besedilo dokončno oblikovano.

Pripombe so podali Agencija za trg vrednostnih papirjev, Banka Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije – Sekcija startup in scaleup podjetij ter Ljubljanska borza, d. d. Skupno je bilo prejetih sedeminšestdeset pripomb in predlogov, ki so bili posamično analizirani in v pretežnem delu upoštevani pri pripravi besedila, ki je predmet javne obravnave. Na podlagi prejetih pripomb so bili med drugim dodani členi o celovitosti izdaje, o prenosu med evidencami, o fiduciarnem imetništvu, o popravku nepravilnega vpisa in o korporacijskih dejanjih v evidenci pri izdajatelju, preoblikovana je bila ureditev dobroverne pridobitve, uveden je bil rok za opravo vpisa, razširjena je bila notifikacijska dolžnost, uvedene pa so bile tudi omejitve kroga oseb, ki lahko uporabljajo evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva

Predpis nima posledic na tem področju.

4. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet

Ni podatka.

5. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenosti predlagane ureditve pravu Evropske unije

5.1 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

/

5.2 Prikaz ureditve v pravnem redu Evropske unije

Predlog ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

5.3 Prikaz ureditve v posameznih državah članicah Evropske unije

Nemčija

Nemčija je leta 2021 sprejela Zakon o uvedbi elektronskih vrednostnih papirjev (Gesetz zur Einführung elektronischer Wertpapiere — eWpG), ki je začel veljati 10. junija 2021. Zakon je odpravil dotedanjo obveznost izdaje vrednostnih papirjev v obliki fizične listine in uvedel dve vrsti elektronskih registrov vrednostnih papirjev: centralni register vrednostnih papirjev (Zentralregister) in kripto register vrednostnih papirjev (Kryptowertpapierregister), ki se vodi na podlagi tehnologije razpršene evidence.

Centralni register lahko vodi centralna depotna družba ali, če izdajatelj to izrecno dovoli, depotna banka. Kripto register lahko vodi vsak subjekt, ki pridobi dovoljenje pri nemškem nadzornem organu za finančne trge (BaFin); to je lahko tudi izdajatelj sam. Elektronski vrednostni papirji imajo po zakonu enak pravni

učinek kot listinski in se štejejo za premičnine po civilnem pravu (§ 2 eWpG). Zakon zagotavlja dobroverno pridobitev na podlagi zaupanja v register (§ 26 eWpG).

V začetni fazi je bil eWpG omejen na prinosniške obveznice. Leta 2022 je bila z uredbo o kripto investicijskih skladih razširjena možnost izdaje enot investicijskih skladov prek kripto registra. Z Zakonom o financiranju prihodnosti (Zukunftsförderungsgesetz) z dne 11. decembra 2023, ki se uporablja od 15. decembra 2023, je bil eWpG razširjen na delnice. Imenske delnice se lahko izdajo kot delnice centralnega registra ali kot kriptodelnice, prinosniške delnice pa le kot delnice centralnega registra, kar je utemeljeno s pomisliki glede preprečevanja pranja denarja.

Primerjava s predlogom zakona: nemški pristop je primerljiv s slovenskim v tem, da vzpostavlja dve vrsti registrov, zagotavlja enake pravne učinke vpisov in je tehnološko nevtralen. Enako kot predlog zakona tudi eWpG dobroverno pridobitev veže na zaupanje v register in ne na pravila o premičninah. Razlikuje se v tem, da eWpG vodenja registra pri izdajatelju ne dopušča brez dovoljenja nadzornega organa — izdajatelj lahko kripto register vodi sam, vendar le, če pridobi dovoljenje pri BaFin. Predlog zakona je v tem delu širši, saj vodenja evidence pri izdajatelju za nekotirane vrednostne papirje ne pogojuje z dovoljenjem, hkrati pa krog izdajateljev omejuje na pravne osebe s sedežem v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici.

Francija

Francija je decembra 2017 z uredbo (ordonnance) št. 2017-1674 kot prva država članica Evropske unije vzpostavila pravni okvir za uporabo tehnologije razpršene evidence pri evidentiranju in prenosu nekotiranih vrednostnih papirjev. Uredba je omogočila izdajateljem, da nekotirane vrednostne papirje namesto v klasičnih računih vrednostnih papirjev evidentirajo v skupnem elektronskem sistemu za evidentiranje (dispositif d'enregistrement électronique partagé — DEEP). Vpis v ta sistem ima enak pravni učinek kot knjižba v klasičnem registru.

Uredba zajema nekotirane lastniške vrednostne papirje delniških družb, dolžniške vrednostne papirje in enote investicijskih skladov. Izdajatelj je privzeti upravljavec sistema, z možnostjo prenosa vodenja na tretjo osebo. Za vodenje se ne zahteva dovoljenje nadzornega organa — izdajatelj sam prevzame vlogo upravljavca registra. Izvedbena uredba (décret) št. 2018-1226 iz decembra 2018 je določila tehnične zahteve, zlasti glede celovitosti, sledljivosti in hrambe podatkov. Marca 2023 je bil okvir razširjen tudi na kotirane vrednostne papirje v okviru izvajanja Uredbe 2022/858/EU.

Primerjava s predlogom zakona: francoski pristop je med vsemi obravnavanimi ureditvami najbolj primerljiv z evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi po predlogu zakona. Oba modela omogočata izdajatelju, da sam ali prek tretje osebe vodi evidenco nekotiranih vrednostnih papirjev, brez obvezne vključitve centralne depotne družbe in brez zahteve po dovoljenju nadzornega organa, oba pa tehnične zahteve prepuščata podzakonskemu urejanju. Predlog zakona je širši, ker poleg evidence pri izdajatelju vzpostavlja tudi nacionalni pravni okvir za tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence in posodablja ureditev centralnega registra, medtem ko je francoski okvir osredotočen na evidentiranje v enem samem sistemu. Predlog zakona hkrati uvaja varovala, ki jih francoska ureditev ne pozna, zlasti notifikacijo nadzornemu organu in javno objavo podatkov.

Luksemburg

Luksemburg je od leta 2019 postopoma vzpostavljal pravni okvir za uporabo tehnologije razpršene evidence pri vrednostnih papirjih, in sicer s štirimi zaporednimi zakoni.

Prvi zakon iz leta 2019 je spremenil zakon o obtoku vrednostnih papirjev iz leta 2001 in izrecno priznal tehnologijo razpršene evidence kot veljavno tehnologijo za vodenje računov vrednostnih papirjev ter za evidentiranje prenosov, pri čemer imajo tako evidentirani prenosi enak pravni učinek kot prenosi med računi vrednostnih papirjev.

Drugi zakon iz leta 2021 je spremenil zakon o dematerializiranih vrednostnih papirjih iz leta 2013 in omogočil pooblaščenim izdajateljem uporabo te tehnologije za izdajo in pretvorbo dematerializiranih vrednostnih papirjev. Uvedel je pojem »računa izdaje« (compte d'émission), ki se lahko vodi na razpršeni evidenci.

Tretji zakon iz leta 2023 je bil sprejet ob začetku uporabe Uredbe 2022/858/EU in je spremenil zakon o finančnem sektorju ter zakon o finančnih zavarovanjih. Razširil je opredelitev finančnih instrumentov na finančne instrumente DLT po navedeni uredbi ter pojasnil, da uporaba te tehnologije ne vpliva na veljavnost in učinkovitost finančnih zavarovanj.

Četrti zakon iz leta 2024 je uvedel pojem »kontrolnega agenta« (agent de contrôle) kot alternativo centralnemu upravitelju računov za izdajo dematerializiranih vrednostnih papirjev na razpršeni evidenci ter razširil okvir na lastniške vrednostne papirje. Kontrolni agent je nadzorovan posrednik, ki vodi račun izdaje, spremlja verigo skrbništva in zagotavlja usklajevanje, pri čemer računi vrednostnih papirjev ostajajo pri različnih skrbnikih brez skrbniške povezave s kontrolnim agentom.

Primerjava s predlogom zakona: luksemburški pristop se od slovenskega razlikuje po metodi — Luksemburg je postopno noveliral obstoječo zakonodajo s štirimi točkovnimi posegi, predlog zakona pa uvaja celovit nov zakon. Vsebinsko sta pristopa primerljiva glede priznavanja tehnologije razpršene evidence za vodenje evidenc, zagotavljanja enakih pravnih učinkov in razširitve na lastniške instrumente. Luksemburški pojem kontrolnega agenta je funkcionalno primerljiv z novimi subjekti, ki jih predvideva predlog krovne uredbe, torej z notarji DLT in skrbniki računov DLT, in ki jih predlog zakona anticipira z odprto klavzulo v opredelitvi upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT v 16. točki prvega odstavka 3. člena.

Avstrija

Avstrijski Zakon o delniških družbah (Aktiengesetz — AktG) v § 61 določa, da družba sama vodi delniško knjigo (Aktienbuch) za imenske delnice (Namensaktien). Od avgusta 2011 nekotirane delniške družbe smejo izdajati izključno imenske delnice, kar pomeni, da vse nekotirane avstrijske delniške družbe obvezno vodijo evidenco imetnikov delnic pri sebi, brez vključitve centralne depotne družbe. Kotirane družbe lahko izbirajo med imenskimi in prinosniškimi delnicami, pri čemer se prinosniške delnice vodijo prek centralne depotne družbe.

Delniška knjiga po § 61 AktG vsebuje ime, naslov in datum rojstva pri fizičnih osebah oziroma registrsko številko pri pravnih osebah, število delnic ter bančni račun delničarja. V razmerju do družbe se za delničarja šteje le, kdor je vpisan v delniško knjigo (drugi odstavek § 61 AktG). Prenos imenskih delnic se opravi z izbrisom starega in vpisom novega delničarja na podlagi obvestila in dokazila (tretji odstavek § 61 AktG). Avstrijsko gospodarsko sodišče (Handelsgericht) je že potrdilo statutarno določbo delniške družbe, ki predvideva prenos delnic s prenosom žetonov na verigi blokov.

Primerjava s predlogom zakona: avstrijski model vodenja delniške knjige pri izdajatelju je funkcionalno primerljiv z evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi po predlogu zakona. Oba modela temeljita na neposrednem imetništvu brez posrednikov, na enolični identifikaciji imetnikov in na vodenju evidence pri izdajatelju samem. Predlog zakona pri tem uvaja varovala, ki jih avstrijska ureditev ne pozna: minimalne funkcionalne zahteve za evidenco (79. člen), notifikacijo agenciji (86. člen), javno objavo podatkov (87. člen), pravico agencije do vpogleda (88. člen) in prekrškovne določbe (103. člen). Avstrijska sodna praksa glede prenosa delnic s tehnologijo razpršene evidence potrjuje, da je model vodenja evidence pri izdajatelju s to tehnologijo združljiv.

Italija

Italija je marca 2023, sočasno z začetkom uporabe Uredbe 2022/858/EU, z uredbo-zakonom (decreto-legge) št. 25 z dne 17. marca 2023, pretvorjeno v zakon št. 52 z dne 10. maja 2023, uvedla nacionalni pravni okvir za izdajo in obtok finančnih instrumentov v digitalni obliki. Predpis obsega petintrideset členov in je bil sprejet po nujnem postopku prav zaradi začetka uporabe navedene uredbe.

Predpis opredeljuje digitalne finančne instrumente kot finančne instrumente, ki obstajajo izključno kot vpisi v registru za digitalni obtok, pri čemer se pojem registra navezuje neposredno na opredelitev razpršene evidence iz drugega odstavka 2. člena Uredbe 2022/858/EU. Uredil je pravne učinke vpisov, vključno z nastankom, prenosom in prenehanjem digitalnih finančnih instrumentov, nastankom bremen na njih ter zaščito dobrovernih pridobiteljev, pa tudi prostovoljno spremembo oblike in obtoka instrumentov ter nadomestitev vpisa, kadar upravičenec izkaže, da z instrumenti ne more razpolagati.

Vodenje registra je pridržano subjektom, vpisanim v seznam odgovornih oseb za registre za digitalni obtok, ki ga vodi italijanski nadzorni organ za trg vrednostnih papirjev (Consob) v soglasju z Banco d'Italia. Vsaka izdaja digitalnih finančnih instrumentov se lahko vpiše le v en register, vsakemu registru pa je pripisana ena sama odgovorna oseba, ki jamči za skladnost registra z zahtevami predpisa ter za pravilnost, popolnost in ažurnost vpisov.

Primerjava s predlogom zakona: italijanski pristop se od slovenskega razlikuje po zakonodajnem instrumentu — Italija je uporabila uredbo-zakon, ki dopolnjuje obstoječo zakonodajo, predlog zakona pa obstoječi zakon nadomešča v celoti. Vsebinsko so cilji primerljivi, saj obe ureditvi vzpostavljata nacionalni pravni okvir za evidence na podlagi tehnologije razpršene evidence in zagotavljata pravne učinke vpisov. Bistveni razliki sta dve. Prvič, italijanska ureditev vodenje registra pridržuje subjektom z dovoljenjem nadzornega organa in tako ne pozna evidence pri izdajatelju brez dovoljenja, ki jo uvaja predlog zakona za nekotirane vrednostne papirje. Drugič, italijanska ureditev zahteva, da se posamezna izdaja vpiše le v en register, medtem ko predlog zakona dopušča, da se ista izdaja evidentira v več evidencah hkrati, celovitost izdaje pa zagotavlja z obveznostmi izdajatelja in z medsebojnim usklajevanjem med upravljavci evidenc.

6. Presoja posledic

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) Predpis ima učinek na uvajanje nove obveznosti, spreminjanje ali ukinjanje obstoječe obveznosti.

– Predpis ima pozitiven učinek na število trenutno veljavnih obveznosti.

Predlog zakona zmanjšuje administrativna bremena pri izdaji nematerializiranih vrednostnih papirjev.

Po veljavni ureditvi mora vsak izdajatelj nematerializiranih vrednostnih papirjev te voditi v centralnem registru pri centralni depotni družbi, ne glede na to, ali so uvrščeni v trgovanje. To zahteva sklenitev razmerja s centralno depotno družbo, izpolnitev njenih zahtev za izdajo, pridobitev enolične identifikacijske oznake in vodenje trgovalnih računov za vse imetnike. Za izdajatelja nekotiranih vrednostnih papirjev, zlasti za malo ali srednje veliko podjetje, je to vstopna ovira pri dostopu do kapitalskega trga.

Predlog zakona to obveznost ohranja le za vrednostne papirje, uvrščene v trgovanje na mestu trgovanja, in za lastniške vrednostne papirje izdajateljev, za katere se uporablja zakon, ki ureja prevzeme. Za vse druge uvaja prosto izbiro med tremi režimi, med njimi tudi vodenje evidence pri izdajatelju samem ali pri tretji osebi.

Izdajatelj, ki se za ta režim odloči, mora Agencijo za trg vrednostnih papirjev o tem obvestiti najpozneje petnajst dni pred prvo izdajo, nato pa sporočati spremembe podatkov in prenehanje vodenja evidence; enaka obveznost velja za tretjo osebo, ki evidenco vodi. Notifikacija ni dovoljenje in ne postopek odločanja — agencija o njej ne odloča in vodenja evidence ne odobrava. Gre za enkratno obvestilo, ki nadomesti celoten postopek vključitve v centralni register.

Neto učinek je zato razbremenilen. Nova obveznost ne nastane ob dosedanji, temveč namesto nje, in le, kadar se subjekt zanjo prostovoljno odloči, ker je zanj ugodnejša. Za subjekt, ki se zanjo ne odloči, se administrativno breme ne spremeni.

– **Predpis ima negativen učinek na aktivnosti zaposlenih v organih državne uprave, pravosodnih organih in nosilce javnih pooblastil.**

Predlog zakona uvaja dodatne aktivnosti za zaposlene pri Agenciji za trg vrednostnih papirjev kot nosilki javnih pooblastil.

Nove aktivnosti so štiri. Prva je prejemanje in obdelava obvestil izdajateljev in tretjih oseb, ki vodijo evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev, vključno z obvestili o spremembah podatkov in o prenehanju vodenja evidence. Druga je vodenje in sprotno posodabljanje javno dostopnega seznama teh izdajateljev na spletni strani agencije. Tretja je izvajanje vpogledov v evidence, kadar agencija presodi, da je to potrebno. Četrta je vodenje morebitnih prekrškovnih postopkov.

Obseg dodatnih aktivnosti je majhen in postopen. Uporaba novih režimov je prostovoljna, zato bo število izdajateljev, ki bodo evidenco vodili pri sebi ali pri tretji osebi, v prvih letih po uveljavitvi zakona majhno in bo naraščalo postopno. Aktivnosti so pretežno evidenčne narave, saj obdelava obvestila in objava podatka na seznamu ne zahtevata vodenja postopka ali odločanja. Zakon hkrati izrecno določa, da agencija nad temi evidencami ne opravlja tekočega nadzora, temveč ukrepa ob zaznanih nepravilnostih, kar je pri oblikovanju ureditve upoštevano prav zaradi sorazmernosti nadzornega bremena.

Predlog zakona v manjšem obsegu vpliva tudi na delo sodišč in izvršiteljev, in sicer prek ureditve izvršbe na nematerializirane vrednostne papirje, ki se ne vodijo v centralnem registru. Ta ureditev ne uvaja novega postopka, temveč določa smiselno uporabo obstoječih pravil o izvršbi na nematerializirane vrednostne papirje, zato dodatnega usposabljanja ali prilagoditve informacijskih sistemov ne zahteva.

Dodatne aktivnosti so utemeljene s širšim javnim interesom. Brez obveznosti obveščanja agencija za obstoj evidence, ki jo izdajatelj vodi pri sebi, ne bi mogla izvedeti, javnost pa ne bi imela vira, iz katerega bi bilo razvidno, kje se vrednostni papirji posameznega izdajatelja vodijo. Obveščanje in javni seznam sta zato pogoj za preglednost in za zaščito imetnikov v režimu, v katerem evidence ne vodi nadzorovan subjekt.

– **Predpis ima negativen učinek na spremembo organizacije organov državne uprave, pravosodnih organov in nosilcev javnih pooblastil.**

Predlog zakona ne predvideva reorganizacije organov niti dodatnega zaposlovanja pri Agenciji za trg vrednostnih papirjev, čeprav ji nalaga nove naloge. Te bo agencija opravljala v okviru obstoječe organizacije in kadrovskih virov.

Rešitev je utemeljena z obsegom in naravo novih nalog. Prejemanje obvestil, vodenje javnega seznama in občasni vpogledi so evidenčne naloge, ki ne zahtevajo vodenja postopkov ali odločanja. Njihov obseg je vezan na število izdajateljev, ki se bodo prostovoljno odločili za vodenje evidence pri sebi ali pri tretji osebi, kar bo v prvih letih po uveljavitvi zakona majhno in bo naraščalo postopno. Zakon hkrati izrecno določa, da agencija nad temi evidencami ne opravlja tekočega nadzora, temveč ukrepa ob zaznanih nepravilnostih — prav ta odločitev je bila sprejeta zaradi sorazmernosti nadzornega bremena.

Agencija se ne financira iz državnega proračuna, temveč iz taks in nadomestil, ki jih plačujejo subjekti nadzora, zato morebitna kadrovska okrepitev ne bi imela javnofinančnih posledic, ampak bi se odražala v prispevkih zavezancev. Na stroškovno stran agencije vpliva tudi razprava o načinu razdelitve prispevkov nacionalnih nadzornih organov v proračun Evropskega organa za

vrednostne papirje in trge, ki poteka v okviru zakonodajnega svežnja za integracijo in nadzor kapitalskih trgov in v kateri se obravnava sprememba ključa razdelitve tako, da bi ta odražal dejansko velikost nacionalnih kapitalskih trgov namesto glasovalnih uteži iz Protokola št. 36.

Predlog zakona ne prenaša upravnih nalog na sodno vejo oblasti in ne vzpostavlja novih pristojnosti sodišč. Ureditev izvršbe na nematerializirane vrednostne papirje, ki se ne vodijo v centralnem registru, določa smiselno uporabo obstoječih pravil, zato večjega pripada zadev ni pričakovati, dodatne zaposlitve sodnega osebja in dodatne prostorske zmogljivosti pa niso potrebne. Prehodne določbe reorganizacije ne predvidevajo, ker ta ni potrebna.

– **Predpis ima pozitiven učinek na poslovne subjekte.**

Predlog zakona zmanjšuje število zahtevanih aktivnosti za poslovne subjekte, ki izdajajo nematerializirane vrednostne papirje.

Po veljavni ureditvi mora vsak izdajatelj nematerializiranih vrednostnih papirjev te voditi v centralnem registru pri centralni depotni družbi, ne glede na to, ali so uvrščeni v trgovanje. Izdajatelj mora skleniti razmerje s centralno depotno družbo, izpolniti njene zahteve za izdajo, pridobiti enolično identifikacijsko oznako, izdajo uskladiti s tehničnimi zahtevami centralnega registra ter za nadaljnje poslovanje zagotoviti sodelovanje članov centralne depotne družbe, ki vodijo račune imetnikov. Vse to je potrebno tudi pri majhni izdaji z nekaj imetniki.

Predlog zakona to obveznost ohranja le za vrednostne papirje, uvrščene v trgovanje na mestu trgovanja, in za lastniške vrednostne papirje izdajateljev, za katere se uporablja zakon, ki ureja prevzeme. Za vse druge uvaja prosto izbiro med tremi režimi. Izdajatelj nekotiranih vrednostnih papirjev lahko izbere vodenje evidence pri sebi ali pri tretji osebi in s tem opusti celoten postopek vključitve v centralni register.

Nove aktivnosti, ki jih ta izbira prinaša, so obvladljive: obvestilo Agenciji za trg vrednostnih papirjev najpozneje petnajst dni pred prvo izdajo in ob spremembah podatkov, vzpostavitev in vzdrževanje javno dostopnega spletnega mesta s podatki o izdaji, zagotavljanje minimalnih funkcionalnih zahtev za evidenco, oprava vpisa v treh delovnih dneh in omogočanje vpogleda agenciji. Enaka obveznost obveščanja velja za tretjo osebo, ki evidenco vodi za izdajatelja.

Neto učinek je razbremenilen iz dveh razlogov. Prvič, nove aktivnosti ne nastanejo poleg dosedanjih, temveč namesto njih. Drugič, subjekt se za nov režim odloči prostovoljno in le, če je zanj ugodnejši — kdor presodi drugače, ostane pri dosednji ureditvi, v kateri se zanj ne spremeni nič. Za centralno depotno družbo, njene člane in izdajatelje kotiranih vrednostnih papirjev se obseg aktivnosti ne spreminja.

Ureditev hkrati uresničuje širši javni interes iz Strategije razvoja trga kapitala 2023–2030, in sicer vključenost malih in srednjih podjetij na kapitalski trg. Vstopne ovire pri izdaji vrednostnih papirjev so bile prepoznane kot eden od razlogov, zaradi katerih ta podjetja kapital iščejo zunaj kapitalskega trga ali v drugih jurisdikcijah.

Sprememba bo vplivala na 400 zaposlenih. Za njih bodo odpravljene naslednje obveznosti: Vzdrževanje (stalno, periodično, enkratno), Registracija (npr. v davčni register, v register podjetij ipd.) v skupnem znesku 557.852,99 EUR.

– **Predpis ima pozitiven učinek na pridobitev podatkov iz uradnih evidenc.**

Agencija za trg vrednostnih papirjev na svoji spletni strani vodi in javno objavlja seznam izdajateljev, ki vodijo evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev pri sebi ali pri tretji osebi. Seznam vsebuje podatke o izdajatelju, o tretji osebi, ki evidenco vodi, o vrsti in predvidenem številu nematerializiranih vrednostnih papirjev ter naslov spletnega mesta izdajatelja. Ta podatek doslej ni obstajal in je odslej javno in brezplačno dostopen vsakomur.

Preglednost dodatno povečuje obveznost izdajatelja, da na javno dostopnem spletnem mestu objavi pravni temelj za izdajo, pogoje izdaje, bistvene sestavine nematerializiranih vrednostnih papirjev in pravila vodenja evidence.

b) Predpis ima učinek na temeljna načela varstva osebnih podatkov.

– Predpis ima pozitiven učinek na upoštevanje načela zakonitosti, poštenosti in preglednosti obdelave.

Predlog zakona za obdelavo osebnih podatkov v evidencah nematerializiranih vrednostnih papirjev določa izrecno zakonsko podlago in izpolnjuje zahteve iz drugega odstavka 6. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2).

Upravljavca je določen v 17. točki prvega odstavka 3. člena predloga zakona, ki opredeljuje upravljavca evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev in vanj uvršča centralno depotno družbo, upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT ter izdajatelja oziroma tretjo osebo, ki vodi evidenco. Upravljavca je v vsakem primeru določljiv iz same evidence, izdajatelj pa je za vodenje evidence odgovoren tudi, kadar ga zaupa tretji osebi.

Vrste osebnih podatkov, ki se obdelujejo, so v predlogu zakona določene taksativno in obsegajo osebno ime, prebivališče, davčno številko, če je bila imetniku dodeljena, enolično identifikacijo ter podatke o vrsti in številu nematerializiranih vrednostnih papirjev. Nabor je enak kot po veljavni ureditvi in se z uvedbo novih režimov vodenja evidenc ne širi.

Kategorije posameznikov, na katere se osebni podatki nanašajo, so imetniki nematerializiranih vrednostnih papirjev in upravičenci iz bremen, vpisanih pri teh vrednostnih papirjih.

Namen obdelave je omejen na ugotavljanje imetništva nematerializiranih vrednostnih papirjev in bremen na njih ter na zagotavljanje pravnih učinkov vpisov, torej nastanka, prenosa, obremenitve in prenehanja vrednostnega papirja. Obdelava za druge namene s predlogom zakona ni dopuščena.

Rok hrambe je za evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi določen v šesti točki prvega odstavka 79. člena predloga zakona, ki zahteva trajno hrambo evidentiranih podatkov. Trajna hramba izhaja iz konstitutivnega učinka vpisa — iz evidence mora biti razvidno, kdaj je posamezna pravica nastala, se prenesla ali prenehala, pravice iz vrednostnega papirja pa lahko trajajo desetletja, zahtevki iz naslova nepravilnega vpisa ali dobroverne pridobitve pa se lahko uveljavljajo dolgo po samem vpisu. Enako izhodišče velja za centralni register in za razpršeno evidenco, kjer se podatki hranijo ves čas obstoja nematerializiranega vrednostnega papirja in po njegovem prenehanju, da je mogoče ugotoviti imetništvo za nazaj.

Uporabniki osebnih podatkov so določeni v določbah o dostopu do podatkov, in sicer imetnik glede podatkov, ki se nanašajo nanj, Agencija za trg vrednostnih papirjev, sodišče, davčni organ, Banka Slovenije, drugi državni organi in nosilci javnih pooblastil pri opravljanju nalog iz svoje pristojnosti ter organi Evropske unije in držav članic. Pri delniški knjigi sta davčna številka in enolična identifikacija fizične osebe izrecno izvzeti iz podatkov, ki so dostopni javnosti oziroma osebam, ki izkažejo pravni interes.

Drugi ukrepi za zagotovitev zakonite, poštene in pregledne obdelave obsegajo minimalne funkcionalne zahteve za evidenco, odgovornost upravljavca evidence za pravilnost evidence z obrnjenim dokaznim bremenom, pravico zahtevati popravek nepravilnega vpisa, obveznost notifikacije agenciji in obveznost javne objave pravil vodenja evidence na spletnem mestu izdajatelja, iz katerih je razviden način obdelave podatkov. Preglednost dodatno zagotavljata pravica vsakega imetnika, da zahteva podatke, ki se nanašajo nanj, in pravica do potrčila o imetništvu, ki ga mora upravljavca evidence izdati v treh delovnih dneh, ter javno dostopen seznam izdajateljev, ki vodijo evidenco po VIII. poglavju, ki ga vodi in objavlja agencija.

Obdelava osebnih podatkov v evidencah nematerializiranih vrednostnih papirjev se opravlja zaradi izpolnitve zakonske obveznosti upravljavca in zaradi uresničevanja javnega interesa po zagotavljanju pravne varnosti prometa z nematerializiranimi vrednostnimi papirji, in sicer ne glede na to, ali je upravljavec oseba javnega ali zasebnega prava.

– **Predpis ima pozitiven učinek na upoštevanje načel določenosti, izrecnosti in zakonitosti namenov.**

Predlog zakona namen obdelave osebnih podatkov opredeljuje jasno in natančno. Osebnih podatki se v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev obdelujejo za en sam namen, in sicer za ugotavljanje, komu posamezni nematerializirani vrednostni papir pripada in kakšna bremena so na njem vpisana. Ta namen izhaja iz opredelitve evidence v 5. točki prvega odstavka 3. člena predloga zakona in iz načela konstitutivnosti vpisa iz 5. člena, po katerem nematerializirani vrednostni papirji ter pravice in bremena na njih nastanejo, se prenesejo, spremenijo in prenehajo z vpisom v evidenco.

Namen je izrecen in določen v času zbiranja podatkov. Podatki o imetniku se v evidenco vpišejo ob pridobitvi nematerializiranega vrednostnega papirja, torej ob dogodku, iz katerega namen obdelave neposredno izhaja. Obdelava za druge namene s predlogom zakona ni dopuščena.

Nameni so sorazmerni s cilji obdelave. Imetništva nematerializiranega vrednostnega papirja ni mogoče ugotoviti brez obdelave osebnih podatkov, ki imetnika nedvoumno identificirajo, saj je prav evidentiranje v korist določene osebe tisto, kar po tem zakonu ustvari pravico. Cilja torej ni mogoče doseči brez zbiranja osebnih podatkov. Zahteva po enolični identifikaciji pri tem ne predpisuje določenega identifikatorja, temveč je izpolnjena z vsakim podatkom, ki imetnika loči od drugih, zato upravljavec ni zavezan zbirati več podatkov, kot jih za razlikovanje imetnikov potrebuje.

Tveganje uporabe podatkov v druge namene je pri evidencah nematerializiranih vrednostnih papirjev prisotno, saj gre za podatke o premoženju posameznikov, ki so lahko zanimivi za trženjske, poizvedovalne ali druge namene. Predlog zakona to tveganje omejuje s petimi varovalkami.

Prva je zaprt krog upravičencev do podatkov. Podatke lahko zahtevajo le imetnik glede podatkov, ki se nanašajo nanj, organi pri opravljanju nalog iz svoje pristojnosti ter osebe, ki izkažejo pravni interes; drugi dostopa nimajo. Zakon torej ne pozna splošne javne dostopnosti podatkov o imetnikih.

Druga je izrecno izvzetje občutljivejših podatkov. Pri delniški knjigi, ki je edina evidenca s širšim krogom upravičencev, sta davčna številka in enolična identifikacija fizične osebe izrecno izvzeti iz podatkov, ki se lahko zahtevajo.

Tretja je omejitev kroga upravičencev pri evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi, kjer podatkov iz delniške knjige ne more zahtevati vsakdo, temveč le imetnik in oseba, ki izkaže pravni interes. Ta omejitev je uvedena prav zato, ker gre za nekotirane vrednostne papirje manjših izdajateljev z zaprtim krogom imetnikov, pri katerih bi javna dostopnost pomenila razkritje lastniške strukture zasebne družbe.

Četrta je obveznost vodenja evidence vpogledov, ki centralni depotni družbi nalaga, da beleži, kdo je do podatkov dostopal, kar omogoča naknadno ugotavljanje morebitne zlorabe.

Peta je omejitev fiduciarnega imetništva v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi, ki preprečuje, da bi se med imetnikom in izdajateljem oblikovala vmesna raven, na kateri bi se podatki o dejanskih upravičencih zbirali zunaj režima tega zakona.

Predlog zakona podatkov ne povezuje z drugimi zbirkami in ne uvaja novih povezav med evidencami. Prav tako ne uvaja centralne zbirke podatkov o imetnikih iz vseh treh režimov — evidence ostajajo ločene, javni seznam, ki ga vodi Agencija za trg vrednostnih papirjev, pa vsebuje podatke o izdajateljih in ne o imetnikih.

- **Predpis ima pozitiven učinek na upoštevanje načela, da naj bo obdelava osebnih podatkov ustrezna in omejena na to, kar je potrebno za namene, za katere se obdelujejo ti podatki.**

Predlog zakona obseg obdelave osebnih podatkov omejuje na to, kar je za ugotavljanje imetništva nujno potrebno, in ta obseg določa v samem zakonu.

Nabor osebnih podatkov je taksativen in obsega osebno ime, prebivališče, davčno številko, če je bila imetniku dodeljena, enolično identifikacijo ter podatke o vrsti in številu nematerializiranih vrednostnih papirjev. Nabor je enak kot po veljavni ureditvi in se z uvedbo dveh novih režimov vodenja evidenc ne širi. Zahteva po enolični identifikaciji pri tem ne predpisuje določenega identifikatorja, temveč je izpolnjena z vsakim podatkom, ki imetnika nedvoumno loči od drugih, zato upravljavec ni zavezan zbirati več podatkov, kot jih za razlikovanje imetnikov dejansko potrebuje. Davčna številka se obdeluje le, če je bila imetniku dodeljena, kar pomeni, da se od tujih imetnikov ne zahteva.

Cilja ni mogoče doseči z anonimnimi podatki. Vpis v evidenco po 5. členu predloga zakona ustvari pravico — nematerializirani vrednostni papir nastane, ko se prvič evidentira v korist imetnika, in se prenese z vpisom v korist prejemnika. Identifikacija upravičenca torej ni spremljajoča okoliščina obdelave, temveč njeno bistvo, saj brez nje pravice ni. Prav tako ni mogoče uporabiti psevdonimiziranih podatkov, ker mora biti imetnik izdajatelju in tretjim osebam določljiv, da lahko uveljavlja pravice iz vrednostnega papirja in da lahko z njim razpolaga.

Podatki se zbirajo takrat, ko so potrebni, in samo od oseb, od katerih so potrebni. Vpis se opravi ob pridobitvi nematerializiranega vrednostnega papirja, torej ob dogodku, ki obdelavo utemelji, in le glede osebe, ki vrednostni papir pridobi. Zbiranja vnaprej ali na zalogo predlog zakona ne predvideva in ne omogoča.

Predlog zakona obseg obdelave dodatno omejuje na treh mestih. Prvič, nabor podatkov v delniški knjigi je ožji od nabora v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev, ker je delniška knjiga namenjena razmerju med družbo in delničarjem in zato ne vsebuje podatkov o bremenih in o zgodovini vpisov. Drugič, davčna številka in enolična identifikacija fizične osebe sta izrecno izvzeti iz podatkov, ki se lahko zahtevajo iz delniške knjige. Tretjič, v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi je krog upravičencev do teh podatkov ožji kot v drugih dveh režimih in obsega le imetnike in osebe, ki izkažejo pravni interes.

Javni seznam, ki ga vodi in objavlja Agencija za trg vrednostnih papirjev, osebnih podatkov imetnikov ne vsebuje, temveč le podatke o izdajatelju, o tretji osebi, ki evidenco vodi, o vrsti in številu nematerializiranih vrednostnih papirjev ter naslov spletnega mesta izdajatelja.

- **Predpis ima negativen učinek na upoštevanje načel točnosti in posodobljenosti.**

Predlog zakona spreminja naravo tveganja za točnost evidentiranih podatkov, in sicer ga iz koncentriranega spreminja v razpršenega.

Po veljavni ureditvi se vsi nematerializirani vrednostni papirji vodijo v eni sami evidenci pri centralni depotni družbi. Ta ima dovoljenje po Uredbi 909/2014/EU, je nadzorovan subjekt in zanjo veljajo zahteve navedene uredbe glede upravljanja tveganj, organiziranosti in neprekinjenega poslovanja. Osebnostne podatke imetnikov posodablja z izmenjavo podatkov s centralnim registrom prebivalstva in s poslovnim registrom, kar zagotavlja samodejno posodabljanje brez sodelovanja imetnika. Raven točnosti je zato visoka in enotna.

Predlog zakona uvaja dva dodatna režima, v katerih evidenco lahko vodijo tudi subjekti, ki niso pod bonitetnim nadzorom in ki do navedenih registrov nimajo dostopa. Verjetnost posamičnih napak in zastarelosti osebnih podatkov imetnikov se s tem poveča, posodobljenost podatkov o prebivališču pa postane odvisna od pravil upravljavca evidence in od sporočanja sprememb s strani imetnikov.

Hkrati pa se zmanjšuje tveganje, ki je v veljavni ureditvi vgrajeno in ki v njej ni prepoznano. Enotna centralna evidenca pomeni, da so vsi nematerializirani vrednostni papirji v državi odvisni od delovanja enega samega informacijskega sistema. Sistemska napaka, kibernetski vdor ali prenehanje delovanja centralne depotne družbe bi prizadeli celoten trg hkrati. To tveganje je po verjetnosti majhno, po posledicah pa skrajno. Z uvedbo treh režimov se evidence porazdelijo med več upravljavcev, zato izpad enega ne prizadene celotnega trga.

Povečano verjetnost posamičnih napak predlog zakona omejuje s petimi mehanizmi, ki jih veljavna ureditev ne pozna. Prvi je izrecna določitev odgovorne osebe, saj je upravljavec evidence določen za vsak režim, izdajatelj pa za vodenje evidence odgovarja tudi, kadar ga zaupa tretji osebi. Drugi je odgovornost upravljavca evidence za pravilnost evidence z obrnjenim dokaznim bremenom in s standardom skrbnosti dobrega strokovnjaka. Tretji je pravica zahtevati popravek nepravilnega vpisa, ob dolžnosti upravljavca, da očitno napako odpravi sam, in ob sodnem varstvu, če popravka ne opravi v petnajstih dneh. Četrty so minimalne funkcionalne zahteve za evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi, ki obsegajo celovitost, sledljivost, nespremenljivost in možnost preveritve stanja ter jih Agencija za trg vrednostnih papirjev lahko podrobneje določi s podzakonskim aktom. Peti je rok treh delovnih dni za opravo vpisa.

Točnost pri prenosu med evidencami zagotavlja tretji odstavek 13. člena, po katerem se vpis v breme v izvorni evidenci in vpis v korist v ciljni evidenci opravita kot enotno dejanje. Celovitost podatkov na ravni celotne izdaje zagotavlja 11. člen, ki izdajatelju nalaga sporočanje skupnega števila izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev vsakemu upravljavcu evidence, upravljavcem pa medsebojno sporočanje podatkov, potrebnih za usklajevanje stanj.

– **Predpis ima negativen učinek na upoštevanje načela omejitve hrambe – določenost rokov hrambe.**

Predlog zakona v šesti točki prvega odstavka 79. člena za evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi določa trajno hrambo evidentiranih podatkov. Za centralni register in za razpršeno evidenco roka hrambe ne določa, kar velja tudi po veljavni ureditvi, saj ga ne določa niti Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (ZNVP-1). Merilo omejitve hrambe s tem ni izpolnjeno v pomenu, ki ga ima to načelo v Splošni uredbi o varstvu podatkov.

Odstop je utemeljen z naravo evidence in ni prenesljiv na druge zbirke osebnih podatkov.

Vpis v evidenco ima po 5. členu predloga zakona konstitutivni učinek — nematerializirani vrednostni papir ter pravice in bremena na njem nastanejo, se prenesejo, spremenijo in prenehajo z vpisom. Evidenca torej ni zapis o dogodku, ki bi se zgodil drugje, temveč je edini vir, iz katerega je razvidno, kdaj je posamezna pravica nastala, komu je pripadala in kdaj je prenehala. Izbris zgodovine vpisov bi pomenil izgubo edinega dokaza o pravnem položaju za pretekla obdobja.

Pravice iz nematerializiranih vrednostnih papirjev so poleg tega dolgotrajne. Delnica traja ves čas obstoja družbe, torej lahko desetletja; dolžniški vrednostni papirji imajo lahko zapadlost trideset let ali več. Zahtevki, ki se opirajo na pretekla stanja v evidenci, se lahko uveljavljajo dolgo po samem vpisu — pri dobroverni pridobitvi, pri popravku nepravilnega vpisa, pri odgovornosti upravljavca evidence za nepravilnost, v dednih postopkih, pri statusnih preoblikovanjih in pri davčnih postopkih, kjer je za ugotovitev davčne osnove treba poznati datum in ceno pridobitve vrednostnega papirja tudi po mnogih letih.

Krajšega roka zato ni mogoče določiti, ne da bi bili ogroženi prav interesi tistih, katerih podatki se obdelujejo. Merila, ki bi rok nadomestila, prav tako niso izvedljiva, ker trenutek, ko podatek postane nepotreben, ni določljiv vnaprej — odvisen je od tega, ali bo kdaj kdo uveljavljal zahtevek, ki se opira na pretekli vpis.

Enak pristop uporabljajo primerljive evidence s konstitutivnim učinkom vpisa. Zemljiška knjiga podatkov o preteklih vpisih ne izbriše, temveč jih ohrani v zbirki listin in v zgodovinskem izpisu; enako velja za sodni register. Predlog zakona torej ne uvaja rešitve, ki bi bila v slovenskem pravnem redu izjemna, temveč sledi ureditvi, ki za registre s konstitutivnim učinkom velja že doslej.

Predlog zakona hkrati obseg podatkov, ki se hranijo trajno, omejuje. Nabor osebnih podatkov je taksativno določen in obsega osebno ime, prebivališče, davčno številko, če je bila imetniku dodeljena, ter enolično identifikacijo. Dostop do teh podatkov je omejen na imetnika, na osebe, ki izkažejo pravni interes, in na organe pri opravljanju nalog iz svoje pristojnosti, pri delniški knjigi pa sta davčna številka in enolična identifikacija fizične osebe iz dostopnih podatkov izrecno izvzeti.

Vpliv na potrebne informacijske vire je zanemarljiv. Evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev so po obsegu majhne, saj gre za strukturirane zapise o imetnikih in stanjih brez dokumentov ali večpredstavnostnih vsebin, zato daljša hramba ne zahteva večjih naložb v informacijsko infrastrukturo.

– **Predpis ima pozitiven učinek na upoštevanje načel celovitosti, zaupnosti in razpoložljivosti podatkov.**

Predlog zakona za evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev prvič določa minimalne varnostne zahteve na zakonski ravni, ki jih veljavni Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (ZNVP-1) ne pozna.

Celovitost in razpoložljivost podatkov zagotavlja prvi odstavek 79. člena predloga zakona, ki za evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi določa sedem minimalnih funkcionalnih zahtev. Med njimi so celovitost evidentiranih podatkov, sledljivost vseh vpisov in sprememb, nespremenljivost opravljenih vpisov, možnost preveritve stanja v vsakem trenutku ter trajna hramba z rednim varnostnim kopiranjem, ki zagotavlja obnovitev evidence ob izgubi ali poškodovanju podatkov. Sedma zahteva, torej možnost izvoza vseh evidentiranih podatkov v strukturirani elektronski obliki, dodatno zagotavlja razpoložljivost, saj omogoča prenos evidence k drugemu upravljavcu in s tem preprečuje, da bi bili podatki vezani na eno samo informacijsko rešitev.

Sledljivost in nespremenljivost vpisov sta obenem tehnična podlaga za ugotavljanje nedovoljene obdelave, ker omogočata naknadno ugotovitev, kdaj in po čigavem nalogu je bil posamezen vpis opravljen.

Zaupnost zagotavljajo omejitve dostopa. Podatke iz evidence lahko zahtevajo le imetnik glede podatkov, ki se nanašajo nanj, organi pri opravljanju nalog iz svoje pristojnosti in osebe, ki izkažejo pravni interes. Splošne javne dostopnosti podatkov o imetnikih predlog zakona ne pozna. Pri delniški knjigi sta davčna številka in enolična identifikacija fizične osebe izrecno izvzeti iz podatkov, ki se lahko zahtevajo, pri evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi pa je krog upravičencev ožji kot v drugih dveh režimih in obsega le imetnike in osebe s pravnim interesom. Centralna depotna družba je poleg tega dolžna voditi evidenco vpogledov, kar omogoča naknadno ugotavljanje morebitne zlorabe dostopa.

Delitev odgovornosti za varnostne ukrepe je v predlogu zakona nedvoumno določena. Upravitelj evidence je opredeljen v 17. točki prvega odstavka 3. člena, tretji odstavek 77. člena pa izrecno določa, da izdajatelj za vodenje evidence odgovarja tudi, kadar ga zaupa tretji osebi. Odgovornosti za varnost podatkov torej ni mogoče prevesti na izvajalca informacijske rešitve.

Podrobnosti so prepuščene podzakonskemu urejanju. Četrty odstavek 79. člena pooblašča Agencijo za trg vrednostnih papirjev, da s podzakonskim aktom podrobneje določi tehnične zahteve za vodenje evidence, zlasti glede načina enolične identifikacije imetnikov, zagotavljanja celovitosti, sledljivosti in nespremenljivosti vpisov, trajne hrambe in varnostnega kopiranja podatkov, oblike izvoza podatkov ter informacijske varnosti evidence. Ta podlaga omogoča, da se pri tehničnih zahtevah upoštevajo uveljavljeni standardi informacijske varnosti in smernice Informacijskega pooblaščenca, ne da bi bili ti v zakonu zamrznjeni v obliki, ki bi zastajala za tehnološkim razvojem.

Za centralni register in za razpršeno evidenco varnostne zahteve poleg tega izhajajo neposredno iz prava Evropske unije — za centralno depotno družbo iz Uredbe 909/2014/EU, za upravljavca tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence pa iz Uredbe 2022/858/EU, ki od njega zahteva tudi ureditev neprekinjenega poslovanja in obvladovanja tveganj.

Predlog zakona nedovoljeno obdelavo dodatno sankcionira. Nepooblaščen vpis v evidenco je izrecno opredeljen kot protipraven, kdor ga opravi ali povzroči, pa odgovarja za vso škodo, ki iz tega nastane; posameznik, ki opravi ali povzroči nepooblaščen vpis, se kaznuje tudi za prekršek.

c) Predpis ima učinek na uresničevanje pravic posameznika.

– Predpis ima pozitiven učinek na upoštevanje dolžnosti informiranja posameznika o obdelavi podatkov.

Predlog zakona krepi informiranost posameznika o obdelavi njegovih osebnih podatkov v evidencah nematerializiranih vrednostnih papirjev, in sicer na treh ravneh.

Prva je jasna določitev upravljavca. Sedemnajsta točka prvega odstavka 3. člena opredeljuje upravljavca evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev in vanj uvršča centralno depotno družbo, upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT ter izdajatelja oziroma tretjo osebo, ki vodi evidenco. Tretji odstavek 77. člena dodatno določa, da izdajatelj za vodenje evidence odgovarja tudi, kadar ga zaupa tretji osebi. Skupnega upravljanstva v pomenu 26. člena Splošne uredbe o varstvu podatkov predlog zakona ne vzpostavlja, zato ni dvoma, kdo je posamezniku dolžan zagotoviti informacije iz 13. in 14. člena navedene uredbe.

Druga je javna dostopnost pravil, po katerih se evidenca vodi. Izdajatelj, ki vodi evidenco po VIII. poglavju, mora na javno dostopnem spletnem mestu objaviti pravni temelj za izdajo, pogoje izdaje, bistvene sestavine nematerializiranih vrednostnih papirjev in veljavna pravila vodenja evidence, iz katerih je razviden način obdelave podatkov, ter vsako bistveno spremembo objaviti v treh delovnih dneh. Enako morata podrobnejši način vodenja evidence v svojih pravilih določiti centralna depotna družba in upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT.

Tretja je javni seznam, ki ga na svoji spletni strani vodi in objavlja Agencija za trg vrednostnih papirjev in ki vsebuje podatke o izdajateljih, ki vodijo evidenco po VIII. poglavju, o tretjih osebah, ki jo vodijo zanje, ter naslov spletnega mesta izdajatelja. Posameznik lahko tako brez posebne poizvedbe ugotovi, kdo njegove podatke obdeluje in kje so objavljena pravila obdelave. Te možnosti veljavna ureditev ne pozna, ker pozna le enega upravljavca.

Podrobnosti glede načina obveščanja imetnikov lahko upravljavec evidence določi v svojih pravilih, Agencija za trg vrednostnih papirjev pa lahko tehnične zahteve za vodenje evidence pri izdajatelju ali tretji osebi podrobneje določi s podzakonskim aktom.

Omejitve pravic posameznika po 23. členu Splošne uredbe o varstvu podatkov predlog zakona ne uvaža. Omejitev pravice do izbrisa, ki izhaja iz konstitutivnega učinka vpisa in iz trajne hrambe evidentiranih podatkov, je posledica narave obdelave in je podrobneje utemeljena pri načelu omejitve hrambe ter pri presoji omejitve pravic posameznika.

– **Predpis ima pozitiven učinek na upoštevanje pravice do seznanitve in prenosljivosti podatkov.**

Pravica do seznanitve je pri evidencah nematerializiranih vrednostnih papirjev pomembna, saj imetnik iz evidence izkazuje svoj pravni položaj — vpis ima po 5. členu predloga zakona konstitutivni učinek, zato je seznanitev z evidentiranim stanjem hkrati pogoj za uveljavljanje pravic iz vrednostnega papirja.

Predlog zakona pravico do seznanitve krepi na dveh mestih.

Prvič, razširja pravico do potrdila o imetništvu. Po veljavni ureditvi je potrdilo urejeno le za prinosniške vrednostne papirje v centralnem registru, predlog zakona pa pravico do njega priznava vsakemu imetniku v vseh treh režimih, upravljavcu evidence pa nalaga, da ga izda v treh delovnih dneh od prejema zahteve. Potrdilo vsebuje podatke o imetniku, o vrsti in količini nematerializiranih vrednostnih papirjev ter o morebitnih bremenih. Osebam, za račun katerih ima vrednostne papirje fiduciarni imetnik in ki v evidenci niso evidentirane, potrdilo v enakem roku izda ta imetnik, saj jim ga upravljavec evidence ne more izdati.

Drugič, določa rok in brezplačnost za posredovanje podatkov. Vsak imetnik lahko zahteva podatke, ki se nanašajo nanj, upravljavec evidence pa mu jih mora posredovati v petih delovnih dneh; za javne organe je posredovanje brezplačno. Poleg tega centralna depotna družba enkrat letno brezplačno izda izpisek stanja na računu.

Posebna ureditev je v tem primeru utemeljena in ne pomeni nesistemske rešitve. Predlog zakona namreč uvaja tri upravljavce evidenc namesto enega, zato je jasna razmejitev, kdo je posamezniku dolžan zagotoviti podatke, pogoj za uresničljivost pravice. Ta razmejitev je določena z opredelitvijo upravljavca evidence in z določbo, da izdajatelj za vodenje evidence odgovarja tudi, kadar ga zaupa tretji osebi. Pri fiduciarnem imetništvu je razmejitev izrecna — upravljavec evidence izda potrdilo fiduciarnemu imetniku, ta pa osebam, za račun katerih ima vrednostne papirje.

Pravica do prenosljivosti podatkov v pomenu 20. člena Splošne uredbe o varstvu podatkov pri teh evidencah ne pride v poštev, ker obdelava ne temelji na privolitvi ali na pogodbi, temveč na izpolnitvi zakonske obveznosti upravljavca. Predlog zakona pa uvaja funkcionalno soroden mehanizem — sedma točka prvega odstavka 79. člena za evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi zahteva možnost izvoza vseh evidentiranih podatkov v strukturirani elektronski obliki, ki omogoča prenos evidence v centralni register ali v razpršeno evidenco. Ta zahteva imetnikom zagotavlja, da ob prehodu med režimi njihovi podatki in pravice niso ogroženi, izdajatelju pa preprečuje vezanost na posameznega ponudnika informacijske rešitve. Obliko izvoza lahko Agencija za trg vrednostnih papirjev podrobneje določi s podzakonskim aktom.

Omejitev pravice do seznanitve po 23. členu Splošne uredbe o varstvu podatkov predlog zakona ne uvaja.

– **Predpis ima pozitiven učinek na upoštevanje pravice do popravka in izbrisa podatkov.**

Predlog zakona pravico do popravka podatkov bistveno okrepi, saj uvaja institut, ki ga veljavni Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (ZNVP-1) ne pozna.

Devetnajsti člen določa, da lahko vsakdo, ki izkaže pravni interes, od upravljavca evidence zahteva popravek vpisa, ki je bil opravljen brez veljavnega pravnega temelja ali ki ne ustreza dejanskemu stanju. Krog upravičencev je namenoma širši od imetnika, ker je lahko prizadet tudi zastavni upnik, upravičenec iz prepovedi razpolaganja ali oseba, ki je bila neupravičeno izbrisana in zato v evidenci sploh ni več navedena.

Upravljavce evidence mora očitno pisno ali tehnično napako odpraviti sam, brez zahteve upravičenca, in o tem nemudoma obvestiti imetnika, na katerega se napaka nanaša. Obveznost obvestitve zagotavlja, da lahko imetnik popravek preveri in mu po potrebi ugovarja.

Če upravljavec popravka ne opravi v petnajstih dneh od prejema zahteve ali če je vpis sporen med več osebami, lahko upravičenec zahteva sodno varstvo. Upravljavce evidence namreč ni organ, ki bi odločal o pravicah, zato spora med domnevnim imetnikom in vpisano osebo ne more razrešiti sam.

Do uveljavitve tega zakona je bila ob nepravilnem vpisu na voljo le odškodnina, ne pa uskladitev evidence z dejanskim pravnim stanjem. Predlog zakona s tem zapolnjuje vrzel, ki je bila z vidika posameznika bistvena, saj denarno nadomestilo ne odpravi napačnega izkazovanja imetništva.

Točnost podatkov dodatno zagotavlja odgovornost upravljavca evidence za pravilnost evidence z obrnjenim dokaznim bremenom, ki upravljavca spodbuja k vzpostavitvi kontrolnih mehanizmov pri vnosu podatkov.

Pravica do izbrisa osebnih podatkov je pri teh evidencah omejena, in sicer zaradi konstitutivnega učinka vpisa. Evidenca je edini vir, iz katerega je razvidno, kdaj je posamezna pravica nastala, komu je pripadala in kdaj je prenehala, zato bi izbris pomenil izgubo dokaza o pravnem položaju za pretekla obdobja in bi prizadel prav tiste, katerih podatki se obdelujejo. Omejitev izhaja iz narave obdelave, ki je potrebna za izpolnitev zakonske obveznosti upravljavca in za uresničevanje javnega interesa po zagotavljanju pravne varnosti prometa z vrednostnimi papirji, in je podrobneje utemeljena pri načelu omejitve hrambe.

Popravek vpisa ne poseže v pravico, ki jo je oseba pridobila v dobri veri in v zaupanju v pravilnost evidence. V takem primeru prikrajšanemu ostane odškodninski zahtevek proti upravljavcu evidence, kar je razmerje, ki velja tudi v drugih registrskih sistemih — zaupanje v evidenco prevlada nad zahtevo po njeni popolni točnosti, cena tega pa se nosi z odškodnino in ne z odvzemom pridobljene pravice.

– Predpis ima negativen učinek na omejitve pravic posameznika.

Predlog zakona omejuje pravico posameznika do izbrisa osebnih podatkov iz evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev. Omejitev je posledica konstitutivnega učinka vpisa in trajne hrambe evidentiranih podatkov; podrobneje je pojasnjena pri načelu omejitve hrambe ter pri pravici do popravka in izbrisa podatkov, v nadaljevanju pa je opredeljena po merilih iz 23. člena Splošne uredbe o varstvu podatkov. Posredno je omejena tudi pravica do omejitve obdelave, ker bi ta imetniku odvzela učinkovanje vpisa in s tem pravice iz vrednostnega papirja. Pravice do informiranja, seznanitve in popravka niso omejene, temveč jih predlog zakona krepi.

Omejitev je utemeljena s tremi razlogi iz 23. člena navedene uredbe. Prvi je pomemben gospodarski in finančni interes države po točki (e), saj je pravna varnost prometa z vrednostnimi papirji pogoj za delovanje kapitalskega trga. Drugi je varstvo pravic in svoboščin drugih po točki (i), saj bi izbris zgodovine vpisov prizadel prav tiste, katerih podatki se obdelujejo, in tretje osebe, ki se na evidenco zanašajo. Tretji je uveljavljanje civilnopravnih zahtevkov po točki (j), saj se zahtevki iz dobroverne pridobitve, popravka nepravilnega vpisa, odgovornosti upravljavca evidence, dedovanja in davčnih obveznosti opirajo na pretekla stanja v evidenci.

Omejitev spoštuje bistvo pravice do varstva osebnih podatkov in je sorazmerna. Nabor podatkov, ki se hranijo, je taksativno določen, najožji možen za dosego namena in se glede na veljavno ureditev ne širi. Milejšega ukrepa ni — anonimizacija bi izničila namen evidence, saj je prav identifikacija upravičenca tisto, kar pravico ustvari, določitev krajšega roka pa bi pomenila izgubo edinega dokaza o pravnem položaju za pretekla obdobja.

Zaščitni ukrepi pred zlorabo in nezakonitim dostopom so določeni v predlogu zakona. Dostop do podatkov je omejen na imetnika glede podatkov, ki se nanašajo nanj, na organe pri opravljanju nalog iz svoje pristojnosti in na osebe, ki izkažejo pravni interes; splošne javne dostopnosti podatkov o imetnikih predlog zakona ne pozna. Pri delniški knjigi sta davčna številka in enolična identifikacija fizične osebe izrecno izvzeti iz podatkov, ki se lahko zahtevajo. Centralna depotna družba je dolžna voditi evidenco vpogledov, kar omogoča naknadno ugotavljanje zlorabe dostopa. Nepooblaščen vpis v evidenco je izrecno opredeljen kot protipraven in sankcioniran kot prekršek. Varnost evidence zagotavljajo minimalne funkcionalne zahteve, med njimi celovitost, sledljivost, nespremenljivost in redno varnostno kopiranje, Agencija za trg vrednostnih papirjev pa lahko tehnične zahteve glede informacijske varnosti podrobneje določi s podzakonskim aktom.

Glavno tveganje za pravice in svoboščine posameznikov je, da podatki o njihovem premoženju ostanejo v evidenci tudi po prenehanju nematerializiranega vrednostnega papirja. Tveganje je omejeno z ozkim krogom upravičencev do podatkov, z izvzetjem davčne številke in enolične identifikacije iz podatkov, dostopnih iz delniške knjige, ter s tem, da predlog zakona ne uvaža povezav med evidencami in ne vzpostavlja centralne zbirke podatkov o imetnikih iz vseh treh režimov.

Omejitev izhaja neposredno iz zakona in je javno objavljena, izdajatelj pa mora na javno dostopnem spletnem mestu objaviti pravila vodenja evidence, iz katerih je razviden način obdelave podatkov. Posameznik je o omejitvi obveščen, poseganja v namen omejitve pa ni.

č) Predpis ima še druge učinke na administrativno področje, ki niso zajeti v odgovorih na predhodna vprašanja.

– Predpis ima negativen učinek na administrativno področje, ki morda ni zajet v odgovorih na predhodna vprašanja.

Predlog zakona uvaža eno administrativno obveznost, ki ni zajeta v odgovorih na predhodna vprašanja, ker ne nastane na podlagi prostovoljne odločitve subjekta za vstop v nov režim vodenja evidence.

Sedemnajsti člen ureja fiduciarno imetništvo, to je položaj, v katerem imetnik nematerializiranega vrednostnega papirja tega nima zase, ampak za račun ene ali več drugih oseb. Tretji odstavek navedenega člena takemu imetniku nalaga, da vodi evidenco oseb, za račun katerih ima vrednostne papirje, ter vrst in količin, ki pripadajo vsaki od njih; četrti odstavek pa, da tem osebam na zahtevo v treh delovnih dneh izda potrdilo. Obveznost je vezana na dejansko stanje in ne na lastnost subjekta, zato zaveže vsakega fiduciarnega imetnika ne glede na to, ali je investicijsko podjetje, banka ali druga oseba.

Dodatno breme je majhno. Fiduciarni računi po pravilih centralne depotne družbe že obstajajo, evidenco upravičencev pa mora fiduciarni imetnik voditi že zato, da lahko svojo dejavnost sploh opravlja — brez nje ni ugotovljivo, komu kaj pripada. Za investicijska podjetja se obveznost prekriva z vodenjem poddepoja po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov. Novost je predvsem v tem, da je obveznost odslej določena z zakonom in da je nanjo vezano varstvo strank.

Obveznost je namreč pogoj za to varstvo. Peti odstavek 17. člena določa, da se vrednostni papirji, ki jih fiduciarni imetnik ima za račun drugih oseb, štejejo za premoženje teh oseb, da njegovi upniki nanje ne morejo poseči in da niso del stečajne mase — kar je izvedljivo le, če je iz evidence razvidno, komu in v kakšnem obsegu pripadajo.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Predpis nima posledic na tem področju.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

a) Predpis ima učinek na fizične in pravne osebe, ki opravljajo dejavnost.

– Predpis ima pozitiven učinek na način in organizacijo dela v podjetju.

Predlog zakona spreminja način, kako izdajatelj upravlja lastniško strukturo, in mu pri tem daje izbiro, ki je doslej ni imel.

Po veljavni ureditvi mora izdajatelj vse nematerializirane vrednostne papirje voditi v centralnem registru pri centralni depotni družbi. Vpise, prenose in izvajanje korporacijskih dejanj opravljajo centralna depotna družba in njeni člani, ki vodijo račune imetnikov, izdajatelj pa je pri vsakem opravilu odvisen od njihovega sodelovanja in od njihovih rokov. Vsaka sprememba lastniške strukture, izplačilo donosov ali sklic skupščine terjajo usklajevanje z zunanjim subjektom.

Izdajatelj, ki po predlogu zakona izbere vodenje evidence pri sebi, ta opravila opravlja v lastni organizaciji. Vpise, prenose, vpise bremen, izvajanje korporacijskih dejanj, vodenje delniške knjige in izdajanje potrdil o imetništvu opravlja sam, brez sodelovanja tretjih subjektov in brez čakanja na njihove roke. To je za manjše izdajatelje bistvena poenostavitev, zlasti pri pogostih dokapitalizacijah in pri opcijskih programih za zaposlene, kjer se lastniška struktura spreminja večkrat letno.

Nove potrebe po kadrih pri tem praviloma ne nastanejo. Vodenje evidence za manjše število imetnikov je opravilo, ki ga izdajatelj lahko opravi v okviru obstoječega finančnega ali pravnega dela, po potrebi pa vodenje evidence zaupa tretji osebi, na primer ponudniku digitalnih rešitev za upravljanje lastniških struktur, odvetniški družbi ali računovodskemu servisu. Predlog zakona to izrecno omogoča, pri čemer izdajatelj za pravilnost evidence odgovarja tudi tedaj.

Nove potrebe po tehnologiji so obvladljive. Zakon predpisuje sedem minimalnih funkcionalnih zahtev za evidenco, ki so opredeljene funkcionalno in ne tehnično, zato jih je mogoče izpolniti z različnimi rešitvami — od namenske programske opreme do storitve zunanjega ponudnika. Uporaba tehnologije razpršene evidence je dopuščena, ni pa zahtevana.

Za izdajatelje, ki ostanejo v centralnem registru, se način in organizacija dela ne spreminjata. Enako velja za centralno depotno družbo in njene člane.

– Predpis ima pozitiven učinek na obseg poslovanja.

Predlog zakona posredno vpliva na obseg poslovanja podjetij, in sicer prek dostopnosti financiranja in prek zmanjšanja administrativnih bremen pri izdaji vrednostnih papirjev.

Izdaja lastniških ali dolžniških vrednostnih papirjev je eden od načinov pridobivanja kapitala, ki podjetju omogoča širitev poslovanja, naložbe in zaposlovanje. Po veljavni ureditvi mora izdajatelj vsak nematerializirani vrednostni papir voditi v centralnem registru pri centralni depotni družbi, kar terja sklenitev razmerja z njo, izpolnitev njenih zahtev za izdajo, pridobitev enolične identifikacijske oznake ter plačilo enkratnih in letnih nadomestil. Pri manjši izdaji so ti stroški in postopki nesorazmerni z zbranim kapitalom, zato je izdaja vrednostnih papirjev za mala in srednje velika podjetja praviloma neprivlačna.

Predlog zakona to oviro odpravlja za nekotirane vrednostne papirje. Izdajatelj lahko evidenco vodi pri sebi ali pri tretji osebi, s čimer odpadeta enkratni strošek vključitve v centralni register in letno nadomestilo za omogočanje vpisov, ki znaša najmanj 979,92 evra letno, ter nadomestilo za strokovno podporo. Izdaja vrednostnih papirjev postane s tem dostopna tudi pri manjših zneskih,

na primer pri zaprtih ponudbah, pri množičnem financiranju in pri dokapitalizacijah zagonskih podjetij.

Učinek na obseg poslovanja se pokaže v treh položajih. Prvi je pridobivanje lastniškega kapitala pri širitvi, ko podjetje vlagateljem izda delnice in za to ne potrebuje več zunanje infrastrukture. Drugi je pridobivanje dolžniškega kapitala z izdajo obveznic ali komercialnih zapisov, kjer je razmerje med stroški izdaje in zbranim zneskom pri manjših izdajah odločilno. Tretji je nagrajevanje in zadrževanje ključnih kadrov z opcijskimi programi, ki terjajo pogoste spremembe lastniške strukture in so bili doslej zaradi stroškov vsake spremembe za manjša podjetja praktično nedostopni.

Novih omejitev ali pogojev za opravljanje dejavnosti predlog zakona ne uvaja. Za izdajatelje, ki ostanejo v centralnem registru, se obseg poslovanja ne spreminja, prav tako ne za centralno depotno družbo in njene člane, saj režim ne posega v vrednostne papirje, ki so uvrščeni v trgovanje na mestu trgovanja.

Obseg učinka je odvisen od tega, koliko izdajateljev bo možnost izkoristilo, kar bo v prvih letih po uveljavitvi zakona majhno in bo naraščalo postopno. Kazalnik za spremljanje je število izdajateljev, ki vodijo evidenco pri sebi ali pri tretji osebi in ki ga na svoji spletni strani javno objavlja Agencija za trg vrednostnih papirjev.

– Predpis ima pozitiven učinek na stroške poslovanja.

Predlog zakona zmanjšuje stroške poslovanja izdajateljev nekotiranih nematerializiranih vrednostnih papirjev.

Po veljavni ureditvi mora vsak izdajatelj nematerializirane vrednostne papirje voditi v centralnem registru pri centralni depotni družbi. S tem so povezani trije sklopi stroškov. Prvi je enkratni strošek ob vstopu, ki po ceniku centralne depotne družbe, veljavnem od 1. januarja 2026, obsega usposabljanje uporabnika pri članu-izdajatelju v znesku 256,98 evra in dodelitev enolične identifikacijske oznake v znesku 99,03 evra, ki pa se ne obračuna, če so vrednostni papirji izdani pri centralni depotni družbi. Drugi so letni stroški, ki obsegajo nadomestilo za omogočanje vpisov v višini 0,0072 odstotka letno od vrednosti kapitala, najmanj pa 979,92 evra letno, in nadomestilo za strokovno podporo članu-izdajatelju, ki za mikro in majhne družbe znaša 76,08 evra letno. Tretji so stroški posameznih korporacijskih dejanj, ki znašajo 0,77 evra na račun pri vsakem vpisu, najmanj pa 171,24 evra na posamezno korporacijsko dejanje, in nastanejo ob vsakem izplačilu donosov, povečanju kapitala ali drugem dogodku.

Za izdajatelja z nizkim osnovnim kapitalom, kar je pri malih in srednje velikih podjetjih pravilo, znašajo letni stroški najmanj 1.056,00 evra, k čemur je treba prišteti stroške korporacijskih dejanj. Ti stroški so neodvisni od velikosti izdaje, zato so pri manjših izdajah nesorazmerni z zbranim kapitalom.

Izdajatelju, ki po predlogu zakona izbere vodenje evidence pri sebi ali pri tretji osebi, ti stroški odpadejo. Ob predpostavki, da bi možnost izkoristilo okrog štiristo izdajateljev, znaša letni prihranek okrog 422.400 evrov, enkratni pa okrog 102.792 evrov, pri čemer stroški posameznih korporacijskih dejanj v izračun niso zajeti, ker njihova pogostost ni predvidljiva. Znesek je teoretični maksimum, saj izdajatelji vrednostnih papirjev, uvrščenih v trgovanje, in izdajatelji, za katere se uporablja zakon, ki ureja prevzeme, v centralnem registru ostajajo, drugi pa se za prehod odločajo prostovoljno.

Nasproti prihranku nastanejo novi stroški, ki pa so nižji. Izdajatelj mora vzpostaviti in vzdrževati evidenco, ki izpolnjuje sedem minimalnih funkcionalnih zahtev, ter javno dostopno spletno mesto s podatki o izdaji. Ti stroški so odvisni od izbrane rešitve — pri manjšem številu imetnikov jih je mogoče pokriti z obstoječimi informacijskimi sredstvi in z delom obstoječih zaposlenih, mogoče pa je tudi vodenje zaupati tretji osebi, na primer ponudniku digitalnih rešitev za upravljanje lastniških

struktur. Ker je odločitev za nov režim prostovoljna, se izdajatelj zanjo odloči le, če je zanj skupni strošek nižji od dosedanjega.

Za izdajatelje, ki ostanejo v centralnem registru, se stroški poslovanja ne spreminjajo. Enako velja za centralno depotno družbo in njene članke, saj predlog zakona ne posega v njihove tarife in ne zmanjšuje obsega njihovega poslovanja pri vrednostnih papirjih, uvrščenih v trgovanje na mestu trgovanja.

Za imetnike se posredno zmanjšajo stroški vodenja stanj vrednostnih papirjev, ki jih centralna depotna družba obračunava na posamezen račun imetnika in ki jih ti nosijo prek svojih članov. V evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi teh nadomestil ni.

– **Predpis ima pozitiven učinek na pravno varnost.**

Predlog zakona zapolnjuje več pravnih praznin, zaradi katerih je danes negotovo, kaj velja pri vodenju evidenc nematerializiranih vrednostnih papirjev in kakšni so pravni učinki vpisov.

Prva praznina je odsotnost nacionalnega pravnega okvira za evidentiranje vrednostnih papirjev na podlagi tehnologije razpršene evidence. Uredba 2022/858/EU se uporablja od 23. marca 2023 in ureja pogoje za pridobitev dovoljenja za upravljanje tržnih infrastruktur, ne ureja pa pravnih učinkov vpisov, ki ostajajo v pristojnosti nacionalnega prava. Subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji, ki bi dovoljenje pridobil, bi danes deloval brez odgovora na temeljna vprašanja — kdaj vrednostni papir nastane, kdaj je prenesen, kdo je imetnik, kako nastane zastavna pravica in kdo odgovarja za nepravilnost evidence. VII. poglavje predloga zakona to vrzel zapolnjuje.

Druga praznina je odsotnost ureditve dobroverne pridobitve. Institut je slovensko pravo poznalo od leta 1999 do uveljavitve Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih (ZNVP-1), ta pa ga ne vsebuje, zaradi česar danes ni jasno, kaj velja, kadar je vpis opravljen brez veljavne podlage. Predlog zakona institut vrača in ga uredi po vzoru načela zaupanja v zemljiško knjigo, torej registrskega in ne posestnega sistema.

Tretja praznina je odsotnost ureditve popravka nepravilnega vpisa. Veljavna ureditev ob nepravilnem vpisu daje na voljo le odškodnino, ne pa uskladitve evidence z dejanskim pravnim stanjem. Predlog zakona uvaja pravico zahtevati popravek, dolžnost upravljavca, da očitno napako odpravi sam, in sodno varstvo, če popravka ne opravi v petnajstih dneh ali če je vpis sporen med več osebami.

Četrta praznina je nejasnost položaja fiduciarnega imetništva. Fiduciarni računi po pravilih centralne depotne družbe že obstajajo, ni pa bilo določeno, kdo se v takem primeru šteje za imetnika nasproti izdajatelju in tretjim osebam ter kaj se z vrednostnimi papirji zgodi ob insolventnosti fiduciarnega imetnika. Predlog zakona to uredi in izrecno določi, da se vrednostni papirji, ki jih fiduciarni imetnik ima za račun drugih oseb, štejejo za premoženje teh oseb in niso del njegove stečajne mase.

Peta praznina je odsotnost pravil o razmerju med vpisom v sodni register in vpisom v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev, torej o tem, kdaj začnejo učinkovati pravice iz korporacijskih dejanj. Predlog zakona to razmerje izrecno razmeji.

Poleg zapolnjevanja praznin predlog zakona pravno varnost krepi s tremi splošnimi rešitvami. Konstitutivni učinek vpisa je izrečen kot temeljno načelo in velja enako v vseh treh režimih, tako da so pravni učinki vpisov neodvisni od tega, kje se evidence vodi. Upravljevec evidence odgovarja za pravilnost evidence z obrnjenim dokaznim bremenom in po standardu skrbnosti dobrega strokovnjaka, ki je določeno opredeljen v Obligacijskem zakoniku. Celovitost izdaje je zagotovljena tudi, kadar je ista izdaja evidentirana v več evidencah, in sicer z obveznostmi izdajatelja in z medsebojnim usklajevanjem med upravljavci.

Nadzor je urejen sorazmerno z naravo posameznega režima. Agencija za trg vrednostnih papirjev nadzoruje izvajanje zakona v vseh treh režimih, pri čemer nad evidencami pri izdajateljih ne opravlja tekočega nadzora, temveč ukrepa ob zaznanih nepravilnostih — ima pravico do vpogleda, lahko odredi odpravo nepravilnosti in v skrajnem primeru prepove vodenje evidence ter odredi prenos evidence v centralni register ali v razpršeno evidenco. Prekrškovne določbe pokrivajo vse tri režime, obveznosti, ki jih zakon nalaga vsem upravljavcem enako, pa so tudi enako sankcionirane.

Predlog zakona hkrati odpravlja negotovost pri izvršbi. Veljavno 11.a poglavje Zakona o izvršbi in zavarovanju predpostavlja, da se vsi nematerializirani vrednostni papirji vodijo v centralnem registru, zato bi bila izvršba na vrednostne papirje v drugih dveh evidencah brez dopolnitve navedenega zakona negotova. Predlog zakona to ureja z novim 163.d členom navedenega zakona.

– **Predpis ima pozitiven učinek na spodbujanje podjetniške dejavnosti za domače ter tuje fizične in pravne osebe.**

Predlog zakona olajšuje ustanavljanje in razvoj podjetij, zlasti tistih, ki kapital pridobivajo z izdajo vrednostnih papirjev.

Po veljavni ureditvi mora vsak izdajatelj nematerializirane vrednostne papirje voditi v centralnem registru pri centralni depotni družbi, ne glede na velikost izdaje. Za zagonsko podjetje, ki v zgodnji fazi pridobiva kapital od manjšega števila vlagateljev, so stroški in postopki vključitve v centralni register nesorazmerni z zbranim zneskom. To je eden od razlogov, zaradi katerih se ustanovitelji odločajo za ustanovitev družbe v tujini ali za uporabo tujih pravnih struktur, na kar je v postopku priprave predloga zakona opozorila tudi Gospodarska zbornica Slovenije.

Predlog zakona to oviro odpravlja za nekotirane vrednostne papirje. Izdajatelj lahko evidenco vodi pri sebi ali pri tretji osebi, s čimer odpadejo enkratni strošek vključitve v centralni register, letno nadomestilo za omogočanje vpisov in nadomestilo za strokovno podporo. Izdaja lastniških ali dolžniških vrednostnih papirjev postane s tem dostopna tudi pri manjših zneskih, kar podpira ustanavljanje in rast zagonskih in hitro rastočih podjetij ter posredno ustvarjanje delovnih mest. Cilj izhaja iz prvega stebra Strategije razvoja trga kapitala 2023–2030.

Predlog zakona ne uvaja ovir za osebe iz drugih držav članic. Vodenje evidence pri izdajatelju ali tretji osebi ni storitvena dejavnost, za katero bi bilo potrebno dovoljenje ali priglasitev pri nadzornem organu — obveznost je le obvestilo Agenciji za trg vrednostnih papirjev, o katerem agencija ne odloča. Pogoji, da mora biti izdajatelj pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici in da enak pogoj velja za tretjo osebo, države članice izrecno vključuje in med njimi ne razlikuje, zato ne pomeni omejitve svobode ustanavljanja ali svobode opravljanja storitev na notranjem trgu. Pojem države članice po 4. točki prvega odstavka 3. člena predloga zakona zajema tudi države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru. Zahteva po sedežu je utemeljena z izvršljivostjo nadzornih pooblastil agencije, zlasti odredbe o odpravi nepravilnosti in prepovedi vodenja evidence, ki proti osebi s sedežem v tretji državi ne bi bili izvršljivi.

Za tuje vlagatelje predlog zakona ne uvaja dodatnih zahtev. Zahteva po enolični identifikaciji imetnikov ne predpisuje določenega identifikatorja in je izpolnjena z vsakim podatkom, ki imetnika nedvoumno loči od drugih, torej tudi z identifikatorjem, dodeljenim v drugi državi; davčna številka se obdeluje le, če je bila imetniku dodeljena. S tem se odpravlja ena od praktičnih ovir pri vključevanju tujih vlagateljev v slovenska podjetja.

Predlog zakona ne povzroča zapiranja podjetij niti odpuščanj. Za izdajatelje, ki ostanejo v centralnem registru, se ne spreminja nič, prav tako ne za centralno depotno družbo in njene članice, saj režim ne posega v vrednostne papirje, uvrščene v trgovanje na mestu trgovanja.

– **Predpis ima pozitiven učinek na kapitalsko strukturo MSP (bilanca stanja, sredstva).**

Predlog zakona posredno vpliva na kapitalsko strukturo malih in srednje velikih podjetij, ker olajšuje pridobivanje lastniškega kapitala z izdajo delnic.

Mala in srednje velika podjetja se v Republiki Sloveniji pretežno financirajo z bančnimi krediti in z lastnimi sredstvi, izdaja lastniških vrednostnih papirjev pa je redka. Eden od razlogov je, da mora izdajatelj po veljavni ureditvi vse nematerializirane vrednostne papirje voditi v centralnem registru pri centralni depotni družbi, kar terja sklenitev razmerja z njo, izpolnitev njenih zahtev za izdajo ter plačilo enkratnih in letnih nadomestil, ki so neodvisna od velikosti izdaje. Pri manjši dokapitalizaciji so ti stroški nesorazmerni z zbranim zneskom, zato se podjetja zanjo pogosto ne odločijo.

Predlog zakona to oviro za nekotirane vrednostne papirje odpravlja. Ker lahko izdajatelj evidenco vodi pri sebi ali pri tretji osebi, postane izdaja delnic dostopna tudi pri manjših zneskih in pri pogostih dokapitalizacijah, ki so za zagona in hitro rastoča podjetja značilne. To podjetjem omogoča, da lastniški kapital povečajo namesto zadolževanja, kar razmerje med kapitalom in dolgom v bilanci stanja izboljša in zmanjša odvisnost od bančnega financiranja.

Isti učinek ima olajšano izdajanje dolžniških vrednostnih papirjev, kot so obveznice in komercialni zapisi. Podjetje lahko z njimi razprši vire financiranja in se ne opira zgolj na bančne kredite, kar srednjeročno krepi njegovo finančno stabilnost.

Predlog zakona posredno podpira tudi opsijske programe za zaposlene, ki terjajo pogoste spremembe lastniške strukture in so bili zaradi stroškov vsake spremembe za manjša podjetja doslej praktično nedostopni. Ti programi so v kapitalski strukturi pomembni, ker podjetju omogočajo, da ključne kadre nagradi z lastniškim deležem namesto z denarnimi izplačili, kar ohranja likvidna sredstva.

Učinek je posreden in dolgoročen, saj je odvisen od poslovnih odločitev posameznih podjetij in od razvoja trga kapitala. Predlog zakona ne uvaja spodbud za izdajo vrednostnih papirjev in ne posega v davčno obravnavo lastniškega ali dolžniškega financiranja, ki jo urejajo davčni predpisi in ki ostaja pomemben dejavnik pri odločitvi o kapitalski strukturi.

– **Predpis ima pozitiven učinek na spodbujanje digitalizacije v poslovne procese.**

Predlog zakona spodbuja uvajanje digitalizacije v poslovne procese na dveh ravneh — pri izdajateljih, ki evidenco vodijo sami, in pri upravljavcih tržnih infrastruktur na podlagi tehnologije razpršene evidence.

Za izdajatelja, ki izbere vodenje evidence pri sebi, je digitalizacija pogoj za uporabo režima. Zakon zahteva, da je evidenca elektronska in da zagotavlja enolično identifikacijo, celovitost evidentiranih podatkov, sledljivost vseh vpisov in sprememb, nespremenljivost opravljenih vpisov, možnost preveritve stanja v vsakem trenutku, trajno hrambo z rednim varnostnim kopiranjem ter možnost izvoza podatkov v strukturirani elektronski obliki. Izdajatelj mora poleg tega vzpostaviti in vzdrževati javno dostopno spletno mesto s podatki o izdaji. Vodenje lastniške strukture v obliki dokumentov ali preglednic tem zahtevam ne zadošča, zato režim izdajatelja usmerja k namenski informacijski rešitvi.

To ustvarja povpraševanje po digitalnih rešitvah za upravljanje lastniških struktur in s tem trg za njihove ponudnike. Izdajatelj lahko rešitev kupi ali najame, vodenje evidence pa lahko zaupa tudi tretji osebi, ki tako rešitev ponuja kot storitev. Predlog zakona to izrecno omogoča, pri čemer za pravilnost evidence odgovarja tudi tedaj.

Za upravljavce tržnih infrastruktur je pomen večji. Uredba 2022/858/EU sicer omogoča pridobitev dovoljenja za upravljanje mesta trgovanja, sistema poravnave ali sistema trgovanja in poravnave na podlagi tehnologije razpršene evidence, ne ureja pa pravnih učinkov vpisov v tako evidenco.

Brez nacionalnega okvira bi bila naložba v razvoj take infrastrukture povezana s pravno negotovostjo glede nastanka, prenosa in prenehanja vrednostnih papirjev, imetništva, bremen, nepreklicnosti nalogov in dokončnosti poravnave. Predlog zakona to negotovost odpravlja in s tem odstranjuje eno od ovir za naložbe v tehnologijo veriženja blokov na kapitalskem trgu.

Spodbuda je oblikovana tehnološko nevtralnno. Zakon uporabe tehnologije razpršene evidence ne zahteva, temveč jo dopušča v vseh treh režimih, prav tako v splošnem delu ureja pametne pogodbe, ki se lahko uporabijo povsod, kjer jih tehnologija evidence omogoča. Minimalne funkcionalne zahteve so opredeljene funkcionalno in ne tehnično, zato jih je mogoče izpolniti z različnimi rešitvami in ne predpisujejo določene tehnologije, ki bi z razvojem zastarela.

Stroški digitalne preobrazbe, ki pri izdajatelju nastanejo, so odvisni od izbrane rešitve in obsega lastniške strukture. Pri manjšem številu imetnikov jih je mogoče pokriti z obstoječimi informacijskimi sredstvi in z delom obstoječih zaposlenih. Ker je odločitev za nov režim prostovoljna, se izdajatelj zanjo odloči le, če je zanj skupni strošek nižji od dosedanjih nadomestil centralne depotne družbe. Posebnih spodbud, subvencij ali davčnih olajšav za digitalno preobrazbo predlog zakona ne uvaja, ker to ni predmet njegove ureditve.

– **Predpis ima pozitiven učinek na izvajanje digitalizacije.**

Predlog zakona spodbuja izvedbo digitalne preobrazbe pri izdajateljih, ki izberejo vodenje evidence pri sebi, in pri upravljavcih tržnih infrastruktur na podlagi tehnologije razpršene evidence.

Pri izdajatelju gre pretežno za naložbo v neopredmetena osnovna sredstva. Evidenca, ki izpolnjuje minimalne funkcionalne zahteve, terja programsko rešitev, ki jo izdajatelj kupi, najame kot storitev v oblaku ali dobi kot del storitve tretje osebe, ki evidenco vodi zanj. Naložba v strojno opremo praviloma ni potrebna, ker gre za strukturirane zapise o imetnikih in stanjih brez dokumentov ali večpredstavnostnih vsebin, obseg podatkov pa je majhen. S tem so povezani tudi stroški programiranja ali prilagoditve rešitve, stroški svetovanja pri vzpostavitvi ter stroški vzpostavitve in vzdrževanja javno dostopnega spletnega mesta s podatki o izdaji.

Poseben del stroškov odpade na kibernetiko varnost in na zagotavljanje razpoložljivosti. Zakon zahteva trajno hrambo z rednim varnostnim kopiranjem, ki zagotavlja obnovitev evidence ob izgubi ali poškodovanju podatkov, ter nespremenljivost in sledljivost vpisov. Agencija za trg vrednostnih papirjev lahko tehnične zahteve glede informacijske varnosti podrobneje določi s podzakonskim aktom, kar bo raven potrebnih naložb natančneje opredelilo.

Potreb po novih zaposlitvah na področju digitalne preobrazbe praviloma ne bo. Vodenje evidence za manjše število imetnikov je opravilo, ki ga izdajatelj lahko opravi v okviru obstoječega finančnega ali pravnega dela, tehnično vzdrževanje rešitve pa praviloma prevzame njen ponudnik. Nastanejo stroški usposabljanja obstoječih zaposlenih za delo z rešitvijo, ki pa nadomeščajo dosedanje usposabljanje uporabnika pri centralni depotni družbi.

Pri ponudnikih digitalnih rešitev za upravljanje lastniških struktur predlog zakona ustvarja povpraševanje in s tem podlago za naložbe v razvoj programske opreme in za zaposlovanje razvijalcev. Pri upravljavcih tržnih infrastruktur na podlagi tehnologije razpršene evidence pa odpravlja pravno negotovost, ki je doslej pomenila tveganje pri naložbah v razvoj takih sistemov, saj brez nacionalne ureditve pravnih učinkov vpisov donosnosti naložbe ni bilo mogoče zanesljivo oceniti.

Ker je odločitev za nov režim prostovoljna, se izdajatelj za naložbo odloči le, če je zanj skupni strošek nižji od dosedanjih nadomestil centralne depotne družbe. Predlog zakona posebnih spodbud, subvencij ali davčnih olajšav za digitalno preobrazbo ne uvaja, ker to ni predmet njegove ureditve.

b) Predpis ima učinek na razvoj inovacij.

– **Predpis ima pozitiven učinek na razvoj novih storitev in izdelkov.**

Predlog zakona spodbuja razvoj novih storitev na dveh področjih, na katerih doslej v Republiki Sloveniji ni bilo pravne podlage za njihovo ponujanje.

Prvo so storitve vodenja evidenc nematerializiranih vrednostnih papirjev za izdajatelje. Predlog zakona izrecno omogoča, da izdajatelj vodenje evidence zaupa tretji osebi, ki mora biti pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici. S tem nastane trg za ponudnike digitalnih rešitev za upravljanje lastniških struktur, ki lahko izdajateljem zagotavljajo bodisi zgolj programsko orodje bodisi celovito storitev vodenja evidence. Razmejitev med obema položajema je v predlogu zakona jasna — kdor zagotavlja le tehnično sredstvo, evidence ne vodi, kdor pa opravlja vpise in odgovarja za stanje evidence, je tretja oseba in mora izpolnjevati pogoje iz zakona. Ta jasnost je za razvoj takih storitev pogoj, saj ponudnik vnaprej ve, v katerem položaju se nahaja in kakšne obveznosti prevzema.

Drugo so storitve tržnih infrastruktur na podlagi tehnologije razpršene evidence. Uredba 2022/858/EU omogoča pridobitev dovoljenja za upravljanje mesta trgovanja, sistema poravnave ali sistema trgovanja in poravnave na podlagi te tehnologije, ne ureja pa pravnih učinkov vpisov v razpršeno evidenco. Brez nacionalnega okvira bi ponudnik take storitve deloval brez odgovora na temeljna vprašanja o nastanku, prenosu in prenehanju vrednostnih papirjev, o imetništvu, o bremenih in o odgovornosti za nepravilnost evidence, kar bi razvoj storitve praktično onemogočilo. Predlog zakona to negotovost odpravlja.

Predlog zakona posredno spodbuja tudi razvoj storitev, ki so vezane na lažje pridobivanje kapitala — na primer platform za množično financiranje in za zaprte ponudbe vrednostnih papirjev, ki lahko izdajateljem ponudijo celovito storitev od zbiranja kapitala do vodenja lastniške strukture.

Ureditev razvoja ne omejuje. Zahteve za evidenco so opredeljene funkcionalno in ne tehnično, uporaba tehnologije razpršene evidence je dopuščena in ne predpisana, pametne pogodbe so urejene v splošnem delu in so zato uporabne v vseh treh režimih. Ponudniki so tako pri oblikovanju rešitev prosti, zakon pa določa le pravne učinke, ki jih morajo te rešitve zagotoviti.

Za odjemalce teh storitev, torej za izdajatelje in imetnike, se učinek pokaže v nižjih stroških, v hitrejšem izvajanju sprememb lastniške strukture in v možnosti izbire med več ponudniki namesto ene same poti prek centralne depotne družbe.

– **Predpis ima pozitiven učinek na eksperimentiranje oziroma pilotiranje.**

Predlog zakona vzpostavlja nacionalno pravno podlago za preizkušanje tržnih infrastruktur na podlagi tehnologije razpršene evidence v nadzorovanem okolju.

Uredba 2022/858/EU je po svoji zasnovi regulativni peskovnik. Vzpostavlja pilotno ureditev, v kateri lahko upravljavci tržnih infrastruktur pod nadzorom preizkušajo uporabo tehnologije razpršene evidence pri trgovanju in poravnavi finančnih instrumentov, pri čemer jim omogoča izvzetja iz nekaterih zahtev, kadar te niso združljive s to tehnologijo, ob hkratni zahtevi po izravnalnih ukrepih. Ureditev je časovno in obsegovno omejena in je namenjena prav pridobivanju izkušenj pred morebitno trajno ureditvijo.

Navedena uredba pa ne ureja pravnih učinkov vpisov v razpršeno evidenco, ki ostajajo v pristojnosti nacionalnega prava. Subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji, ki bi dovoljenje pridobil in želel v pilotni ureditvi preizkušati svojo rešitev, bi zato deloval brez odgovora na temeljna vprašanja — kdaj vrednostni papir nastane, kdaj je prenesen, kdo je imetnik, kako nastane zastavna pravica, kdaj je nalog za vpis nepreklicen in kdaj je poravnava dokončna. Ta negotovost bi ga izpostavila tveganju, ki ga v pilotnem projektu ni mogoče obvladati, saj ne izhaja iz njegove rešitve, temveč iz pravnega okvira.

Predlog zakona to vrzel zapolnjuje s VII. poglavjem, ki pravne učinke vpisov v razpršeno evidenco ureja izrecno, ter z ureditvijo nepreklicnosti nalogov, dokončnosti poravnave in strategije prehoda. Posebej je urejen položaj, ko upravljavec uporabi izvzetje iz 3. člena Uredbe 909/2014/EU, saj se v tem primeru določbe o centralnem registru ne uporabljajo.

Preizkušanje je podprto tudi z zasnovo, ki dopušča postopnost. Zakon dopušča, da se ista izdaja evidentira v več evidencah hkrati, in ureja prenos posameznih vrednostnih papirjev med evidencah. Izdajatelj lahko tako del izdaje preizkusno vodi v razpršeni evidenci, preostanek pa ohrani v centralnem registru, vlagatelj pa lahko med obema oblikama prehaja. Celovitost izdaje je pri tem zagotovljena z obveznostmi izdajatelja in z medsebojnim usklajevanjem med upravljavci evidenc. Brez te možnosti bi bilo preizkušanje mogoče le z novo izdajo ali s preselitvijo celotne izdaje, kar je za pilotni projekt nesorazmerno tveganje.

Preizkušanje je mogoče tudi v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi, kjer je uporaba tehnologije razpršene evidence dopuščena in kjer so zahteve opredeljene funkcionalno in ne tehnično. Ta režim je zaradi nizkih vstopnih stroškov primeren za preizkušanje rešitev pri manjših izdajah, preden se te uporabijo v večjem obsegu.

Zasnovana je tudi nadaljnja prilagodljivost. Opredelitev upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT vsebuje odprto klavzulo, ki zajame vsak subjekt z dovoljenjem po Uredbi 2022/858/EU, tudi tiste, ki jih predvideva predlog krovne uredbe. Predlog zakona s tem ne bo oviral preizkušanja rešitev, ki bodo nastale po prihodnjih spremembah prava Evropske unije.

– Predpis ima pozitiven učinek na uporabo inovativnih rešitev na trgu.

Predlog zakona omogoča, da se rešitve, ki temeljijo na tehnologiji razpršene evidence, na trgu dejansko uporabijo, in ne le razvijejo ali preizkusijo.

Razlika med preizkušanjem in uporabo na trgu je pravna. Rešitev, ki v pilotnem projektu deluje tehnično brezhibno, na trgu ni uporabna, če ni jasno, kakšne pravne učinke ima vpis vanjo. Vlagatelj se za nakup vrednostnega papirja, ki se vodi v razpršeni evidenci, ne bo odločil, če ne bo gotovo, da je s tem postal imetnik, da lahko z njim razpolaga in da je njegov položaj varovan ob insolventnosti upravljavca ali posrednika. Predlog zakona te učinke določa in jih izenačuje z učinki vpisov v centralnem registru, s čimer odpravlja oviro za tržno uporabo takih rešitev.

Uporabo dodatno podpira zasnova, ki dopušča postopno uvajanje. Ista izdaja se lahko evidentira v več evidencah hkrati, posamezni vrednostni papir pa se lahko prenese med njimi, pri čemer celovitost izdaje zagotavljajo obveznosti izdajatelja in medsebojno usklajevanje med upravljavci. Izdajatelj tako novo rešitev lahko uvede za del izdaje, vlagatelj pa lahko med obema oblikama prehaja. Prisiljen v izbiro med staro in novo rešitvijo torej ni nihče, kar je pri uvajanju inovacij na kapitalskem trgu bistveno, saj je zaupanje udeležencev pogoj za uporabo.

Pametne pogodbe so urejene v splošnem delu zakona in so zato uporabne v vseh treh režimih, kjerkoli jih tehnologija evidence omogoča. Zakon pri tem razjasnjuje, da pametna pogodba ni samostojna podlaga za vpis, temveč tehnični način izvršitve naloga, ki ga je imetnik dal prej. Ta razmejitev je za tržno uporabo pomembna, ker pove, da samodejno izvršeni vpis učinkuje enako kot vsak drug in da ni izpostavljen ugovoru, da je bil opravljen brez izraza volje imetnika.

Za manjše izdajatelje je pot do uporabe inovativnih rešitev odprta tudi prek evidence pri izdajatelju ali tretji osebi, kjer so zahteve opredeljene funkcionalno in ne tehnično in kjer vstopni stroški ne pomenijo ovire. Digitalne rešitve za upravljanje lastniških struktur, ki so v drugih državah članicah že v uporabi, bodo s tem lahko ponujene tudi na slovenskem trgu.

Predlog zakona pri tem nobene rešitve ne privilegira. Tehnološka nevtralnost pomeni, da zakon ne predpisuje niti tehnologije niti ponudnika, temveč določa pravne učinke, ki jih mora rešitev zagotoviti. Izbira ostaja pri udeležencih trga, kar preprečuje, da bi zakon zamrznil trenutno stanje tehnologije ali dal prednost posameznemu ponudniku.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

a) Predpis ima učinek na sodno varstvo.

- **Predpis ima pozitiven učinek na učinkovito sodno varstvo (navedite sodišče in postopek ter pravna sredstva in roke).**

Predlog zakona krepi sodno varstvo pravic imetnikov nematerializiranih vrednostnih papirjev na dveh mestih, ki ju veljavna ureditev ne pozna, in ne omejuje nobene poti do sodišča, ki je na voljo že danes.

Sodno varstvo pri popravku nepravilnega vpisa

Devetnajsti člen predloga zakona daje vsakomur, ki izkaže pravni interes, pravico zahtevati od upravljavca evidence popravek vpisa, ki je bil opravljen brez veljavnega pravnega temelja ali ki ne ustreza dejanskemu stanju. Če upravljavec popravka ne opravi v petnajstih dneh od prejema zahteve ali če je vpis sporen med več osebami, lahko upravičenec zahteva sodno varstvo.

O zahtevku odloča sodišče splošne pristojnosti v pravnem postopku po zakonu, ki ureja pravdni postopek, saj gre za spor o pravici na nematerializiranem vrednostnem papirju in ne za upravno zadevo. Upravljavec evidence namreč ni organ, ki bi odločal o pravicah, temveč vodi evidenco, zato spora med domnevnim imetnikom in vpisano osebo ne more razrešiti sam. Za tožbo poseben rok ni določen, uporabljajo se splošna pravila o zastaranju in o pravnem interesu.

Zavarovanje zahtevka je zagotovljeno. Sodišče lahko do odločitve odredi prepoved razpolaganja, ki se v evidenco vpiše kot breme po 30. členu predloga zakona in ki učinkuje tako, da oseba, pooblaščenca za opravljanje vpisov, brez soglasja upravičenca ne sme opraviti vpisa za prenos ali obremenitev. S tem se prepreči, da bi bili sporni vrednostni papirji med postopkom preneseni na dobrovernega pridobitelja, pri katerem popravek po četrtem odstavku 19. člena v pridobljeno pravico ne more poseči.

Do uveljavitve tega zakona je bila ob nepravilnem vpisu na voljo le odškodninska tožba, ne pa uskladitev evidence z dejanskim pravnim stanjem.

Odškodninsko varstvo

Triintrideseti člen predloga zakona uvaja odgovornost upravljavca evidence za škodo, ki nastane imetniku zaradi nepravilnosti evidence, in sicer z obrnjenim dokaznim bremenom — upravljavec se razbremeni le, če dokaže, da je ravnal s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Štiriintrideseti člen dodatno določa, da je nepooblaščen vpis protipraven in da kdor ga opravi ali povzroči, odgovarja za vso škodo po splošnih pravilih odškodninskega prava, tudi če ni upravljavec evidence.

O odškodninskih zahtevkih odloča sodišče splošne pristojnosti v pravnem postopku, roki pa so splošni zastaralni roki po Obligacijskem zakoniku. Obrnjeno dokazno breme oškodovancu bistveno olajša položaj, saj mu ni treba dokazovati krivde upravljavca evidence, temveč le nastanek škode in vzročno zvezo z nepravilnostjo evidence.

Sodno varstvo zoper akte agencije

Zoper odločbe Agencije za trg vrednostnih papirjev, izdane na podlagi tega zakona, zlasti zoper odredbo o odpravi nepravilnosti in zoper odločbo o prepovedi vodenja evidence z odreditvijo prenosa, je zagotovljeno sodno varstvo po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, saj agencija po 95. členu predloga zakona pri opravljanju nadzora ravna primarno po navedenem zakonu. O prekrških, ki jih izreka agencija kot prekrškovni organ, pa je sodno varstvo zagotovljeno po zakonu, ki ureja prekrške, in sicer z zahtevo za sodno varstvo pri pristojnem okrajnem sodišču.

Izvršba

Predlog zakona z novim 163.d členom Zakona o izvršbi in zavarovanju odpravlja negotovost glede izvršbe na nematerializirane vrednostne papirje, ki se ne vodijo v centralnem registru. Brez te dopolnitve bi bila izvršba na vrednostne papirje v razpršeni evidenci in v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi negotova, saj veljavno 11.a poglavje navedenega zakona predpostavlja, da se vsi nematerializirani vrednostni papirji vodijo v centralnem registru. Nova ureditev ne uvaja posebnega postopka, temveč določa smiselno uporabo obstoječih pravil, pri čemer prodajo vrednostnih papirjev opravi izvršitelj, zato pravna sredstva in roki ostajajo enaki kot pri izvršbi na nematerializirane vrednostne papirje v centralnem registru.

Vpisi na podlagi odločb

Dvajseti člen predloga zakona zagotavlja, da se pravnomočne sodne odločbe in odločbe drugih državnih organov v vseh treh režimih tudi izvršijo, saj določa, da se na njihovi podlagi opravijo tudi drugi vpisi, ki jih taka odločba nalaga, ne le vpisi v korist pridobitelja. S tem je zagotovljeno, da sodno varstvo ni zgolj deklaratorno.

b) Predpis določa kaznivost za prekrške za fizične in pravne osebe ali druge subjekte.

- **Predpis ima negativen učinek na določanje kaznivosti in torej tudi na globe za prekrške (navedite opredelitev predlagane rešitve glede določitve kaznivosti v zvezi z načelom zakonitosti iz 28. člena Ustave Republike Slovenije in povezanimi vrednotami ter glede določitve globe za fizične in pravne osebe ter druge subjekte zlasti glede na načelo sorazmernosti iz 2. člena v zvezi s tretjim odstavkom 15. člena Ustave Republike Slovenije).**

Ustavna podlaga in varovane vrednote

Prekrškovne določbe predloga zakona varujejo pravno varnost prometa z nematerializiranimi vrednostnimi papirji in premoženjske pravice imetnikov, ki so varovane s 33. členom Ustave Republike Slovenije. Posredno varujejo tudi zaupanje v delovanje kapitalskega trga, ki je predpostavka svobodne gospodarske pobude iz 74. člena Ustave, ter varstvo osebnih podatkov iz 38. člena Ustave v delu, ki se nanaša na nepooblaščen vpis v evidenco.

Posebna teža varovane vrednote izhaja iz konstitutivnega učinka vpisa. Nematerializirani vrednostni papirji ter pravice in bremena na njih po 5. členu predloga zakona nastanejo, se prenesejo in prenehajo z vpisom v evidenco, zato nepravilnost evidence ali njeno vodenje brez pravne podlage neposredno posežeta v premoženjsko sfero imetnikov. Evidenca je edini vir, iz katerega je razvidno, komu vrednostni papir pripada, drugega dokaza o imetništvu pa ni.

Zakonitost — znaki prekrškov

Znaki prekrškov so v predlogu zakona določno opredeljeni in v celoti vezani na kršitve konkretnih obveznosti, ki jih zakon določa. Prepovedano ravnanje je pri vsakem prekršku opisano z izrecnim sklicem na določbo, ki obveznost vzpostavlja, zato je iz zakona nedvoumno razvidno, katero ravnanje je kaznivo. Blanketnih ali odprtih opisov predlog zakona ne vsebuje.

Prekrški so razvrščeni po štirih skupinah storilcev. Prva zajema centralno depotno družbo in obsega nesporočanje podatkov upravičencem, nevedenje evidence vpogledov, neizdajo potrdila o imetništvu, nesporočanje podatkov drugim upravljavcem evidenc in nevedenje seznama izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev. Druga zajema upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT in obsega nezagotovitev enolične identifikacije imetnikov, neposredovanje podatkov pristojnim organom, neizdajo potrdila, neobvestitev agencije o aktivaciji strategije prehoda, nesporočanje podatkov drugim upravljavcem in nezagotovitev dokončnosti poravnave. Tretja zajema izdajatelja ali tretjo osebo, ki vodi evidenco po VIII. poglavju, in obsega petnajst ravnanj, med njimi neizpolnjevanje minimalnih funkcionalnih zahtev, nepravilno opravljanje vpisov, nenotifikacijo agenciji, neobjavo podatkov na spletnem mestu, neomogočanje vpogleda agenciji in neizvedbo obveznega prehoda. Četrta zajema druge osebe in obsega vodenje evidence brez ustreznega pooblastila, nepooblaščen vpis v evidenco ter kršitev obveznosti celovitosti izdaje.

Sorazmernost — višina glob

Razponi glob so oblikovani po treh merilih. Prvo je teža kršitve, saj so v vsakem režimu ločene lažje in hujše kršitve, za posebno hude primere pa je predvidena kvalificirana oblika, ki se uporabi ob visoki povzročeni škodi, ob veliki protipravni premoženjski koristi ali ob storilčevem naklepu oziroma namenu koristoljubnosti. Drugo je velikost storilca, saj vsi štirje členi razlikujejo med pravno osebo ter srednje veliko in veliko gospodarsko družbo, pri čemer je zgornja meja za slednjo dvakratnik meje za druge pravne osebe. Tretje je tveganje, ki ga posamezen režim prinaša.

Iz tretjega merila izhaja stopnjevanje med režimi. Najvišje globe so predpisane za centralno depotno družbo, ki vodi evidence za celoten trg in izvaja poravnavo, in sicer od 15.000 do 325.000 eurov za hujše kršitve ter do 1.000.000 oziroma do 2.000.000 eurov v kvalificirani obliki. Nižje so za upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT, in sicer od 10.000 do 200.000 eurov ter do 500.000 oziroma do 1.000.000 eurov. Najnižje so za izdajatelja ali tretjo osebo, ki vodi evidenco po VIII. poglavju, in sicer od 500 do 5.000 eurov za lažje in od 5.000 do 100.000 eurov za hujše kršitve ter do 250.000 oziroma do 500.000 eurov v kvalificirani obliki. To stopnjevanje odraža dejstvo, da je ta režim namenjen manjšim izdajateljem nekotiranih vrednostnih papirjev, pri katerih sistemske razsežnosti ni.

Globe za posameznike so nizke in znašajo od 200 do 7.500 eurov, v kvalificirani obliki pa od 500 do 20.000 eurov. Posameznik je lahko storilec le v dveh primerih, in sicer pri vodenju evidence brez pooblastila in pri nepooblaščenem vpisu, torej pri ravnanjih, ki neposredno posežeta v premoženjske pravice drugih.

Predpisani razponi ne odstopajo od ravni, ki v slovenskem pravnem redu na tem področju že velja. Globe za vodenje evidence brez ustreznega pooblastila so revalorizirane raven iz 47. člena Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih (ZNVP-1), ki je isto kršitev sankcioniral z osnovno globo od 12.000 do 250.000 eurov oziroma od 25.000 do 500.000 eurov za srednje

veliko ali veliko gospodarsko družbo ter s kvalificirano globlo do 750.000 oziroma 1.500.000 eurov. Predlagane vrednosti to raven ohranjajo, prilagojeno za obdobje od leta 2015 do leta 2026. Enako velja za prekrške centralne depotne družbe, ki so revalorizirana raven iz 46. člena navedenega zakona.

Višine glob pri kvalificiranih oblikah presegajo splošne omejitve iz Zakona o prekrških, zato predlog zakona v 100. členu izrecno določa, da se višine in razponi glob iz 101. do 104. člena uporabljajo ne glede na navedeni zakon. Brez te določbe bi bil namen kvalificiranih oblik za najhujše kršitve izničen. Rešitev je povzeta po 19. členu Zakona o izvajanju Uredbe (EU) o trgih kriptosredstev.

Razmerje do drugih sankcijskih okvirov

Obseg prekrškovnih določb se med režimi razlikuje, kar je posledica različnih vzporednih ureditev. Centralna depotna družba je zavezana Uredbi 909/2014/EU in nadzoru po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT pa Uredbi 2022/858/EU; kršitve njunih obveznosti so zato v pretežnem delu sankcionirane po navedenih predpisih in se v tem zakonu ne podvajajo. Izdajatelj ali tretja oseba, ki vodi evidenco po VIII. poglavju, vzporednega okvira nima, zato so njegove obveznosti sankcionirane v tem zakonu. Obveznosti, ki jih zakon nalaga vsem trem upravljavcem evidenc enako, pa so tudi enako sankcionirane v vseh treh režimih.

Prekrškovni organ je Agencija za trg vrednostnih papirjev.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

a) Predpis bo imel učinek na socialno področje, ki morda ni zajet v odgovorih na predhodna vprašanja.

Cilj: Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor

- Predpis ima pozitiven učinek na evropski inovacijski indeks.

Evropski inovacijski indeks med kazalniki spremlja tudi financiranje inovacij, zlasti razpoložljivost tveganega kapitala v razmerju do bruto domačega proizvoda, ter uporabo naprednih tehnologij v podjetjih. Predlog zakona na oba sklopa vpliva posredno, in sicer z odpravo pravnih ovir, ne s spodbudami.

Pri financiranju inovacij je učinek v tem, da postane izdaja nekotiranih vrednostnih papirjev dostopna tudi pri manjših zneskih. Po veljavni ureditvi mora izdajatelj vse nematerializirane vrednostne papirje voditi v centralnem registru pri centralni depotni družbi, kar terja enkratne in letne stroške, neodvisne od velikosti izdaje. Za zagonsko podjetje, ki kapital pridobiva postopno in od manjšega števila vlagateljev, so ti stroški nesorazmerni. Predlog zakona to oviro odpravlja, s čimer olajšuje dokapitalizacije, vstop tveganega kapitala in izvajanje opcijskih programov za zaposlene, ki so eden od načinov, kako inovativna podjetja zadržijo ključne kadre.

Pri uporabi naprednih tehnologij je učinek v vzpostavitvi nacionalnega pravnega okvira za evidentiranje vrednostnih papirjev na podlagi tehnologije razpršene evidence, ki ga veljavna ureditev ne pozna. Uredba 2022/858/EU ureja pogoje za pridobitev dovoljenja, ne pa pravnih učinkov vpisov, ki ostajajo v pristojnosti nacionalnega prava; brez njihove ureditve bi razvoj in uporaba takih rešitev v Republiki Sloveniji ostala pravno negotova.

Učinek na sam kazalnik je posreden in majhen. Evropski inovacijski indeks je sestavljen iz kazalnikov, na katerega vpliva množica dejavnikov, med njimi raziskovalna dejavnost,

izobrazbena struktura, davčna ureditev in razvitost trga tveganega kapitala. Predlog zakona odpravlja eno od pravnih ovir pri financiranju inovativnih podjetij in eno pri uporabi napredne tehnologije, ne uvaja pa spodbud in ne posega v druge dejavnike, ki na kazalnik vplivajo. Njegov prispevek je zato treba razumeti kot enega od pogojev za izboljšanje, ne pa kot ukrep, katerega učinek bi bilo mogoče na kazalniku samostojno izmeriti.

- Predpis ima pozitiven učinek na indeks digitalnega gospodarstva in družbe.

Indeks digitalnega gospodarstva in družbe med kazalniki spremlja vključenost digitalnih tehnologij v podjetja, torej uporabo elektronskih rešitev v poslovnih procesih in uvajanje naprednih tehnologij. Predlog zakona na ta sklop vpliva posredno, in sicer tako, da digitalno vodenje lastniške strukture postane pogoj za uporabo novega režima in hkrati cenejša možnost od dosedanje.

Izdajatelj, ki izbere vodenje evidence pri sebi ali pri tretji osebi, mora zagotoviti elektronsko evidenco, ki izpolnjuje sedem minimalnih funkcionalnih zahtev, med njimi enolično identifikacijo imetnikov, celovitost, sledljivost, nespremenljivost, možnost preveritve stanja, trajno hrambo z varnostnim kopiranjem in možnost izvoza podatkov v strukturirani obliki, ter javno dostopno spletno mesto s podatki o izdaji. Vodenje lastniške strukture v dokumentih ali preglednicah tem zahtevam ne zadošča, zato režim izdajatelja usmerja k namenski informacijski rešitvi. S tem nastane povpraševanje po digitalnih rešitvah za upravljanje lastniških struktur in trg za njihove ponudnike.

Predlog zakona hkrati vzpostavlja nacionalni pravni okvir za evidentiranje vrednostnih papirjev na podlagi tehnologije razpršene evidence, ki ga veljavna ureditev ne pozna, in v splošnem delu ureja pametne pogodbe, tako da so uporabne v vseh treh režimih. Ureditev je pri tem tehnološko nevtralna — zahteve so opredeljene funkcionalno in ne tehnično, uporaba tehnologije razpršene evidence je dopuščena in ne predpisana, zato zakon ne zamrzne trenutnega stanja tehnologije in ne daje prednosti posamezni rešitvi.

Učinek na sam kazalnik je posreden in majhen. Indeks digitalnega gospodarstva in družbe je sestavljen iz kazalnikov, ki poleg vključenosti digitalnih tehnologij v podjetja spremljajo tudi povezanost, digitalna znanja prebivalstva in digitalne javne storitve, na katere predlog zakona ne vpliva. Tudi pri vključenosti digitalnih tehnologij je učinek omejen na eno poslovno področje, torej na upravljanje lastniške strukture, in na omejen krog podjetij, ki se za nov režim prostovoljno odločijo. Prispevek predloga zakona je zato treba razumeti kot odpravo pravne ovire pri digitalizaciji enega poslovnega procesa, ne pa kot ukrep, katerega učinek bi bilo mogoče na kazalniku samostojno izmeriti.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predpis nima posledic na tem področju.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

Predstavitev sprejetega predpisa

Ciljnim skupinam. Ministrstvo za finance bo v sodelovanju z Agencijo za trg vrednostnih papirjev po sprejetju zakona organiziralo predstavitve za ključne ciljne skupine. Predstavitev za centralno depotno družbo in njene člane bo zajela spremembe ureditve centralnega registra ter razmerje do razpršene evidence, zlasti glede uporabe izvzetij iz Uredbe 909/2014/EU. Predstavitev za potencialne upravljavce tržnih infrastruktur na podlagi tehnologije razpršene evidence bo zajela nacionalni pravni okvir za evidentiranje finančnih instrumentov DLT, nepreklicnost nalogov in dokončnost poravnave. Delavnice za izdajatelje, zlasti mala in srednja podjetja, bodo predstavile možnost vodenja evidence pri izdajatelju ali tretji osebi, vključno s postopkom notifikacije, minimalnimi funkcionalnimi zahtevami, obveznostjo javne

objave podatkov in pravili o prehodu med režimi. Ločena predstavitev bo namenjena notarjem, odvetnikom in revizorjem, ki izdajateljem svetujejo pri izdaji vrednostnih papirjev.

Širši javnosti. Ministrstvo za finance bo ob uveljavitvi zakona izdalo sporočilo za javnost z opisom poglobitnih novosti. Na spletni strani ministrstva bo objavljena predstavitev zakona z opisom treh režimov in praktičnimi pojasnili za izdajatelje in imetnike. Agencija za trg vrednostnih papirjev bo na svoji spletni strani objavila napotke za izdajatelje, ki nameravajo voditi evidenco pri sebi ali pri tretji osebi, vključno z obrazci za notifikacijo, ter javni seznam izdajateljev, ki tako evidenco vodijo.

Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

Zagotovitev spremljanja. Spremljanje izvajanja zakona bo zagotovljeno v okviru rednih pristojnosti Ministrstva za finance kot matičnega ministrstva za področje trga kapitala in Agencije za trg vrednostnih papirjev kot nadzornega organa po tem zakonu. Za spremljanje niso potrebni dodatni kadrovske ali finančni viri.

Organi in civilna družba. Izvajanje zakona bodo spremljali Ministrstvo za finance, Agencija za trg vrednostnih papirjev, Banka Slovenije, centralna depotna družba ter združenja udeležencev trga kapitala. Banka Slovenije spremlja izvajanje določb o nepreklicnosti nalogov za vpis in o učinkih postopkov zaradi insolventnosti na poravnavo, in sicer kot organ, pristojen za nadzor plačilnih sistemov in sistemov poravnave vrednostnih papirjev ter za prigrasitev sistemov po Direktivi 98/26/ES. Agencija spremlja izvajanje zakona na podlagi podatkov iz notifikacij, vpogledov v evidence in prekrškovnih postopkov, zlasti v delu, ki se nanaša na evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi.

Metode za spremljanje doseganja ciljev. Doseganje ciljev se bo spremljalo z zbiranjem in analizo podatkov o številu izdajateljev v posameznem režimu, o številu in vrednosti izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev, o številu pridobljenih dovoljenj za upravljanje tržnih infrastruktur na podlagi tehnologije razpršene evidence ter o številu in vrsti prekrškovnih postopkov. Kvalitativni del spremljanja obsega oceno usklajenosti zakona z razvojem prava Evropske unije in oceno morebitnih ovir, na katere so udeleženci naleteli pri uporabi posameznega režima.

Merila za ugotavljanje doseganja ciljev. Cilj vključenosti malih in srednjih podjetij na kapitalski trg bo dosežen, če bo v treh letih od uveljavitve zakona vsaj en izdajatelj vodil evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev pri sebi ali pri tretji osebi. Cilj podpore tehnologiji razpršene evidence bo dosežen, če nacionalni pravni okvir ne bo ugotovljen kot ovira za pridobitev dovoljenja po Uredbi 2022/858/EU s strani subjektov s sedežem v Republiki Sloveniji. Cilj enotnih pravnih učinkov vpisov bo dosežen, če v obdobju spremljanja ne bo ugotovljenih sporov ali pravnih negotovosti, ki bi izvirali iz razlik med režimi. Cilj usklajenosti s pravom Evropske unije bo dosežen, če ob sprejetju uredbe o dokončnosti poravnave in krovne uredbe ne bodo ugotovljene neskladnosti, ki bi zahtevale noveliranje zakona izven rednega zakonodajnega postopka.

Časovni okvir spremljanja. Spremljanje se začne z začetkom uporabe zakona in poteka neprekinjeno. Prvo vmesno poročilo se pripravi dve leti po začetku uporabe zakona, celovito vrednotenje učinkov pa tri leta po začetku uporabe. Ob sprejetju uredbe o dokončnosti poravnave se pripravi posebna ocena potrebnih sprememb zakona za odpravo določb, ki prenašajo Direktivo 98/26/ES, in za presojo usklajenosti anticipiranih rešitev s končnim besedilom uredbe. Enako se ob sprejetju krovne uredbe pripravi ocena, ali drseča sklicevanja na Uredbo 2022/858/EU ustrezno zajemajo vse nove subjekte in pojme.

Roki za pripravo poročil. Ministrstvo za finance pripravi vmesno poročilo o izvajanju zakona v dveh letih od začetka uporabe zakona in ga predloži Vladi Republike Slovenije. Celovito poročilo o izvajanju zakona, doseženih ciljih in predlogu nadaljnjih ukrepov Ministrstvo za finance pripravi v treh letih od začetka uporabe zakona in ga prav tako predloži Vladi Republike Slovenije. Vlada lahko na podlagi celovitega poročila odloči o pripravi novele zakona.

7. Prikaz sodelovanja javnosti

Gradivo ni bilo predmet sodelovanja z javnostjo.

8. Zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona

Pri pripravi predpisa ni sodeloval zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- mag. Andrej Šircelj, minister za finance,
- Peter Papež, državni sekretar, pristojen za javno premoženje in finančni sistem,
- Urška Cvelbar, generalna direktorica Direktorata za finančni sistem,
- Leon Brčina, v.d. vodje Sektorja za zavarovalništvo in trg kapitala, Direktorat za finančni sistem,
- Marko Rant, sekretar, Sektor za zavarovalništvo in trg kapitala, Direktorat za finančni sistem.

II. BESEDILO ČLENOV

Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih

I. POGLAVJE SPLOŠNO

1. člen (predmet zakona)

Ta zakon ureja nematerializirane vrednostne papirje, evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev, pravne učinke vpisov v evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev, pravice imetnikov, bremena na nematerializiranih vrednostnih papirjih, nepreklicnost nalogov za vpis in nadzor nad izvajanjem tega zakona.

2. člen (prenos direktiv)

S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije delno prenaša Direktiva 98/26/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 1998 o dokončnosti poravnave pri plačilih in sistemih poravnave vrednostnih papirjev (UL L št. 166 z dne 11. 6. 1998, str. 45), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2024/886 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. marca 2024 o spremembi uredb (EU) št. 260/2012 in (EU) 2021/1230 ter direktiv 98/26/ES in (EU) 2015/2366 glede takojšnjih kreditnih prenosov v evrih (UL L št. 2024/886 z dne 19. 3. 2024), (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 98/26/ES), v delu, ki se nanaša na nepreklicnost nalogov za vpis v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev ter na uporabo nematerializiranih vrednostnih papirjev in denarnih sredstev na poravnalnem računu udeleženca na dan začetka postopka zaradi insolventnosti.

3. člen (pojmi)

(1) Pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. »agencija« je Agencija za trg vrednostnih papirjev;

2. »centralna depotna družba« ali »CDD« je centralna depotna družba, kot je opredeljena v 1. točki prvega odstavka 2. člena Uredbe (EU) št. 909/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah ter o spremembi direktiv 98/26/ES in 2014/65/EU ter Uredbe (EU) št. 236/2012 (UL L št. 257 z dne 28. 8. 2014, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo (EU) 2023/2845 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2023 o spremembi Uredbe (EU) št. 909/2014 glede discipline pri poravnavi, čezmejnega opravljanja storitev, nadzorniškega sodelovanja, zagotavljanja bančnih pomožnih storitev in zahtev za centralne depotne družbe tretjih držav ter o spremembi Uredbe (EU) št. 236/2012 (UL L 2023/2845 z dne 27. 12. 2023), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 909/2014/EU);

3. »član centralne depotne družbe« je oseba, ki je v skladu s pravili centralne depotne družbe pridobila položaj člana centralne depotne družbe;

4. »država članica« je država članica Evropske unije ali država podpisnica Sporazuma o ustanovitvi Evropskega gospodarskega prostora (UL L št. 1 z dne 3. 1. 1994, str. 3);

5. »evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev« je elektronska evidenca za vodenje podatkov o nematerializiranih vrednostnih papirjih, pravicah in obveznostih iz njih, njihovih vsakokratnih imetnikih in bremenih na njih, ki zagotavlja enolično identifikacijo nematerializiranih vrednostnih papirjev in imetnikov, celovitost, sledljivost in nespremenljivost vpisov, pri čemer se evidenca lahko ustvari in vodi z uporabo tehnologije razpršene evidence;

6. »finančni instrument DLT« je finančni instrument DLT, kot je opredeljen v 11. točki 2. člena Uredbe (EU) 2022/858 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o pilotni ureditvi za tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence ter spremembi uredb (EU) št. 600/2014 in (EU) št. 909/2014 ter Direktive 2014/65/EU (UL L št. 151 z dne 2. 6. 2022, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2022/858/EU);

7. »mesto trgovanja« je organizirani trg, večstranski sistem trgovanja ali organizirani sistem trgovanja, kot so opredeljeni v zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov;

8. »nalog za vpis« je navodilo za opravo vpisa v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev, vključno z navodilom, za izvedbo katerega je treba uporabiti kriptografski ključ ali drugo napravo ali metodo za digitalni podpis;

9. »nematerializirani vrednostni papir« je izjava izdajatelja, evidentirana v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev, s katero se izdajatelj zavezuje, da bo izpolnil obveznost iz nematerializiranega vrednostnega papirja;

10. »organiziran trg« je organizirani trg, kot je opredeljen v zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov;

11. »pametna pogodba« je računalniški program, ki se v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev samodejno izvrši ob izpolnitvi vnaprej določenih pogojev;

12. »poravnanli račun« je račun pri centralni banki, posredniku za poravnavo ali osrednji stranki, ki se uporablja za vodenje denarnih sredstev ali vrednostnih papirjev in za poravnavo poslov med udeleženci poravnalnega sistema;

13. »poravnanli sistem« je sistem poravnave vrednostnih papirjev, kot je opredeljen v 10. točki prvega odstavka 2. člena Uredbe 909/2014/EU;

14. »razpršena evidenca« je razpršena evidenca, kot je opredeljena v drugem odstavku 2. člena Uredbe 2022/858/EU;

15. »tehnologija razpršene evidence« ali »DLT« je tehnologija razpršene evidence, kot je opredeljena v prvem odstavku 2. člena Uredbe 2022/858/EU;

16. »upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT« je oseba, ki v skladu z Uredbo 2022/858/EU evidentira finančne instrumente DLT, in sicer:

a) centralna depotna družba, ki upravlja sistem poravnave DLT ali sistem trgovanja in poravnave DLT;

b) investicijsko podjetje ali upravljavec trga, ki upravlja sistem trgovanja in poravnave DLT;

c) drug subjekt, ki pridobi dovoljenje za evidentiranje finančnih instrumentov DLT v skladu z Uredbo 2022/858/EU;

17. »upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev« je:

a) centralna depotna družba, ki vodi centralni register po VI. poglavju tega zakona;

b) upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT, ki vodi razpršeno evidenco po VII. poglavju tega zakona;

c) izdajatelj oziroma tretja oseba, ki vodi evidenco po VIII. poglavju tega zakona.

(2) Drugi pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imajo enak pomen kot v Uredbi 909/2014/EU in Uredbi 2022/858/EU, če ta zakon ne določa drugače.

4. člen (imetnik)

Za imetnika nematerializiranega vrednostnega papirja se šteje oseba, v korist katere je nematerializirani vrednostni papir evidentiran v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev.

5. člen (konstitutivni učinek vpisa)

(1) Nematerializirani vrednostni papirji ter pravice in bremena na njih nastanejo, se prenesejo, spremenijo in prenehajo z vpisom v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev, če ta zakon ne določa drugače.

(2) Prejšnji odstavek ne posega v učinke vpisa v sodni register po zakonu, ki ureja gospodarske družbe. Kadar je za nastanek, spremembo ali prenehanje pravic, ki jih uteleša nematerializirani vrednostni papir, potreben vpis v sodni register, se vpis v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev opravi na podlagi tega vpisa.

6. člen (na koga se lahko glasi nematerializirani vrednostni papir)

Nematerializirani vrednostni papir se lahko glasi na ime ali na prinosnika.

7. člen (bistvene sestavine nematerializiranega vrednostnega papirja)

(1) Nematerializirani vrednostni papir ima naslednje bistvene sestavine, evidentirane v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev:

1. enolično identifikacijsko oznako;
2. oznako vrste vrednostnega papirja;
3. firmo in sedež oziroma osebno ime in prebivališče izdajatelja ter njegovo enolično identifikacijo;
4. podatek, ali se vrednostni papir glasi na ime ali na prinosnika;
5. podatek, ali je vrednostni papir prosto ali omejeno prenosljiv, in pri omejeni prenosljivosti tudi vsebino omejitev;
6. natančno označeno obveznost izdajatelja.

(2) V evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev se v zvezi s posameznim nematerializiranim vrednostnim papirjem vodi tudi datum njegovega vpisa v evidenco in skupno število izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev.

(3) Obveznost iz nematerializirane delnice je natančno označena, če so navedena vsa dejstva, ki vplivajo na vsebino v delnici zajetih pravic. Vsaj dejstva so navedena, če nematerializirana delnica vsebuje podatek o razredu delnice, podatek o nominalnem znesku ali oznako, da je delnica kosovna, podatek o glasovalni pravici, podatek o številu glasov, če ima družba delnice z večkratno glasovalno pravico, podatek o delni vplačanosti, če delnica ni v celoti vplačana, in vsebino prednosti, če je delnica prednostna.

(4) Obveznost iz nematerializiranega dolžniškega vrednostnega papirja je natančno označena, če vsebuje vsaj podatek o višini glavnice, zapadlosti obveznosti, morebitni zavarovanosti izpolnitve obveznosti in o načinu uresničitve pravice do predčasnega odpoklica. Če se glavnica obrestuje, mora

vsebovati tudi podatek o obrestni meri, načinu izračuna obresti ter dneh, pomembnih za izplačilo glavnice in obresti, tako da je mogoče za vsak dan izračunati natečene obresti.

(5) Obveznost zamenjati nematerializirani vrednostni papir je natančno označena, če vsebuje navedbo bistvenih sestavin vrednostnega papirja, ki ga mora izdajatelj izročiti namesto zamenjanega, ter pogoje in način izvedbe zamenjave.

(6) Če je ob izdaji nematerializiranega vrednostnega papirja za obveznost izdajatelja dano poroštvo, je obveznost iz nematerializiranega vrednostnega papirja natančno označena, če vsebuje navedbo firme in sedeža ali osebnega imena in prebivališča poroka ter opis porokove zaveze.

(7) Če nematerializirani vrednostni papir vsebuje poleg ali namesto obveznosti iz tretjega do petega odstavka tega člena druge obveznosti izdajatelja, je obveznost iz nematerializiranega vrednostnega papirja natančno označena, če vsebuje natančen opis teh obveznosti.

(8) Enolično identifikacijsko oznako nematerializiranega vrednostnega papirja določi upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev. Oznaka se določi v skladu z ustreznim mednarodnim standardom, če ta obstaja.

8. člen

(nematerializirani vrednostni papir z obveznostjo izdajatelja, za katero se uporablja tuje pravo)

V evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev se lahko vpiše nematerializirani vrednostni papir, ki vsebuje obveznost izdajatelja, za katero se uporabi tuje pravo.

9. člen

(uporaba drugih zakonov in aktov)

(1) Za nematerializirane vrednostne papirje, za pravice imetnikov iz njih in bremena na njih se uporabljajo pravila zakona, ki ureja obligacijska razmerja, zakona, ki ureja stvarnopravna razmerja, in drugih zakonov ter aktov, ki veljajo v Republiki Sloveniji, če ta zakon ne določa drugače.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se za obveznost, ki jo vsebuje nematerializirani vrednostni papir iz prejšnjega člena, uporabi pravo, ki ga določi izdajatelj.

II. POGLAVJE

NASTANEK, PRENOS IN PRENEHANJE

10. člen

(nastanek nematerializiranega vrednostnega papirja)

(1) Nematerializirani vrednostni papir nastane, ko se prvič evidentira v korist imetnika v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev.

(2) Nematerializirani vrednostni papir obstaja, dokler se iz evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev ne izbriše.

11. člen

(celovitost izdaje)

(1) Skupno število nematerializiranih vrednostnih papirjev iste izdaje, evidentiranih v vseh evidencah nematerializiranih vrednostnih papirjev, mora biti ves čas enako številu izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev te izdaje.

(2) Izdajatelj zagotavlja izpolnjevanje zahteve iz prejšnjega odstavka in vsakemu upravljavcu evidence, v kateri so evidentirani nematerializirani vrednostni papirji iz te izdaje, sporoči skupno število izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev in vsako njegovo spremembo.

(3) Kadar je ista izdaja evidentirana v več evidencah, si upravljavci teh evidenc medsebojno sporočajo podatke, potrebne za usklajevanje stanj.

12. člen

(prenos nematerializiranega vrednostnega papirja)

(1) Nematerializirani vrednostni papir se prenese z vpisom v breme izročiteljevega in v korist prejemnikovega stanja v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev.

(2) Imetnik izrazi voljo za razpolaganje z nematerializiranim vrednostnim papirjem tako, da upravljavcu evidence ali osebi, ki je pooblaščen za opravljanje vpisov, izda ustrezen nalog za vpis za prenos ali obremenitev nematerializiranega vrednostnega papirja.

(3) Nalog za vpis se lahko izvrši samodejno z izvrševanjem pametne pogodbe, če to dopuščajo pravila upravljavca evidence.

13. člen

(prenos med evidencami)

(1) Nematerializirani vrednostni papir se lahko prenese iz ene evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev v drugo, če so v obeh evidencah izpolnjeni pogoji za njegovo evidentiranje.

(2) Prenos se opravi z vpisom v breme stanja v evidenci, iz katere se nematerializirani vrednostni papir prenaša, in z vpisom v korist stanja v evidenci, v katero se prenaša. Nematerializirani vrednostni papir je prenesen, ko je vpisan v korist v evidenci, v katero se prenaša.

(3) Vpisa iz prejšnjega odstavka se opravita kot enotno dejanje. Upravljavca obeh evidenc zagotovita, da nematerializirani vrednostni papir ni hkrati evidentiran v obeh evidencah.

14. člen

(omejitev prenosljivosti)

(1) Izdajatelj lahko omeji prenosljivost nematerializiranega vrednostnega papirja, ki se glasi na ime, če to ni v nasprotju z zakonom, drugim aktom ali pogoji izdaje. Ne glede na prvi stavek tega odstavka lahko izdajatelj prosto prenosljivo delnico zamenja za omejeno prenosljivo samo s soglasjem imetnika, razen če je imetniku v skladu z določbami zakona, ki ureja gospodarske družbe, ki urejajo statusna preoblikovanja, zagotovljeno ustrezno nadomestilo.

(2) Če je za pridobitev pravic iz omejeno prenosljivega nematerializiranega vrednostnega papirja potrebno soglasje izdajatelja, prenos takega nematerializiranega vrednostnega papirja nima vpliva na obstoj ali pridobitev soglasja in ne pomeni odločitve o obstoju ali pridobitvi takšnega soglasja.

15. člen **(prenehanje nematerializiranega vrednostnega papirja)**

Nematerializirani vrednostni papir preneha z izbrisom iz evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev.

III. POGLAVJE **IMETNIŠTVO IN DOBROVERNA PRIDOBITEV**

16. člen **(domneva imetništva)**

Kdor je v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev evidentiran kot imetnik nematerializiranega vrednostnega papirja, se šteje za imetnika tega nematerializiranega vrednostnega papirja.

17. člen **(fiduciarno imetništvo)**

(1) Fiduciarni imetnik je imetnik, ki ima nematerializirani vrednostni papir za račun ene ali več drugih oseb in pravic iz njega ne izvršuje zase, temveč za njihov račun.

(2) V razmerju do izdajatelja, upravljavca evidence in tretjih oseb se za imetnika šteje fiduciarni imetnik, ne pa osebe, za račun katerih ima nematerializirani vrednostni papir.

(3) Fiduciarni imetnik vodi evidenco oseb, za račun katerih ima nematerializirane vrednostne papirje, in vrste ter količine nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki pripadajo vsaki od njih.

(4) Oseba, za račun katere ima fiduciarni imetnik nematerializirane vrednostne papirje, lahko od njega zahteva potrdilo o vrsti in količini nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki jih ima za njen račun. Fiduciarni imetnik potrdilo izda v treh delovnih dneh od prejema zahteve.

(5) Nematerializirani vrednostni papirji, ki jih ima fiduciarni imetnik za račun drugih oseb, se štejejo za premoženje teh oseb in ne za premoženje fiduciarnega imetnika. Upniki fiduciarnega imetnika nanje ne morejo poseči, v postopku zaradi insolventnosti nad fiduciarnim imetnikom pa niso del stečajne mase.

18. člen **(dobroverna pridobitev)**

(1) Kdor v pravnem prometu pošteno ravna in se zanese na podatke, evidentirane v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev, zaradi tega ne sme trpeti škodljivih posledic.

(2) Kdor v dobri veri in v zaupanju v pravilnost evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev od osebe, evidentirane kot imetnik, pridobi nematerializirani vrednostni papir, postane njegov imetnik in pridobi pravice iz njega tudi, če je bil vpis v korist prenosnika opravljen brez naloga izdajatelja ali prejšnjega imetnika oziroma brez drugega veljavnega pravnega temelja.

(3) Šteje se, da je pridobitelj dobroveren, če je nematerializirani vrednostni papir pridobil na podlagi posla, sklenjenega na mestu trgovanja.

(4) Prikrajšani imetnik ima pravico zahtevati povrnitev škode od upravljavca evidence v skladu z 33. členom tega zakona.

19. člen **(popravek nepravilnega vpisa)**

(1) Kdor izkaže pravni interes, lahko od upravljavca evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev zahteva popravek vpisa, ki je bil opravljen brez veljavnega pravnega temelja ali ki ne ustreza dejanskemu stanju.

(2) Upravljavec evidence sam odpravi očitno pisno ali tehnično napako v evidenci in o tem nemudoma obvesti imetnika, na katerega se napaka nanaša.

(3) Če upravljavec evidence popravka iz prvega odstavka tega člena ne opravi v petnajstih dneh od prejema zahteve ali če je vpis sporen med več osebami, lahko oseba iz prvega odstavka tega člena zahteva sodno varstvo.

(4) S popravkom vpisa se ne poseže v pravico, ki jo je oseba pridobila po prejšnjem členu.

20. člen **(vpis na podlagi odločb in drugih pravnih dejstev)**

(1) Nematerializirani vrednostni papir se v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev vpiše v korist pridobitelja na podlagi pravnomočne sodne odločbe, pravnomočne odločbe drugega državnega organa ali na podlagi zakona.

(2) Nematerializirani vrednostni papir se v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev vpiše v korist dediča na podlagi pravnomočnega sklepa o dedovanju.

(3) Nematerializirani vrednostni papir se v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev vpiše v korist pridobitelja na podlagi statusnega preoblikovanja v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe.

(4) Na podlagi odločbe iz prvega odstavka tega člena se opravijo tudi drugi vpisi, ki jih taka odločba nalaga.

21. člen **(delniška knjiga in knjiga drugih imenskih nematerializiranih vrednostnih papirjev)**

(1) Za izdajatelja imenskih nematerializiranih vrednostnih papirjev se vodi delniška knjiga oziroma knjiga drugih imenskih nematerializiranih vrednostnih papirjev.

(2) Knjigo iz prejšnjega odstavka vodi upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev, in sicer na podlagi podatkov o opravljenih vpisih v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev.

(3) V knjigi iz prvega odstavka tega člena se lahko vodijo naslednji podatki o imetniku, ki je fizična oseba: osebno ime, prebivališče, davčna številka, če mu je bila dodeljena, enolična identifikacija in število njegovih imenskih nematerializiranih vrednostnih papirjev.

(4) Vsak lahko zahteva podatke iz knjige, ki se vodi za izdajatelja, čigar nematerializirani vrednostni papirji so evidentirani v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki jo vodi centralna depotna družba ali upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT, razen podatkov o davčni številki in enolični identifikaciji fizične osebe.

(5) Podatke iz knjige, ki se vodi za izdajatelja, čigar nematerializirani vrednostni papirji so evidentirani v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki jo vodi izdajatelj ali tretja oseba, lahko zahteva imetnik imenskih nematerializiranih vrednostnih papirjev tega izdajatelja in vsaka druga oseba, ki izkaže pravni interes, razen podatkov o davčni številki in enolični identifikaciji fizične osebe.

(6) Omejitev glede podatkov o davčni številki in enolični identifikaciji fizične osebe ne velja za osebe, ki so do teh podatkov upravičene po določbah tega zakona o dostopu do podatkov iz evidence.

22. člen

(potrdilo o imetništvu)

(1) Imetnik nematerializiranega vrednostnega papirja ali druga oseba, ki je po tem zakonu upravičena do podatkov iz evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev, lahko od upravljavca evidence zahteva potrdilo o imetništvu. Upravljavec evidence mora potrdilo izdati v treh delovnih dneh od prejema zahteve.

(2) Potrdilo o imetništvu iz prejšnjega odstavka vsebuje podatke o imetniku, vrsti in količini nematerializiranih vrednostnih papirjev ter o morebitnih bremenih na njih.

(3) Upravljavec evidence lahko podrobnejši postopek izdaje potrdil določi v svojih pravilih.

IV. POGLAVJE

BREMENA NA NEMATERIALIZIRANIH VREDNOSTNIH PAPIRJIH

23. člen

(breme)

Breme je pravno dejstvo, ki se vpiše v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev in ki pove, da je in kako je omejena imetnikova pravica iz nematerializiranega vrednostnega papirja.

24. člen

(nastanek bremena)

(1) Breme nastane na podlagi pravnega posla, zakona ali odločbe državnega organa ali nosilca javnega pooblastila.

(2) Bremini, ki lahko nastaneta na podlagi pravnega posla, sta zastavna pravica in prepoved razpolaganja.

25. člen

(vpis pravnoposlovnih bremen)

(1) Breme, ki nastane na podlagi pravnega posla, se v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev vpiše pri nematerializiranem vrednostnem papirju, na katerem je ustanovljeno, na podlagi zahteve njegovega imetnika.

(2) Ob vpisu bremena, ki je nastalo na podlagi pravnega posla, se v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev vpiše tudi oseba, v korist katere je breme ustanovljeno.

26. člen

(zastavna pravica)

(1) Zastavni upnik pridobi zastavno pravico na nematerializiranem vrednostnem papirju z njenim vpisom v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev.

(2) Z vpisom zastavne pravice nastopijo naslednji učinki:

- imetnik nematerializiranega vrednostnega papirja ne sme razpolagati z zastavljenimi nematerializiranimi vrednostnimi papirji;
- denarna obveznost iz nematerializiranega vrednostnega papirja se lahko izplača samo v korist zastavnega upnika;
- vse pravice iz vrednostnega papirja, ki v skladu s prejšnjima alinejama ne preidejo na zastavnega upnika, ostanejo imetniku.

(3) Če gre pri izplačilu denarne obveznosti iz druge alineje prejšnjega odstavka za obresti, dividende ali drug donos, se tako prejeti zneski pobotajo s stroški, do povračila katerih ima pravico zastavni upnik, z dolgovanimi mu obrestmi in končno z glavnico. Dopusten je dogovor med imetnikom in zastavnim upnikom, da se obresti, dividende ali drugi donosi ne pobotajo, temveč jih zastavni upnik posreduje imetniku.

27. člen

(izvršitev zastavne pravice)

Če dolžnik ob zapadlosti ne poravnava terjatve, zavarovane z zastavo nematerializiranega vrednostnega papirja, lahko zastavni upnik proda zastavljeni nematerializirani vrednostni papir tako, kot to določa zakon, ki ureja stvarnopravna razmerja, za prodajo zastavljenih premičnin, če drug zakon ne določa drugače. Šteje se, da obstaja dogovor o izvensodni prodaji.

28. člen

(izbris zastavne pravice)

Zastavna pravica se izbriše iz evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev na podlagi zahteve zastavnega upnika.

29. člen
(zastavna pravica na podlagi zakona)

(1) Centralna depotna družba in upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT imata zastavno pravico na nematerializiranih vrednostnih papirjih imetnika, ki je v zamudi z izpolnitvijo svoje obveznosti iz razmerja z upravljavcem evidence.

(2) Za zastavno pravico iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo 26., 27. in 28. člen tega zakona.

30. člen
(prepoved večkratne zastavitve)

(1) Nematerializiranega vrednostnega papirja se ne sme večkratno zastaviti niti se ne sme pridobiti zastavne pravice na že zastavljenem nematerializiranem vrednostnem papirju.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek zastavna pravica ni ovira za izvršbo na zastavljene nematerializirane vrednostne papirje, vendar ima zastavni upnik, čigar zastavna pravica je bila vpisana prej, prednost pri poplačilu.

31. člen
(prepoved razpolaganja)

(1) Če ta zakon ne določa drugače, se za prepoved razpolaganja uporabljajo določbe zakona, ki ureja stvarnopravna razmerja, o prepovedi odtujitve oziroma obremenitve premičnin.

(2) Prepoved razpolaganja nastane z vpisom v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev. Vpisana prepoved razpolaganja učinkuje tako, da oseba, ki je pooblaščen za opravljanje vpisov, ne sme opraviti vpisa za prenos ali obremenitev brez soglasja upravičenca.

32. člen
(bremena na podlagi odločb)

(1) Naloge za vpis bremen na podlagi odločb državnih organov ali nosilcev javnih pooblastil v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev opravlja upravljavec evidence, razen če odločba zahteva ravnanje druge osebe.

(2) Breme, vpisano na podlagi prejšnjega odstavka, ima učinke, kot izhajajo iz odločbe, ki je podlaga za njegov vpis.

V. POGLAVJE
ODGOVORNOST UPRAVLJAVCA EVIDENCE

33. člen
(odgovornost za pravilnost evidence)

(1) Kdor vodi evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev, odgovarja za škodo, ki nastane imetniku zaradi nepravilnosti evidence, razen če dokaže, da je ravnal s skrbnostjo dobrega strokovnjaka.

(2) Škoda iz prejšnjega odstavka obsega zlasti škodo, ki nastane zaradi nepooblaščenega vpisa, neizvedbe naloženega vpisa ali netočnosti evidentiranih podatkov.

34. člen **(odgovornost za nepooblaščen vpis)**

(1) Nepooblaščen vpis v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev je protipraven.

(2) Kdor opravi ali povzroči nepooblaščen vpis v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev, odgovarja za vso škodo, ki iz tega nastane, po splošnih pravilih odškodninskega prava.

VI. POGLAVJE **CENTRALNI REGISTER**

1. oddelek **Splošne določbe**

35. člen **(centralni register)**

Centralni register je evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki jo vodi centralna depotna družba.

36. člen **(uporaba tega poglavja)**

Določbe tega poglavja se uporabljajo za centralni register, ki ga vodi centralna depotna družba s sedežem v Republiki Sloveniji ali podružnica centralne depotne družbe države članice, ki je vpisana v poslovni register.

2. oddelek **Sestava centralnega registra**

37. člen **(računi nematerializiranih vrednostnih papirjev)**

(1) Centralni register sestavljajo računi nematerializiranih vrednostnih papirjev (v nadaljnjem besedilu: računi).

(2) Pri vsakem računu se vodijo podatki o imetniku računa, o vrsti računa, o članu oziroma članih centralne depotne družbe, ki smejo vnašati naloge za vpis glede tega računa, in o vrsti vpisov, za katere smejo ti člani vnašati naloge.

(3) Na računih se vzdržujejo stanja nematerializiranih vrednostnih papirjev. Vzdrževanje stanj nematerializiranih vrednostnih papirjev na računu je tekoče vzdrževanje podatkov o vrsti in količini nematerializiranih vrednostnih papirjev na računu ter o bremenih na teh vrednostnih papirjih.

38. člen **(podatki o imetnikih računov in članih centralne depotne družbe)**

(1) Za označitev imetnika računa oziroma člana centralne depotne družbe se uporablja enolična identifikacija. Kot enolična identifikacija osebe, ki je vpisana v centralni register prebivalstva, se uporabi enotna matična številka občana, kot enolična identifikacija osebe, ki je vpisana v poslovni register, pa matična številka.

(2) Centralna depotna družba v pravilih določi način enolične identifikacije oseb, ki niso vpisane v centralni register prebivalstva ali poslovni register, in način enolične identifikacije tistih oblik združevanja, ki nimajo pravne osebnosti, če lahko te oblike združevanja v skladu z veljavno zakonodajo izdajo nematerializirane vrednostne papirje ali so njihovi imetniki.

(3) Poleg enolične identifikacije imetnika računa se v centralni register vpišejo tudi osebno ime, firma ali naziv imetnika računa, njegov naslov ali sedež in davčna številka, kot jo opredeljuje zakon, ki ureja davčni postopek, če mu je bila dodeljena.

(4) Organi, ki vodijo poslovni register, centralni register prebivalstva ali davčni register, centralni depotni družbi brezplačno tekoče sporočajo podatke iz prejšnjega odstavka.

39. člen **(vrste računov)**

Podrobnejši način vodenja centralnega registra, vključno s podrobnejšo opredelitvijo vrst računov in načina vodenja računov, določi centralna depotna družba v pravilih.

3. oddelek **Vpisi v centralnem registru**

40. člen **(vrste vpisov)**

Vpisi, ki se opravijo v centralnem registru, so:

1. izdaje nematerializiranih vrednostnih papirjev;
2. izbrisi nematerializiranih vrednostnih papirjev;
3. zamenjave nematerializiranih vrednostnih papirjev;
4. prenosi nematerializiranih vrednostnih papirjev med računi;
5. vpisi in izbrisi bremen na nematerializiranih vrednostnih papirjih s prenosom nematerializiranih vrednostnih papirjev med računi;
6. vpisi in izbrisi bremen na nematerializiranih vrednostnih papirjih brez prenosa nematerializiranih vrednostnih papirjev med računi.

41. člen **(opravljanje vpisov)**

- (1) Posamezen vpis se v centralnem registru opravi na podlagi vnesenega naloga za tak vpis.
- (2) Naloge za vpise v centralni register v imenu in za račun imetnika vnaša član centralne depotne družbe, ki je pooblaščen za vnašanje nalogov glede računa tega imetnika.

42. člen **(vrste nalogov)**

- (1) Nalogi za vpis so enostranski in dvostranski.
- (2) Enostranski nalog se v centralni register vnese z enim samim vnosom.
- (3) Dvostranski nalog se v centralni register vnese z dvema komplementarnima vnosoma: vnosom na strani izročitelja nematerializiranih vrednostnih papirjev in vnosom na strani prejemnika nematerializiranih vrednostnih papirjev (v nadaljnjem besedilu: prejemni del naloga). Če sta vnosa komplementarna, se uparita.
- (4) Z enostranskim nalogom ni mogoče prenesti vrednostnih papirjev med računi različnih imetnikov.

43. člen **(nepreklicnost nalogov za vpis v centralni register)**

- (1) Centralna depotna družba v pravilih določi trenutek, od katerega nalog za vpis velja za vnesenega, pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da nalog za vpis velja za vnesenega, in trenutek, od katerega je vneseni nalog nepreklicen.
- (2) Začetek postopka prisilne poravnave, stečaja, prisilne likvidacije ali drug postopek, katerega začetek povzroči omejitev ali prenehanje veljavnosti nalogov osebe, nad katero je ta postopek začet, ne vpliva na veljavnost naloga za vpis, ki je bil v centralni register vnesen pred začetkom takega postopka, po trenutku začetka takega postopka pa le, če je postal nepreklicen še istega dne, kot je bil postopek začet, in če centralna depotna družba ob nastopu nepreklicnosti naloga za vpis ni vedela niti ni mogla vedeti za začetek takega postopka.
- (3) Začetek postopka iz prejšnjega odstavka ne preprečuje, da bi se nematerializirani vrednostni papirji ali denarna sredstva, ki so na razpolago na poravnalnem računu udeleženca, uporabili za izpolnitev obveznosti tega udeleženca v sistemu poravnave na delovni dan začetka postopka iz prejšnjega odstavka.

44. člen **(podrobnejša pravila centralne depotne družbe)**

Podrobnejši način vodenja centralnega registra, vključno s podrobnejšo opredelitvijo vrst nalogov in vrst vpisov v centralnem registru, podrobnejšo ureditvijo vnašanja nalogov za vpis v centralni register, uparjanja ter opravljanja vpisov, vodenja evidenc izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev in sporočanja podatkov iz teh evidenc določi centralna depotna družba v pravilih.

4. oddelek
Izdaja in izbris v centralnem registru

45. člen
(izdaja nematerializiranih vrednostnih papirjev v centralnem registru)

(1) Za izdajo nematerializiranih vrednostnih papirjev je potrebna zahteva izdajatelja. Zahteva mora vsebovati vse bistvene sestavine, ki jih za posamezno vrsto nematerializiranega vrednostnega papirja določa ta zakon, količino nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki naj se izda, in podpis izdajatelja. Centralna depotna družba v pravilih določi obliko zahteve in druge pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da opravi izdajo.

(2) Če želi vlagatelj zahteve izdati nematerializirane vrednostne papirje zaradi zamenjave listinskih vrednostnih papirjev, mora v dnevnem časopisju, ki izhaja na celotnem območju Republike Slovenije, objaviti javni poziv vsem imetnikom vrednostnih papirjev, da te vrednostne papirje izročijo centralni depotni družbi zaradi zamenjave za nematerializirane vrednostne papirje. Z dnem objave poziva so listinski vrednostni papirji razveljavljeni in jih imetniki lahko uporabijo le kot dokazilo za uresničitev pravice do zamenjave. Centralna depotna družba izda nematerializirane vrednostne papirje v korist osebe, ki ji je izročila listinske vrednostne papirje oziroma za račun katere so ji bili ti vrednostni papirji izročeni.

46. člen
(poročstvo)

Porok se lahko ob izdaji nematerializiranih vrednostnih papirjev zaveže izpolniti izdajateljevo obveznost iz teh vrednostnih papirjev tudi tako, da kot porok podpiše izdajateljevo zahtevo za izdajo.

47. člen
(izbris nematerializiranih vrednostnih papirjev iz centralnega registra)

(1) Za izbris nematerializiranih vrednostnih papirjev je potrebna zahteva izdajatelja, razen če je ta prenehal brez pravnega nasledstva in ni nihče zavezan izpolniti njegovih obveznosti ali pa v likvidacijskem postopku ni bilo zagotovljeno premoženje za plačilo njegovih nedospelih obveznosti iz nematerializiranega vrednostnega papirja. Zahteva mora vsebovati navedbo nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki so predmet izbrisa. Centralna depotna družba v pravilih določi obliko zahteve in druge pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da opravi izbris.

(2) Izbris se na zahtevo izdajatelja opravi, če nematerializirani vrednostni papirji ne vsebujejo več izdajateljeve obveznosti, če je izdajatelj sam njihov imetnik in ti nematerializirani vrednostni papirji niso zastavljeni ali če jih je izdajatelj v skladu s pogoji njihove izdaje predčasno odpoklical, ali če se vsi nematerializirani vrednostni papirji iste izdaje prenesejo v drugo evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev v skladu s 13. členom tega zakona.

48. člen
(molk izdajatelja)

Šteje se, da je izdajatelj umaknil svojo zahtevo za izdajo ali izbris nematerializiranih vrednostnih papirjev, če v roku, ki mu ga v skladu s tem zakonom, drugimi akti ali svojimi pravili postavi centralna depotna družba, ne opravi dejanja, potrebnega za izdajo ali izbris nematerializiranih vrednostnih papirjev.

49. člen **(posebne določbe za statusna preoblikovanja)**

(1) Če je pri statusnem preoblikovanju kot prevzemna ali kot nova družba udeležena delniška družba, ima centralna depotna družba, ki vodi centralni register, v katerem so izdane delnice te družbe, v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, položaj zastopnice za prevzem delnic in morebitnih denarnih doplačil, ki jih je treba zagotoviti delničarjem prevzete ali prenosne družbe.

(2) V primeru izključitve manjšinskih delničarjev velja zahteva glavnega delničarja za prenos delnic manjšinskih delničarjev na račun glavnega delničarja za že uparjen dvostranski nalog za prenos delnic med navedenimi računi, če sta izpolnjena naslednja pogoja:

- sklep o izključitvi manjšinskih delničarjev je bil vpisan v sodni register;
- glavni delničar je centralni depotni družbi izplačal denarno odpravnino za račun vseh manjšinskih delničarjev.

(3) Če so delnice iz prejšnjega odstavka predmet bremena, centralna depotna družba to breme izbriše hkrati s prenosom. Če je bilo izbrisano breme zastavna pravica, se plačilo odpravnine, do katere je upravičen delničar, opravi v korist zastavnega upnika.

(4) Pri izdaji delnic, ki se opravi brez vplačil vložkov na podlagi imetništva obstoječih delnic, in pri izdaji nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki se opravi zaradi zamenjave za obstoječe nematerializirane vrednostne papirje, se bremena, vpisana na obstoječih nematerializiranih vrednostnih papirjih, brez posebne zahteve imetnika prenesejo na novo izdane nematerializirane vrednostne papirje, ob upoštevanju razmerja med obremenjenimi in neobremenjenimi nematerializiranimi vrednostnimi papirji imetnika.

50. člen **(izdaja ali izbris na podlagi odločb)**

Ne glede na 45. in 47. člen tega zakona centralna depotna družba izda ali izbriše nematerializirane vrednostne papirje tudi na podlagi odločb državnih organov ali nosilcev javnih pooblastil.

5. oddelek **Prenos v centralnem registru**

51. člen **(prenos v centralnem registru)**

(1) Kadar se poravnava poslov, sklenjenih na organiziranem trgu, opravlja preko poravnalnega sistema, ki ga upravlja centralna depotna družba, velja obvestilo organizatorja trgovanja o sklenjenih poslih kot že uparjen dvostranski nalog za prenos nematerializiranih vrednostnih papirjev z računa prodajalca oziroma izročitelja na račun kupca oziroma prejemnika.

(2) Za vnos izročilnega dela naloga za prenos vrednostnih papirjev lahko imetnik vnaprej pooblasti člana centralne depotne družbe, ki je v imenu pridobitelja upravičen vnesti prejemni del naloga za prenos. Tako pooblastilo je lahko dano samo za nematerializirane vrednostne papirje na posebej označenem računu imetnika in velja samo za nematerializirane vrednostne papirje na tem računu.

(3) Naloge za prenos nematerializiranih vrednostnih papirjev na podlagi odločb državnih organov ali nosilcev javnih pooblastil v centralni register vnaša centralna depotna družba.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek lahko nalog za prenos na podlagi sklepa o dedovanju v centralni register vnese tudi član centralne depotne družbe, ki vodi račun nematerializiranih vrednostnih papirjev, na katerega se prenos nanaša, če je tak prenos mogoč glede na stanje centralnega registra in pravila opravljanja vpisov v centralnem registru.

(5) Centralna depotna družba ne sme odkloniti prenosa samo zato, ker bi ga lahko opravil tudi član, član pa ne sme odkloniti prenosa samo zato, ker bi ga lahko opravila tudi centralna depotna družba.

(6) Če nalog za vpis vnaša centralna depotna družba na podlagi tretjega odstavka tega člena, se ne uporablja tretji odstavek 42. člena tega zakona.

6. oddelek Bremena v centralnem registru

52. člen (zastavna pravica v centralnem registru)

(1) Pri vpisu zastavne pravice v centralni register se poleg člana centralne depotne družbe, ki je s strani imetnika pooblaščen vnašati naloge, vpiše tudi član centralne depotne družbe, s katerim je zastavni upnik v pravnem razmerju že pred vpisom zastavne pravice in ki je v imenu zastavnega upnika upravičen izvršiti ali izbrisati zastavno pravico (v nadaljnjem besedilu: zastavni član).

(2) Imetnik lahko ob vpisu zastavne pravice zahteva, da se pooblaščen član centralne depotne družbe nadomesti z zastavnim članom. V takem primeru je za vpis zastavne pravice potrebna tudi zahteva zastavnega upnika, za vpis zastavne pravice se smiselno uporabljajo določbe tega zakona, ki urejajo prenos vrednostnih papirjev med računi, vpis pa se, ne glede na prvi odstavek 25. člena tega zakona, izvede na podlagi dvostranskega naloga. Imetnik lahko za vpis zastavne pravice zastavnega člana tudi vnaprej pooblasti. Tako pooblastilo je lahko dano samo za nematerializirane vrednostne papirje na posebej označenem računu imetnika in velja samo za nematerializirane vrednostne papirje na tem računu.

(3) Nalog za izbris zastavne pravice iz centralnega registra vnese zastavni član na podlagi zahteve zastavnega upnika.

(4) Če je bila zastavna pravica vpisana na način, da je bil s strani imetnika pooblaščen član nadomeščen z zastavnim članom, je za izbris zastavne pravice potrebna tudi zahteva imetnika. Izbris se v takem primeru izvede na podlagi dvostranskega naloga, pri čemer se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o prenosu vrednostnih papirjev med računi.

7. oddelek Korporacijska dejanja

53. člen
(pravila glede izvajanja korporacijskih dejanj)

(1) Korporacijsko dejanje na nematerializiranem vrednostnem papirju je dejanje, ki pomeni izpolnitev obveznosti iz tega vrednostnega papirja, pri čemer izpolnitev obveznosti ne vpliva na imetništvo nematerializiranega vrednostnega papirja (izročitveno korporacijsko dejanje) ali pa se opravi v zameno za ta nematerializirani vrednostni papir (nadmestitveno korporacijsko dejanje). Korporacijsko dejanje se opravi tako, kot je določeno v tem oddelku. Taka izpolnitev se šteje za pravilno.

(2) Med korporacijska dejanja po tem zakonu se ne štejejo dejanja izdajatelja v zvezi z nematerializiranimi vrednostnimi papirji, ki bi jih lahko opravil tudi kdo drug, ki ne bi ravnal v imenu, za račun ali v korist izdajatelja.

(3) Korporacijska dejanja se izvajajo preko centralne depotne družbe in njenih članov, ki vodijo račune imetnikov.

(4) Centralna depotna družba v pravilih, v skladu z mednarodno uveljavljenimi standardi za izvedbo korporacijskih dejanj na nematerializiranih vrednostnih papirjih, določi:

1. roke in način obveščanja centralne depotne družbe o korporacijskih dejanjih s strani izdajatelja, način posredovanja obvestil članom centralne depotne družbe ter roke in način, na katere člani centralne depotne družbe posredujejo ta obvestila osebam, za katere so pooblaščen vnašati naloge;

2. način posredovanja odločitve o izbiri, kadar je izbira predvidena v okviru korporacijskega dejanja;

3. odločilne dneve za izvedbo korporacijskih dejanj;

4. način izpolnitve obveznosti iz nematerializiranega vrednostnega papirja;

5. način izravnave, kadar iz vsebine naloga za prenos izhaja, da je oseba, ki je po pravilih centralne depotne družbe udeležena v posameznem korporacijskem dejanju, prenesla upravičenje do udeležbe na drugo stranko posla;

6. vpliv korporacijskih dejanj na naloge za prenos, na podlagi katerih vpis v centralnem registru do odločilnega dne za izvedbo korporacijskega dejanja še ni bil opravljen;

7. način vpliva osebe, ki je vnesla ali za katero je bil vnesen prejemni del naloga, pa prenos na njegovi podlagi še ni bil opravljen, na odločitev, ki jo lahko sprejmejo udeleženci v korporacijskem dejanju.

8. oddelek
Dostop do podatkov centralnega registra

54. člen
(dostop do podatkov)

(1) Do podatkov iz centralnega registra, ki se nanašajo na posamezno osebo kot imetnika ali upravičenca, se dostopa v skladu s tem členom.

(2) Vsak lahko od centralne depotne družbe zahteva podatke, ki se nanašajo nanj. Vsak član centralne depotne družbe, ki vodi račune strank, lahko zahteva podatke v zvezi s stanjem in vpisi na teh računih.

(3) Agencija, sodišče, davčni organ, Banka Slovenije, drug državni organ, nosilec javnega pooblastila, organ Evropske unije ali države članice lahko zahteva podatke iz centralnega registra, ki jih potrebuje pri opravljanju nalog iz svoje pristojnosti.

(4) Statistični urad Republike Slovenije ima pravico do podatkov, ki jih potrebuje za izvedbo nacionalnega programa statističnih raziskovanj Republike Slovenije in za statistične namene.

(5) Centralna depotna družba osebam, ki lahko zahtevajo podatke v skladu z drugim do četrtem odstavkom tega člena, v petih delovnih dneh posreduje podatke, ki so jih te osebe upravičene zahtevati. Osebam iz tretjega in četrtega odstavka tega člena centralna depotna družba posreduje podatke brezplačno.

55. člen **(izpisek stanja na računu)**

Centralna depotna družba vsakemu imetniku računa nematerializiranih vrednostnih papirjev na njegovo zahtevo enkrat letno brezplačno izda izpisek stanja na računu na dan 31. decembra preteklega leta.

56. člen **(evidenca vpogledov)**

(1) Centralna depotna družba vodi evidenco vpogledov v centralni register.

(2) Evidenca iz prejšnjega odstavka se vodi tako, da je mogoča popolna sledljivost obdelave osebnih podatkov, tako za vpoglede in drugo obdelavo osebnih podatkov znotraj upravljavca, kot tudi za primere posredovanja osebnih podatkov uporabnikov, v obsegu in trajanju, kot ga določa zakon, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

57. člen **(seznam izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev)**

(1) Centralna depotna družba vodi seznam izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev s podatki o bistvenih sestavinah teh vrednostnih papirjev.

(2) Centralna depotna družba na svoji spletni strani objavi seznam nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki so vpisani v centralni register, ki ga vodi.

58. člen **(izdaja potrdila o imetništvu)**

Kadar je zaradi uresničevanja pravic iz prinosniških vrednostnih papirjev izdajatelju treba dokazati imetništvo ali drugo upravičenje iz nematerializiranega vrednostnega papirja, kot dokazilo služi potrdilo centralne depotne družbe. Podrobnejši postopek izdaje potrdil določi centralna depotna družba v pravilih.

VII. POGLAVJE **RAZPRŠENA EVIDENCA**

1. oddelek **Splošne določbe**

59. člen
(uporaba tega poglavja)

(1) Določbe tega poglavja se uporabljajo za finančne instrumente DLT, ki so nematerializirani vrednostni papirji po tem zakonu, evidentirani pri upravljavcu evidence finančnih instrumentov DLT.

(2) Za finančne instrumente DLT, ki niso nematerializirani vrednostni papirji, se ta zakon ne uporablja.

60. člen
(razmerje do VI. poglavja)

Kadar upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT ne koristi izvzetja iz 3. člena Uredbe 909/2014/EU v skladu s 5. ali 6. členom Uredbe 2022/858/EU, se za vodenje evidence smiselno uporabljajo tudi določbe VI. poglavja tega zakona, za vprašanja, ki so posebej urejena v tem poglavju, pa določbe tega poglavja.

2. oddelek
Sestava razpršene evidence

61. člen
(sestava razpršene evidence)

(1) Razpršena evidenca vsebuje podatke o finančnih instrumentih DLT, pravicah in obveznostih iz njih, njihovih vsakokratnih imetnikih in bremenih na njih.

(2) Stanja finančnih instrumentov DLT posameznega imetnika se vodijo v denarnicah ali na drug način, ki ga določi upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT v svojih pravilih. Denarnica je funkcionalni ekvivalent računa nematerializiranih vrednostnih papirjev iz 37. člena tega zakona.

(3) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT v svojih pravilih določi podrobnejši način vodenja razpršene evidence, vključno z načinom vzdrževanja stanj in opravljanja vpisov.

62. člen
(identifikacija imetnikov)

(1) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT zagotovi enolično identifikacijo vsakega imetnika finančnega instrumenta DLT.

(2) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT v svojih pravilih določi način enolične identifikacije imetnikov in način povezovanja med stanjem iz drugega odstavka prejšnjega člena in identificirano osebo.

(3) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT zagotovi, da je v vsakem trenutku mogoče ugotoviti imetnika posameznega finančnega instrumenta DLT.

63. člen
(podatki o finančnih instrumentih DLT)

Za finančne instrumente DLT se v razpršeni evidenci vodijo podatki o bistvenih sestavinah iz 7. člena tega zakona. Če za posamezno bistveno sestavino ni mogoče zagotoviti vpisa neposredno v razpršeno evidenco, se ta podatek vodi v zvezi z razpršeno evidenco na način, ki ga določi upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT v svojih pravilih.

3. oddelek
Vpisi v razpršeni evidenci

64. člen
(način opravljanja vpisov)

(1) Vpisi v razpršeno evidenco se opravijo v skladu s pravili upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

(2) Vpisi se opravijo na podlagi naloga imetnika ali naloga osebe, ki je pooblaščen za opravljanje vpisov.

65. člen
(izdaja finančnih instrumentov DLT)

(1) Za izdajo finančnih instrumentov DLT v razpršeni evidenci se smiselno uporablja 45. člen tega zakona, pri čemer upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT opravlja funkcije, ki jih po navedenem členu opravlja centralna depotna družba.

(2) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT v svojih pravilih določi obliko zahteve za izdajo in pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za izdajo.

66. člen
(nepreklicnost nalogov za vpis v razpršeno evidenco)

(1) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT v svojih pravilih določi trenutek, od katerega nalog za vpis velja za vnesenega, pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da nalog za vpis velja za vnesenega, in trenutek, od katerega je vneseni nalog nepreklicen.

(2) Začetek postopka prisilne poravnave, stečaja, prisilne likvidacije ali drug postopek, katerega začetek povzroči omejitev ali prenehanje veljavnosti nalogov osebe, nad katero je ta postopek začet, ne vpliva na veljavnost naloga za vpis, ki je bil v razpršeno evidenco vnesen pred začetkom takega postopka, po trenutku začetka takega postopka pa le, če je postal nepreklicen še istega dne, kot je bil postopek začet, in če upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT ob nastopu nepreklicnosti naloga za vpis ni vedel niti ni mogel vedeti za začetek takega postopka.

(3) Kadar se vpis opravi na podlagi samodejnega izvrševanja pametne pogodbe, se za trenutek vnesenja naloga šteje trenutek, ko so izpolnjeni pogoji za samodejno izvršitev pametne pogodbe, za trenutek nepreklicnosti pa trenutek, ko je vpis potrjen v razpršeni evidenci v skladu z mehanizmom soglasja, ki ga uporablja upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT. Kadar mehanizem soglasja ne

zagotavlja takojšnje dokončne potrditve vpisa, upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT v svojih pravilih določi dodatne izravnalne ukrepe za zmanjšanje tveganj, ki izhajajo iz morebitne razveljavitve vpisa pred dokončnostjo.

(4) Začetek postopka iz drugega odstavka tega člena ne preprečuje, da bi se finančni instrumenti DLT ali denarna sredstva, ki so na razpolago na poravnalnem računu udeleženca, uporabili za izpolnitev obveznosti tega udeleženca v sistemu poravnave na delovni dan začetka postopka iz drugega odstavka tega člena.

67. člen **(izbris finančnih instrumentov DLT)**

Za izbris finančnih instrumentov DLT iz razpršene evidence se smiselno uporablja 47. člen tega zakona, pri čemer upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT opravlja funkcije, ki jih po navedenem členu opravlja centralna depotna družba.

68. člen **(prenos finančnih instrumentov DLT)**

Za prenos finančnih instrumentov DLT se uporabljajo določbe 12. člena tega zakona. Podrobnejši način prenosa določi upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT v svojih pravilih.

4. oddelek **Dostop imetnikov**

69. člen **(neposreden dostop)**

(1) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT lahko v skladu z drugim odstavkom 4. člena ali petim odstavkom 5. člena Uredbe 2022/858/EU dovoli fizičnim in pravnim osebam, da kot člani ali udeleženci neposredno dostopajo do razpršene evidence.

(2) Imetnik, ki neposredno dostopa do razpršene evidence, razpolaga s finančnimi instrumenti DLT prek stanja iz drugega odstavka 61. člena tega zakona v skladu s pravili upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

(3) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT zagotovi, da oseba, ki neposredno dostopa do razpršene evidence, izpolnjuje pogoje iz Uredbe 2022/858/EU in pravil upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

70. člen **(posredovan dostop)**

(1) Kadar dostop do razpršene evidence poteka prek posrednika, ta opravlja vpise v imenu in za račun imetnika.

(2) Za razmerje med posrednikom in imetnikom se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja trg finančnih instrumentov, o vodenju računov finančnih instrumentov strank.

5. oddelek Korporacijska dejanja

71. člen **(izvajanje korporacijskih dejanj za finančne instrumente DLT)**

(1) Za korporacijska dejanja na finančnih instrumentih DLT se smiselno uporablja 53. člen tega zakona, pri čemer upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT opravlja funkcije, ki jih po navedenem členu opravlja centralna depotna družba, osebe, ki imajo neposreden ali posredovan dostop do razpršene evidence, pa funkcije članov centralne depotne družbe.

(2) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT v svojih pravilih določi podrobnejši način izvajanja korporacijskih dejanj za finančne instrumente DLT, vključno z načinom obveščanja imetnikov in posredovanja informacij.

6. oddelek Dostop do podatkov razpršene evidence

72. člen **(dostop do podatkov)**

(1) Za dostop do podatkov iz razpršene evidence se smiselno uporablja 54. člen tega zakona, pri čemer upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT opravlja funkcije, ki jih po navedenem členu opravlja centralna depotna družba.

(2) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT zagotovi, da imajo organi iz tretjega odstavka 54. člena tega zakona neposreden in pravočasen dostop do podatkov iz razpršene evidence.

7. oddelek Poravnava

73. člen **(poravnava finančnih instrumentov DLT)**

Poravnava poslov s finančnimi instrumenti DLT se izvede v skladu s pravili upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

74. člen **(dokončnost poravnave)**

(1) Poravnava finančnih instrumentov DLT je dokončna, ko so obveznosti strank v zvezi s prenosom finančnih instrumentov DLT ali plačilom brezpogojno in nepreklicno izpolnjene v skladu s pravili sistema poravnave.

(2) Če je sistem poravnave DLT določen in priglašen kot poravnalni sistem v skladu z zakonom, ki ureja trg finančnih instrumentov, se za nepreklicnost nalogov za poravnavo in za učinke postopkov zaradi insolventnosti in drugih postopkov ali ukrepov na veljavnost teh nalogov uporabljajo določbe navedenega zakona.

(3) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT vzpostavi mehanizme, s katerimi se zagotovijo deterministični in pravno izvršljivi trenutki dokončnosti poravnave. Kadar mehanizem soglasja, ki ga uporablja upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT, ne zagotavlja takojšnje absolutne dokončnosti, upravljavec v svojih pravilih jasno opredeli trenutek, od katerega se poravnava šteje za dokončno, in zagotovi ustrezne izravnalne ukrepe za zmanjšanje tveganj, ki izhajajo iz morebitne razveljavitve vpisa pred dokončnostjo.

8. oddelek

Strategija prehoda

75. člen

(strategija prehoda)

(1) Strategija prehoda, ki jo upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT vzpostavi v skladu z Uredbo 2022/858/EU, vključuje načrt za prenos finančnih instrumentov DLT in ustreznih podatkov iz razpršene evidence v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco drugega upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

(2) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT o aktivaciji strategije prehoda nemudoma obvesti agencijo.

76. člen

(izvedba prehoda)

(1) Ob izvedbi prehoda se finančni instrumenti DLT prenesejo iz razpršene evidence v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco drugega upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

(2) Prehod ne vpliva na pravice imetnikov finančnih instrumentov DLT niti na bremena, vpisana na teh finančnih instrumentih DLT. Pravice in bremena se prenesejo v novo evidenco brez posebne zahteve imetnika ali upravičenca.

(3) Upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT zagotovi, da je prehod izveden brez prekinitve in brez škode za imetnike.

(4) Agencija lahko s podzakonskim aktom podrobneje določi pravila o izvedbi prehoda, zlasti glede rokov in zaporedja dejanj ob prehodu, oblike in vsebine podatkov, ki se prenesejo, načina obveščanja imetnikov ter načina zagotavljanja neprekinjenosti vodenja evidence.

VIII. POGLAVJE EVIDENCA PRI IZDAJATELJU ALI TRETJI OSEBI

1. oddelek Splošne določbe

77. člen **(evidenca pri izdajatelju ali tretji osebi)**

(1) Izdajatelj ali tretja oseba, ki jo določi izdajatelj, lahko vodi evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev za nematerializirane vrednostne papirje, za katere so izpolnjeni pogoji iz 78. člena tega zakona.

(2) Tretja oseba iz prejšnjega odstavka je lahko le pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici.

(3) Izdajatelj je odgovoren za vodenje evidence iz prvega odstavka tega člena tudi, kadar vodenje evidence zaupa tretji osebi.

78. člen **(pogoji za uporabo tega poglavja)**

Določbe tega poglavja se lahko uporabljajo za nematerializirane vrednostne papirje, ki hkrati izpolnjujejo naslednje pogoje:

- niso uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu, v večstranskem sistemu trgovanja ali v organiziranem sistemu trgovanja;
- niso lastniški vrednostni papirji izdajatelja, za katerega se uporablja zakon, ki ureja prevzeme;
- izdala jih je pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici.

79. člen **(minimalne funkcionalne zahteve za evidenco)**

- (1) Evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev iz 77. člena tega zakona mora zagotavljati:
1. enolično identifikacijo nematerializiranih vrednostnih papirjev in imetnikov;
 2. celovitost evidentiranih podatkov;
 3. sledljivost vseh vpisov in sprememb;
 4. nespremenljivost opravljenih vpisov;
 5. možnost preveritve stanja v vsakem trenutku;
 6. trajno hrambo evidentiranih podatkov in redno varnostno kopiranje, ki zagotavlja obnovitev evidence v primeru izgube ali poškodovanja podatkov;

7. možnost izvoza vseh evidentiranih podatkov v strukturirani elektronski obliki, ki omogoča prenos evidence v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

(2) V evidenci iz 77. člena tega zakona se nematerializirani vrednostni papirji ne smejo evidentirati v korist fiduciarnega imetnika.

(3) Izdajatelj ali tretja oseba iz 77. člena tega zakona v pravilih določi podrobnejši način vodenja evidence, vključno z načinom opravljanja vpisov, vrsto podatkov, ki se vodijo, in načinom zagotavljanja zahtev iz prvega odstavka tega člena, vključno s podrobnejšo ureditvijo hrambe in varnostnega kopiranja podatkov.

(4) Agencija lahko s podzakonskim aktom podrobneje določi tehnične zahteve za vodenje evidence iz 77. člena tega zakona, zlasti glede zagotavljanja celovitosti, sledljivosti in nespremenljivosti vpisov, trajne hrambe in varnostnega kopiranja podatkov, oblike izvoza podatkov ter informacijske varnosti evidence.

2. oddelek

Vodenje evidence

80. člen

(sestava evidence)

(1) Evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev iz 77. člena tega zakona vsebuje podatke o nematerializiranih vrednostnih papirjih, pravicah in obveznostih iz njih, njihovih vsakokratnih imetnikih in bremenih na njih.

(2) Za bistvene sestavine nematerializiranih vrednostnih papirjev, evidentiranih v evidenci iz prejšnjega odstavka, se uporablja 7. člen tega zakona.

81. člen

(vpisi v evidenco)

(1) Vpise v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev iz 77. člena tega zakona opravlja izdajatelj ali tretja oseba, ki jo določi izdajatelj.

(2) Vpisi se opravijo na podlagi naloga imetnika ali na podlagi odločbe državnega organa ali nosilca javnega pooblastila.

(3) Izdajatelj ali tretja oseba opravi vpis v treh delovnih dneh od prejema popolnega naloga imetnika oziroma odločbe iz prejšnjega odstavka. Če vpisa na podlagi naloga imetnika ne opravi, v istem roku obvesti imetnika o razlogih za zavrnitev vpisa.

(4) Za vrste vpisov se smiselno uporabljajo določbe 40. člena tega zakona.

82. člen

(izdaja in izbris)

(1) Za izdajo nematerializiranih vrednostnih papirjev v evidenci iz 77. člena tega zakona je potrebna odločitev izdajatelja. Izdajatelj določi obliko in pogoje izdaje.

(2) Za izbris nematerializiranih vrednostnih papirjev iz evidence se smiselno uporablja 47. člen tega zakona, pri čemer izdajatelj ali tretja oseba opravlja funkcije, ki jih po navedenem členu opravlja centralna depotna družba.

83. člen (prenos)

(1) Za prenos nematerializiranih vrednostnih papirjev, evidentiranih v evidenci iz 77. člena tega zakona, se uporabljajo določbe 12. člena tega zakona.

(2) Podrobnejši način prenosa določi izdajatelj ali tretja oseba v pravilih iz tretjega odstavka 79. člena tega zakona.

84. člen (bremena)

(1) Za bremena na nematerializiranih vrednostnih papirjih, evidentiranih v evidenci iz 77. člena tega zakona, se uporabljajo določbe 23. do 32. člena tega zakona.

(2) Vpise bremen opravlja izdajatelj ali tretja oseba iz 77. člena tega zakona na podlagi zahteve imetnika ali na podlagi odločbe državnega organa ali nosilca javnega pooblastila.

3. oddelek Korporacijska dejanja

85. člen (izvajanje korporacijskih dejanj)

(1) Za korporacijska dejanja na nematerializiranih vrednostnih papirjih, evidentiranih v evidenci iz 77. člena tega zakona, se smiselno uporablja 53. člen tega zakona, pri čemer funkcije, ki jih po navedenem členu opravlja centralna depotna družba, opravlja izdajatelj ali tretja oseba, ki vodi evidenco.

(2) Izdajatelj ali tretja oseba v pravilih iz tretjega odstavka 79. člena tega zakona določi podrobnejši način izvajanja korporacijskih dejanj, vključno z načinom obveščanja imetnikov in posredovanja informacij.

4. oddelek Notifikacija, nadzor in dostop do podatkov

86. člen (notifikacija agenciji)

(1) Izdajatelj, ki namerava voditi evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev po tem poglavju ali ki namerava vodenje evidence zaupati tretji osebi, o tem obvesti agencijo najpozneje petnajst dni pred prvo izdajo nematerializiranih vrednostnih papirjev v tej evidenci oziroma pred prevzemom vodenja evidence za nematerializirane vrednostne papirje, ki so že izdani.

(2) Obvestilo iz prejšnjega odstavka vsebuje:

1. firmo in sedež izdajatelja;
2. firmo in sedež tretje osebe, če izdajatelj vodenje evidence zaupa tretji osebi;
3. vrsto in predvideno število nematerializiranih vrednostnih papirjev;

4. opis načina vodenja evidence in informacijskih sistemov;
5. pravila vodenja evidence iz tretjega odstavka 79. člena tega zakona;
6. naslov spletnega mesta iz 87. člena tega zakona.

(3) Izdajatelj agencijo v petnajstih dneh obvesti o vsaki spremembi podatkov iz prejšnjega odstavka.

(4) Izdajatelj agencijo v petnajstih dneh obvesti o prenehanju vodenja evidence.

(5) Tretja oseba, ki vodi evidenco za enega ali več izdajateljev, o tem obvesti agencijo najpozneje petnajst dni pred začetkom vodenja prve evidence. Obvestilo vsebuje firmo in sedež tretje osebe ter firmo in sedež vsakega izdajatelja, za katerega vodi evidenco. Tretja oseba agencijo v petnajstih dneh obvesti o vsaki spremembi teh podatkov in o prenehanju vodenja evidence.

(6) Agencija na svoji spletni strani vodi in javno objavlja seznam izdajateljev, ki vodijo evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev po tem poglavju. Seznam vsebuje podatke iz 1. do 3. in 6. točke drugega odstavka tega člena.

87. člen

(javna objava podatkov o evidenci)

(1) Izdajatelj, čigar nematerializirani vrednostni papirji so evidentirani v evidenci iz 77. člena tega zakona, najpozneje ob prvi izdaji nematerializiranih vrednostnih papirjev v tej evidenci oziroma ob prevzemu vodenja evidence za nematerializirane vrednostne papirje, ki so že izdani, zagotovi javno dostopno spletno mesto z naslednjimi podatki:

1. pravni temelj za izdajo nematerializiranih vrednostnih papirjev;
2. prospekt ali drug dokument, ki vsebuje pogoje izdaje, če obstaja;
3. dokument s ključnimi informacijami o naložbi, če so nematerializirani vrednostni papirji izdani na podlagi Uredbe (EU) 2020/1503 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. oktobra 2020 o evropskih ponudnikih storitev množičnega financiranja za podjetnike (UL L št. 347 z dne 20. 10. 2020, str. 1);

4. bistvene sestavine nematerializiranih vrednostnih papirjev iz 7. člena tega zakona;
5. veljavna pravila vodenja evidence iz tretjega odstavka 79. člena tega zakona.

(2) Če izdajatelj izda več serij nematerializiranih vrednostnih papirjev, zagotovi objavo in dostopnost podatkov iz prejšnjega odstavka za vsako serijo posebej.

(3) Izdajatelj na spletnem mestu iz prvega odstavka tega člena objavi vsako bistveno spremembo podatkov iz prvega odstavka tega člena v treh delovnih dneh po nastanku spremembe.

88. člen

(pravica agencije do vpogleda)

(1) Agencija ima pravico kadarkoli pregledati evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev iz 77. člena tega zakona, pravila vodenja evidence in informacijske sisteme, ki se uporabljajo za vodenje evidence.

(2) Izdajatelj ali tretja oseba iz 77. člena tega zakona mora agenciji na njeno zahtevo nemudoma omogočiti dostop do podatkov iz evidence in posredovati vsa pojasnila v zvezi z vodenjem evidence.

89. člen
(dostop do podatkov)

(1) Agencija, sodišče, davčni organ, Banka Slovenije, drug državni organ, nosilec javnega pooblastila, organ Evropske unije ali države članice lahko zahteva podatke iz evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev iz 77. člena tega zakona, ki jih potrebuje pri opravljanju nalog iz svoje pristojnosti.

(2) Izdajatelj ali tretja oseba iz 77. člena tega zakona osebam iz prejšnjega odstavka v petih delovnih dneh posreduje zahtevane podatke. Podatke posreduje brezplačno.

(3) Vsak imetnik nematerializiranega vrednostnega papirja, evidentiranega v evidenci iz 77. člena tega zakona, lahko od izdajatelja ali tretje osebe zahteva podatke, ki se nanašajo nanj.

90. člen
(odgovornost za nepravilnosti)

(1) Za odgovornost izdajatelja ali tretje osebe iz 77. člena tega zakona za pravilnost evidence se uporabljata 33. in 34. člen tega zakona.

(2) Izdajatelj ali tretja oseba, ki ne izpolnjuje minimalnih funkcionalnih zahtev iz 79. člena tega zakona ali ki ne zagotovi pravočasne in pravilne notifikacije iz 86. člena tega zakona, odgovarja za škodo, ki iz tega nastane.

5. oddelek
Prehod med režimi

91. člen
(prehod v evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi)

(1) Izdajatelj, čigar nematerializirani vrednostni papirji so evidentirani v centralnem registru ali v razpršeni evidenci, se lahko odloči, da se ti prenesejo v evidenco iz 77. člena tega zakona, če so izpolnjeni pogoji iz 78. člena tega zakona in če evidenca izpolnjuje zahteve iz 79. člena tega zakona.

(2) Izdajatelj o nameravanim prehodu obvesti imetnike najpozneje trideset dni pred dnem izvedbe prehoda. Obvestilo vsebuje pojasnilo o načinu uveljavljanja pravic v novi evidenci.

(3) Za izvedbo prehoda se smiselno uporablja 93. člen tega zakona.

92. člen
(obveznost prehoda)

(1) Pred uvrstitvijo nematerializiranih vrednostnih papirjev, evidentiranih v evidenci iz 77. člena tega zakona, v trgovanje na mestu trgovanja se evidenca prenese v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

(2) Evidenca iz prejšnjega odstavka se prenese v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT tudi, kadar izdajatelj postane zavezanec po zakonu, ki ureja prevzeme.

(3) Izdajatelj zagotovi, da je prehod iz prvega odstavka tega člena izveden pred dnem uvrstitve v trgovanje, prehod iz drugega odstavka pa v roku šestih mesecev od nastanka okoliščine iz drugega odstavka.

93. člen **(postopek prehoda)**

(1) Ob prehodu iz 92. člena tega zakona se nematerializirani vrednostni papirji prenesejo iz evidence iz 77. člena tega zakona v centralni register centralne depotne družbe ali razpršeno evidenco upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

(2) Prehod ne vpliva na pravice imetnikov nematerializiranih vrednostnih papirjev niti na bremena, vpisana na teh vrednostnih papirjih. Pravice in bremena se prenesejo v novo evidenco brez posebne zahteve imetnika ali upravičenca.

(3) Izdajatelj imetnika obvesti o prehodu in o načinu uveljavljanja pravic v novi evidenci najpozneje trideset dni pred dnem izvedbe prehoda.

94. člen **(prostovoljni prehod)**

(1) Izdajatelj se lahko kadarkoli prostovoljno odloči za prenos evidence iz 77. člena tega zakona v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

(2) Za prostovoljni prehod se smiselno uporablja prejšnji člen.

IX. POGLAVJE **PRISTOJNOSTI AGENCIJE**

95. člen **(agencija kot nadzorni organ)**

(1) Nadzor nad izvajanjem določb tega zakona opravlja agencija.

(2) Agencija pri opravljanju nadzora iz prejšnjega odstavka ravna v skladu s tem zakonom in z zakonom, ki ureja trg finančnih instrumentov. Za vprašanja, ki niso urejena s tem zakonom ali z zakonom, ki ureja trg finančnih instrumentov, se uporablja zakon, ki ureja inšpekcijski nadzor.

96. člen **(nadzor nad centralno depotno družbo)**

Nadzor nad centralno depotno družbo v zvezi z vodenjem centralnega registra agencija opravlja v skladu z Uredbo 909/2014/EU, predpisi, izdanimi na njeni podlagi, in tem zakonom.

97. člen
(nadzor nad upravljavci evidence finančnih instrumentov DLT)

(1) Nadzor nad upravljavci evidence finančnih instrumentov DLT v zvezi z vodenjem razpršene evidence agencija opravlja v skladu z Uredbo 2022/858/EU, predpisi, izdanimi na njeni podlagi, in tem zakonom.

(2) Agencija pri opravljanju nadzora iz prejšnjega odstavka upošteva posebna dovoljenja, ki jih je upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT pridobil v skladu z Uredbo 2022/858/EU, vključno z odobrenimi izvzetji in izravnalnimi ukrepi.

98. člen
(nadzor nad evidencami izdajateljev)

(1) Agencija preverja izpolnjevanje pogojev iz 77., 78. in 79. člena tega zakona ter izpolnjevanje obveznosti notifikacije iz 86. člena tega zakona.

(2) Agencija ne opravlja tekočega nadzora nad evidencami iz 77. člena tega zakona. Agencija ima pravico do vpogleda v skladu z 88. členom tega zakona in lahko kadarkoli preveri izpolnjevanje zahtev iz prejšnjega odstavka.

(3) Če agencija ugotovi, da izdajatelj ali tretja oseba ne izpolnjuje pogojev iz 77., 78. ali 79. člena tega zakona, z odločbo odredi odpravo nepravilnosti in določi rok za odpravo.

(4) Če izdajatelj ali tretja oseba ne odpravi nepravilnosti v roku iz prejšnjega odstavka, lahko agencija z odločbo prepove vodenje evidence po VIII. poglavju tega zakona in odredi prenos evidence v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT.

99. člen
(sodelovanje s pristojnimi organi drugih držav članic in ESMA)

(1) Agencija pri opravljanju nalog iz tega zakona sodeluje s pristojnimi organi drugih držav članic in ESMA v skladu z Uredbo 909/2014/EU in Uredbo 2022/858/EU.

(2) Agencija na zahtevo pristojnega organa druge države članice ali ESMA posreduje podatke o evidencah nematerializiranih vrednostnih papirjev in o upravljavcih evidenc, ki jih potrebuje za opravljanje svojih nalog.

X. POGLAVJE
PREKRŠKI

100. člen
(prekrškovni organ)

(1) Prekrškovni organ, ki odloča o prekrških in izreka globe po tem zakonu, je agencija.

(2) Višine in razponi glob, določeni v 101. do 104. členu tega zakona, veljajo in se uporabljajo ne glede na zakon, ki ureja prekrške.

101. člen **(kršitve centralne depotne družbe)**

(1) Z globo od 1.500 do 15.000 eurov se za prekršek kaznuje centralna depotna družba, če:

- ne sporoči podatkov osebam iz tretjega odstavka 54. člena tega zakona v skladu s petim odstavkom 54. člena tega zakona;
- ne vodi evidence vpogledov v skladu z 56. členom tega zakona;
- ne izda potrdila o imetništvu v skladu z 22. členom tega zakona;
- ne sporoča podatkov drugim upravljavcem evidenc v skladu s tretjim odstavkom 11. člena tega zakona.

(2) Z globo od 750 do 7.500 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba centralne depotne družbe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Če je narava storjenega prekrška iz prvega odstavka tega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, se centralna depotna družba kaznuje z globo od 7.500 do 40.000 eurov, odgovorna oseba centralne depotne družbe pa z globo od 3.000 do 15.000 eurov.

(4) Z globo od 15.000 do 325.000 eurov se za prekršek kaznuje centralna depotna družba, če ne vodi seznama izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev v skladu s prvim odstavkom 57. člena tega zakona.

(5) Z globo od 1.000 do 15.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba centralne depotne družbe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(6) Če je narava storjenega prekrška iz četrtega odstavka tega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, se centralna depotna družba kaznuje z globo od 50.000 do 1.000.000 eurov, centralna depotna družba, ki se v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo, z globo od 50.000 do 2.000.000 eurov, odgovorna oseba centralne depotne družbe pa z globo od 3.000 do 40.000 eurov.

102. člen **(kršitve upravitelja evidence finančnih instrumentov DLT)**

(1) Z globo od 1.000 do 10.000 eurov se za prekršek kaznuje upravitelj evidence finančnih instrumentov DLT, če:

- ne zagotovi enolične identifikacije imetnikov v skladu s 62. členom tega zakona;
- ne posreduje podatkov pristojnim organom v skladu z drugim odstavkom 72. člena tega zakona;
- ne izda potrdila o imetništvu v skladu z 22. členom tega zakona;
- ne obvesti agencije o aktivaciji strategije prehoda v skladu z drugim odstavkom 75. člena tega zakona;
- ne sporoča podatkov drugim upravljavcem evidenc v skladu s tretjim odstavkom 11. člena tega zakona.

(2) Z globo od 500 do 5.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Če je narava storjenega prekrška iz prvega odstavka tega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, se upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT kaznuje z globo od 5.000 do 25.000 eurov, odgovorna oseba upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT pa z globo od 2.000 do 10.000 eurov.

(4) Z globo od 10.000 do 200.000 eurov se za prekršek kaznuje upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT, ki ne zagotovi dokončnosti poravnave v skladu z 74. členom tega zakona ali ne vzpostavi mehanizmov za deterministične trenutke dokončnosti poravnave.

(5) Z globo od 750 do 10.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(6) Če je narava storjenega prekrška iz četrtega odstavka tega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, se upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT kaznuje z globo od 30.000 do 500.000 eurov, upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT, ki se v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo, z globo od 30.000 do 1.000.000 eurov, odgovorna oseba upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT pa z globo od 2.000 do 25.000 eurov.

103. člen **(kršitve izdajatelja ali tretje osebe)**

(1) Z globo od 500 do 5.000 eurov se za prekršek kaznuje izdajatelj ali tretja oseba iz 77. člena tega zakona, če:

1. ne izpolnjuje minimalnih funkcionalnih zahtev za evidenco iz 79. člena tega zakona;
2. ne vodi evidence v skladu s pravili iz tretjega odstavka 79. člena tega zakona;
3. ne opravlja vpisov v evidenco v skladu s 81. členom tega zakona;
4. ne opravlja izdaje ali izbrisa nematerializiranih vrednostnih papirjev v skladu s 82. členom tega zakona;
5. ne zagotovi prenosa nematerializiranih vrednostnih papirjev v skladu s 83. členom tega zakona;
6. ne opravlja vpisov bremen v skladu z 84. členom tega zakona;
7. ne obvesti agencije v skladu z 86. členom tega zakona ali ji posreduje nepopolne ali neresnične podatke;
8. ne zagotovi javno dostopnega spletnega mesta ali ne objavi podatkov v skladu z 87. členom tega zakona;
9. ne omogoči agenciji vpogleda v evidenco v skladu z 88. členom tega zakona;
10. ne posreduje podatkov pristojnim organom v skladu z 89. členom tega zakona;
11. ne posreduje podatkov imetniku v skladu s tretjim odstavkom 89. člena tega zakona;
12. ne izda potrdila o imetništvu v skladu z 22. členom tega zakona;
13. objavi neresnične ali zavajajoče podatke na spletnem mestu iz 87. člena tega zakona;
14. ne obvesti imetnikov o prehodu v skladu s tretjim odstavkom 93. člena tega zakona;
15. ne sporoča podatkov drugim upravljavcem evidenc v skladu s tretjim odstavkom 11. člena tega zakona.

(2) Z globo od 250 do 2.500 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba izdajatelja ali tretje osebe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Če je narava storjenega prekrška iz prvega odstavka tega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, se izdajatelj ali tretja oseba kaznuje z globo od 2.500 do 15.000 eurov, odgovorna oseba izdajatelja ali tretje osebe pa z globo od 1.000 do 7.500 eurov.

(4) Z globo od 5.000 do 100.000 eurov se za prekršek kaznuje izdajatelj ali tretja oseba iz 77. člena tega zakona, če:

- ne zagotovi prehoda evidence v skladu s prvim ali drugim odstavkom 92. člena tega zakona;
- imetnikom nematerializiranih vrednostnih papirjev posreduje neresnične podatke o stanju evidence.

(5) Z globo od 500 do 5.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba izdajatelja ali tretje osebe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(6) Če je narava storjenega prekrška iz četrtega odstavka tega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, se izdajatelj ali tretja oseba kaznuje z globo od 15.000 do 250.000 eurov, izdajatelj ali tretja oseba, ki se v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo, z globo od 15.000 do 500.000 eurov, odgovorna oseba izdajatelja ali tretje osebe pa z globo od 1.000 do 15.000 eurov.

104. člen (druge kršitve)

(1) Z globo od 15.000 do 325.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, z globo od 30.000 do 650.000 eurov pa pravna oseba, ki se v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo, če vodi evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev brez ustreznega dovoljenja ali pooblastila po tem zakonu.

(2) Z globo od 30.000 do 200.000 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 1.000 do 15.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali podjetnika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(4) Z globo od 200 do 7.500 eurov se za prekršek kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(5) Z globo od 200 do 7.500 eurov se za prekršek kaznuje posameznik, ki opravi ali povzroči nepooblaščen vpis v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev.

(6) Z globo od 5.000 do 50.000 eurov se za prekršek kaznuje izdajatelj, z globo od 10.000 do 100.000 eurov pa izdajatelj, ki se v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo, če ne zagotovi izpolnjevanja zahteve iz prvega odstavka 11. člena tega zakona ali če upravljavcu evidence ne sporoči skupnega števila izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev oziroma njegove spremembe v skladu z drugim odstavkom 11. člena tega zakona.

(7) Z globo od 1.000 do 10.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba izdajatelja, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(8) Če je narava storjenega prekrška iz prvega, petega ali šestega odstavka tega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode oziroma višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa oziroma njegovega namena koristoljubnosti, se storilec, ki je pravna oseba, kaznuje z globo od 50.000 do 1.000.000 eurov, pravna oseba, ki se v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo, z globo od 50.000 do 2.000.000 eurov, podjetnik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, z globo od 50.000 do 600.000 eurov, posameznik z globo od 500 do 20.000 eurov, odgovorna oseba pravne osebe ali podjetnika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa z globo od 3.000 do 40.000 eurov.

XI. POGLAVJE PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

1. oddelek

Dokončanje postopkov in izdaja podzakonskih aktov

105. člen (dokončanje postopkov)

Postopki, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona na podlagi Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih (Uradni list RS, št. 75/15, 74/16 – ORZNP48, 5/17, 15/18 – odl. US in 43/19; v nadaljnjem besedilu: ZNVP-1), se končajo v skladu z dosedanjimi predpisi.

106. člen (podzakonski akti)

(1) Agencija izda podzakonske akte na podlagi tega zakona v šestih mesecih od njegove uveljavitve.

(2) Do začetka uporabe podzakonskih aktov iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo podzakonski akti, izdani na podlagi ZNVP-1, če niso v nasprotju s tem zakonom.

2. oddelek

Uskladitev Zakona o gospodarskih družbah

107. člen (sprememba 3. člena)

V Zakonu o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-10, 75/23, 102/24, 77/25, 10/26 – ZdZEETD in 1270/26) se v osmem odstavku 3. člena za drugo alinejo doda nova tretja alineja, ki se glasi:

»»upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev« je upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev po zakonu, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje;«.

108. člen
(sprememba 182. člena)

182. člen se spremeni tako, da se glasi:

»182. člen
(delnica v nematerializirani obliki)

(1) Delnice morajo biti izražene v nematerializirani obliki v skladu z zakonom, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje.

(2) Družba zagotovi izdajo nematerializiranih delnic v 15 dneh od dneva, ko so izpolnjeni pogoji za izdajo. Za izdajo se uporabljajo določbe zakona, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje.«.

109. člen
(sprememba 235. člena)

(1) V 235. členu se v prvem odstavku besedilo »v centralnem registru, ki ga vodi centralna depotna družba« nadomesti z besedilom »v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki jo vodi upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev«.

(2) V drugem odstavku se besedilo »centralna depotna družba« nadomesti z besedilom »upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev«.

(3) V tretjem odstavku se besedilo »centralne depotne družbe ali njenega člana« nadomesti z besedilom »upravljalca evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev ali njegovega člana«.

110. člen
(sprememba 297. člena)

V tretjem odstavku 297. člena se v prvem stavku besedilo »centralnem registru nematerializiranih vrednostnih papirjev« nadomesti z besedilom »evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev«, v drugem stavku pa se besedilo »v centralnem registru« nadomesti z besedilom »v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev«.

111. člen
(sprememba 685. člena)

V prvem odstavku 685. člena se 10. točka spremeni tako, da se glasi:

»10. ne zagotovi izdaje delnic v nematerializirani obliki v roku iz drugega odstavka 182. člena;«.

3. oddelek
Uskladitev Zakona o trgu finančnih instrumentov

112. člen

(sprememba 104. člena)

V Zakonu o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 77/18, 17/19 – popr., 66/19, 123/21, 45/24 in 77/25) se v 104. členu besedilo »nematerializirane vrednostne papirje, vpisane v centralni register« nadomesti z besedilom »nematerializirane vrednostne papirje v skladu z zakonom, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje«.

4. oddelek

Uskladitev Zakona o prevzemih

113. člen (sprememba 4.a člena)

V Zakonu o prevzemih (Uradni list RS, št. 79/06, 67/07 – ZTFI, 1/08, 68/08, 35/11 – ORZPre75, 105/11 – odl. US, 10/12, 38/12, 56/13, 63/13 – ZS-K, 25/14, 75/15, 10/26 – ZdZEETD in 1270/26 – ZGD-1O) se 4.a člen spremeni tako, da se glasi:

»4.a člen (izdaja delnic v nematerializirani obliki)

Delnice z glasovalno pravico družbe iz 4. člena tega zakona morajo biti izdane v nematerializirani obliki in evidentirane v centralnem registru, ki ga vodi centralna depotna družba po zakonu, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje.«.

5. oddelek

Uskladitev Zakona o izvršbi in zavarovanju

114. člen (novi 163.d člen)

V Zakonu o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15, 76/15 – odl. US, 11/18, 53/19 – odl. US, 66/19 – ZDavP-2M, 23/20 – SPZ-B, 36/21, 81/22 – odl. US, 81/22 – odl. US in 100/25 – ZS-1) se za 163.č členom doda nov 163.d člen, ki se glasi:

»163.d člen (Izvršba na nematerializirane vrednostne papirje, ki se ne vodijo v centralnem registru)

Za izvršbo na nematerializirane vrednostne papirje, ki se ne vodijo v centralnem registru nematerializiranih vrednostnih papirjev, se smiselno uporabljajo določbe tega poglavja, pri čemer se z izrazom centralni register nematerializiranih vrednostnih papirjev razume evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev, z izrazom klirinškodpotna družba pa upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev, kot ju opredeljuje zakon, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje. Prodajo vrednostnih papirjev opravi izvršitelj.«

6. oddelek

Uskladitev Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju

115. člen (sprememba 4. člena)

V Zakonu o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 178/21 – popr., 196/21 – odl. US, 157/22 – odl. US, 35/23 – odl. US, 57/23 – odl. US, 102/23, 25/25 – odl. US, 40/25 in 100/25 – ZS-1) se 5. točka 4. člena spremeni tako, da se glasi:

»5. ZNVP je Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (Uradni list RS, št. [...vstaviti številko uradnega lista...]),«.

116. člen (sprememba 195. člena)

V petem odstavku 195. člena se besedilo »centralnem registru nematerializiranih vrednostnih papirjev« nadomesti z besedilom »evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev«.

117. člen (sprememba 283. člena)

V drugem odstavku 283. člena se besedilo »klirinškodopotna družba izbriše iz centralnega registra nematerializiranih vrednostnih papirjev« nadomesti z besedilom »upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev izbriše iz evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev«.

118. člen (sprememba 284. člena)

V drugem odstavku 284. člena se besedilo »v centralnem registru nematerializiranih vrednostnih papirjev na presečni dan za izbris iz 70.a člena ZNVP« nadomesti z besedilom »v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev na presečni dan izbrisa«.

7. oddelek

Prenehanje veljavnosti in uveljavitev

119. člen (prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (Uradni list RS, št. 75/15, 74/16 – ORZNP48, 5/17, 15/18 – odl. US in 43/19).

120. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Člen določa predmet zakona. Zakon ureja nematerializirane vrednostne papirje, evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev, pravne učinke vpisov v evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev, pravice imetnikov, bremena na nematerializiranih vrednostnih papirjih, nepreklicnost nalogov za vpis in nadzor nad izvajanjem tega zakona. V primerjavi z veljavnim ZNVP-1, ki ureja le centralni register pri centralni depotni družbi, novi zakon ureja tri režime vodenja evidenc nematerializiranih vrednostnih papirjev: centralni register, razpršeno evidenco pri upravljavcu evidence finančnih instrumentov DLT in evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi.

K 2. členu:

Člen določa, da se s tem zakonom v pravni red Republike Slovenije delno prenaša Direktiva 98/26/ES o dokončnosti poravnave pri plačilih in sistemih poravnave vrednostnih papirjev. Beseda »delno« odraža dejstvo, da se Direktiva 98/26/ES prenaša z več zakoni, pretežno z Zakonom o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih ter delno z Zakonom o trgu finančnih instrumentov in Zakonom o finančnih zavarovanjih.

Ta zakon prenaša tiste določbe direktive, ki se nanašajo na nepreklicnost nalogov za vpis v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev in na učinke postopkov zaradi insolventnosti na poravnavo, in sicer točko (l) 2. člena, prvi in tretji odstavek 3. člena ter 4. in 5. člen Direktive 98/26/ES. Prvi in drugi odstavek 43. člena ter ustrezni odstavek 66. člena tega zakona prenašajo prvi in tretji odstavek 3. člena ter 5. člen navedene direktive, ki urejajo trenutek vnosa naloga za vpis, njegovo nepreklicnost in učinek začetka postopka zaradi insolventnosti na veljavnost že vnesenih nalogov.

Tretji odstavek 43. člena in četrti odstavek 66. člena tega zakona prenašata 4. člen direktive, ki državam članicam omogoča, da določijo, da začetek postopka zaradi insolventnosti ne prepreči uporabe vrednostnih papirjev ali denarnih sredstev na poravnalnem računu udeleženca za izpolnitev obveznosti tega udeleženca v sistemu poravnave na delovni dan začetka postopka. Republika Slovenija to možnost uveljavlja s tem zakonom. Navedena določba, ki je bila v direktivo vnesena z Direktivo 2009/44/ES, za področje poravnave vrednostnih papirjev doslej ni bila prenesena, zato se s tem zakonom prenos v tem delu dopolnjuje. Enako velja za opredelitev poravnalnega računa iz točke (l) 2. člena direktive, ki jo določa 11. točka prvega odstavka 3. člena tega zakona. Predlog Uredbe o dokončnosti poravnave (SFR) navedeno možnost v 19. členu preoblikuje v obveznost, zato zakon v tem delu hkrati anticipira prihodnjo ureditev.

K 3. členu:

Člen opredeljuje pojme, ki se uporabljajo v tem zakonu. Pojmi so urejeni v sedemnajstih točkah prvega odstavka, drugi odstavek pa vsebuje drseče sklicovanje na pojme iz Uredbe 909/2014/EU in Uredbe 2022/858/EU.

Opredelitev »agencije« (1. točka) je enaka kot v veljavnem ZNVP-1.

Opredelitev »centralne depotne družbe« (2. točka) se sklicuje na opredelitev iz 1. točke prvega odstavka 2. člena Uredbe 909/2014/EU. V primerjavi z veljavnim ZNVP-1, ki vsebuje samostojno opredelitev, se predlog zakona sklicuje neposredno na uredbo, s čimer se zagotavlja doslednost s pravnim okvirom Evropske unije. Uvaja se okrajšava »CDD«, ki se uporablja v nadaljnjem besedilu zakona.

Opredelitev »člana centralne depotne družbe« (3. točka) je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1.

Opredelitev »države članice« (4. točka) je enaka kot v veljavnem ZNVP-1.

Opredelitev »evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev« (5. točka) je nova in je ključna za model treh režimov. Evidenca je opredeljena kot elektronska evidenca, ki zagotavlja enolično identifikacijo, celovitost, sledljivost in nespremenljivost vpisov. Opredelitev izrecno določa, da se evidenca lahko ustvari

in vodi z uporabo tehnologije razpršene evidence, s čimer se zagotavlja tehnološka nevtralnost — uporaba te tehnologije je dopuščena, ne pa zahtevana. Opredelitev zajema vse tri režime vodenja evidenc, torej centralni register, razpršeno evidenco in evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi.

Opredelitev »finančnega instrumenta DLT« (6. točka) se sklicuje na opredelitev iz 11. točke 2. člena Uredbe 2022/858/EU. Pri prvem sklicevanju na navedeno uredbo se navede polni citat, ki se v nadaljnjem besedilu zakona uporablja kot »Uredba 2022/858/EU«. Zakon pojem finančnega instrumenta DLT prevzema iz navedene uredbe nezoženo, čeprav sam ureja le nematerializirane vrednostne papirje, ki so ožja kategorija. Razlog je v tem, da se pojem uporablja pri opredelitvi subjekta iz 16. točke tega odstavka. Upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT je oseba, ki dovoljenje pridobi po Uredbi 2022/858/EU, to dovoljenje pa se glasi na finančne instrumente DLT in ne na vrednostne papirje. Zožitev pojma v tem zakonu bi ustvarila nacionalni izraz, ki ne bi ustrežal nobenemu dovoljenju po pravu Evropske unije, kar bi otežilo tudi uporabo določb o razmerju do Uredbe 909/2014/EU. Področje uporabe zakona je zato zamejeno v drugem odstavku 58. člena, in ne z zožitvijo opredelitve pojma.

Opredelitev »mesta trgovanja« (7. točka) je nova in vključuje organizirani trg, večstranski sistem trgovanja in organizirani sistem trgovanja, kot so opredeljeni v zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov. Opredelitev je potrebna, ker zakon na več mestih pogojuje uporabo posameznega režima z uvrstitvijo vrednostnih papirjev v trgovanje na mestu trgovanja, zlasti v 78. in 92. členu.

Opredelitev »naloge za vpis« (8. točka) je nova. V veljavnem ZNVP-1 pojem ni izrecno opredeljen. Opredelitev določa, da nalog za vpis vključuje tudi navodilo, za izvedbo katerega je treba uporabiti kriptografski ključ ali drugo napravo ali metodo za digitalni podpis. S tem se zagotavlja, da je pojem dovolj širok, da zajame tako klasične naloge kot naloge, ki se izvedejo z uporabo tehnologije razpršene evidence. Opredelitev sledi pristopu iz predloga Uredbe o dokončnosti poravnave (SFR), ki v 20. točki prvega odstavka 2. člena na enak način razširja opredelitev »prenosnega naloga«.

Opredelitev »nematerializiranega vrednostnega papirja« (9. točka) nadaljuje opredelitev iz veljavnega ZNVP-1, pri čemer je »vpisana v centralni register« nadomeščena z »evidentirana v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev«, s čimer se opredelitev razširi na vse tri režime.

Opredelitev »organiziranega trga« (10. točka) se sklicuje na opredelitev iz zakona, ki ureja trg finančnih instrumentov, enako kot v veljavnem ZNVP-1.

Opredelitev »pametne pogodbe« (11. točka) je nova. Pametna pogodba je računalniški program, ki se v evidenci samodejno izvrši ob izpolnitvi vnaprej določenih pogojev. Pojem je opredeljen v splošnem delu in ne v poglavju o razpršeni evidenci, ker ni značilnost posameznega režima, temveč tehnologije, ki jo lahko uporabi katera koli evidenca. Peta točka tega odstavka namreč dopušča, da se evidenca ustvari in vodi z uporabo tehnologije razpršene evidence, kar velja za vse tri režime.

Opredelitev »poravnalnega računa« (12. točka) je nova in vsebinsko ustreza opredelitvi iz točke (l) 2. člena Direktive 98/26/ES. Poravnalni račun je račun pri centralni banki, posredniku za poravnavo ali osrednji stranki, na katerem se lahko vodijo tako denarna sredstva kot vrednostni papirji in ki se uporablja za poravnavo poslov med udeleženci poravnalnega sistema. Pojem je uporabljen v tretjem odstavku 43. člena in v četrtem odstavku 66. člena tega zakona, ki prenašata 4. člen navedene direktive. Za razliko od drugih opredelitev v tem členu, ki se sklicujejo na akte Evropske unije ali na druge zakone, je ta opredelitev zapisana vsebinsko. Razlog je v tem, da pojma ne opredeljujeta niti Uredba 909/2014/EU niti Uredba 2022/858/EU, na kateri napotuje drugi odstavek tega člena, v nacionalnem pravnem redu pa je opredeljen le v 203. členu zakona, ki ureja plačilne storitve, storitve izdajanja elektronskega denarja in plačilne sisteme, in sicer izključno za potrebe plačilnih sistemov. Za področje poravnave vrednostnih papirjev opredelitev doslej ni bila prenesena, zato jo določa ta zakon. Opredelitvi v obeh zakonih nista v koliziji, ker je vsaka zamejena na svoje področje uporabe, obe pa izhajata iz iste določbe direktive.

Opredelitev »poravnalnega sistema« (13. točka) se sklicuje na opredelitev iz 10. točke prvega odstavka 2. člena Uredbe 909/2014/EU. V primerjavi z veljavnim ZNVP-1, ki se sklicuje na zakon, ki ureja trg finančnih instrumentov, se predlog zakona sklicuje neposredno na uredbo.

Opredelev »razpršene evidence« (14. točka) je nova in se sklicuje na opredelitev iz drugega odstavka 2. člena Uredbe 2022/858/EU.

Opredelev »tehnologije razpršene evidence« oziroma »DLT« (15. točka) je nova in se sklicuje na opredelitev iz prvega odstavka 2. člena Uredbe 2022/858/EU.

Opredelev »upravljalca evidence finančnih instrumentov DLT« (16. točka) je nova in je ključna za režim 2 (VII. poglavje). Opredelev zajema tri kategorije subjektov: centralno depotno družbo, ki upravlja sistem poravnave DLT ali sistem trgovanja in poravnave DLT; investicijsko podjetje ali upravljalca trga, ki upravlja sistem trgovanja in poravnave DLT; ter drug subjekt, ki pridobi dovoljenje po Uredbi 2022/858/EU. Zadnja kategorija je odprta klavzula, ki zagotavlja, da opredelitev zajame tudi prihodnje subjekte, ki bodo pridobili dovoljenje po navedeni uredbi, kakor bo spremenjena s krovno uredbo o nadaljnjem razvoju povezovanja kapitalskih trgov in nadzora v Uniji, ki predvideva uvedbo notarjev DLT, skrbnikov računov DLT in poravnalnih shem.

Opredelev »upravljalca evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev« (17. točka) je nova in je krovni pojem, ki zajema vse tri upravljalce evidenc po tem zakonu: centralno depotno družbo, ki vodi centralni register po VI. poglavju (režim 1); upravljalca evidence finančnih instrumentov DLT, ki vodi razpršeno evidenco po VII. poglavju (režim 2); ter izdajatelja oziroma tretjo osebo, ki vodi evidenco po VIII. poglavju (režim 3). Opredelev je potrebna, ker se v splošnem delu zakona, torej v I. do V. poglavju, uporablja pojem upravljalca evidence, ki mora zajemati vse tri režime — zlasti v določbah o odgovornosti za pravilnost evidence (33. člen), o potrdilu o imetništvu (22. člen) in o zastavni pravici na podlagi zakona (29. člen). Opredelev se uporablja tudi v spremembi Zakona o gospodarskih družbah (107. člen), ki ta pojem dodaja v 3. člen navedenega zakona.

Drugi odstavek vsebuje drseče sklicevanje na pojme iz Uredbe 909/2014/EU in Uredbe 2022/858/EU. S tem se zagotavlja, da se pojmi, ki niso izrecno opredeljeni v tem zakonu, uporabljajo v enakem pomenu kot v navedenih uredbah, brez potrebe po njihovem ponovnem navajanju v tem zakonu. Drseče sklicevanje hkrati zagotavlja, da bodo morebitne prihodnje spremembe opredelitev v navedenih uredbah samodejno zajete tudi v tem zakonu.

K 4. členu:

Člen opredeljuje imetnika nematerializiranega vrednostnega papirja. Imetnik je oseba, v korist katere je nematerializirani vrednostni papir evidentiran v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev. Opredelev je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (5. člen), pri čemer je »vpisan v centralnem registru« nadomeščeno z »evidentiran v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev«, s čimer se opredelitev razširi na vse tri režime vodenja evidenc. Opredelev vzpostavlja temeljno domnevo imetništva, ki se uporablja v celotnem zakonu — kdor je evidentiran kot imetnik, se šteje za imetnika, razen če se dokaže drugače (16. člen).

Zakon dosledno uporablja izraz imetnik v pomenu, ki ga določa ta člen, torej za osebo, v korist katere je nematerializirani vrednostni papir evidentiran. Izraz imetnik računa uporablja le 37. člen tega zakona, kjer označuje osebo, na katero se glasi račun v centralnem registru; pri neposrednem imetništvu sta to ista oseba. Kadar imetnik nematerializirani vrednostni papir ima za račun drugih oseb, se za imetnika po tem zakonu šteje on, kar določa 17. člen tega zakona, osebe, za račun katerih ga ima, pa v evidenci niso evidentirane in imetniki po tem zakonu niso.

K 5. členu:

Člen izreka temeljno načelo tega zakona — vpis v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev ima konstitutivni učinek.

Prvi odstavek določa, da nematerializirani vrednostni papir in pravice na njem ne nastanejo, se ne prenesejo in ne prenehajo s pravnim poslom samim, temveč šele z vpisom. Načelo je konkretizirano v posameznih določbah zakona: 10. člen ureja nastanek, 12. člen prenos, 15. člen prenehanje, 25. člen pridobitev zastavne pravice in 30. člen nastanek prepovedi razpolaganja. Ta odstavek jih povezuje in

zagotavlja, da načelo velja tudi tam, kjer posamezna določba učinka ne izreka izrecno. Določba je oblikovana po vzoru 7. člena Zakona o zemljiški knjigi, ki oblikovalni učinek vpisa prav tako izreka enkrat in na splošno. Zemljiška knjiga je za primerjavo ustrežnejša od ureditve premožnin, saj gre za register, ki ga vodi tretja oseba in v katerem se pravice pridobivajo z vpisom, ne s posestjo. Pridržek »če ta zakon ne določa drugače« ohranja izjeme, zlasti vpis na podlagi odločb in drugih pravnih dejstev po 20. členu tega zakona, kjer pridobitelj pravico pridobi na podlagi pravnomočne odločbe, sklepa o dedovanju ali statusnega preoblikovanja, vpis pa učinkuje ugotovitveno.

Drugi odstavek razmejuje učinke vpisa v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev od učinkov vpisa v sodni register. Vpisa učinkujeta na različna predmeta in se ne izključujeta. Vpis v sodni register ustvari korporacijsko razmerje — pri povečanju osnovnega kapitala vpisnik z vpisom postane delničar — vpis v evidenco pa ustvari nematerializirani vrednostni papir, ki to razmerje uteleša in omogoča njegov prenos. Prvi odstavek se nanaša na pravice in bremena na nematerializiranem vrednostnem papirju, torej zlasti na zastavno pravico in prepoved razpolaganja, ne pa na pravice, ki jih vrednostni papir uteleša in katerih nastanek ureja zakon, ki ureja gospodarske družbe.

Med vpisom v sodni register in vpisom v evidenco lahko preteče nekaj časa, kar na veljavnost korporacijskoppravnega učinka ne vpliva. Ureditev je skladna s tretjim odstavkom 20. člena tega zakona, po katerem se vpis na podlagi statusnega preoblikovanja opravi ugotovitveno, korporacijskoppravni učinek pa nastopi že prej.

Vrstni red je določen tako, da je vpis v sodni register podlaga za vpis v evidenco in ne obratno. Postopek in roke za izdajo oziroma izbris nematerializiranih vrednostnih papirjev urejajo določbe o posameznih režimih ter pravila upravljavcev evidenc. Posledice izdajateljeve nedejavnosti v centralnem registru ureja 47. člen tega zakona, v razpršeni evidenci pravila upravljavca, v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi pa odgovornost izdajatelja po 32. členu tega zakona.

Načelo velja enako v vseh treh režimih, kar je eden od temeljnih ciljev tega zakona.

K 6. členu:

Člen določa, da se nematerializirani vrednostni papir lahko glasi na ime ali na prinosnika. Določba je enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (6. člen).

K 7. členu:

Člen ureja bistvene sestavine nematerializiranega vrednostnega papirja. Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (7. člen), s prilagoditvami za model treh režimov.

Prvi odstavek našteva šest bistvenih sestavin, ki morajo biti evidentirane v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev: enolična identifikacijska oznaka, oznaka vrste, podatki o izdajatelju, podatek o tem, ali se papir glasi na ime ali na prinosnika, podatek o prenosljivosti ter natančno označena obveznost izdajatelja. Sestavine so enake kot v veljavnem ZNVP-1, pri čemer je »vpisane v centralni register« nadomeščeno z »evidentirane v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev«.

Drugi odstavek določa dodatne podatke, ki se vodijo v evidenci, in sicer datum vpisa in skupno število izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev.

Tretji do sedmi odstavek natančneje opredeljujejo, kdaj je obveznost izdajatelja natančno označena — za delnice (tretji odstavek), dolžniške vrednostne papirje (četrti odstavek), zamenljive vrednostne papirje (peti odstavek), vrednostne papirje s poroštvom (šesti odstavek) in druge obveznosti (sedmi odstavek). Vsebina zahtev je enaka kot v veljavnem ZNVP-1, pri četrtem odstavku pa je dikcija preoblikovana tako, da je pogoj glede obrestovanja glavnice nedvoumno vezan na podatke o obrestih. Veljavno besedilo je namreč dopuščalo razlago, po kateri bi bilo treba podatek o obrestni meri in o načinu izračuna obresti navesti tudi pri dolžniških vrednostnih papirjih, pri katerih se glavnica ne obrestuje.

Osmi odstavek določa, da enolično identifikacijsko oznako določi upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev. V primerjavi z veljavnim ZNVP-1, ki to nalogo dodeljuje izključno centralni depotni

družbi, predlog zakona nalogo posplošuje na upravljavca evidence — torej na centralno depotno družbo, ki vodi centralni register, upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT, ki vodi razpršeno evidenco, in izdajatelja ali tretjo osebo, ki vodi evidenco po VIII. poglavju tega zakona. Dodan je pogoj »če ta obstaja«, ki upošteva, da za nekatere nekotirane vrednostne papirje v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi mednarodni standard, na primer ISIN, morda ne bo uporabljen.

K 8. členu:

Člen določa, da se v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev lahko vpiše nematerializirani vrednostni papir, ki vsebuje obveznost izdajatelja, za katero se uporabi tuje pravo.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (10. člen), pri čemer je »v centralni register« nadomeščeno z »v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev«, s čimer se možnost vpisa nematerializiranega vrednostnega papirja z obveznostjo po tujem pravu razširi na vse tri režime vodenja evidenc.

K 9. členu:

Člen ureja razmerje med tem zakonom in drugimi zakoni ter akti.

Prvi odstavek določa, da se za nematerializirane vrednostne papirje, za pravice imetnikov iz njih in bremena na njih uporabljajo pravila obligacijskega prava, stvarnega prava in drugih zakonov ter aktov, če ta zakon ne določa drugače. S tem je vzpostavljeno načelo subsidiarnosti — ta zakon je poseben zakon, ki ima prednost pred splošnimi pravili, kadar določeno vprašanje ureja drugače.

Drugi odstavek ureja kolizijsko pravilo za nematerializirane vrednostne papirje z obveznostjo po tujem pravu iz prejšnjega člena — za obveznost izdajatelja se uporabi pravo, ki ga določi izdajatelj.

Oba odstavka sta vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (12. člen).

K 10. členu:

Člen ureja nastanek in obstoj nematerializiranega vrednostnega papirja.

Prvi odstavek določa, da nematerializirani vrednostni papir nastane, ko se prvič evidentira v korist imetnika v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev. Vpis ima konstitutivni učinek — brez vpisa nematerializirani vrednostni papir ne nastane. Odločilen je vpis v korist imetnika in ne že vpis v evidenco kot tak, saj se ob izdaji vrednostni papirji praviloma najprej evidentirajo v stanju, ki je vezano na izdajo, in šele nato v korist posameznih imetnikov. Rešitev sledi drugemu odstavku 4. člena veljavnega ZNVP-1, ki nastanek veže na vpis na račun imetnika, in 215. členu Obligacijskega zakonika, po katerem obveznost iz vrednostnega papirja nastane, ko izdajatelj vrednostni papir izroči upravičencu; pri nematerializirani obliki izročitev nadomesti vpis v korist imetnika. Zveza »v korist imetnika« je uporabljena namesto »na račun imetnika«, ker pojem računa ni enoten v vseh treh režimih — v razpršeni evidenci se stanja lahko vodijo v denarnicah ali na druge načine. Načelo velja enako za vse tri režime.

Drugi odstavek določa, da nematerializirani vrednostni papir obstaja, dokler se iz evidence ne izbriše. Določba ni istovetna s 15. členom tega zakona, ki ureja prenehanje. Petnajsti člen določa učinek izbrisa, ta odstavek pa trajanje obstoja — vrednostni papir obstaja, dokler ni izbrisan, in ga ne ugasne noben drug dogodek. Brez te določbe bi bilo mogoče trditi, da dolžniški vrednostni papir preneha že ob zapadlosti zadnje obveznosti ali da delnica preneha z vpisom preoblikovanja družbe v sodni register, torej še pred izbrisom iz evidence, kar bi vnašalo negotovost glede vpisov, opravljenih v vmesnem času. Enako povezavo obeh učinkov vsebuje drugi odstavek 4. člena veljavnega ZNVP-1.

Zakon ne vsebuje prepovedi hkratnega evidentiranja istega nematerializiranega vrednostnega papirja v različnih evidencah, torej delne tokenizacije. Del iste izdaje z isto enolično identifikacijsko oznako se lahko vodi v centralnem registru centralne depotne družbe, del pa v razpršeni evidenci upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT ali v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi. Evropski organ za vrednostne papirje in trge je v odgovoru na vprašanje glede vodenja finančnih instrumentov DLT v več evidencah hkrati potrdil, da je taka ureditev dopustna, pod pogojem, da je zagotovljena celovitost izdaje. Predlog

Uredbe o dokončnosti poravnave (SFR) v 26. točki prvega odstavka 2. člena opredeljuje »račun« kot kakršno koli evidenco, vključno z decentralizirano digitalno ali elektronsko evidenco, brez zahteve po izključnosti. Celovitost izdaje se v vsakem režimu zagotavlja z ustreznimi mehanizmi — v centralnem registru z dnevnim usklajevanjem stanj po 37. členu Uredbe 909/2014/EU, v razpršeni evidenci s pravili upravljavca, v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi pa z minimalnimi funkcionalnimi zahtevami iz 79. člena tega zakona, torej s celovitostjo evidentiranih podatkov ter sledljivostjo vseh vpisov in sprememb. Kadar se isti nematerializirani vrednostni papir vodi v več evidencah, je celovitost izdaje zagotovljena z 11. členom tega zakona.

V primerjavi z drugim odstavkom 4. člena veljavnega ZNVP-1 sta prvi in drugi odstavek vsebinsko enaka, le da sta »centralni register« in »račun« nadomeščena z izrazoma, ki zajemata vse tri režime, prenehanje pa je izloženo v samostojni 15. člen.

K 11. členu:

Člen ureja celovitost izdaje nematerializiranih vrednostnih papirjev, kadar je ista izdaja evidentirana v več evidencah.

Zakon dopušča, da se del iste izdaje vodi v eni evidenci, del pa v drugi, torej delno tokenizacijo, kar je pojasnjeno v obrazložitvi k 10. členu. Evropski organ za vrednostne papirje in trge je dopustnost take ureditve izrecno pogočil s tem, da je zagotovljena celovitost izdaje. Veljavni pravni okvir to zagotavlja le znotraj posamezne evidence — 37. člen Uredbe 909/2014/EU nalaga centralni depotni družbi dnevno usklajevanje stanj med računom, vezanim na izdajo, in računi imetnikov, primerljive zahteve za razpršeno evidenco izhajajo iz pravil upravljavca, za evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi pa iz 79. člena tega zakona. Nobena od teh določb pa ne seže preko meje posamezne evidence. Ta člen to vrzel zapolnjuje.

Prvi odstavek postavlja temeljno zahtevo: vsota nematerializiranih vrednostnih papirjev iste izdaje v vseh evidencah mora biti ves čas enaka številu izdanih. Zahteva velja neprekinjeno in ne le ob posameznih presečnih trenutkih, saj bi vsako odstopanje pomenilo, da obstaja več pravic, kot jih je izdajatelj izdal.

Drugi odstavek obveznost naslavlja na izdajatelja. Upravljavci posameznih evidenc drug v drugega ne vidijo in nihče od njih ne pozna celotne izdaje; edini, ki jo pozna, je izdajatelj, saj vrednostne papirje izda in odloči o razdelitvi med evidence. Izdajatelj zato tudi vsakemu upravljavcu sporoči skupno število izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev in vsako njegovo spremembo, na primer ob povečanju ali zmanjšanju izdaje. Šele s tem podatkom lahko upravljavec presodi, ali je stanje v njegovi evidenci skladno s celoto.

Tretji odstavek nalaga upravljavcem evidenc medsebojno sporočanje podatkov, potrebnih za usklajevanje stanj. Delitev odgovornosti je torej dvojna: vsak upravljavec odgovarja za celovitost znotraj svoje evidence, izdajatelj pa za celovitost izdaje kot celote, pri čemer usklajevanje med evidencami omogoča izmenjava podatkov med upravljavci.

Iz tega člena hkrati izhaja odgovor na vprašanje, ali je nematerializirani vrednostni papir, katerega izdaja je razdeljena med več evidenc, lahko uvrščen v trgovanje na mestu trgovanja. Ker je celovitost izdaje zagotovljena, uvrstitvi ni zadržka, pri čemer se za tisti del izdaje, ki je uvrščen v trgovanje, uporabljajo zahteve iz 3. člena Uredbe 909/2014/EU oziroma izvzetja po Uredbi 2022/858/EU.

K 12. členu:

Člen ureja prenos nematerializiranega vrednostnega papirja.

Prvi odstavek določa, da se prenos opravi z vpisom v breme izročiteljevega in v korist prejemnikovega stanja v evidenci. Vpis ima konstitutivni učinek, kar izhaja iz 5. člena tega zakona — prenos ne nastopi s sklenitvijo pravnega posla, temveč šele z vpisom. Določba izhaja iz drugega in tretjega odstavka 8. člena veljavnega ZNVP-1, pri čemer je posplošena na vse tri režime — »članu centralne depotne družbe« je nadomeščeno z »upravljavcu evidence ali osebi, ki je pooblaščen za opravljanje vpisov«.

Drugi odstavek določa, kako imetnik izrazi voljo za razpolaganje: z izdajo naloga za vpis za prenos ali obremenitev, naslovljenega na upravljavca evidence ali na osebo, ki je pooblaščen za opravljanje vpisov. Določba razmejuje pravni posel od razpolagalnega ravnanja — pravni posel med strankama velja po splošnih pravilih obligacijskega prava, nalog za vpis pa je dejanje, s katerim imetnik to voljo uveljavi v razmerju do evidence. Nalog za vpis je opredeljen v 8. točki prvega odstavka 3. člena tega zakona in zajema tudi navodilo, za izvedbo katerega je treba uporabiti kriptografski ključ ali drugo napravo ali metodo za digitalni podpis. Kdo nalog vnese v posamezno evidenco, določajo določbe o posameznih režimih.

Tretji odstavek dopušča, da se nalog za vpis izvrši samodejno z izvrševanjem pametne pogodbe. Pametna pogodba pri tem ni samostojna podlaga za vpis, temveč tehnični način izvršitve naloga, ki ga je imetnik dal prej — ko je razpolaganje pogojno odredil. Izraz volje iz prejšnjega odstavka je torej tudi v tem primeru nujen, le da se izvršitev naloga odloži do izpolnitve vnaprej določenih pogojev. Določba je umeščena v splošni del, ker je uporaba pametnih pogodb odvisna od tehnologije evidence in ne od izbranega režima; pogoj je, da jo dopuščajo pravila upravljavca evidence.

K 13. členu:

Člen ureja prenos nematerializiranega vrednostnega papirja iz ene evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev v drugo.

Dvanajsti člen tega zakona ureja prenos med stanji znotraj iste evidence, členi 91 do 94 pa prehod celotne evidence posameznega izdajatelja iz enega režima v drugega. Nobena od teh določb ne ureja položaja, v katerem posamezni imetnik svoj nematerializirani vrednostni papir premakne iz ene evidence v drugo, izdaja pa ostane nespremenjena in v obeh evidencah še naprej obstaja. Ta položaj je neposredna posledica dopustnosti delne tokenizacije in je za njeno delovanje nujen — brez njega bi bila razdelitev izdaje med evidence trajna in vlagatelj ne bi mogel preiti iz ene oblike v drugo.

Prvi odstavek določa dopustnost prenosa in ga pogojuje z izpolnjenostjo pogojev za evidentiranje v obeh evidencah. Pogoj deluje samodejno: nematerializiranega vrednostnega papirja, ki je uvrščen v trgovanje na mestu trgovanja, ni mogoče prenesti v evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi, ker to izključuje 78. člen tega zakona, prenos v razpršeno evidenco pa je mogoč le, če jo vodi upravljavec z dovoljenjem po Uredbi 2022/858/EU.

Drugi odstavek določa način izvedbe in trenutek učinkovanja. Prenos se opravi z dvema vpisoma, v breme v izvorni in v korist v ciljni evidenci, učinkuje pa z vpisom v korist. Rešitev je enaka kot pri prenosu znotraj iste evidence po 12. členu tega zakona, kjer je za pridobitev prav tako odločilen vpis v korist imetnika.

Tretji odstavek zagotavlja, da vpisa nista ločena dogodka. Če bi se opravila zaporedno in neusklajeno, bi nematerializirani vrednostni papir v vmesnem času bodisi obstajal v obeh evidencah hkrati, kar bi porušilo celovitost izdaje iz 11. člena tega zakona, bodisi ne bi obstajal nikjer, kar bi ogrozilo pravni položaj imetnika. Zato se vpisa opravi kot enotno dejanje, za kar poskrbita upravljavca obeh evidenc.

Ureditev je nova. Veljavni ZNVP-1 je ne pozna, ker pozna le eno evidenco.

K 14. členu:

Člen ureja omejitev prenosljivosti nematerializiranega vrednostnega papirja. Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (četrti in peti odstavek 8. člena), le da je izločena v samostojen člen za večjo preglednost.

K 15. členu:

Člen določa, da nematerializirani vrednostni papir preneha z izbrisom iz evidence. V veljavnem ZNVP-1 ta načelna določba ni izrecno zapisana kot samostojen člen, temveč je le posredno razvidna iz drugega odstavka 4. člena. Izrecna ureditev krepi pravno varnost.

K 16. členu:

Člen vzpostavlja izpodbojno domnevo imetništva — kdor je v evidenci evidentiran kot imetnik, se šteje za imetnika. Domneva velja, dokler se ne dokaže drugače. Skupaj z 18. členom o dobroverni pridobitvi in 33. členom o odgovornosti upravitelja evidence tvori temelj zaščite imetnikov v vseh treh režimih.

Določba je nova — veljavni ZNVP-1 te domneve izrecno ne vsebuje, temveč jo le posredno vzpostavlja v 5. členu, ki opredeljuje imetnika. Izrecna ureditev krepi pravno varnost zlasti v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi, kjer evidence ne vodi nadzorovan subjekt.

Domneva velja tudi za fiduciarnega imetnika iz 17. člena tega zakona, torej za imetnika, ki ima nematerializirani vrednostni papir za račun ene ali več drugih oseb. Razmerje med njim in temi osebami na domnevo ne vpliva, saj ta učinkuje v razmerju do izdajatelja, upravitelja evidence in tretjih oseb.

K 17. členu:

Člen ureja fiduciarno imetništvo, to je položaj, v katerem imetnik nematerializiranega vrednostnega papirja tega nima zase, ampak za račun ene ali več drugih oseb. Tak položaj slovenskemu pravu ni tuj. Šestintrideseti člen zakona, ki ureja trg finančnih instrumentov, ga ureja z razmerjem med centralnim depozitom in poddepozitom, četrti do deseti odstavek 296. člena istega zakona s fiduciarnim računom pri borznoposredniški družbi, zakon, ki ureja plačilne storitve, storitve izdajanja elektronskega denarja in plačilne sisteme, s fiduciarnim transakcijskim računom, pravila poslovanja centralne depozitne družbe pa fiduciarni račun poznajo kot posebno obliko računa stranke in ga v centralnem registru posebej označijo. Navedene določbe o vrednostnih papirjih so vezane na račune, vpisane v centralni register, zato za razpršeno evidenco ustrezne nimajo. Ta člen vrzel zapolnjuje in zagotavlja, da so pravni učinki vpisov enaki ne glede na režim, kar je eno od temeljnih načel tega zakona.

Prvi odstavek opredeljuje fiduciarnega imetnika z dvema elementoma, ki sta prevzeta iz petega odstavka 296. člena zakona, ki ureja trg finančnih instrumentov: vrednostni papir ima za račun drugih oseb in pravic iz njega ne izvršuje zase. Opredelitev ne ustvarja nove vrste računa in nikogar ne pooblašča, da tak račun ali denarnico vodi — kdo sme voditi račun za račun drugih oseb in pod katerimi pogoji, ureja zakon, ki ureja trg finančnih instrumentov, vrste računov v centralnem registru pa določa centralna depozitna družba v pravilih na podlagi 39. člena tega zakona. Člen določa le, kaj velja, kadar tak položaj nastane.

Drugi odstavek določa učinek navzven. Nasproti izdajatelju, upravitelju evidence in tretjim osebam se za imetnika šteje fiduciarni imetnik, ne pa osebe, za račun katerih ima vrednostni papir. Določba sledi drugi točki prvega odstavka 36. člena zakona, ki ureja trg finančnih instrumentov, po kateri se imetnik računa v centralnem depozitu šteje za zakonitega imetnika, in tretji točki drugega odstavka istega člena, po kateri vpisi v poddepo nimajo pravnih učinkov neposredno v razmerju do izdajatelja. Vsebinsko izhaja že iz 4. člena tega zakona, izrecno pa je zapisana zato, ker je prav v tem položaju v praksi nastajal dvom. Razmerja med fiduciarnim imetnikom in osebami, za račun katerih ima vrednostne papirje, ta zakon ne ureja — gre za drugo raven, ki jo urejajo predpisi o varovanju premoženja strank ter pogodba med njimi, kadar je fiduciarni imetnik oseba s sedežem v drugi državi, pa pravo te države.

Tretji odstavek nalaga fiduciarnemu imetniku vodenje evidence upravičenih oseb. Obveznost je vezana na dejansko stanje in ne na lastnost subjekta, zato velja za vsakega fiduciarnega imetnika ne glede na to, ali je investicijsko podjetje, banka, notar, odvetnik ali druga oseba, in v vseh režimih, v katerih je fiduciarno imetništvo dopustno. Za investicijska podjetja se z obveznostjo prekriva vodenje poddepoja po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, kar ni podvajanje — tam gre za bonitetno obveznost pri opravljanju investicijskih storitev, tu za obveznost, brez katere fiduciarno imetništvo ne more delovati, saj sicer ni ugotovljivo, komu kaj pripada.

Četrti odstavek daje osebi, za račun katere ima fiduciarni imetnik vrednostne papirje, pravico do potrdila. Te osebe v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev niso evidentirane, zato jim potrdila po 22. členu tega zakona upravitelj evidence ne more izdati. Potrdilo jim izda fiduciarni imetnik na podlagi evidence iz prejšnjega odstavka, v enakem roku, kot velja za upravitelja evidence.

Peti odstavek ureja položaj ob insolventnosti fiduciarnega imetnika in ob izvršbi zoper njega. Vrednostni papirji, ki jih ima za račun drugih oseb, se štejejo za premoženje teh oseb, njegovi upniki nanje ne morejo poseči in niso del stečajne mase. Določba je oblikovana po vzoru ureditve fiduciarnega računa v zakonu, ki ureja plačilne storitve, storitve izdajanja elektronskega denarja in plačilne sisteme, in sledi obligacijskopравnemu izhodišču, po katerem se premoženje, ki ga je nekdo pridobil v svojem imenu za tuj račun, v razmerju do njegovih upnikov ne šteje za njegovo. Varstvo je brezpogojno, kot je v obeh navedenih zakonih; zlorabo preprečuje že to, da fiduciarno naravo računa označi sama evidenca in da mora tisti, ki uveljavlja izločitev, izkazati upravičenje.

Fiduciarno imetništvo ni dopustno v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi, kar določa drugi odstavek 79. člena tega zakona.

K 18. členu:

Člen ureja dobroverno pridobitev nematerializiranega vrednostnega papirja in je posledica konstitutivnega učinka vpisa iz 5. člena tega zakona. Ker se pravice pridobivajo z vpisom, se mora tisti, ki v pravnem prometu ravna, nanj tudi zanesti — sicer bi moral pred vsako pridobitvijo preverjati veljavnost celotne verige prejšnjih vpisov, kar bi promet z nematerializiranimi vrednostnimi papirji onemogočilo.

Prvi odstavek postavlja načelo zaupanja v evidenco in je oblikovan po vzoru prvega odstavka 8. člena Zakona o zemljiški knjigi. Izbira vzora je preiščena. Dobroverna pridobitev premočnin sloni na posesti, torej na dejanskem stanju, in zato pozna pogoje, ki jih na vpis v evidenco ni mogoče prenesti — odplačnost, zaupanje stvari, izročitev in izjeme za ukradene ali izgubljene stvari. Dobroverna pridobitev v registrskem sistemu pa sloni na vpisu, ki ga vodi tretja oseba in ki je preverljiv. Zemljiška knjiga je zato ustrežnejši primerjalni okvir kot ureditev premočnin.

Drugi odstavek določa pravno posledico. Dobroverni pridobitelj postane imetnik tudi, če je bil vpis v korist njegovega prednika opravljen brez veljavne podlage. Določba je vsebinsko enaka tretjemu odstavku 16. člena Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih (Uradni list RS, št. 23/99), ki je institut urejal samostojno od leta 1999 do uveljavitve ZNVP-1. Veljavni ZNVP-1 ga ne vsebuje, zaradi česar je danes nejasno, kaj velja, kadar je vpis opravljen brez veljavne podlage. Institut slovenskemu pravu ni tuj — za prinosniške vrednostne papirje ga vsebuje četrti odstavek 216. člena Obligacijskega zakonika, nemški zakon o elektronskih vrednostnih papirjih pa ga v 26. členu izrecno določa za kriptovrednostne papirje.

Tretji odstavek določa domnevo dobrovernosti pri pridobitvi na mestu trgovanja in je prevzet iz četrtega odstavka 16. člena navedenega zakona. Brez nje bi moral vsak pridobitelj na organiziranem trgu ali v večstranskem sistemu trgovanja dokazovati lastno dobrovernost, čeprav nasprotna stranke ne izbere in je ne pozna.

Četrti odstavek pojasnjuje položaj prikrajšanega imetnika. Dobroverna pridobitev ne ustvari novega nematerializiranega vrednostnega papirja in ne poseže v celovitost izdaje po 11. členu tega zakona, temveč razreši, komu obstoječi pripada. Prikrajšani ima odškodninski zahtevek proti upravljavcu evidence, ki po 33. členu tega zakona odgovarja za pravilnost evidence z obrnjenim dokaznim bremenom. Celovitost izdaje se torej ne popravlja z odvzemom pravice dobrovernemu pridobitelju, temveč z odškodnino.

K 19. členu:

Člen ureja odpravo nepravilnega vpisa v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev. Ker ima vpis po 5. členu tega zakona konstitutivni učinek, mora obstajati pot, po kateri se vpis, opravljen brez veljavnega pravnega temelja ali v neskladju z dejanskim stanjem, odpravi in evidenca uskladi s pravnim položajem. Brez take poti bi bila prizadetemu na voljo le odškodnina, kar bi pomenilo, da nepravilen vpis pravni položaj dokončno spremeni, čeprav zanj ni bilo podlage.

Prvi odstavek daje pravico zahtevati popravek vsakomur, ki izkaže pravni interes. Krog upravičencev je opredeljen širše od imetnika, ker je lahko prizadet tudi zastavni upnik, upravičenec iz prepovedi razpolaganja ali oseba, ki je bila neupravičeno izbrisana in zato v evidenci sploh ni več navedena.

Drugi odstavek dopušča upravljavcu, da očitno pisno ali tehnično napako odpravi sam, brez zahteve. Pooblastilo je namenoma zamejeno na napake, ki ne posegajo v vsebino razmerij — na primer napačno zapisano ime ali podvojen vnos. Vsebinski popravek, ki bi spremenil imetništvo ali obseg pravic, upravljavec brez zahteve ali sodne odločbe ne sme opraviti. Obveznost obvestitve imetnika zagotavlja, da lahko ta popravek preveri in mu po potrebi ugovarja.

Tretji odstavek določa sodno varstvo za primer, ko upravljavec popravka ne opravi v petnajstih dneh ali ko je vpis sporen med več osebami. Upravljavec evidence namreč ni organ, ki bi odločal o pravicah, zato spora med domnevnim imetnikom in vpisano osebo ne more razrešiti sam. V takem sporu lahko sodišče do odločitve odredi prepoved razpolaganja, ki se v evidenco vpiše kot breme po 30. členu tega zakona, s čimer se prepreči, da bi bili sporni nematerializirani vrednostni papirji medtem preneseni.

Četrty odstavek določa razmerje do dobroverne pridobitve. Če je nematerializirani vrednostni papir na podlagi nepravilnega vpisa pridobila oseba, ki je ravnala v dobri veri in v zaupanju v pravilnost evidence, popravek v njeno pravico ne poseže. Prikrajšanemu v takem primeru ostane odškodninski zahtevek proti upravljavcu evidence po 33. členu tega zakona. Razmerje je s tem enako kot pri drugih registrskih sistemih — zaupanje v evidenco prevlada nad zahtevo po njeni popolni točnosti, cena tega pa se nosi z odškodnino in ne z odvzemom pridobljene pravice.

Predlog Uredbe o okviru prava družb 28. režima — »EU Inc.« (COM(2026) 321) v desetem odstavku 59. člena določa, da se popravki podatkov v digitalnem registru delnic ob očitnih napakah, tehničnih napakah, prevari ali kadar družba veljavno izvedenega prenosa ne vpiše, opravijo v skladu z nacionalnim pravom. Ta člen je slovenska ureditev, na katero navedena določba napotuje.

K 20. členu:

Člen ureja vpise, ki se opravijo na podlagi odločb državnih organov ali na podlagi drugih pravnih dejstev, torej brez pravnega posla med strankama.

Prvi odstavek ureja vpis v korist pridobitelja na podlagi pravnomočne sodne odločbe, pravnomočne odločbe drugega državnega organa ali na podlagi zakona.

Drugi odstavek ureja vpis v korist dediča na podlagi pravnomočnega sklepa o dedovanju. Tretji odstavek ureja vpis v korist pridobitelja na podlagi statusnega preoblikovanja po zakonu, ki ureja gospodarske družbe.

V teh primerih ima vpis ugotovitveni in ne konstitutivni učinek, kar je izjema od 5. člena tega zakona, ki jo ta dopušča s pridržkom, da zakon lahko določi drugače. Dedič namreč pridobi zapustnikovo premoženje s trenutkom uvedbe dedovanja, prevzemna družba premoženje prevzete družbe z vpisom preoblikovanja v sodni register, upravičenec iz sodne odločbe pa s pravnomočnostjo te odločbe. Vpis v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev v teh primerih pravnega položaja ne ustvari, temveč ga uskladi z že nastalim stanjem.

Četrty odstavek pojasnjuje, da odločba ni podlaga le za vpis v korist pridobitelja, temveč tudi za vsak drug vpis, ki ga nalaga — na primer za izbris nematerializiranega vrednostnega papirja, za izbris neupravičeno vpisane osebe ali za izvedbo popravka po 19. členu tega zakona. Prvi trije odstavki urejajo najpogostejše primere, četrty pa zagotavlja, da ureditev ni omejena nanje. Vpis in izbris bremen na podlagi odločb posebej ureja 30. člen tega zakona.

Določbe zagotavljajo, da se vpisi na podlagi odločb ali zakona opravijo v vseh treh režimih. V veljavnem ZNVP-1 je pridobitev na podlagi odločb urejena v 24. in 27. členu, vendar le za centralni register.

K 21. členu:

Člen ureja delniško knjigo in knjigo drugih imenskih nematerializiranih vrednostnih papirjev enotno za vse tri režime.

Delniška knjiga ni samostojna evidenca, temveč izpeljanka iz evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev. Evidenca vsebuje podatke o vrednostnih papirjih, njihovih vsakokratnih imetnikih in bremenih ter zgodovino vseh vpisov in sprememb, delniška knjiga pa izkazuje stanje imetnikov imenskih vrednostnih papirjev, in sicer v ožjem naboru podatkov. Zato se vpisi vanjo ne opravljajo samostojno, temveč na podlagi podatkov o opravljenih vpisih v evidenci.

Umestitev v splošni del je posledica te narave. Ureditev je v vseh treh režimih vsebinsko enaka in se razlikuje le po tem, kdo knjigo vodi, kar je zajeto s pojmom upravljavca evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev iz 17. točke prvega odstavka 3. člena tega zakona. Enak pristop uporablja tudi 235. člen Zakona o gospodarskih družbah, ki ureditev delniške knjige izrecno prepušča zakonu, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje, njen pravni učinek pa določa sam.

Prvi odstavek določa, da se za izdajatelja imenskih nematerializiranih vrednostnih papirjev vodi delniška knjiga oziroma knjiga drugih imenskih nematerializiranih vrednostnih papirjev. Določba je oblikovana brezosebno, ker v centralnem registru in v razpršeni evidenci knjigo vodi upravljavec za izdajatelja, v evidenci pri izdajatelju pa jo izdajatelj vodi zase.

Drugi odstavek določa, kdo knjigo vodi in iz česa. Vpisi se opravijo na podlagi podatkov o opravljenih vpisih v evidenci, kar zagotavlja, da knjiga izkazuje isto stanje kot evidenca in da ne more nastati razhajanje med njima.

Tretji odstavek določa nabor podatkov o imetniku, ki je fizična oseba. V primerjavi z veljavno ureditvijo je izpuščen podatek o tipu računa, ker pojem računa ni enoten v vseh treh režimih.

Četrty in peti odstavek urejata dostop do podatkov iz knjige in razlikujeta med režimi. Kadar evidenco vodi centralna depotna družba ali upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT, lahko podatke zahteva vsak, razen podatkov o davčni številki in enolični identifikaciji fizične osebe. Kadar pa evidenco vodi izdajatelj ali tretja oseba, je krog upravičencev ožji in obsega imetnike imenskih vrednostnih papirjev tega izdajatelja ter osebe, ki izkažejo pravni interes.

Razlika je utemeljena z naravo vrednostnih papirjev v posameznem režimu. Javna dostopnost podatkov o imetnikih ima smisel pri vrednostnih papirjih, ki so ali so lahko predmet trgovanja in pri katerih preglednost lastniške strukture služi zaupanju v trg. Evidenca pri izdajatelju ali tretji osebi pa je po 78. členu tega zakona omejena na nekotirane vrednostne papirje, praviloma manjših izdajateljev z zaprtim krogom imetnikov; javna dostopnost seznama imetnikov bi tam pomenila razkritje lastniške strukture zasebne družbe komur koli, kar pri primerljivih ureditvah v drugih državah članicah ni običajno. Omejitev ne prizadene tistih, ki podatke potrebujejo — imetnik jih dobi kot imetnik, vsakdo drug pa ob izkazanem pravnem interesu.

Šesti odstavek določa, da omejitev glede davčne številke in enolične identifikacije ne velja za osebe, ki so do teh podatkov upravičene po določbah tega zakona o dostopu do podatkov iz evidence, torej zlasti za agencijo, sodišče, davčni organ in druge organe pri opravljanju nalog iz njihove pristojnosti.

Ureditev je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (25. člen in peti odstavek 41. člena), le da je razširjena na vse tri režime in združena v en člen.

K 22. členu:

Člen ureja potrdilo o imetništvu nematerializiranega vrednostnega papirja in velja za vse tri režime.

Prvi odstavek daje pravico zahtevati potrdilo imetniku in vsaki drugi osebi, ki je po tem zakonu upravičena do podatkov iz evidence. Krog upravičencev je s tem enak krogu, ki mu zakon priznava dostop do podatkov v posameznem režimu, kar za centralni register določa 54. člen, za razpršeno evidenco 72. člen in za evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi 89. člen tega zakona. Upravljavec evidence potrdilo izda v treh delovnih dneh od prejema zahteve. Pojem upravljavca evidence je opredeljen v 17. točki prvega odstavka 3. člena tega zakona in zajema centralno depotno družbo, upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT ter izdajatelja oziroma tretjo osebo.

Drugi odstavek določa minimalno vsebino potrdila: podatke o imetniku, vrsti in količini nematerializiranih vrednostnih papirjev ter o morebitnih bremenih.

Tretji odstavek dopušča, da upravljavec evidence podrobnejši postopek izdaje potrdil določi v svojih pravilih — v centralnem registru so to pravila centralne depotne družbe, v razpršeni evidenci pravila upravljavca, v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi pa pravila iz tretjega odstavka 79. člena tega zakona.

Potrdilo po tem členu upravljavec evidence izda imetniku, torej tudi fiduciarnemu imetniku iz 17. člena tega zakona. Osebe, za račun katerih ima fiduciarni imetnik nematerializirane vrednostne papirje, v evidenci niso evidentirane, zato jim upravljavec evidence potrdila po tem členu ne more izdati; potrdilo o vrsti in količini nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki jih ima fiduciarni imetnik za njihov račun, jim ta izda po četrtem odstavku 17. člena tega zakona.

V veljavnem ZNVP-1 je potrdilo urejeno le za prinosniške vrednostne papirje v centralnem registru (43. člen). Predlog zakona razširja pravico do potrdila na vse nematerializirane vrednostne papirje v vseh treh režimih, kar je ključen instrument zaščite imetnikov zlasti v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi. Za posebnosti izdaje potrdila za prinosniške vrednostne papirje v centralnem registru se uporablja 57. člen tega zakona.

K 23. členu:

Člen opredeljuje breme kot pravno dejstvo, ki se vpiše v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev in ki pove, da je in kako je omejena imetnikova pravica iz nematerializiranega vrednostnega papirja.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (11. člen), pri čemer je »centralni register« nadomeščen z »evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev«. Opredelitev se uporablja za vse tri režime.

K 24. členu:

Člen ureja nastanek bremena. Prvi odstavek določa tri pravne podlage za nastanek bremena: pravni posel, zakon ali odločba državnega organa oziroma nosilca javnega pooblastila. Drugi odstavek določa, da sta bremen, ki lahko nastaneta na podlagi pravnega posla, zastavna pravica in prepoved razpolaganja.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (28. člen) in se uporablja za vse tri režime.

K 25. členu:

Člen ureja vpis bremen, ki nastanejo na podlagi pravnega posla.

Prvi odstavek določa, da se breme vpiše pri nematerializiranem vrednostnem papirju, na katerem je ustanovljeno, in sicer na podlagi zahteve njegovega imetnika. Breme se torej vpiše pri vrednostnem papirju in ne pri imetniku. Razlikovanje je bistveno, ker breme omejuje pravico iz vrednostnega papirja in ostane tudi ob spremembi imetnika, kar je skladno s 23. členom tega zakona, po katerem je breme pravno dejstvo o omejitvi imetnikove pravice iz nematerializiranega vrednostnega papirja.

Drugi odstavek določa, da se ob vpisu bremena vpiše tudi oseba, v korist katere je breme ustanovljeno.

V primerjavi z veljavnim ZNVP-1 (29. člen) je določba posplošena — ZNVP-1 je določal, da breme v centralni register vpiše »član na podlagi zahteve imetnika«, predlog zakona pa navedbe osebe, ki vpis opravi, ne vsebuje. S tem je določba uporabna za vse tri režime, saj je v centralnem registru to član centralne depotne družbe, v razpršeni evidenci upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT, v evidenci pri izdajatelju pa izdajatelj ali tretja oseba.

K 26. členu:

Člen ureja zastavno pravico na nematerializiranem vrednostnem papirju.

Prvi odstavek določa, da zastavni upnik pridobi zastavno pravico z njenim vpisom v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev. Vpis ima konstitutivni učinek.

Drugi odstavek določa učinke vpisa zastavne pravice: prepoved razpolaganja z zastavljenimi vrednostnimi papirji, izplačilo denarnih obveznosti v korist zastavnega upnika ter ohranitev preostalih pravic pri imetniku.

Tretji odstavek ureja pobotanje donosov (obresti, dividend) s stroški in terjatvami zastavnega upnika ter dopušča dogovor, da se donosi ne pobotajo.

Prva alineja drugega odstavka ne posega v ureditev po zakonu, ki ureja finančna zavarovanja. Ta zakon kot poseben predpis, s katerim je v pravni red Republike Slovenije prenesena Direktiva 2002/47/ES o dogovorih o finančnem zavarovanju, za dogovore o finančnem zavarovanju med subjekti, ki jih določa, omogoča drugačno ureditev razpolaganja z zavarovanjem, zlasti pravico prejemnika zavarovanja do razpolaganja s finančnim instrumentom in poenostavljeno uveljavitev zavarovanja brez sodne izvršbe. Kadar so izpolnjeni pogoji za uporabo navedenega zakona, se uporabijo njegove določbe, splošna ureditev zastavne pravice po tem zakonu pa se uporablja za vse druge primere. Enako razmerje velja za prepoved večkratne zastavitve iz prvega odstavka 30. člena tega zakona.

Določba izhaja iz prvega ter tretjega in četrtega odstavka 30. člena veljavnega ZNVP-1. V primerjavi z ZNVP-1 je poenostavljena — črtane so podrobnosti o zastavnem članu centralne depotne družbe in o načinu vpisa z dvostranskim nalogom, ki so značilne za centralni register in so urejene v VI. poglavju (52. člen). Splošni del ureja le tiste pravne učinke zastavne pravice, ki so skupni vsem trem režimom.

K 27. členu:

Člen ureja izvršitev zastavne pravice. Zastavni upnik lahko proda zastavljeni nematerializirani vrednostni papir po pravilih o prodaji zastavljenih premičnin iz zakona, ki ureja stvarnopravna razmerja, pri čemer se šteje, da obstaja dogovor o izvensodni prodaji.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (31. člen) in se uporablja za vse tri režime.

K 28. členu:

Člen ureja izbris zastavne pravice iz evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev. Zastavna pravica se izbriše na podlagi zahteve zastavnega upnika.

V primerjavi z veljavnim ZNVP-1 (32. člen) je določba poenostavljena — črtane so podrobnosti o vlogi zastavnega člana in dvostranskem nalogu, ki so značilne za centralni register in so urejene v VI. poglavju (52. člen). Splošni del ureja le temeljno pravilo, ki je skupno vsem trem režimom.

K 29. členu:

Člen ureja zastavno pravico, ki nastane na podlagi zakona.

Prvi odstavek daje centralni depotni družbi in upravljavcu evidence finančnih instrumentov DLT zakonito zastavno pravico za terjatve iz razmerja z imetnikom, zlasti za neplačane stroške vodenja evidence. Zastavna pravica ne pripada izdajatelju ali tretji osebi, ki vodi evidenco po VIII. poglavju tega zakona. Izdajatelj je namreč hkrati dolжник iz nematerializiranega vrednostnega papirja, zato bi zastavna pravica na vrednostnih papirjih lastnih imetnikov pomenila, da bi si za lastno terjatev zagotovil zavarovanje na pravici, ki jo sam dolguje. Ob prepovedi večkratne zastavitve iz prvega odstavka 30. člena tega zakona bi tak položaj imetniku hkrati onemogočil zastavitev pri drugem upniku. Izdajatelj svoje terjatve iz razmerja z imetnikom uveljavlja po splošnih pravilih.

Drugi odstavek napotuje na smiselno uporabo določb o pridobitvi, učinkih, izvršitvi in izbrisu zastavne pravice iz 26. do 28. člena tega zakona.

K 30. členu:

Člen ureja prepoved večkratne zastavitve nematerializiranega vrednostnega papirja.

Prvi odstavek določa, da se nematerializiranega vrednostnega papirja ne sme večkratno zastaviti niti se ne sme pridobiti zastavne pravice na že zastavljenem nematerializiranem vrednostnem papirju.

Drugi odstavek določa izjemo za primer izvršbe — zastavna pravica ni ovira za izvršbo na zastavljene nematerializirane vrednostne papirje, pri čemer ima zastavni upnik, čigar zastavna pravica je bila vpisana prej, prednost pri poplačilu.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (34. člen) in se uporablja za vse tri režime.

K 31. členu:

Člen ureja prepoved razpolaganja z nematerializiranim vrednostnim papirjem.

Prvi odstavek napotuje na smiselno uporabo določb zakona, ki ureja stvarnopravna razmerja, o prepovedi odtujitve oziroma obremenitve premičnin.

Drugi odstavek določa, da prepoved razpolaganja nastane z vpisom v evidenco, enako kot zastavna pravica po prvem odstavku 26. člena tega zakona. Pravni posel, s katerim se stranki dogovorita o prepovedi odtujitve ali obremenitve, med njima veljavno obstaja tudi brez vpisa in učinkuje obligacijsko, breme na nematerializiranem vrednostnem papirju z učinkom proti vsakomur pa nastane šele z vpisom. Razmejitev sledi razmerju med pravnim naslovom in načinom pridobitve, ki ga zakon uporablja pri vseh bremenih — prvi odstavek 24. člena tega zakona določa podlage za nastanek bremena, vpis pa je način, s katerim breme nastane. Vpisana prepoved razpolaganja učinkuje tako, da oseba, ki je pooblaščenca za opravljanje vpisov, brez soglasja upravičenca ne sme opraviti vpisa za prenos ali obremenitev. Prepoved torej ne deluje le med strankama dogovora, temveč zavezuje tudi tistega, ki vodi evidenco oziroma vanjo vnaša naloge.

V primerjavi z veljavnim ZNVP-1 (35. člen) je določba posplošena — ZNVP-1 je določal, da »član centralne depotne družbe« ne sme vnesti naloga, predlog zakona pa govori o »osebi, ki je pooblaščenca za opravljanje vpisov«, kar zajema vse tri režime.

K 32. členu:

Člen ureja vpis bremen na podlagi odločb državnih organov ali nosilcev javnih pooblastil.

Prvi odstavek določa, da vpis opravi upravljavec evidence, razen če odločba zahteva ravnanje druge osebe. Drugi odstavek določa, da ima breme učinke, kot izhajajo iz odločbe, ki je podlaga za vpis.

Določba izhaja iz 36. člena veljavnega ZNVP-1, pri čemer je posplošena — ZNVP-1 je določal, da vpis opravlja »centralna depotna družba«, predlog zakona pa govori o »upravljavcu evidence«, kar zajema vse tri režime.

K 33. členu:

Člen ureja odgovornost upravljavca evidence za pravilnost evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev.

Prvi odstavek vzpostavlja krivdno odgovornost z obrnjenim dokaznim bremenom — kdor vodi evidenco, odgovarja za škodo, ki nastane imetniku zaradi nepravilnosti evidence, razen če dokaže, da je ravnal s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Ta standard opredeljuje drugi odstavek 6. člena Obligacijskega zakonika kot ravnanje po pravilih stroke in po običajih, ki se zahteva pri izpolnjevanju obveznosti iz poklicne dejavnosti. Standard je enak v vseh treh režimih, saj je dejavnost vodenja evidence z vidika imetnika ista ne glede na to, kdo jo opravlja, varstvo imetnika pa ne more biti odvisno od izdajateljeve izbire režima.

Drugi odstavek primeroma našteva tipične primere škode: nepooblaščen vpis, neizvedba naloženega vpisa in netočnost evidentiranih podatkov.

Določba je nova — veljavni ZNVP-1 odgovornosti upravljavca evidence izrecno ne ureja. Pomembna je zlasti za evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi, kjer evidence ne vodi nadzorovan subjekt, temveč izdajatelj sam, in zagotavlja, da imetniki v vseh treh režimih uživajo primerljivo raven zaščite.

K 34. členu:

Člen ureja odgovornost za nepooblaščen vpis v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev.

Prvi odstavek določa, da je nepooblaščen vpis protipraven. Določba protipravnost izreka kot samostojno pravno dejstvo in ne le kot predpostavko odškodninske odgovornosti. Oškodovancu s tem ni treba dokazovati, da je bilo ravnanje protipravno, temveč le, da je bil vpis opravljen brez pooblastila. To je pomembno zlasti tam, kjer je nepooblaščen vpis storila oseba, ki z imetnikom ni v nobenem razmerju in zato ne krši nobene pogodbene obveznosti.

Drugi odstavek določa, da kdor opravi ali povzroči nepooblaščen vpis, odgovarja za vso škodo po splošnih pravilih odškodninskega prava. Zajet je tudi tisti, ki vpisa ne opravi sam, temveč ga povzroči — na primer z vložitvijo neresnične zahteve ali z uporabo tuje enolične identifikacije.

Določba je nova in dopolnjuje 33. člen tega zakona. Razlika med njima ni le v obsegu, temveč v podlagi odgovornosti. Triintrideseti člen odgovornost veže na položaj upravljavca evidence in izhaja iz razmerja med njim in imetnikom, zato je oblikovan z obrnjenim dokaznim bremenom in s standardom skrbnosti dobrega strokovnjaka. Ta člen pa odgovornost veže na samo dejanje in zavezuje vsakogar, ki nepooblaščen vpis opravi ali povzroči, tudi tretjo osebo, ki upravljavec evidence ni in z imetnikom ni v razmerju. Oba člena se lahko uporabita hkrati, kadar je nepooblaščen vpis opravil upravljavec evidence sam.

Določba je podlaga za prekrškovno sankcijo iz petega odstavka 104. člena tega zakona.

K 35. členu:

Člen opredeljuje centralni register kot evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki jo vodi centralna depotna družba. Opredelitev navezuje centralni register na splošni pojem evidence iz 5. točke prvega odstavka 3. člena tega zakona in ga opredeljuje kot poseben primer evidence, za katero veljajo določbe VI. poglavja.

V veljavnem ZNVP-1 je centralni register opredeljen v prvem odstavku 9. člena. Predlog zakona ohranja enako vsebino, le da je opredelitev krajša, ker so podrobnosti o pravicah, obveznostih, imetnikih in bremenih že zajete v splošni opredelitvi evidence v 5. točki prvega odstavka 3. člena tega zakona.

K 36. členu:

Člen določa področje uporabe VI. poglavja. Določbe poglavja se uporabljajo za centralni register, ki ga vodi centralna depotna družba s sedežem v Republiki Sloveniji ali podružnica centralne depotne družbe države članice, ki je vpisana v poslovni register.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (četrti odstavek 9. člena) in omejuje uporabo VI. poglavja na centralne registre z navezno okoliščino v Republiki Sloveniji.

K 37. členu:

Člen ureja sestavo centralnega registra.

Prvi odstavek določa, da centralni register sestavljajo računi nematerializiranih vrednostnih papirjev, in uvaja skrajšano obliko »računi«, ki se uporablja v nadaljnjem besedilu tega poglavja.

Drugi odstavek določa podatke, ki se vodijo pri vsakem računu: podatki o imetniku računa, vrsti računa, članu oziroma članih centralne depotne družbe, ki smejo vnašati naloge za vpis, in vrsti vpisov, za katere smejo ti člani vnašati naloge.

Tretji odstavek opredeljuje vzdrževanje stanja nematerializiranih vrednostnih papirjev na računu kot tekoče vzdrževanje podatkov o vrsti in količini nematerializiranih vrednostnih papirjev ter o bremenih na njih.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (13. člen) in je značilna za centralni register — pojem računa se ne uporablja v splošnem delu zakona niti v drugih dveh režimih, ki imata lastno ureditev sestave evidence, in sicer v 61. in 80. členu tega zakona.

K 38. členu:

Člen ureja podatke o imetnikih računov in članih centralne depotne družbe v centralnem registru.

Prvi odstavek določa, da se za označitev imetnika računa oziroma člana centralne depotne družbe uporablja enolična identifikacija — enotna matična številka občana za osebe v centralnem registru prebivalstva in matična številka za osebe v poslovnem registru.

Drugi odstavek pooblašča centralno depotno družbo, da v pravilih določi način enolične identifikacije oseb, ki niso vpisane v navedena registra, ter oblik združevanja brez pravne osebnosti.

Tretji odstavek določa dodatne podatke, ki se vodijo v centralnem registru poleg enolične identifikacije: osebno ime ali firma, naslov ali sedež ter davčna številka.

Četrty odstavek določa obveznost organov, ki vodijo poslovni register, centralni register prebivalstva ali davčni register, da centralni depotni družbi brezplačno tekoče sporočajo podatke.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (14. člen).

K 39. členu:

Člen pooblašča centralno depotno družbo, da v pravilih podrobneje določi način vodenja centralnega registra, vključno s podrobnejšo opredelitvijo vrst računov in načina vodenja računov.

Določba izhaja iz 18. člena veljavnega ZNVP-1, pri čemer je skrajšana — podrobnosti o vrstah nalogov, vrstah vpisov in uparjanju so urejene v 44. členu tega zakona.

K 40. členu:

Člen našteva vrste vpisov v centralnem registru: izdaje, izbrisi, zamenjave, prenosi med računi, vpisi in izbrisi bremen s prenosom ter vpisi in izbrisi bremen brez prenosa.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (15. člen).

K 41. členu:

Člen ureja opravljanje vpisov v centralnem registru. Prvi odstavek določa, da se vpis opravi na podlagi vnesenega naloga za vpis. Drugi odstavek določa, da naloge za vpis v imenu in za račun imetnika vnaša član centralne depotne družbe, ki je pooblaščen za vnašanje nalogov glede računa tega imetnika.

Določba izhaja iz prvega odstavka 16. člena veljavnega ZNVP-1.

K 42. členu:

Člen ureja vrste nalogov za vpis v centralni register. Prvi odstavek razlikuje med enostranskimi in dvostranskimi nalogi. Drugi odstavek opredeljuje enostranski nalog (en sam vnos). Tretji odstavek opredeljuje dvostranski nalog (dva komplementarna vnosa, ki se uparita). Četrty odstavek določa, da z enostranskim nalogom ni mogoče prenesti vrednostnih papirjev med računi različnih imetnikov.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (17. člen).

K 43. členu:

Prvi odstavek pooblašča centralno depotno družbo, da v pravilih določi trenutek, od katerega nalog za vpis velja za vnesenega, pogoje za vnesenje in trenutek nepreklicnosti. S tem se prenaša 5. člen Direktive 98/26/ES.

Drugi odstavek ureja učinek insolventnosti na naloge za vpis. Začetek insolventnega postopka ne vpliva na veljavnost naloga, ki je bil vnesen pred začetkom postopka, oziroma po začetku postopka, če je postal nepreklicen še istega dne in če centralna depotna družba za začetek postopka ni vedela niti ni mogla vedeti. S tem se prenašata prvi in tretji odstavek 3. člena Direktive 98/26/ES.

Tretji odstavek določa, da začetek insolventnega postopka ne preprečuje uporabe nematerializiranih vrednostnih papirjev ali denarnih sredstev na poravnalnem računu udeleženca za izpolnitev obveznosti v sistemu poravnave na delovni dan začetka postopka. Določba izhaja iz 4. člena Direktive 98/26/ES in zavestno anticipira 19. člen predloga Uredbe o dokončnosti poravnave (SFR), ki to fakultativno določbo preoblikuje v obvezno.

V primerjavi z veljavnim ZNVP-1 (drugi odstavek 16. člena) je določba razčlenjena v tri odstavke za večjo preglednost. Tretji odstavek je nov — veljavni ZNVP-1 ga ne vsebuje.

K 44. členu:

Člen pooblašča centralno depotno družbo, da v pravilih podrobneje določi način vodenja centralnega registra, vključno z vrstami nalogov in vpisov, ureditvijo vnašanja nalogov, uparjanja ter opravljanja vpisov, vodenjem evidenc izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev in sporočanjem podatkov.

Določba izhaja iz 18. člena veljavnega ZNVP-1.

K 45. členu:

Člen ureja izdajo nematerializiranih vrednostnih papirjev v centralnem registru. Prvi odstavek določa, da je za izdajo potrebna zahteva izdajatelja z bistvenimi sestavinami, količino in podpisom, pri čemer centralna depotna družba v pravilih določi obliko zahteve in pogoje za izdajo. Drugi odstavek ureja zamenjavo listinskih vrednostnih papirjev za nematerializirane z javnim pozivom v dnevnem časopisu.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (19. člen).

K 46. členu:

Člen ureja poročilo ob izdaji nematerializiranih vrednostnih papirjev v centralnem registru. Porok se lahko zaveže izpolniti izdajateljevo obveznost tako, da kot porok podpiše izdajateljevo zahtevo za izdajo.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (20. člen).

K 47. členu:

Člen ureja izbris nematerializiranih vrednostnih papirjev iz centralnega registra. Prvi odstavek določa, da je za izbris potrebna zahteva izdajatelja, razen v primeru prenehanja izdajatelja brez pravnega nasledstva ali nezagotovljenega premoženja v likvidacijskem postopku. Drugi odstavek določa pogoje za izbris: obveznost ne obstaja več, izdajatelj je sam imetnik in papirji niso zastavljeni, ali je izdajatelj papirje predčasno odpoklical. Četrti razlog za izbris je nov in omogoča, da se celotna izdaja preseli iz centralnega registra v drugo evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev. Brez njega bi bil prehod v evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi mogoč le pri novih izdajah, obstoječi izdajatelj pa iz centralnega registra ne bi mogel izstopiti, ker prehod ne ustreza nobenemu od preostalih treh razlogov. Izbris se opravi hkrati z vpisom v novo evidenco, kar zagotavlja tretji odstavek 13. člena tega zakona, po katerem se vpisa opravita kot enotno dejanje.

Določba izhaja iz 21. člena veljavnega ZNVP-1, razširjena pa je s četrtem razlogom za izbris, ki ga veljavni zakon ne pozna, ker pozna le eno evidenco.

K 48. členu:

Člen ureja domnevo umika zahteve izdajatelja za izdajo ali izbris, če izdajatelj v roku, ki mu ga postavi centralna depotna družba, ne opravi potrebnega dejanja.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (22. člen).

K 49. členu:

Člen ureja posebne določbe za nekatera statusna preoblikovanja v centralnem registru.

Prvi odstavek določa položaj centralne depotne družbe kot zastopnice za prevzem delnic in denarnih doplačil pri statusnih preoblikovanjih.

Drugi odstavek ureja izključitev manjšinskih delničarjev — zahteva glavnega delničarja za prenos velja za že uparjen dvostranski nalog, če sta izpolnjena dva pogoja: vpis sklepa o izključitvi v sodni register in izplačilo denarne odpravnine centralni depotni družbi.

Tretji odstavek ureja izbris bremen ob prenosu pri izključitvi manjšinskih delničarjev.

Četrti odstavek ureja prenos bremen na novo izdane nematerializirane vrednostne papirje pri izdaji brez vplačil ali zamenjavi.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (23. člen).

K 50. členu:

Člen določa, da centralna depotna družba izda ali izbriše nematerializirane vrednostne papirje tudi na podlagi odločb državnih organov ali nosilcev javnih pooblastil, ne glede na 45. in 47. člen tega zakona, ki urejata postopek izdaje oziroma izbrisa na podlagi zahteve izdajatelja.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (24. člen).

K 51. členu:

Člen ureja prenos nematerializiranih vrednostnih papirjev v centralnem registru.

Prvi odstavek določa, da pri poravnavi poslov, sklenjenih na organiziranem trgu, velja obvestilo organizatorja trgovanja o sklenjenih poslih kot že uparjen dvostranski nalog za prenos.

Drugi odstavek ureja možnost vnaprejšnjega pooblastila člana centralne depotne družbe za vnos izročilnega dela naloga za prenos, pri čemer je pooblastilo omejeno na nematerializirane vrednostne papirje na posebej označenem računu imetnika.

Tretji odstavek določa, da naloge za prenos na podlagi odločb državnih organov ali nosilcev javnih pooblastil vnaša centralna depotna družba. Četrti odstavek dopušča izjemo — nalog za prenos na podlagi sklepa o dedovanju lahko vnese tudi član centralne depotne družbe. Peti odstavek preprečuje odklonitev prenosa z razlogom pristojnosti drugega subjekta.

Šesti odstavek določa, da se, kadar nalog za vpis vnaša centralna depotna družba na podlagi tretjega odstavka tega člena, ne uporablja pravilo o dvostranskem nalogu iz tretjega odstavka 42. člena tega zakona. To je logično, ker pri prenosu na podlagi odločbe pristojnega organa ni dveh strank, ki bi vsaka vnesli svoj del naloga.

Določba izhaja iz 26. in 27. člena veljavnega ZNVP-1, pri čemer sta oba člena združena v enega. Šesti odstavek ustreza četrtemu odstavku 27. člena veljavnega ZNVP-1.

K 52. členu:

Člen ureja posebnosti zastavne pravice v centralnem registru, ki dopolnjujejo splošno ureditev zastavne pravice iz 26. do 28. člena tega zakona.

Prvi odstavek uvaja institut zastavnega člana — člana centralne depotne družbe, s katerim je zastavni upnik v pravnem razmerju in ki je v imenu zastavnega upnika upravičen izvršiti ali izbrisati zastavno pravico.

Drugi odstavek ureja možnost, da se pooblaščen član centralne depotne družbe nadomesti z zastavnim članom, pri čemer se vpis zastavne pravice izvede na podlagi dvostranskega naloga. Imetnik lahko za vpis zastavne pravice zastavnega člana tudi vnaprej pooblasti, pri čemer je pooblastilo omejeno na nematerializirane vrednostne papirje na posebej označenem računu.

Tretji odstavek določa, da nalog za izbris zastavne pravice vnese zastavni član na podlagi zahteve zastavnega upnika. Četrti odstavek ureja izbris zastavne pravice, ki je bila vpisana z nadomestitvijo pooblaščenega člana z zastavnim članom — za izbris je potrebna tudi zahteva imetnika, izbris pa se izvede na podlagi dvostranskega naloga.

Določba izhaja iz prvega in drugega odstavka 30. člena ter iz 32. člena veljavnega ZNVP-1. V predlogu zakona je uvrščena v VI. poglavje, ker je institut zastavnega člana značilen za centralni register in se v drugih dveh režimih ne uporablja.

K 53. členu:

Člen ureja pravila glede izvajanja korporacijskih dejanj v centralnem registru.

Prvi odstavek opredeljuje korporacijsko dejanje kot dejanje, ki pomeni izpolnitev obveznosti iz nematerializiranega vrednostnega papirja, in razlikuje med izročitvenim korporacijskim dejanjem (izpolnitev brez vpliva na imetništvo) in nadomestitvenim korporacijskim dejanjem (izpolnitev v zameno za vrednostni papir).

Drugi odstavek iz pojma korporacijskih dejanj izključuje dejanja izdajatelja, ki bi jih lahko opravil tudi kdo drug.

Tretji odstavek določa, da se korporacijska dejanja izvajajo preko centralne depotne družbe in njenih članov.

Četrti odstavek pooblašča centralno depotno družbo, da v pravilih, v skladu z mednarodno uveljavljenimi standardi, podrobneje določi roke in način obveščanja, način posredovanja odločitev, odločilne dneve, način izpolnitve obveznosti, način izravnave, vpliv korporacijskih dejanj na neizvedene naloge za prenos ter način vpliva oseb na odločitve udeležencev.

Določba izhaja iz 37. in 38. člena veljavnega ZNVP-1, pri čemer sta oba člena združena v enega. Četrti odstavek je poenostavljen — črtano je naštevanje odločilnih dni, torej dneva za določitev udeleženih oseb, dneva za ločitev upravičenja in skrajnega roka trgovanja, ki ga veljavni ZNVP-1 navaja v 3. točki drugega odstavka 38. člena, ker so te podrobnosti prepuščene pravilom centralne depotne družbe.

K 54. členu:

Člen ureja dostop do podatkov, ki se vodijo v centralnem registru.

Prvi odstavek določa, da se do podatkov, ki se nanašajo na posamezno osebo kot imetnika ali upravičenca, dostopa v skladu s tem členom.

Drugi odstavek daje vsakomur pravico zahtevati podatke, ki se nanašajo nanj, članom centralne depotne družbe pa pravico zahtevati podatke v zvezi s stanjem in vpisi na računih strank, ki jih vodijo.

Tretji odstavek določa krog javnih organov, ki lahko zahtevajo podatke iz centralnega registra za opravljanje nalog iz svoje pristojnosti: agencija, sodišče, davčni organ, Banka Slovenije, drug državni organ, nosilec javnega pooblastila, organ Evropske unije ali države članice.

Četrty odstavek daje Statističnemu uradu Republike Slovenije pravico do podatkov za statistične namene.

Peti odstavek določa rok petih delovnih dni za posredovanje podatkov ter brezplačnost za javne organe.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (39. člen).

K 55. členu:

Člen določa pravico imetnika računa do brezplačnega letnega izpiska stanja na računu na dan 31. decembra preteklega leta.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (40. člen).

K 56. členu:

Člen ureja evidenco vpogledov v centralni register. Prvi odstavek nalaga centralni depotni družbi vodenje evidence vpogledov. Drugi odstavek zahteva popolno sledljivost obdelave osebnih podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (41. člen).

K 57. členu:

Člen ureja seznam izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev v centralnem registru. Prvi odstavek nalaga centralni depotni družbi vodenje seznama izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev s podatki o bistvenih sestavinah. Drugi odstavek nalaga objavo seznama na spletni strani centralne depotne družbe.

Določba izhaja iz 42. člena veljavnega ZNVP-1. Naslov člena je spremenjen iz »evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev« v »seznam izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev«, da se izogne pojmovni zmedbi z opredeljenim pojmom »evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev« iz 3. člena tega zakona.

K 58. členu:

Člen ureja izdajo potrdila o imetništvu za prinosniške vrednostne papirje v centralnem registru. Potrdilo centralne depotne družbe služi kot dokazilo imetništva ali drugega upravičenja za uresničevanje pravic iz prinosniških vrednostnih papirjev. Podrobnejši postopek izdaje potrdil določi centralna depotna družba v pravilih.

Določba je vsebinsko enaka kot v veljavnem ZNVP-1 (43. člen) in dopolnjuje splošno določbo o potrdilu o imetništvu iz 22. člena tega zakona s posebnostmi za prinosniške vrednostne papirje v centralnem registru.

K 59. členu:

Člen določa področje uporabe VII. poglavja. Določbe poglavja se uporabljajo za finančne instrumente DLT, ki so nematerializirani vrednostni papirji po tem zakonu, evidentirani pri upravljavcu evidence finančnih instrumentov DLT.

VII. poglavje je neposredno vezano na Uredbo 2022/858/EU, ki vzpostavlja pilotno ureditev za tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence. Uredba je v svoji zasnovi regulativni peskovnik, namenjen spodbujanju razvoja in preizkušanju tržnih infrastruktur DLT v nadzorovanem regulativnem okolju.

Uredba 2022/858/EU je neposredno uporabljiva in ureja pogoje za pridobitev dovoljenja za upravljanje tržnih infrastruktur DLT, ne ureja pa pravnih učinkov vpisov v razpršeno evidenco, ki ostajajo v pristojnosti nacionalnega prava. Brez določb VII. poglavja bi delovanje tržnih infrastruktur DLT v Republiki Sloveniji ostalo brez nacionalnega pravnega okvira za ključna vprašanja, kot so nastanek, prenos in prenehanje nematerializiranih vrednostnih papirjev v razpršeni evidenci, nepreklicnost nalogov za vpis in dokončnost poravnave. VII. poglavje torej zagotavlja nacionalno pravno podlago, ki je nujna za učinkovito izvajanje navedene uredbe v Republiki Sloveniji.

Drugi odstavek izrecno zamejuje področje uporabe zakona. Uredba 2022/858/EU pojem finančnega instrumenta DLT opredeljuje široko in zajema vse finančne instrumente, izdane, evidentirane, prenesene ali shranjene z uporabo tehnologije razpršene evidence, torej tudi tiste, ki niso vrednostni papirji — na primer izvedene finančne instrumente, ki nastanejo z dvostransko pogodbo in nimajo izdajatelja. Ta zakon ureja izključno nematerializirane vrednostne papirje, ki so po opredelitvi iz 9. točke prvega odstavka 3. člena izjava izdajatelja, evidentirana v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev. Merilo razmejitve je torej enostranska izjava volje izdajatelja, kar sledi opredelitvi vrednostnega papirja iz 212. člena Obligacijskega zakonika, ki v drugem odstavku posebnemu zakonu izrecno prepušča ureditev vrednostnega papirja kot zapisa na mediju. Finančni instrumenti DLT, ki tega merila ne izpolnjujejo, ostajajo zunaj področja uporabe tega zakona in se zanje uporabljajo zakon, ki ureja trg finančnih instrumentov, ter neposredno uporabljivi predpisi Evropske unije.

K 60. členu:

Člen ureja razmerje med VII. poglavjem (razpršena evidenca) in VI. poglavjem (centralni register).

Tržne infrastrukture, ki pridobijo dovoljenje po Uredbi 2022/858/EU, morajo načeloma izpolnjevati vse zahteve veljavne zakonodaje Evropske unije — zlasti Uredbe 909/2014/EU za centralne depotne družbe in Direktive 2014/65/EU za investicijska podjetja in upravljavce trga. Uredba 2022/858/EU omogoča izvzetja iz nekaterih teh zahtev, kadar upravljavec tržne infrastrukture DLT dokaže, da posamezna zahteva ni združljiva z uporabo tehnologije razpršene evidence, ter predlaga ustrezne izravnalne ukrepe.

Eno ključnih izvzetij se nanaša na 3. člen Uredbe 909/2014/EU, ki zahteva, da so prenosljivi vrednostni papirji, s katerimi se trguje na mestih trgovanja, evidentirani pri centralni depotni družbi v nematerializirani obliki. Uredba 2022/858/EU v drugem odstavku 5. člena in v 6. členu omogoča, da pristojni organ upravljavca tržne infrastrukture DLT izvzame iz te zahteve, kadar ta dokaže, da uporaba klasičnega računa vrednostnih papirjev ali nematerializirane oblike iz 3. člena Uredbe 909/2014/EU ni združljiva z uporabo tehnologije razpršene evidence. Izvzetje je na voljo centralni depotni družbi, ki upravlja sistem poravnave DLT ali sistem trgovanja in poravnave DLT, ter investicijskemu podjetju ali upravljavcu trga, ki upravlja sistem trgovanja in poravnave DLT.

Iz zavezanosti ali izvzetja iz 3. člena Uredbe 909/2014/EU izhaja razmerje do VI. poglavja tega zakona: kadar upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT izvzetja ne uporabi in je torej zavezan določbam navedenega člena glede evidentiranja nematerializiranih vrednostnih papirjev pri centralni depotni družbi, se za vodenje evidence smiselno uporabljajo tudi določbe VI. poglavja tega zakona. Kadar pa upravljavec izvzetje uporabi in vodi evidenco izključno v razpršeni evidenci brez klasičnega centralnega registra, se določbe VI. poglavja ne uporabljajo.

K 61. členu:

Člen ureja sestavo razpršene evidence finančnih instrumentov DLT.

Prvi odstavek določa, da razpršena evidenca vsebuje podatke o finančnih instrumentih DLT, pravicah in obveznostih iz njih, njihovih vsakokratnih imetnikih in bremenih na njih. Določba zrcali strukturo podatkov iz splošne opredelitve evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev v 3. členu tega zakona.

Drugi odstavek uvaja pojem denarnice kot funkcionalne ustreznice računa nematerializiranih vrednostnih papirjev iz 37. člena tega zakona. Denarnica je tehnična struktura, ki se v sistemih na podlagi tehnologije razpršene evidence uporablja za vodenje stanj finančnih instrumentov DLT posameznega imetnika — praviloma je to kriptografski naslov ali kombinacija kriptografskih ključev, ki omogoča razpolaganje.

Določba dopušča tudi drug način vodenja stanj, ki ga upravljavec določi v pravilih, s čimer se zagotavlja tehnološka nevtralnost.

Tretji odstavek pooblašča upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT, da v pravilih podrobneje določi način vodenja razpršene evidence. To pooblastilo dopolnjuje splošno zahtevo iz drugega odstavka 7. člena Uredbe 2022/858/EU, ki od upravljavcev tržnih infrastruktur DLT zahteva, da določijo pravila o delovanju tehnologije razpršene evidence, z nacionalnimi posebnostmi glede vzdrževanja stanj in opravljanja vpisov.

Delniško knjigo in knjigo drugih imenskih nematerializiranih vrednostnih papirjev za izdajatelje, katerih vrednostni papirji so evidentirani v tej evidenci, vodi upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT po 21. členu tega zakona.

K 62. členu:

Člen ureja identifikacijo imetnikov finančnih instrumentov DLT v razpršeni evidenci.

Prvi odstavek nalaga upravljavcu evidence zagotovitev enolične identifikacije vsakega imetnika. Zahteva je nujna za delovanje civilnopravnega režima imetništva iz splošnega dela tega zakona, zlasti 4., 16. in 18. člena — brez enolične identifikacije imetnikov ni mogoče ugotoviti, komu pripadajo pravice iz nematerializiranega vrednostnega papirja. Uredba 2022/858/EU v alineji (iii) točke (b) drugega odstavka 5. člena zahteva ločevanje finančnih instrumentov DLT po imetnikih, ne zahteva pa izrecno enolične identifikacije v smislu nacionalnega prava.

Drugi odstavek pooblašča upravljavca, da v pravilih določi način enolične identifikacije in način povezovanja med stanjem posameznega imetnika in identificirano osebo. Določba je namenoma oblikovana tako, da ne predpostavlja določene tehnične oblike vodenja stanj — obveznost velja enako, če upravljavec stanja vodi v denarnicah ali na drug način, ki ga dopušča drugi odstavek prejšnjega člena.

Tretji odstavek zahteva, da je v vsakem trenutku mogoče ugotoviti imetnika posameznega finančnega instrumenta DLT. Zahteva zagotavlja, da je evidenca imetništva vedno ažurna in popolna.

K 63. členu:

Člen ureja podatke o finančnih instrumentih DLT, ki se vodijo v razpršeni evidenci. Določba napotuje na bistvene sestavine iz 7. člena tega zakona in s tem zagotavlja, da so v razpršeni evidenci na voljo enaki podatki kot v centralnem registru.

Drugi stavek dopušča, da se podatek, ki ga ni mogoče vpisati neposredno v razpršeno evidenco, vodi »v zvezi z razpršeno evidenco« na način, ki ga določi upravljavec v pravilih. Določba je praktična — tehnologija razpršene evidence ima tehnične omejitve pri shranjevanju obsežnih strukturiranih podatkov, na primer podrobnih pogojev izdaje dolžniških vrednostnih papirjev, zato je smiselno dopustiti, da se nekateri podatki vodijo zunaj razpršene evidence, pod pogojem, da je zagotovljena povezava z njo.

K 64. členu:

Člen ureja način opravljanja vpisov v razpršeno evidenco.

Prvi odstavek določa, da se vpisi opravijo v skladu s pravili upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT. V primerjavi s centralnim registrom, kjer zakon sam podrobneje ureja vrste vpisov in nalogov (40. do 42. člen), je ureditev za razpršeno evidenco prožnejša — podrobnosti so prepuščene pravilom upravljavca, ki morajo biti javno objavljena v skladu s prvim odstavkom 7. člena Uredbe 2022/858/EU.

Drugi odstavek določa, da se vpisi opravijo na podlagi naloga imetnika ali naloga osebe, ki je pooblaščen za opravljanje vpisov. Samodejno izvrševanje nalogov s pametnimi pogodbami ureja tretji odstavek 12. člena tega zakona, pojem pametne pogodbe pa 11. točka prvega odstavka 3. člena tega zakona; posebnosti nepreklicnosti pri takem izvrševanju ureja tretji odstavek 65. člena tega zakona.

K 65. členu:

Člen ureja izdajo finančnih instrumentov DLT v razpršeni evidenci. Prvi odstavek napotuje na smiselno uporabo 45. člena tega zakona, ki ureja izdajo v centralnem registru, pri čemer upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT opravlja funkcije, ki jih po navedenem členu opravlja centralna depotna družba. Drugi odstavek pooblašča upravljavca, da v pravilih določi obliko zahteve za izdajo in pogoje za izdajo.

Smiselna uporaba 45. člena pomeni, da je za izdajo potrebna zahteva izdajatelja z bistvenimi sestavinami in podpisom, prilagojena pa je subjektu, ki izdajo opravi — namesto centralne depotne družbe je to upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT.

K 66. členu:

Člen ureja nepreklicnost nalogov za vpis v razpršeno evidenco in je osrednji člen tega oddelka. Člen delno prenaša Direktivo 98/26/ES ter zavestno anticipira nekatere rešitve iz predloga Uredbe o dokončnosti poravnave (SFR).

Prvi odstavek pooblašča upravljavca, da v pravilih določi trenutek vnesenja naloga, pogoje za vnesenje in trenutek nepreklicnosti. Določba je primerljiva s prvim odstavkom 43. člena tega zakona, ki ureja nepreklicnost v centralnem registru.

Drugi odstavek ureja zaščito nalogov za vpis pred insolventnostjo — začetek insolventnega postopka ne vpliva na veljavnost naloga, ki je bil vnesen pred začetkom postopka oziroma je postal nepreklicen še istega dne. S tem se prenašata prvi in tretji odstavek 3. člena Direktive 98/26/ES.

Tretji odstavek ureja posebnosti nepreklicnosti pri samodejnem izvrševanju pametnih pogodb. Za trenutek vnesenja naloga se šteje trenutek izpolnitve pogojev pametne pogodbe, za trenutek nepreklicnosti pa trenutek potrditve vpisa v skladu z mehanizmom soglasja. Pri determinističnih mehanizmih soglasja je potrditev takojšnja in dokončna, pri verjetnostnih pa dokončnost ni takojšnja, zato drugi stavek tretjega odstavka zahteva, da upravljavec v pravilih določi dodatne izravnalne ukrepe za zmanjšanje tveganj iz morebitne razveljavitve vpisa pred dokončnostjo. S tem se anticipira točka (f) tretjega odstavka 21. člena predloga Uredbe o dokončnosti poravnave (SFR), ki predvideva regulativne tehnične standarde za verjetnostne modele dokončnosti.

Četrti odstavek določa, da začetek insolventnega postopka ne preprečuje uporabe finančnih instrumentov DLT ali denarnih sredstev na poravnalnem računu za izpolnitev obveznosti v sistemu poravnave na delovni dan začetka postopka. S tem se anticipira 19. člen predloga navedene uredbe.

K 67. členu:

Člen ureja izbris finančnih instrumentov DLT iz razpršene evidence. Napotuje na smiselno uporabo 47. člena tega zakona, ki ureja izbris iz centralnega registra, pri čemer upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT opravlja funkcije centralne depotne družbe

K 68. členu:

Člen ureja prenos finančnih instrumentov DLT. Napotuje na splošno določbo o prenosu nematerializiranega vrednostnega papirja iz 12. člena tega zakona, podrobnejši način prenosa pa določi upravljavec v pravilih. V primerjavi s centralnim registrom, kjer je prenos podrobno urejen v 51. členu z dvostranskimi nalogi, uparjanjem in pooblastili, je ureditev za razpršeno evidenco prožnejša, ker sistemi na podlagi tehnologije razpršene evidence praviloma ne temeljijo na dvostranskem nalogu z uparjanjem — prenos se opravi z vpisom v razpršeno evidenco v skladu s pravili upravljavca.

K 69. členu:

Člen ureja neposreden dostop imetnikov do razpršene evidence.

Prvi odstavek določa, da upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT lahko v skladu z drugim odstavkom 4. člena ali petim odstavkom 5. člena Uredbe 2022/858/EU dovoli fizičnim in pravnim osebam

neposreden dostop do razpršene evidence kot članom ali udeležencem. Neposreden dostop je ena ključnih novosti tehnologije razpršene evidence v primerjavi s centralnim registrom — v centralnem registru lahko vpise opravlja le član centralne depotne družbe (drugi odstavek 41. člena tega zakona), medtem ko razpršena evidenca omogoča neposredno udeležbo imetnikov brez posrednika.

Drugi odstavek določa, da imetnik z neposrednim dostopom razpolaga s finančnimi instrumenti DLT prek stanja iz drugega odstavka 61. člena tega zakona v skladu s pravili upravljavca. Razpolaganje obsega prenos in obremenitev, torej dejanja, s katerimi imetnik razpolaga s finančnim instrumentom DLT v korist druge osebe; za oboje veljajo splošne določbe tega zakona, zlasti 12. člen in IV. poglavje. Določba se navezuje na stanje posameznega imetnika, ne na določeno tehnično obliko njegovega vodenja, kar zagotavlja, da velja enako pri vodenju v denarnicah in pri drugih načinih.

Tretji odstavek nalaga upravljavcu, da zagotovi izpolnjevanje pogojev iz Uredbe 2022/858/EU in lastnih pravil pri osebah z neposrednim dostopom. Navedena uredba v drugem odstavku 4. člena in petem odstavku 5. člena določa, da lahko upravljavec tržne infrastrukture DLT fizičnim in pravnim osebam dovoli neposreden dostop le pod določenimi pogoji, zlasti z zagotovitvijo ustreznih zaščitnih ukrepov za vlagatelje.

K 70. členu:

Člen ureja posredovan dostop do razpršene evidence.

Prvi odstavek določa, da kadar dostop poteka prek posrednika, le-ta opravlja vpise v imenu in za račun imetnika. Posrednik je vsaka oseba, prek katere imetnik dostopa do razpršene evidence, ne da bi imel neposreden dostop po prejšnjem členu. Kdo to je, je odvisno od ureditve posameznega upravljavca — pri centralni depotni družbi, ki upravlja sistem poravnave DLT, je to njen član, pri drugih upravljavcih pa subjekt, ki ga določijo njihova pravila. Določba je zato oblikovana funkcionalno in ne po vrsti subjekta.

Drugi odstavek napotuje na smiselno uporabo določb zakona, ki ureja trg finančnih instrumentov, o vodenju računov finančnih instrumentov strank. S tem se zagotavlja, da za razmerje med posrednikom in imetnikom veljajo enaka pravila o zaščiti strank kot pri klasičnem posredovanju — zlasti glede ločevanja sredstev strank od lastnih sredstev posrednika.

Razlikovanje med neposrednim in posredovanim dostopom je pomembno, ker omogoča soobstoj obeh modelov — neposrednega dostopa prek denarnic in tradicionalnega posredniškega dostopa prek članov ali pooblaščenih subjektov.

K 71. členu:

Člen ureja izvajanje korporacijskih dejanj za finančne instrumente DLT.

Prvi odstavek napotuje na smiselno uporabo 53. člena tega zakona, ki ureja pravila glede izvajanja korporacijskih dejanj v centralnem registru, pri čemer upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT opravlja funkcije centralne depotne družbe, osebe z neposrednim ali posredovanim dostopom do razpršene evidence pa funkcije članov centralne depotne družbe. Smiselna uporaba pomeni, da se pravila o korporacijskih dejanjih — opredelitev izročitvenih in nadomestitvenih korporacijskih dejanj, način izvedbe ter pravila o obveščanju in odločilnih dneh — prilagodijo posebnostim razpršene evidence.

Drugi odstavek pooblašča upravljavca, da v pravilih podrobneje določi način izvajanja korporacijskih dejanj, vključno z načinom obveščanja imetnikov in posredovanja informacij. Razpršena evidenca omogoča neposredno obveščanje imetnikov prek same evidence ali povezanih komunikacijskih kanalov, kar je prednost v primerjavi s posrednim obveščanjem prek verige posrednikov v centralnem registru.

K 72. členu:

Člen ureja dostop do podatkov iz razpršene evidence.

Prvi odstavek napotuje na smiselno uporabo 54. člena tega zakona, ki ureja dostop do podatkov centralnega registra, pri čemer upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT opravlja funkcije

centralne depotne družbe. Smiselna uporaba pomeni, da pravica do podatkov pripada enakim kategorijam oseb kot v centralnem registru: vsakomur glede podatkov, ki se nanašajo nanj, agenciji, sodišču, davčnemu organu, Banki Slovenije in drugim pristojnim organom ter Statističnemu uradu Republike Slovenije.

Drugi odstavek posebej zahteva, da upravljavec zagotovi neposreden in pravočasen dostop pristojnim organom iz tretjega odstavka 54. člena tega zakona. Zahteva je nujna, ker imajo lahko sistemi na podlagi tehnologije razpršene evidence mehanizme za omejitev dostopa, na primer šifriranje ali omejitev vozlišč, ki bi lahko otežili dostop nadzornim organom. Določba zagotavlja, da tehnološke posebnosti ne ovirajo izvajanja javnih pooblastil.

K 73. členu:

Člen določa, da se poravnava poslov s finančnimi instrumenti DLT izvede v skladu s pravili upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT. Določba je splošna napotitvena norma, ki vzpostavlja okvir za 74. člen tega zakona o dokončnosti poravnave. Postopek poravnave je urejen na ravni Evropske unije — z Uredbo 909/2014/EU za centralne depotne družbe in z Uredbo 2022/858/EU za izvzetja — podrobnosti pa določi upravljavec v svojih pravilih, ki morajo biti javno objavljena v skladu s sedmim odstavkom 7. člena Uredbe 2022/858/EU.

K 74. členu:

Člen ureja dokončnost poravnave finančnih instrumentov DLT. Dokončnost poravnave je temeljni institut kapitalskih trgov, ki zagotavlja pravno varnost — ko je poravnava dokončna, je ni mogoče razveljaviti niti ob insolventnosti ene od strank.

Prvi odstavek opredeljuje dokončnost poravnave — poravnava je dokončna, ko so obveznosti strank v zvezi s prenosom finančnih instrumentov DLT ali plačilom brezpogojno in nepreklicno izpolnjene v skladu s pravili sistema poravnave. Opredelitev anticipira prvi odstavek 21. člena predloga Uredbe o dokončnosti poravnave (SFR).

Drugi odstavek ureja razmerje do Direktive 98/26/ES o dokončnosti poravnave pri plačilih in sistemih poravnave vrednostnih papirjev. Navedena direktiva se uporablja za sisteme, ki so določeni in priglašeni v skladu z njenim 2. členom; za sisteme, ki niso priglašeni, njena pravila o dokončnosti ne veljajo. Kadar je sistem poravnave DLT priglašen kot poravnalni sistem po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, se zato uporabijo določbe navedenega zakona o nepreklicnosti nalogov za poravnavo in o učinkih postopkov zaradi insolventnosti na njihovo veljavnost, s katerimi je direktiva prenesena v pravni red Republike Slovenije, in ne prvi odstavek tega člena. S tem se zagotavlja, da za priglašene sisteme poravnave DLT velja enak režim dokončnosti kot za klasične poravnalne sisteme.

Tretji odstavek dopolnjuje ureditev z zahtevo, ki iz direktive ne izhaja, je pa nujna zaradi tehnologije razpršene evidence. Upravljavec mora vzpostaviti mehanizme, ki zagotovijo deterministične in pravno izvršljive trenutke dokončnosti. Mehanizmi soglasja, ki jih uporabljajo take infrastrukture, namreč ne zagotavljajo vedno takojšnje absolutne dokončnosti — pri verjetnostnih mehanizmihih se možnost razveljavitve vpisa s časom zmanjšuje, nikoli pa ne izgine povsem — zato mora upravljavec v pravilih jasno opredeliti trenutek, od katerega se poravnava šteje za dokončno, in zagotoviti ustrezne izravnalne ukrepe za vmesno obdobje. Določba anticipira točko (f) tretjega odstavka 21. člena predloga Uredbe o dokončnosti poravnave (SFR), ki predvideva regulativne tehnične standarde za verjetnostne ali večplastne modele dokončnosti, in je skladna z zahtevami Uredbe 2022/858/EU glede obvladovanja tveganj upravljavcev tržnih infrastruktur DLT.

K 75. členu:

Člen ureja strategijo prehoda za primer zmanjšanja dejavnosti, prehoda ali prenehanja delovanja DLT tržne infrastrukture.

Prvi odstavek dopolnjuje zahtevo po strategiji prehoda, ki jo Uredba 2022/858/EU nalaga upravljavcem tržnih infrastruktur DLT — strategija mora vključevati načrt za prenos finančnih instrumentov DLT in ustreznih podatkov iz razpršene evidence v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno

evidenco drugega upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT. S tem se zagotavlja, da ob prehodu ne pride do izgube podatkov ali prekinitve imetništva.

Drugi odstavek nalaga upravljavcu, da o aktivaciji strategije prehoda nemudoma obvesti agencijo. Navedena uredba te obveznosti izrecno ne določa, zato jo zakon uvaja kot dopolnitev, ki agenciji omogoča pravočasno ukrepanje.

K 76. členu:

Člen ureja izvedbo prehoda finančnih instrumentov DLT iz razpršene evidence.

Prvi odstavek določa, da se ob izvedbi prehoda finančni instrumenti DLT prenesejo iz razpršene evidence v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco drugega upravljavca.

Drugi odstavek je ključna določba, ki zagotavlja kontinuiteto pravic — prehod ne vpliva na pravice imetnikov niti na bremena, ki se prenesejo v novo evidenco brez posebne zahteve imetnika ali upravičenca. Brez te določbe bi bil pravni status pravic po prehodu negotov, imetniki pa bi morali posamično zahtevati prenos svojih pravic.

Tretji odstavek nalaga upravljavcu splošno skrbnostno obveznost, da je prehod izveden brez prekinitve in brez škode za imetnike.

Četrti odstavek pooblašča agencijo, da lahko s podzakonskim aktom podrobneje uredi izvedbo prehoda. Pooblastilo je vsebinsko zamejeno na štiri področja — roke in zaporedje dejanj, obliko in vsebino podatkov, ki se prenesejo, način obveščanja imetnikov in način zagotavljanja neprekinjenosti vodenja evidence — s čimer je določen okvir, v katerem se podzakonsko urejanje giblje. Podrobnejša tehnična pravila so prepuščena agenciji, ker so odvisna od tehničnih rešitev posameznih infrastruktur in se lahko spreminjajo hitreje od zakona.

K 77. členu:

Člen vzpostavlja evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek določa, da izdajatelj ali tretja oseba, ki jo določi izdajatelj, lahko vodi evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev, če so izpolnjeni pogoji iz 78. člena tega zakona. Uporaba besede »lahko« poudarja, da gre za prosto izbiro izdajatelja — izdajatelj ni dolžan voditi evidence sam, vedno se lahko odloči za evidentiranje v centralnem registru ali pri upravljavcu evidence finančnih instrumentov DLT.

Drugi odstavek določa, da je lahko tretja oseba, ki ji izdajatelj zaupa vodenje evidence, le pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici. Vodenje evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev je trajna dejavnost, s katero so povezane obveznosti do imetnikov in do agencije, zato pri fizični osebi nastane tveganje, ki ga ni mogoče ustrezno obvladati — z njeno smrtjo ali izgubo poslovne sposobnosti bi evidenca ostala brez upravljavca. Zahteva po sedežu v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici zagotavlja, da sta odredba o odpravi nepravilnosti in prepoved vodenja evidence iz tretjega in četrtega odstavka 97. člena tega zakona izvršljivi.

Tretji odstavek določa, da izdajatelj ostane odgovoren za vodenje evidence tudi, kadar vodenje zaupa tretji osebi. Določba preprečuje prenos odgovornosti s prenosom naloge — izdajatelj ne more trditi, da za nepravilnosti v evidenci ni odgovoren, ker jo vodi tretja oseba. To dopolnjuje splošno odgovornost upravljavca evidence iz 33. člena tega zakona.

Določba nima neposrednega ustreznika v veljavnem ZNVP-1, ki je poznal le centralni register. Ureditve je novost tega zakona, ki izhaja iz Strategije razvoja trga kapitala 2023–2030 in je namenjena zlasti malim in srednje velikim podjetjem, ki želijo izdati nematerializirane vrednostne papirje brez stroškov in zapletenosti, povezanih z evidentiranjem pri centralni depotni družbi.

K 78. členu:

Člen določa pogoje za uporabo VIII. poglavja. Določbe poglavja se lahko uporabljajo za nematerializirane vrednostne papirje, ki hkrati izpolnjujejo tri pogoje: niso uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu, v večstranskem sistemu trgovanja ali v organiziranem sistemu trgovanja, niso lastniški vrednostni papirji izdajatelja, za katerega se uporablja zakon, ki ureja prevzeme, in jih je izdala pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici.

Prvi pogoj izhaja iz 3. člena Uredbe 909/2014/EU, ki zahteva, da so prenosljivi vrednostni papirji, s katerimi se trguje na mestih trgovanja, evidentirani pri centralni depotni družbi. Vrednostni papirji, ki so uvrščeni v trgovanje, morajo torej biti evidentirani v centralnem registru ali v razpršeni evidenci.

Drugi pogoj zagotavlja, da lastniški vrednostni papirji prevzemnih družb ostanejo v centralnem registru ali v razpršeni evidenci, kjer sta zagotovljena ustrezen nadzor in infrastruktura za izvajanje prevzemnega režima. Evidenca pri izdajatelju ali tretji osebi za te vrednostne papirje ni primerna, ker ne zagotavlja zadostne infrastrukture za mehanizme prevzema, kot so identifikacija delničarjev, prenos delnic ob prevzemu in iztisnitev manjšinskih delničarjev.

Tretji pogoj se ne nanaša na lastnosti vrednostnega papirja, temveč na izdajatelja: ta je lahko le pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji ali v drugi državi članici, kar po 4. točki prvega odstavka 3. člena tega zakona zajema tudi države podpisnice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru. Obligacijski zakonik izdaje vrednostnih papirjev fizičnim osebam sicer ne prepoveduje, vendar je tveganje pri fizični osebi kot izdajatelju v tem režimu bistveno večje. Pri njej ni organov, računovodskih in revizijskih obveznosti ne kapitalskih zahtev, predvsem pa ni pravne kontinuitete — z njeno smrtjo ali izgubo poslovne sposobnosti obveznost iz vrednostnega papirja ne ugasne, izgine pa subjekt, ki jo je dolžan izpolniti in ki odgovarja za pravilnost evidence. Zahteva po sedežu zagotavlja, da so nadzorna pooblastila agencije iz 96. člena tega zakona, zlasti odredba o odpravi nepravilnosti in prepoved vodenja evidence, izvršljiva. Praktični domet omejitve je majhen, saj delnice sme izdajati le delniška družba, dolžniške vrednostne papirje in komercialne zapise pa v praksi izdajajo gospodarske družbe. Določba tudi ni prepoved izdaje vrednostnih papirjev — izdajatelja, ki pogoja ne izpolnjuje, napotuje v centralni register ali razpršeno evidenco, kjer evidenco vodi nadzorovan subjekt. Omejitev tako preprečuje, da bi vrednostne papirje izdajala oseba, pri kateri ni ne organov ne obveznosti poročanja, evidenco o njih pa bi vodila sama.

K 79. členu:

Člen določa minimalne funkcionalne zahteve za evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek našteva sedem zahtev: enolično identifikacijo nematerializiranih vrednostnih papirjev in imetnikov, celovitost evidentiranih podatkov, sledljivost vseh vpisov in sprememb, nespremenljivost opravljenih vpisov, možnost preveritve stanja v vsakem trenutku, trajno hrambo in redno varnostno kopiranje ter možnost izvoza podatkov. Te zahteve nadomeščajo regulativni okvir, ki v centralnem registru izhaja iz Uredbe 909/2014/EU, v razpršeni evidenci pa iz Uredbe 2022/858/EU. V tem režimu ni nadzorovanega subjekta, zato mora zakon sam določiti minimalne zahteve za zaščito imetnikov.

Zahteva po enolični identifikaciji imetnikov ne predpisuje določenega identifikatorja. Izpolnjena je z vsakim podatkom, ki imetnika nedvoumno loči od drugih, torej tudi z identifikatorjem, dodeljenim v drugi državi. Za tuje vlagatelje zato ni ovire in tudi ne dodatnih zahtev; podrobnosti ugotavljanja in preverjanja istovetnosti strank ureja zakon, ki ureja preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma. Enak pristop ima predlog Uredbe o okviru prava družb 28. režima — »EU Inc.« (COM(2026) 321), ki v prvi točki prvega odstavka 54. člena zahteva le identiteto in naslov delničarjev, brez določenega identifikatorja.

Sedma točka zahteva, da je evidenco mogoče izvoziti v strukturirani elektronski obliki, ki omogoča prenos v centralni register ali v razpršeno evidenco. Zahteva je nujna posledica drugega odstavka 93. člena tega zakona, po katerem se ob prehodu pravice in bremena prenesejo v novo evidenco brez posebne zahteve imetnika ali upravičenca. Brez možnosti izvoza bi bila taka izvedba prehoda tehnično neizvedljiva, posledice pa bi nosili imetniki, ki na obliko vodenja evidence nimajo vpliva. Zahteva hkrati omejuje tveganje vezanosti izdajatelja na posameznega ponudnika informacijske rešitve.

Drugi odstavek prepoveduje evidentiranje nematerializiranih vrednostnih papirjev v korist fiduciarnega imetnika iz 17. člena tega zakona. Evidenca pri izdajatelju ali tretji osebi je zasnovana kot čisti model neposrednega imetništva, v katerem so vsi imetniki vpisani neposredno pri izdajatelju. Zasnova sledi predlogu Uredbe o okviru prava družb 28. režima — »EU Inc.« (COM(2026) 321), ki v 54. členu zahteva identiteto vseh delničarjev v digitalnem registru delnic, in je sorazmerna z naravo režima, ki je namenjen manjšim izdajateljem nekotiranih vrednostnih papirjev, pri katerih je pregledna lastniška struktura bistvena. Izrecna prepoved je potrebna, ker zahteva po enolični identifikaciji imetnikov iz prve točke prejšnjega odstavka fiduciarnega imetništva sama po sebi ne izključuje — identificira se namreč imetnik, ne pa osebe, za račun katerih ta nematerializirane vrednostne papirje ima. Imetnik, ki želi nematerializirane vrednostne papirje imeti prek fiduciarnega imetnika, jih prenese v centralni register ali v razpršeno evidenco po 92. ali 94. členu tega zakona.

Tretji odstavek pooblašča izdajatelja ali tretjo osebo, da v pravilih podrobneje določi način vodenja evidence, vključno z ureditvijo hrambe in varnostnega kopiranja.

Četrty odstavek pooblašča agencijo, da s podzakonskim aktom podrobneje določi tehnične zahteve za vodenje evidence, vključno z obliko izvoza podatkov. Ker v tem režimu evidence ne vodi nadzorovan subjekt, je pooblastilo namenjeno zagotavljanju enotnih standardov informacijske varnosti, celovitosti in razpoložljivosti evidenc ter združljivosti izvoženih podatkov s tehničnimi zahtevami centralne depotne družbe oziroma upravljavcev evidenc finančnih instrumentov DLT.

K 80. členu:

Člen ureja sestavo evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek določa, da evidenca vsebuje podatke o nematerializiranih vrednostnih papirjih, pravicah in obveznostih iz njih, njihovih vsakokratnih imetnikih in bremenih na njih. Struktura podatkov je enaka kot v centralnem registru (37. člen) in v razpršeni evidenci (61. člen).

Drugi odstavek napotuje na 7. člen tega zakona glede bistvenih sestavin nematerializiranih vrednostnih papirjev. S tem se zagotavlja, da so v evidenci pri izdajatelju evidentirane enake bistvene sestavine kot v drugih dveh režimih.

Delniško knjigo in knjigo drugih imenskih nematerializiranih vrednostnih papirjev vodi izdajatelj ali tretja oseba po 21. členu tega zakona.

K 81. členu:

Člen ureja vpise v evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek določa, da vpise opravlja izdajatelj ali tretja oseba. V primerjavi s centralnim registrom, kjer vpise opravlja član centralne depotne družbe, in z razpršeno evidenco, kjer jih opravlja upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT ali imetnik neposredno, je ta ureditev najenostavnejša — vpise opravlja neposredno izdajatelj.

Drugi odstavek določa, da se vpisi opravijo na podlagi naloga imetnika ali na podlagi odločbe državnega organa oziroma nosilca javnega pooblastila.

Tretji odstavek določa rok za opravo vpisa. Izdajatelj ali tretja oseba mora vpis opraviti v treh delovnih dneh od prejema popolnega naloga imetnika oziroma odločbe državnega organa ali nosilca javnega pooblastila, če vpisa na podlagi naloga imetnika ne opravi, pa mora imetnika v istem roku obvestiti o razlogih za zavrnitev. Rok je določen samo za ta režim. V centralnem registru in v razpršeni evidenci evidenco vodi nadzorovan subjekt, ki storitev opravlja za druge in pri posameznem vpisu nima lastnega interesa, roke pa določa v svojih pravilih. V evidenci pri izdajatelju je položaj drugačen, saj evidenco vodi izdajatelj sam, torej stranka razmerja iz vrednostnega papirja, ki ima lahko interes, da prenosa ne vpiše — na primer, da v družbo ne vstopi neželen delničar. Brez zakonskega roka bi bil imetnik prepuščen pravilom, ki jih določi prav oseba, katere ravnanje naj bi ta pravila zavezovala. Ureditev sledi osmemu odstavku 59. člena predloga Uredbe o okviru prava družb 28. režima — »EU Inc.« (COM(2026) 321), po

katerem mora družba prenos delnic vpisati v digitalni register v treh delovnih dneh od prejema popolnega obvestila ali v istem roku obvestiti stranki o razlogih za zavrnitev vpisa. Obveznost obvestitve o razlogih preprečuje, da bi izdajatelj vpis zavlačeval z molkom, imetniku pa omogoča, da razloge izpodbija ali se obrne na agencijo.

Četrty odstavek napotuje na smiselno uporabo 40. člena tega zakona glede vrst vpisov, torej izdaj, izbrisov, zamenjav, prenosov ter vpisov in izbrisov bremen.

K 82. členu:

Člen ureja izdajo in izbris nematerializiranih vrednostnih papirjev v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek določa, da je za izdajo potrebna odločitev izdajatelja, ki sam določi obliko in pogoje izdaje. V primerjavi s centralnim registrom, kjer je potrebna zahteva izdajatelja, naslovljena na centralno depotno družbo (45. člen), je postopek tu poenostavljen — izdajatelj sam odloči o izdaji in sam opravi vpis.

Drugi odstavek za izbris napotuje na smiselno uporabo 47. člena tega zakona, ki ureja izbris iz centralnega registra, pri čemer izdajatelj ali tretja oseba opravlja funkcije, ki jih po navedenem členu opravlja centralna depotna družba.

K 83. členu:

Člen ureja prenos nematerializiranih vrednostnih papirjev v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek napotuje na splošno določbo o prenosu iz 12. člena tega zakona. Drugi odstavek pooblašča izdajatelja ali tretjo osebo, da v pravilih podrobneje določi način prenosa.

K 84. členu:

Člen ureja bremena na nematerializiranih vrednostnih papirjih v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek napotuje na določbe 23. do 32. člena tega zakona, torej na IV. poglavje o bremenih. S tem se zagotavlja, da za bremena v tej evidenci veljajo enaka splošna pravila kot v centralnem registru in v razpršeni evidenci — nastanek bremena, vpis pravnoposlovnih bremen, zastavna pravica, izbris zastavne pravice, zastavna pravica na podlagi zakona, prepoved večkratne zastavitve, prepoved razpolaganja in bremena na podlagi odločb.

Drugi odstavek določa, da vpise bremen opravlja izdajatelj ali tretja oseba na podlagi zahteve imetnika ali na podlagi odločbe državnega organa oziroma nosilca javnega pooblastila.

K 85. členu:

Člen ureja izvajanje korporacijskih dejanj na nematerializiranih vrednostnih papirjih, evidentiranih v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi.

Za centralni register korporacijska dejanja ureja 53. člen tega zakona, za razpršeno evidenco pa 71. člen z napotitvijo na smiselno uporabo navedenega člena. VIII. poglavje doslej ustreznice ni imelo, čeprav se korporacijska dejanja — izplačila donosov, uveljavljanje glasovalne pravice, določitev odločilnih dni ter izdaja ali izbris vrednostnih papirjev ob spremembi osnovnega kapitala — izvajajo enako ne glede na to, kje se vrednostni papirji vodijo. Enotna ureditev je nujna posledica načela enakih pravnih učinkov vpisov v vseh treh režimih.

Prvi odstavek napotuje na smiselno uporabo 53. člena tega zakona, pri čemer funkcije centralne depotne družbe opravlja izdajatelj oziroma tretja oseba, ki vodi evidenco. V primerjavi s 71. členom, ki ureja razpršeno evidenco, tu odpade napotitev glede funkcij članov centralne depotne družbe. Razlog je v zasnovi tega režima kot modela neposrednega imetništva, v katerem so imetniki evidentirani neposredno pri izdajatelju in vmesnih subjektov ni; fiduciarno imetništvo je izključeno z drugim odstavkom 79. člena tega zakona.

Drugi odstavek napotuje na pravila izdajatelja ali tretje osebe iz tretjega odstavka 79. člena tega zakona, v katerih se določi podrobnejši način izvajanja korporacijskih dejanj, vključno z obveščanjem imetnikov in posredovanjem informacij. Rešitev je enaka kot pri razpršeni evidenci, kjer podrobnosti določi upravljavec v svojih pravilih, in ustreza naravi režima, v katerem ni nadzorovanega subjekta, ki bi mu bilo mogoče predpisati enotne postopke.

K 86. členu:

Člen ureja notifikacijo agencije pred začetkom vodenja evidence pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek nalaga izdajatelju obveznost, da agencijo obvesti najpozneje petnajst dni pred prvo izdajo nematerializiranih vrednostnih papirjev. Notifikacija je predhodna — agencija mora biti obveščena preden se evidenca vzpostavi in preden se izdajo prvi vrednostni papirji. Obveznost notifikacije nastopi tudi, kadar izdajatelj v evidenco prevzame že izdane nematerializirane vrednostne papirje, torej pri prehodu iz centralnega registra ali razpršene evidence po 91. členu tega zakona. Brez te dopolnitve bi bila obveznost vezana le na prvo izdajo, pri prevzemu obstoječe izdaje pa prve izdaje ni.

Drugi odstavek določa vsebino obvestila v šestih točkah: podatki o izdajatelju, podatki o tretji osebi (če je relevantno), vrsta in predvideno število vrednostnih papirjev, opis načina vodenja evidence in informacijskih sistemov, pravila vodenja evidence ter naslov spletnega mesta.

Tretji in četrti odstavek nalagata izdajatelju obveznost obvestila o spremembah podatkov in o prenehanju vodenja evidence v roku petnajstih dni.

Peti odstavek nalaga notifikacijsko dolžnost tudi tretji osebi, ki evidenco vodi za izdajatelja. Agencija s tem dobi drugi, od izdajatelja neodvisen vir podatkov o obstoju evidenc, kar zmanjšuje tveganje, da bi evidenca ostala neprijavljena. Obveznost tretjo osebo ne bremeni vsebinsko, saj gre za enkratno obvestilo ob začetku dejavnosti in sporočanje sprememb. Brez tega bi bila agencija za obstoj evidence odvisna izključno od obvestila izdajatelja, saj se evidenca v nobenem drugem registru ne izkazuje.

Šesti odstavek nalaga agenciji vodenje in javno objavo seznama izdajateljev, ki vodijo evidence po tem poglavju. Seznam vsebuje podatke o izdajatelju, tretji osebi, vrsti in številu vrednostnih papirjev ter naslovu spletnega mesta. Javna objava seznama zagotavlja preglednost — vlagatelji in javnost lahko preverijo, kateri izdajatelji vodijo evidence po tem poglavju.

K 87. členu:

Člen ureja javno objavo podatkov o evidenci na spletnem mestu izdajatelja.

Prvi odstavek nalaga izdajatelju, da zagotovi javno dostopno spletno mesto s petimi kategorijami podatkov: pravni temelj za izdajo, prospekt ali drug dokument o pogojih izdaje, dokument s ključnimi informacijami o naložbi, kadar gre za množično financiranje po Uredbi (EU) 2020/1503, bistvene sestavine nematerializiranih vrednostnih papirjev in veljavna pravila vodenja evidence. Obveznost javne objave zagotavlja preglednost tega režima za vlagatelje, saj v njem ni nadzorovanega upravljavca evidence, ki bi podatke o izdaji objavljal, kot to za centralni register določa drugi odstavek 57. člena tega zakona.

Obveznost je vezana na izdajatelja, čigar nematerializirani vrednostni papirji so evidentirani v evidenci po tem poglavju, in ne na to, kdo evidenco dejansko vodi. Izdajatelj je namreč po tretjem odstavku 77. člena tega zakona odgovoren za vodenje evidence tudi, kadar ga zaupa tretji osebi, zato tudi za javno objavo ne more odgovarjati nihče drug — podatki, ki se objavijo, so poleg tega njegovi, saj gre za pravni temelj izdaje, pogoje izdaje, bistvene sestavine vrednostnih papirjev in pravila vodenja evidence.

Obveznost nastopi najpozneje ob prvi izdaji nematerializiranih vrednostnih papirjev v tej evidenci, pri prehodu iz centralnega registra ali razpršene evidence po 91. členu tega zakona pa ob prevzemu vodenja evidence za že izdane nematerializirane vrednostne papirje. Ureditev je vzporedna prvemu odstavku 86. člena tega zakona, ki enako določa za notifikacijo agenciji.

Drugi odstavek zahteva objavo podatkov za vsako serijo nematerializiranih vrednostnih papirjev posebej.

Tretji odstavek nalaga objavo bistvenih sprememb v treh delovnih dneh po nastanku spremembe.

K 88. členu:

Člen ureja pravico agencije do vpogleda v evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek daje agenciji pravico kadarkoli pregledati evidenco, pravila vodenja evidence in informacijske sisteme. Drugi odstavek nalaga izdajatelju ali tretji osebi obveznost nemudoma omogočiti dostop in posredovati pojasnila.

Pravica do vpogleda je nujna, ker izdajatelj ali tretja oseba ni nadzorovan subjekt in agencija do podatkov ne more priti po poti rednega nadzora nad dovoljenji.

K 89. členu:

Člen ureja dostop pristojnih organov in imetnikov do podatkov iz evidence pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek določa krog javnih organov, ki lahko zahtevajo podatke — agencija, sodišče, davčni organ, Banka Slovenije, drug državni organ, nosilec javnega pooblastila ter organi Evropske unije ali države članice. Krog organov je enak kot pri centralnem registru (tretji odstavek 54. člena).

Drugi odstavek določa rok petih delovnih dni za posredovanje podatkov in brezplačnost. Oba pogoja sta primerljiva z ureditvijo za centralni register (peti odstavek 54. člena).

Tretji odstavek daje vsakemu imetniku pravico zahtevati podatke, ki se nanašajo nanj. Določba zagotavlja, da imetniki v tem režimu uživajo primerljivo raven dostopa do informacij kot imetniki v centralnem registru in v razpršeni evidenci.

Predlog Uredbe o okviru prava družb 28. režima — »EU Inc.« (COM(2026) 321) sledi primerljivi ureditvi, saj drugi odstavek 54. člena predloga dostop do digitalnega registra delnic omejuje na delničarje in osebe z legitimnim interesom.

K 90. členu:

Člen ureja odgovornost izdajatelja ali tretje osebe za nepravilnosti v evidenci.

Prvi odstavek napotuje na 33. in 34. člen tega zakona, torej na splošni določbi o odgovornosti upravljavca evidence za pravilnost evidence in o odgovornosti za nepooblaščen vpis. S tem se zagotavlja, da za izdajatelja ali tretjo osebo velja enak odgovornostni režim kot za upravljavce evidenc v centralnem registru in v razpršeni evidenci.

Drugi odstavek vzpostavlja dodatno odgovornost za neizpolnjevanje minimalnih funkcionalnih zahtev iz 79. člena in za nepravočasno ali nepravilno notifikacijo iz 86. člena. Ta odgovornost je značilna za ta režim in dopolnjuje splošno odgovornost iz prvega odstavka.

K 91. členu:

Člen ureja prehod nematerializiranih vrednostnih papirjev iz centralnega registra ali razpršene evidence v evidenco pri izdajatelju ali tretji osebi. Preostali členi tega oddelka urejajo prehod v nasprotni smeri, torej izstop iz tega režima; brez te določbe bi bil režim na voljo le izdajateljem, ki vrednostne papirje izdajajo na novo, ne pa družbam, ki že poslujejo. Prav te pa so glavni naslovniki režima, saj gre za manjše izdajatelje nekotiranih vrednostnih papirjev, ki jim vodenje evidence pri centralni depotni družbi povzroča nesorazmerne stroške.

Prvi odstavek določa pogoje. Prehod je mogoč, če vrednostni papirji izpolnjujejo pogoje za uporabo tega poglavja iz 78. člena tega zakona — torej niso uvrščeni v trgovanje, niso lastniški vrednostni papirji prevzemne družbe in jih je izdala pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici — in če evidenca izpolnjuje minimalne funkcionalne zahteve iz 79. člena tega zakona. Odločitev je

izdajateljeva; soglasje imetnikov ni potrebno, ker gre za odločitev o načinu vodenja evidence in ne o pravicah iz vrednostnih papirjev, ki s preходом ostanejo nespremenjene. Enako velja za prehod v nasprotni smeri po 94. členu tega zakona in za primerljive ureditve v Avstriji in Franciji.

Drugi odstavek nalaga obvestitev imetnikov najpozneje trideset dni pred preходом, z enakim rokom kot pri izstopu iz tega režima po tretjem odstavku 93. člena tega zakona. Rok imetniku omogoča, da se pripravi na spremembo načina uveljavljanja pravic, po potrebi pa tudi, da vrednostne papirje pred preходом odsvoji.

Tretji odstavek napotuje na smiselno uporabo določbe o postopku prehoda, s čimer se zagotovi, da prehod ne vpliva na pravice imetnikov in na vpisana bremena ter da se ta prenesejo v novo evidenco brez posebne zahteve. Izbris iz centralnega registra se opravi na podlagi četrtega razloga iz drugega odstavka 47. člena tega zakona, izbris iz razpršene evidence pa na podlagi 67. člena tega zakona, ki na navedeno določbo napotuje.

Notifikacijo agenciji ureja 86. člen tega zakona, ki obveznost veže tudi na prevzem vodenja evidence za že izdane nematerializirane vrednostne papirje.

K 92. členu:

Člen ureja obveznost prehoda iz evidence pri izdajatelju ali tretji osebi v centralni register ali razpršeno evidenco.

Prvi odstavek določa, da se pred uvrstitvijo nematerializiranih vrednostnih papirjev v trgovanje na mestu trgovanja evidenca prenese v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT. Določba zagotavlja doslednost s 78. členom tega zakona, ki uporabo tega poglavja omejuje na nekotirane vrednostne papirje, in s 3. členom Uredbe 909/2014/EU, ki zahteva evidentiranje pri centralni depotni družbi za vrednostne papirje, s katerimi se trguje na mestih trgovanja.

Drugi odstavek določa obveznost prehoda tudi, kadar izdajatelj postane zavezanec po zakonu, ki ureja prevzeme. Določba zagotavlja doslednost z drugo alinejo 78. člena tega zakona, ki lastniške vrednostne papirje prevzemnih družb izključuje iz tega poglavja. Brez nje bi ob nastanku prevzemne obveznosti nastala pravna praznina — pogoji za vodenje evidence pri izdajatelju ne bi bili več izpolnjeni, obveznost prehoda pa ne bi bila izrecno določena.

Tretji odstavek določa roke za izvedbo prehoda — pred dnem uvrstitve v trgovanje za primer iz prvega odstavka in v roku šestih mesecev od nastanka okoliščine za primer iz drugega odstavka. Šestmesečni rok za prehod ob nastanku prevzemne obveznosti je sorazmeren — izdajatelju daje dovolj časa za izvedbo tehničnega in pravnega prehoda, hkrati pa zagotavlja, da evidenca ni predolgo vodena v režimu, ki za prevzemno družbo ni primeren.

K 93. členu:

Člen ureja postopek prehoda iz evidence pri izdajatelju ali tretji osebi.

Prvi odstavek določa, da se ob prehodu nematerializirani vrednostni papirji prenesejo iz evidence v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT. Formulacija je usklajena s prvim odstavkom 94. člena tega zakona o prostovoljnem prehodu in natančno določa, kam se evidenca prenese.

Drugi odstavek zagotavlja kontinuiteto pravic — prehod ne vpliva na pravice imetnikov niti na bremena, ki se prenesejo v novo evidenco brez posebne zahteve imetnika ali upravičenca. Določba je primerljiva z drugim odstavkom 76. člena tega zakona, ki enako ureja prehod iz razpršene evidence.

Tretji odstavek nalaga izdajatelju obveznost obvestila imetnikom o prehodu in o načinu uveljavljanja pravic v novi evidenci najpozneje trideset dni pred dnem izvedbe prehoda. Rok tridesetih dni daje imetnikom dovolj časa za pripravo na spremembo.

K 94. členu:

Člen ureja prostovoljni prehod iz evidence pri izdajatelju ali tretji osebi v centralni register ali razpršeno evidenco.

Prvi odstavek daje izdajatelju pravico, da se kadar koli prostovoljno odloči za prehod. S tem se zagotavlja prožnost tega režima — izdajatelj ni vezan na vodenje evidence pri sebi, ampak lahko kadar koli preide v centralni register ali v razpršeno evidenco.

Drugi odstavek napotuje na smiselno uporabo 93. člena tega zakona o postopku prehoda, kar pomeni, da tudi pri prostovoljnem prehodu veljajo pravila o kontinuiteti pravic in obveznost obvestila imetnikom trideset dni pred prehodom.

K 95. členu:

Člen določa agencijo kot nadzorni organ za izvajanje tega zakona.

Prvi odstavek vzpostavlja splošno pristojnost agencije za nadzor nad izvajanjem določb tega zakona. Določba je primerljiva s prvim odstavkom 44. člena ZNVP-1.

Drugi odstavek določa vrstni red uporabe predpisov pri opravljanju nadzora. Agencija ravna primarno po tem zakonu in po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, v katerem so urejena njena splošna nadzorna pooblastila in postopek. Zakon, ki ureja inšpekcijski nadzor, se uporablja podrejeno, in sicer za vprašanja, ki v navedenih zakonih niso urejena. Agencija svoja nadzorna pooblastila praviloma izvaja po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, v katerem so urejeni tudi postopek in pravna sredstva, zato je uporaba zakona o inšpekcijskem nadzoru podredna.

K 96. členu:

Člen ureja nadzor nad centralno depotno družbo v zvezi z vodenjem centralnega registra. Agencija opravlja nadzor v skladu z Uredbo 909/2014/EU, predpisi, izdanimi na njeni podlagi, in tem zakonom. Navedena uredba vsebuje podroben regulativni okvir za nadzor nad centralnimi depotnimi družbami, vključno z zahtevami glede dovoljenj, organizacije, ravnanja in tekočega nadzora. Ta zakon ga dopolnjuje z nacionalnimi zahtevami glede vodenja centralnega registra iz VI. poglavja.

K 97. členu:

Člen ureja nadzor nad upravljavci evidence finančnih instrumentov DLT v zvezi z vodenjem razpršene evidence.

Prvi odstavek določa, da agencija opravlja nadzor v skladu z Uredbo 2022/858/EU, predpisi, izdanimi na njeni podlagi, in tem zakonom. Uredba 2022/858/EU vzpostavlja poseben nadzorni režim za DLT tržne infrastrukture, ki temelji na dovoljenjih z izvetji iz Uredbe 909/2014/EU.

Drugi odstavek zahteva, da agencija pri opravljanju nadzora upošteva posebna dovoljenja, ki jih je upravljavec pridobil po Uredbi 2022/858/EU, vključno z odobrenimi izvetji in izravnalnimi ukrepi. Določba je pomembna, ker upravljavci tržnih infrastruktur DLT delujejo na podlagi izvetij iz Uredbe 909/2014/EU — agencija torej ne sme zahtevati izpolnjevanja zahtev, od katerih je bil upravljavec izvzet.

K 98. členu:

Člen ureja nadzor nad evidencami nematerializiranih vrednostnih papirjev pri izdajatelju ali tretji osebi. Nadzorni pristop je prilagojen naravi tega režima, v katerem izdajatelj ni nadzorovan subjekt.

Prvi odstavek določa obseg nadzora — agencija preverja izpolnjevanje pogojev iz 77. člena o možnosti vodenja evidence, 78. člena o pogojih za uporabo poglavja, torej nekotiranosti, izključenosti prevzemnih družb in lastnosti izdajatelja, ter 79. člena o minimalnih funkcionalnih zahtevah, in izpolnjevanje obveznosti notifikacije iz 86. člena.

Drugi odstavek izrecno določa, da agencija ne opravlja tekočega nadzora nad temi evidencami. Agencija ima pravico do vpogleda po 88. členu in lahko kadar koli preveri izpolnjevanje zahtev. Pristop je sorazmeren — režim je namenjen manjšim izdajam nekotiranih vrednostnih papirjev, zato tekoči nadzor, kakršen velja za centralne depotne družbe ali upravljavce evidenc finančnih instrumentov DLT, ni utemeljen.

Tretji odstavek ureja posledice ugotovljenih nepravilnosti — agencija z odločbo odredi odpravo nepravilnosti in določi rok za odpravo.

Četrty odstavek ureja skrajni ukrep — če izdajatelj ali tretja oseba ne odpravi nepravilnosti v roku, lahko agencija z odločbo prepove vodenje evidence in odredi prenos evidence v centralni register centralne depotne družbe ali v razpršeno evidenco upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT. S tem je v skrajnem primeru na voljo mehanizem za zaščito imetnikov. Izbira ciljne evidence je enaka kot pri prehodu po 92. do 94. členu tega zakona, s čimer se izdajatelju, ki mu je vodenje evidence prepovedano, ne odvzame možnost, ki jo ima pri prostovoljnem prehodu.

K 99. členu:

Člen ureja sodelovanje agencije s pristojnimi organi drugih držav članic in z Evropskim organom za vrednostne papirje in trge.

Prvi odstavek določa, da agencija sodeluje v skladu z Uredbo 909/2014/EU in Uredbo 2022/858/EU. Obe uredbi vsebujeta podrobne določbe o čezmejnem sodelovanju nadzornih organov, izmenjavi informacij in usklajevanju nadzornih ukrepov.

Drugi odstavek nalaga agenciji obveznost posredovanja podatkov o evidencah nematerializiranih vrednostnih papirjev in o upravljavcih evidenc na zahtevo pristojnega organa druge države članice ali Evropskega organa za vrednostne papirje in trge. Določba nima neposrednega ustreznika v ZNVP-1 in je posledica širšega regulativnega okvira, ki ga vzpostavljata navedeni uredbi.

K 100. členu:

Člen določa prekrškovni organ in razmerje do splošne prekrškovne zakonodaje.

Prvi odstavek določa agencijo kot prekrškovni organ za prekrške po tem zakonu. Določba je primerljiva z drugim odstavkom 44. člena ZNVP-1.

Drugi odstavek določa, da višine in razponi glob iz 101. do 104. člena tega zakona veljajo in se uporabljajo ne glede na zakon, ki ureja prekrške. Določba je potrebna, ker kvalificirane oblike prekrškov iz tega zakona predvidevajo globe, ki presegajo splošne omejitve iz Zakona o prekrških. Brez te določbe bi se globe iz tega zakona omejevale z Zakonom o prekrških, kar bi izničilo namen kvalificiranih oblik za najhujše kršitve. Določba je povzeta po 19. členu Zakona o izvajanju Uredbe (EU) o trgih kriptosredstev.

K 101. členu:

Člen določa prekrške centralne depotne družbe v zvezi z vodenjem centralnega registra.

Obseg prekrškovnih določb se med režimi razlikuje, kar je posledica različnih vzporednih ureditev. Centralna depotna družba je zavezana Uredbi 909/2014/EU in nadzoru po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT pa Uredbi 2022/858/EU; kršitve njunih obveznosti so zato v pretežnem delu sankcionirane po navedenih predpisih. Izdajatelj ali tretja oseba, ki vodi evidenco po VIII. poglavju, vzporednega okvira nima, zato so njegove obveznosti sankcionirane v tem zakonu. Obveznosti, ki jih ta zakon nalaga vsem trem upravljavcem evidenc enako, pa so sankcionirane enako v vseh treh režimih.

Prvi do tretji odstavek urejajo lažje kršitve — nesporočanje podatkov pristojnim organom in imetnikom v skladu s 54. členom tega zakona, nevedenje evidence vpogledov v skladu s 56. členom, neizdajo potrdila o imetništvu v skladu z 22. členom in nesporočanje podatkov drugim upravljavcem evidenc v skladu s tretjim odstavkom 11. člena. Zadnji dve kršitvi sta sankcionirani enako v vseh treh režimih, ker gre za

obveznosti, ki jih ta zakon nalaga vsem upravljavcem evidenc. Globe so revalorizirane glede na ZNVP-1, in sicer osnovna od 1.500 do 15.000 eurov, kvalificirana od 7.500 do 40.000 eurov za centralno depotno družbo in od 3.000 do 15.000 eurov za odgovorno osebo.

Četrty do šesti odstavek urejajo hujše kršitve — nevedenje seznama izdanih nematerializiranih vrednostnih papirjev v skladu s 57. členom. Globe so razlikovane po velikosti centralne depotne družbe, in sicer osnovna od 15.000 do 325.000 eurov, kvalificirana pa do 1.000.000 oziroma do 2.000.000 eurov za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo. Struktura in vsebina člena sta primerljivi s 46. členom ZNVP-1, globe pa so revalorizirane za obdobje 2015–2026.

Prekrški za kršitve Uredbe 909/2014/EU s strani centralne depotne družbe so urejeni v 543. členu zakona, ki ureja trg finančnih instrumentov, in se ne podvajajo v tem zakonu.

K 102. členu:

Člen določa prekrške upravljavca evidence finančnih instrumentov DLT v zvezi z vodenjem razpršene evidence. Člen nima ustreznika v ZNVP-1 in je novost tega zakona.

Prvi do tretji odstavek urejajo lažje kršitve nacionalnih obveznosti upravljavca — nezagotovitev enolične identifikacije imetnikov (62. člen), neposredovanje podatkov pristojnim organom (drugi odstavek 72. člena), neizdajo potrdila o imetništvu (22. člen), neobvestitev agencije o aktivaciji strategije prehoda (drugi odstavek 75. člena) in nesporočanje podatkov drugim upravljavcem evidenc (tretji odstavek 11. člena). Globe so nižje od glob za centralno depotno družbo, in sicer osnovna od 1.000 do 10.000 eurov, ker upravljavci tržnih infrastruktur DLT praviloma upravljajo manjši obseg dejavnosti.

Četrty do šesti odstavek urejajo hujše kršitve — nezagotovitev dokončnosti poravnave ali nevzpostavitev mehanizmov za deterministične trenutke dokončnosti (74. člen). Globe so razlikovane po velikosti upravljavca, in sicer osnovna od 10.000 do 200.000 eurov, kvalificirana pa do 500.000 oziroma do 1.000.000 eurov za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo.

Prekrški za kršitve Uredbe 2022/858/EU s strani upravljavcev tržnih infrastruktur DLT so urejeni v 6. členu Uredbe o izvajanju Uredbe (EU) o pilotni ureditvi za tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence in se v tem zakonu ne podvajajo.

K 103. členu:

Člen določa prekrške izdajatelja ali tretje osebe v zvezi z vodenjem evidence po VIII. poglavju tega zakona. Člen nima ustreznika v ZNVP-1 in je novost tega zakona.

Prvi do tretji odstavek urejajo lažje kršitve — petnajst točk, ki pokrivajo neizpolnjevanje minimalnih funkcionalnih zahtev (79. člen), nepravilno opravljanje vpisov (81. do 84. člen), nenotifikacijo agencije (86. člen), neobjavo ali objavo neresničnih podatkov na spletnem mestu (87. člen), neizdajo potrdila o imetništvu (22. člen), neomogočanje vpogleda agenciji (88. člen), neposredovanje podatkov pristojnim organom in imetnikom (89. člen), neobvestitev imetnikov o prehodu (tretji odstavek 93. člena) ter nesporočanje podatkov drugim upravljavcem evidenc (tretji odstavek 11. člena). Globe so najnižje med tremi režimi, in sicer osnovna od 500 do 5.000 eurov, ker je ta režim namenjen manjšim izdajateljem, za katere morajo biti globe sorazmerne.

Četrty do šesti odstavek urejajo hujše kršitve — neizvedbo obveznega prehoda evidence (92. člen) in posredovanje neresničnih podatkov o stanju evidence imetnikom. Globe so razlikovane po velikosti izdajatelja, in sicer osnovna od 5.000 do 100.000 eurov, kvalificirana pa do 250.000 oziroma do 500.000 eurov za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo. Posredovanje neresničnih podatkov imetnikom je uvrščeno med hujše kršitve, ker neposredno ogroža premoženjske pravice imetnikov.

K 104. členu:

Člen določa prekrške, ki niso zajeti v prejšnjih treh členih, torej kršitve oseb, ki niso upravljavci evidenc, in kršitev izdajatelja, ki evidence ne vodi sam. Člen je primerljiv s 47. členom ZNVP-1, razširjen pa je z dvema novima prekrškoma.

Prvi do četrty odstavka urejajo nepooblašeno vodenje evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev. V primerjavi z ZNVP-1, ki je sankcioniral le nepooblašeno vodenje centralnega registra, ta zakon sankcionira nepooblašeno vodenje katere koli evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev. Globe so revalorizirane in diferencirane po vrstah storilcev — pravna oseba, srednja ali velika gospodarska družba, samostojni podjetnik, odgovorna oseba in posameznik.

Prepoved iz prvega odstavka se nanaša na vodenje evidence, ne pa na zagotavljanje informacijske rešitve, s katero se evidenca vodi. Ponudnik programske opreme za upravljanje lastniških struktur, ki izdajatelju zagotavlja orodje, evidenco pa vodi izdajatelj sam in v svojem imenu, evidence ne vodi in ta prekršek zanj ne pride v poštev. Kadar pa taka oseba evidenco vodi za izdajatelja, je tretja oseba iz prvega odstavka 77. člena tega zakona, mora izpolnjevati pogoje iz drugega odstavka navedenega člena in jo izdajatelj navede v notifikaciji agenciji. Razmejitev je v tem, ali oseba opravlja vpise in odgovarja za stanje evidence, ali pa zagotavlja le tehnično sredstvo, s katerim vpise opravlja kdo drug.

Peti odstavek sankcionira nepooblaščen vpis v evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev s strani posameznika.

Šesti in sedmi odstavek sankcionirata kršitev obveznosti celovitosti izdaje iz 11. člena tega zakona. Izdajatelj je edini, ki pozna celotno izdajo, zato je nosilec obveznosti, da vsota nematerializiranih vrednostnih papirjev v vseh evidencah ustreza številu izdanih in da vsakega upravitelja evidence obvesti o skupnem številu izdanih vrednostnih papirjev ter o njegovih spremembah. Kršitev je sankcionirana v tem členu in ne v prejšnjih treh, ker zavezuje vsakega izdajatelja ne glede na režim, v katerem se njegovi vrednostni papirji vodijo, in ne glede na to, ali evidenco vodi sam. Ker je celovitost izdaje pogoj za dopustnost evidentiranja iste izdaje v več evidencah, je njena kršitev sankcionirana samostojno. Globa je stopnjevana po velikosti izdajatelja, saj je ob večji izdaji tudi škoda ob porušenosti celovitosti večja.

Osmi odstavek določa kvalificirano obliko za posebno hude prekrške iz prvega, petega ali šestega odstavka z visokimi globami do 1.000.000 oziroma do 2.000.000 eurov za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo. S tem je zagotovljeno, da so najhujše kršitve — nepooblašeno vodenje evidence, nepooblaščen vpis v evidenco in porušitev celovitosti izdaje — primerljivo sankcionirane.

Globe v tem členu so revalorizirane raven iz 47. člena ZNVP-1, ki je isto kršitev — vodenje evidence brez ustreznega pooblastila — sankcioniral z osnovno globo od 12.000 do 250.000 eurov oziroma od 25.000 do 500.000 eurov za srednje veliko ali veliko gospodarsko družbo in s kvalificirano globo do 750.000 oziroma 1.500.000 eurov. Predlagane vrednosti to raven ohranjajo, prilagojeno za obdobje 2015–2026. Razpon je pri vseh prekrških tega zakona stopnjevan glede na velikost storilca, pri čemer je zgornja meja za srednje velike in velike gospodarske družbe dvakratnik meje za druge pravne osebe.

K 105. členu:

Člen ureja dokončanje postopkov, ki so se začeli pred uveljavitvijo zakona na podlagi ZNVP-1. Gre za standardno prehodno določbo, ki zagotavlja pravno varnost in kontinuiteto za postopke v teku — zlasti postopke vpisa, izbrisa in zamenjave nematerializiranih vrednostnih papirjev, postopke vpisa in izbrisa bremen ter druge postopke, ki so bili začeti pred uveljavitvijo tega zakona. Ti postopki se dokončajo po pravilih, ki so veljala ob njihovem začetku, kar preprečuje retroaktivno uporabo novih pravil in zagotavlja predvidljivost za udeležence v teh postopkih.

K 106. členu:

Člen ureja izdajo podzakonskih aktov na podlagi tega zakona in zagotavlja kontinuiteto regulativnega okvira v prehodnem obdobju. Prvi odstavek določa rok šestih mesecev od uveljavitve zakona za izdajo podzakonskih aktov, ki jih agencija izda na podlagi tega zakona. Rok je instrukcijski in zagotavlja, da bo regulativni okvir vzpostavljen pravočasno, kadar se agencija za izdajo akta odloči.

Drugi odstavek ureja prehodno obdobje do začetka uporabe novih podzakonskih aktov. Do takrat se smiselno uporabljajo podzakonski akti, izdani na podlagi ZNVP-1, če niso v nasprotju z določbami tega zakona. Smiselna uporaba je določena zato, ker dosedanj podzakonski akti urejajo izključno centralni

register pri centralni depotni družbi in jih ni mogoče v celoti prenesti v nov sistem treh režimov — za razpršeno evidenco in za evidenco pri izdajatelju namreč ustreznih pravil ne vsebujejo. Dosedanji akti se torej uporabljajo le v obsegu, v katerem so združljivi z novim zakonom, zlasti za centralni register pri centralni depotni družbi po VI. poglavju tega zakona.

K 107. členu:

S tem členom se v osmem odstavku 3. člena Zakona o gospodarskih družbah, ki opredeljuje pojme, doda nova opredelitev pojma »upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev«. Opredelitev je potrebna, ker se v spremenjenih 182., 235. in 297. členu Zakona o gospodarskih družbah ta pojem uporablja kot krovni pojem za vse tri upravljavce evidenc po tem zakonu (centralna depotna družba, upravljavec evidence finančnih instrumentov DLT, izdajatelj ali tretja oseba). Opredelitev se sklicuje na zakon, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje, kjer je pojem podrobno opredeljen v 17. točki prvega odstavka 3. člena.

K 108. členu:

Veljavni 182. člen Zakona o gospodarskih družbah določa, da morajo biti delnice izražene v nematerializirani obliki in da družba vloži pri klirinškodpotni družbi zahtevo za izdajo. Prvi odstavek se poenostavi tako, da določa le obveznost nematerializirane oblike v skladu z zakonom, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje. S tem se Zakon o gospodarskih družbah v celoti naslanja na ta zakon, ki sam ureja, v kateri evidenci in po katerem režimu se delnice evidentirajo ter kdo in kako izvede izdajo. Zakon o gospodarskih družbah tako ne posega v izbiro režima evidentiranja — ta izhaja iz omejitev, ki jih določajo ta zakon, Uredba 909/2014/EU v prvem odstavku 3. člena za vrednostne papirje na mestih trgovanja in Zakon o prevzemih v 4.a členu za prevzemne družbe. Drugi odstavek se preoblikuje s tehnološko nevtrarno formulacijo »družba zagotovi izdajo«, ki je primerna za vse tri režime — v centralnem registru družba vloži zahtevo pri centralni depotni družbi, v razpršeni evidenci pri upravljavcu evidence finančnih instrumentov DLT, v evidenci pri izdajatelju pa izdajo izvede sama ali tretja oseba.

K 109. členu:

V 235. členu Zakona o gospodarskih družbah se nadomestijo pojmi, ki se nanašajo izključno na centralni register in centralno depotno družbo, z ustreznimi širšimi pojmi. V prvem odstavku se »centralni register, ki ga vodi centralna depotna družba« nadomesti z »evidenco nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki jo vodi upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev«, s čimer se določba razširi na vse tri režime evidentiranja. V drugem odstavku se »centralna depotna družba« nadomesti z »upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev«, saj delniško knjigo v skladu s tem zakonom vodijo vsi trije upravljavci evidenc (21. člen tega zakona). V tretjem odstavku se potrdilo o imetništvu prinosniških delnic razširi na vse upravljavce evidenc.

Členi 235.a do 235.g Zakona o gospodarskih družbah, ki urejajo identifikacijo delničarjev, posredovanje informacij prek posrednikov in olajšanje uresničevanja pravic, se s tem zakonom ne spreminjajo. Drugi odstavek 168.a člena navedenega zakona njihov domet zamejuje na delnice družb, ki so sprejete v trgovanje na organiziranem trgu. Evidenca pri izdajatelju ali tretji osebi po VIII. poglavju tega zakona kotiranih vrednostnih papirjev ne dopušča, tržne infrastrukture na podlagi tehnologije razpršene evidence po Uredbi 2022/858/EU pa niso organizirani trg, zato navedene določbe za ta dva režima ne pridejo v poštev. Kadar centralna depotna družba vodi evidenco za delnice, uvrščene na organiziran trg, ostaja centralna depotna družba in je posrednik po prvi točki prvega odstavka 168.a člena navedenega zakona.

K 110. členu:

V tretjem odstavku 297. člena Zakona o gospodarskih družbah, ki ureja presečni dan za udeležbo na skupščini delniške družbe, se besedilo »centralni register nematerializiranih vrednostnih papirjev« nadomesti z »evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev«. Sprememba je potrebna, da se presečni dan za ugotavljanje glasovalnih pravic nanaša na vpis v katero koli evidenco po tem zakonu, ne le na centralni register. S tem je zagotovljeno, da lahko glasovalno pravico na skupščini uveljavljajo tudi imetniki delnic, evidentiranih v razpršeni evidenci ali v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi.

K 111. členu:

Sprememba 10. točke prvega odstavka 685. člena usklajuje prekrškovni dejanski stan s spremenjenim drugim odstavkom 182. člena, ki namesto »vložitve zahteve za izdajo pri klirinškodpotni družbi« določa tehnološko nevtravno obveznost »zagotovitve izdaje«. S tem je prekršek opredeljen za vse tri režime evidentiranja.

K 112. členu:

104. člen Zakona o trgu finančnih instrumentov določa, da mora izdajatelj s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je opravil prvo prodajo vrednostnih papirjev na podlagi ponudbe javnosti, v zvezi s katero je treba v skladu z Uredbo 2017/1129/EU objaviti prospekt, te vrednostne papirje izdati kot nematerializirane vrednostne papirje, vpisane v centralni register. Veljavno besedilo tako omejuje evidentiranje na centralni register, čeprav obveznost objave prospekta po Uredbi 2017/1129/EU nastane v dveh ločenih primerih: pri ponudbi vrednostnih papirjev javnosti (prvi odstavek 3. člena navedene uredbe) in pri uvrstitvi v trgovanje na reguliranem trgu (tretji odstavek 3. člena navedene uredbe). Za vrednostne papirje, ki bodo uvrščeni v trgovanje na mestu trgovanja, že prvi odstavek 3. člena Uredbe 909/2014/EU zahteva evidentiranje pri centralnem depozitu, kar zajema centralni register in razpršeno evidenco po tem zakonu. Za vrednostne papirje, ki so bili predmet javne ponudbe s prospektom, a ne bodo uvrščeni v trgovanje na reguliranem trgu, pa pravo Evropske unije evidentiranja pri centralnem depozitu ne zahteva.

Sprememba nadomešča besedilo »nematerializirane vrednostne papirje, vpisane v centralni register« z besedilom »nematerializirane vrednostne papirje po zakonu, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje«. S tem se obveznost izdaje v nematerializirani obliki ohranja, izbira režima evidentiranja pa se prepusti pravilom tega zakona in omejitvam, ki izhajajo neposredno iz prava Evropske unije — prvemu odstavku 3. člena Uredbe 909/2014/EU za vrednostne papirje na mestih trgovanja in 4.a členu Zakona o prevzemih za prevzemne družbe.

K 113. členu:

Veljavni 4.a člen Zakona o prevzemih določa, da morajo biti delnice z glasovalno pravico družbe, za katero velja prevzemna zakonodaja, izdane v nematerializirani obliki. Ker ta zakon uvaža tri režime evidentiranja nematerializiranih vrednostnih papirjev, spremenjeno besedilo poleg zahteve po nematerializirani obliki izrecno določa, da morajo biti te delnice evidentirane v centralnem registru, ki ga vodi centralna depotna družba. Delnice prevzemnih družb so tako omejene na centralni register, kar zagotavlja najvišjo raven preglednosti lastniške strukture in zaščite manjšinskih delničarjev, ki jo zahteva prevzemna zakonodaja. Omejitev je utemeljena z naravo prevzemnih obveznosti, ki predpostavljajo zanesljivo in celovito evidenco imetnikov delnic z glasovalno pravico pod nadzorom Agencije za trg vrednostnih papirjev.

K 114. členu:

Člen dopolnjuje Zakon o izvršbi in zavarovanju z novim 163.d členom, ki ureja izvršbo na nematerializirane vrednostne papirje, evidentirane v evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev po tem zakonu, torej v razpršeni evidenci pri upravljavcu evidence finančnih instrumentov DLT in v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi.

Veljavno 11.a poglavje navedenega zakona ureja izvršbo na nematerializirane vrednostne papirje na podlagi predpostavke, da se ti vodijo v centralnem registru pri centralni depotni družbi. Z uvedbo novih režimov vodenja evidenc po tem zakonu bi brez ustrezne dopolnitve nastala pravna praznina glede izvršbe na vrednostne papirje v teh dveh evidencah.

Nov 163.d člen praznine ne zapolnjuje z vzpostavitvijo ločenega postopka, temveč z določitvijo smiselne uporabe obstoječih določb 11.a poglavja navedenega zakona. Pri smiselni uporabi se izrazu »centralni register nematerializiranih vrednostnih papirjev« pripiše pomen »evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev«, izrazu »klirinškodpotna družba« pa pomen »upravljavca evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev«, kot ju opredeljuje ta zakon. S tem se zagotovi, da se procesna pravila o vročitvi sklepa o izvršbi, vpisu sklepa in prepovedi razpolaganja ter o učinkih tega vpisa smiselno prenesejo na upravljavca evidence v posameznem režimu.

Drugi stavek določa, da prodajo vrednostnih papirjev opravi izvršitelj. Enako izhaja že iz petega odstavka 163.c člena navedenega zakona, ki za izvršbo na nematerializirane vrednostne papirje, ki ne kotirajo na borzi, napotuje na smiselno uporabo 93. člena o načinu prodaje, in iz 7. člena navedenega zakona, po katerem neposredna dejanja izvršbe opravljajo izvršitelji. Izrečna določitev je vseeno smiselna, ker se z nematerializiranimi vrednostnimi papirji v razpršeni evidenci lahko trguje v večstranskem sistemu trgovanja ali v sistemu trgovanja in poravnave DLT po Uredbi 2022/858/EU. Ti sistemi niso borza v smislu prvega odstavka 163.c člena navedenega zakona, kar bi lahko vzbudilo dvom, ali se pri smiselni uporabi vseeno uporabi tretji odstavek istega člena, ki prodajo prepušča pooblaščenemu udeležencu trga vrednostnih papirjev. Prodaja prek pooblaščenega udeleženca za te vrednostne papirje ni primerna, ker predpostavlja organiziran trg, na katerem bi bila izvedena, upravljavci evidenc v teh dveh režimih pa infrastrukture za tako prodajo nimajo.

K 115. členu:

Člen posodablja opredelitev okrajšave »ZNVP« v 5. točki 4. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju. Navedeni zakon v 4. členu opredeljuje okrajšave zakonov, ki se uporabljajo v njegovem besedilu. S tem členom se okrajšava ZNVP, ki je bila doslej vezana na ZNVP-1, posodobi tako, da se nanaša na ta zakon.

S posodobitvijo opredelitve okrajšave se posodobijo vsa sklicevanja na ZNVP v besedilu navedenega zakona, zlasti v določbah o nalogu za izdajo in izbris novih delnic pri finančnem prestrukturiranju, o izbrisu zastavne pravice v postopku prisilne poravnave, o izbrisu nematerializiranih vrednostnih papirjev v stečajnem postopku in o prenosu vrednostnih papirjev v dobro kupca. S tem se izogne noveliranju vsakega od teh členov posebej zgolj zaradi spremembe okrajšave. Vsebinsko potrebne spremembe posameznih členov navedenega zakona ureja naslednjih nekaj členov tega zakona.

K 116. členu:

Člen usklajuje peti odstavek 195. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju z modelom treh režimov vodenja evidenc nematerializiranih vrednostnih papirjev. Veljavni peti odstavek 195. člena razširja obveznost priložitve dovoljenja za izbris zastavne pravice na terjatve, zavarovane z zastavno pravico na nematerializiranih vrednostnih papirjih, vpisano v centralnem registru. Z zamenjavo pojma »centralni register nematerializiranih vrednostnih papirjev« s pojmom »evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev« se določba razširi na zastavne pravice, vpisane v kateri koli evidenci nematerializiranih vrednostnih papirjev po zakonu, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje — torej tako v centralnem registru pri centralni depotni družbi kot v razpršeni evidenci pri upravljavcu evidence finančnih instrumentov DLT in v evidenci pri izdajatelju ali tretji osebi.

K 117. členu:

Člen usklajuje drugi odstavek 283. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju z modelom treh režimov vodenja evidenc nematerializiranih vrednostnih papirjev. Veljavni drugi odstavek 283. člena določa, da vrednostne papirje, ki se razveljavijo z začetkom stečajnega postopka, izbriše klirinškodopotna družba iz centralnega registra. Z zamenjavo pojma »klirinškodopotna družba« s pojmom »upravljavec evidence nematerializiranih vrednostnih papirjev« in pojma »centralni register nematerializiranih vrednostnih papirjev« s pojmom »evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev« se določba razširi na vse tri režime vodenja evidenc po zakonu, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje. Postopek izbrisa — na podlagi naloga za izbris, ki ga v imenu stečajnega dolžnika da stečajni upravitelj — ostaja nespremenjen.

K 118. členu:

Člen usklajuje drugi odstavek 284. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju z modelom treh režimov vodenja evidenc nematerializiranih vrednostnih papirjev ter odpravlja mrtev sklic na 70.a člen prejšnjega Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih.

Veljavni drugi odstavek 284. člena določa, da za imetnika terjatve, vsebovane v razveljavljenem vrednostnem papirju, velja oseba, ki je bila vpisana v centralnem registru na presečni dan za izbris iz 70.a člena ZNVP. Navedeni 70.a člen je bil določba starega Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih iz

leta 1999 (ZNVP), ki je urejala presečni dan za korporacijska dejanja izdajatelja. Z uveljavitvijo novega Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih leta 2015 (ZNVP-1) je sklicevanje na 70.a člen postalo mrtva referenca, saj novi zakon te določbe ni prevzel. Pričujoča sprememba to napako odpravlja.

S spremembo se hkrati dosežeta dva cilja. Prvič, pojem »centralni register nematerializiranih vrednostnih papirjev« se nadomesti s pojmom »evidenca nematerializiranih vrednostnih papirjev«, s čimer se določba razširi na vse tri režime vodenja evidenc po zakonu, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje. Drugič, sklicevanje na presečni dan iz 70.a člena se nadomesti z neposredno določitvijo merodajnega trenutka — presečni dan izbrisa, to je dan, ko upravljavec evidence izvrši izbris na podlagi naloga stečajnega upravitelja — kar je vsebinsko skladno s prvim odstavkom 283. člena ZFPPIPP, ki z istim trenutkom veže razveljavitev vrednostnih papirjev.

K 119. členu:

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati ZNVP-1, ki ga ta zakon v celoti nadomešča. Prenehanje veljavnosti dosedanjega zakona je vezano na dan uveljavitve novega zakona, ker med veljavnostjo in začetkom uporabe ni zamika — oba zakona ne moreta veljati hkrati. Postopki, ki so bili začeti pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih v skladu s 105. členom tega zakona.

K 120. členu:

Člen določa začetek veljavnosti zakona petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Vacatio legis štirinajstih dni zagotavlja, da imajo naslovniki zakona — zlasti centralna depotna družba, agencija, izdajatelji in drugi udeleženci na kapitalskem trgu — dovolj časa za seznanitev z novo ureditvijo. Ker med začetkom veljavnosti in začetkom uporabe zakona ni zamika, se zakon v celoti začne uporabljati z dnem uveljavitve.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon o gospodarskih družbah

(Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-1O, 75/23, 102/24, 77/25, 10/26 – ZdZEETD in 1270/26)

3. člen

(pojmi)

(1) Po tem zakonu je gospodarska družba pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost.

(2) Pridobitna dejavnost po tem zakonu je vsaka dejavnost, ki se opravlja na trgu zaradi pridobivanja dobička.

(3) Gospodarske družbe (v nadaljnjem besedilu: družba) iz prvega odstavka tega člena se organizirajo v eni izmed oblik:

- kot osebne družbe: družba z neomejeno odgovornostjo in komanditna družba, ali
- kot kapitalske družbe: družba z omejeno odgovornostjo, delniška družba, komanditna delniška družba in evropska delniška družba.

(4) Družbe iz prejšnjega odstavka se štejejo za gospodarske družbe, tudi če v skladu z zakonom v celoti ali deloma opravljajo dejavnost, ki ni pridobitna.

(5) Ustanovitelj družbe ali gospodarskega interesnega združenja je lahko vsaka fizična ali pravna oseba, če zakon ne določa drugače.

(6) Podjetnik po tem zakonu je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost v okviru organiziranega podjetja.

(7) Vpis v register po tem zakonu ima nasproti tretjim osebam pravni učinek šele od trenutka objave posameznega podatka v skladu z zakonom, ki ureja sodni register.

(8) Drugi izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

- »Agencija za trg vrednostnih papirjev« (v nadaljnjem besedilu: ATVP) je Agencija za trg vrednostnih papirjev po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov;
- »centralna depotna družba« je centralna depotna družba po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov;
- »država članica« je država članica Evropske unije ali država podpisnica Sporazuma o ustanovitvi Evropskega gospodarskega prostora (UL L št. 1 z dne 3. 1. 1994, str. 3);
- »evropska enotna točka dostopa« je evropska enotna točka dostopa, kakor je opredeljena v 1. členu Uredbe (EU) 2023/2859 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2023 o vzpostavitvi evropske enotne točke dostopa, ki zagotavlja centraliziran dostop do javno dostopnih informacij, pomembnih za finančne storitve, kapitalske trge in trajnostnost (UL L št. 2023/2859 z dne 20. 12. 2023),

zadnjič spremenjene z Uredbo (EU) 2024/3005 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2024 o preglednosti in celovitosti dejavnosti ocenjevanja okoljskih, socialnih in upravljavskih (ESG) dejavnikov ter spremembi uredb (EU) 2019/2088 in (EU) 2023/2859 (UL L št. 2024/3005 z dne 12. 12. 2024), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2023/2859/EU).

- »informatijski sistem za podporo poslovnim subjektom« je informatijski sistem za podporo poslovnim subjektom po zakonu, ki ureja poslovni register;
- »organizirani trg« je organizirani trg po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov;
- »registrski organ« je organ, ki vodi register, v katerega se vpisujejo podatki o družbi;
- »revizor« je revizijska družba, ki ima po zakonu, ki ureja revidiranje, dovoljenje za opravljanje revidiranja;
- »Slovenski inštitut za revizijo« je Slovenski inštitut za revizijo po zakonu, ki ureja revidiranje;
- »sodišče« je sodišče, ki je krajevno pristojno glede na sedež družbe ali podjetnika, če ta zakon ne določa drugače;
- »subjekt javnega interesa« je družba, s katere vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, kreditna institucija, kot jo opredeljuje zakon, ki ureja bančništvo, zavarovalnica, kot jo opredeljuje zakon, ki ureja zavarovalništvo, pokojninska družba, kot jo opredeljuje zakon, ki ureja pokojninske družbe, in velika družba, zavezana k obvezni reviziji v skladu s 57. členom tega zakona, v kateri imajo država ali samoupravne lokalne skupnosti skupaj ali samostojno, neposredno ali posredno večinski delež. Subjekt javnega interesa je lahko tudi druga družba, zavezana k obvezni reviziji, če je tako določeno z drugim zakonom;
- »točka za podporo poslovnim subjektom« je točka za podporo poslovnim subjektom po zakonu, ki ureja poslovni register.

182. člen

(delnica v nematerializirani obliki)

- (1) Delnice morajo biti izražene v nematerializirani obliki.
- (2) Družba vloži pri klirinškodpotni družbi zahtevo za izdajo nematerializiranih delnic v 15 dneh od dneva, ko so izpolnjeni pogoji za vložitev zahteve pri klirinškodpotni družbi.
- (3) Za delnice iz prejšnjega odstavka se uporabljajo določbe zakona, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje in pravila klirinškodpotne družbe.

235. člen

(pravice in obveznosti iz delnic v razmerju do družbe)

- (1) Iz delnic izhajajo pravice in obveznosti v razmerju do družbe za tistega, ki je kot imetnik teh delnic vpisan v centralnem registru, ki ga vodi centralna depotna družba.

(2) Pri imenskih delnicah se delničarji vpišejo v delniško knjigo, ki jo v skladu z določbami zakona, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje, v imenu in za račun izdajatelja delnic vodi centralna depotna družba. Vsakemu delničarju je treba na njegovo zahtevo omogočiti vpogled v delniško knjigo.

(3) Pri prinosniških delnicah delničar dokazuje imetništvo s potrdilom centralne depotne družbe ali njenega člana.

(4) Določbe prvega in drugega odstavka tega člena veljajo tudi za začasnice.

297. člen

(sklicni rok in udeležba)

(1) Sklic skupščine se objavi vsaj 30 dni pred skupščino. Statut lahko določi daljši najkrajši rok za objavo sklica.

(2) Statut lahko pogojuje udeležbo na skupščini ali uresničevanje glasovalne pravice s tem, da se delničarji prijavijo pred skupščino. V tem primeru je dovolj, da se delničarji prijavijo najpozneje konec četrtega dne pred skupščino.

(3) Ne glede na določbe zakona, ki ureja nematerializirane vrednostne papirje, se skupščine lahko udeležijo in na njej uresničujejo glasovalno pravico le tisti delničarji, ki so kot imetniki delnic vpisani v centralnem registru nematerializiranih vrednostnih papirjev konec sedmega dne pred zasedanjem skupščine (v nadaljnjem besedilu: presečni dan). Če je v centralnem registru kot imetnik delnic vpisan posrednik, ki ni končni delničar, lahko uresničujejo glasovalno pravico delničarji na podlagi dokazila iz drugega odstavka 235.č člena tega zakona, iz katerega izhaja, kdo je na presečni dan končni delničar.

(4) Statut družbe lahko določi, da se delničarji in njihovi pooblaščenici lahko udeležijo skupščine ali glasujejo pred skupščino ali na njej s pomočjo elektronskih sredstev brez fizične prisotnosti (v nadaljnjem besedilu: elektronska skupščina) in uredi postopek za to, pri čemer sta lahko taka udeležba in glasovanje odvisna samo od zahtev in omejitev, ki so potrebne za ugotavljanje identitete delničarjev ter varnega elektronskega komuniciranja in do mere, sorazmerne za uresničitev tega cilja. Pri uresničevanju glasovalne pravice z uporabo elektronskih sredstev mora družba osebi, ki je uresničevala glasovalno pravico, brez odlašanja v elektronski obliki potrditi sprejem v elektronski obliki oddanega glasu. Če družba posreduje potrdilo posredniku, ga mora posrednik brez odlašanja posredovati delničarju. Če je v verigi posrednikov več kot en posrednik, se potrdilo brez odlašanja posreduje med posredniki v verigi, dokler potrdilo ne doseže delničarja, razen če se lahko potrdilo posreduje neposredno delničarju.

(5) Statut družbe lahko določi, da se skupščina lahko izvede kot virtualna skupščina brez fizične prisotnosti delničarjev in njihovih pooblaščenecv ter drugih oseb (v nadaljnjem besedilu: virtualna skupščina) in uredi postopek za to, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- družba zagotovi prenos slike in tona celotne skupščine v realnem času,
- družba zagotovi pogoje za ugotavljanje identitete delničarjev ali njihovih pooblaščenecv,
- glasovanje delničarjev ali njihovih pooblaščenecv na skupščini je možno z uporabo elektronskih sredstev in so zagotovljeni pogoji za varno elektronsko komuniciranje ter
- delničarji lahko uresničujejo delničarjevo pravico do obveščenosti iz 305. člena tega zakona z uporabo elektronskih sredstev.

(6) Statut družbe lahko pooblasti poslovodstvo, da podrobneje uredi postopek iz četrtega in petega odstavka tega člena, vključno s tehničnim načinom uresničevanja glasovalne pravice na elektronski ali virtualni skupščini.

685. člen

(prekrški družbe)

(1) Z globo od 15.000 do 45.000 eurov se za prekršek kaznuje velika družba, z globo od 10.000 do 30.000 eurov srednja družba, z globo od 2.500 do 15.000 eurov majhna družba, z globo od 1.000 do 6.000 eurov pa mikro družba če:

1. ima določen poslovni naslov v nasprotju z drugim odstavkom 30. člena tega zakona;
2. ki na poslovnem naslovu nima na vidnem mestu napisa z navedbo firme in sedeža družbe (30.a člen);
3. v register ne prijavi podatkov ali ima v registru vpisane napačne podatke (prvi odstavek 47. člena);
4. v registru nima vpisanih sprememb podatkov ali pri spremembi prijavi napačne podatke ali ni sprejel akta, ki odraža zadnje dejansko stanje (prvi odstavek 48. člena);
5. ne vodi poslovnih knjig v skladu s tretjim odstavkom 54. člena tega zakona;
6. priloga z izkazi ni v skladu z 69. členom tega zakona;
7. ob izdaji prodaja delnice pod najmanjšim emisijskim zneskom (prvi odstavek 173. člena);
8. izda delnice, ki ob enakem deležu v osnovnem kapitalu dajejo različno število glasov (tretji odstavek 178. člena);
9. delnice družbe, za katero se ne uporablja zakon, ki ureja prevzeme, niso izražene v nematerializirani obliki (182. člen);
10. ne poda zahteve za izdajo delnic v nematerializirani obliki v roku iz drugega odstavka 182. člena;
11. delničarje ali njihove prednike oprosti plačila obveznosti iz 222. in 225. člena tega zakona (prvi odstavek 226. člena);
12. vrne vloške ali jih obrestuje (227. člen);
13. uporabi čisti dobiček v nasprotju z določbo prvega odstavka 230. člena tega zakona;
14. pridobi lastne delnice v nasprotju z določbami 247. člena tega zakona;
15. družba v nasprotju z določbami 248. člena zagotovi predujem ali posojilo za pridobitev delnic;
16. pridobi lastne delnice v zastavo v nasprotju z določbami 252. člena tega zakona;
17. delničarjem zaračuna stroške v nasprotju s sedmim odstavkom 296. člena tega zakona;
18. poveča osnovni kapital z vložki v nasprotju z določbami 333. in 334. člena tega zakona;

19. ravna v nasprotju s 352. členom tega zakona;
20. izvede pogojno povečanje osnovnega kapitala v nasprotju z določbami 343. člena tega zakona;
21. izda delnice ali začasnice pred vpisom sklepa o pogojnem povečanju osnovnega kapitala v register (342., 348. in 370. člen tega zakona);
22. zmanjša osnovni kapital v nasprotju z določbami 372. člena tega zakona;
23. združi delnice v nasprotju s 376. členom tega zakona;
24. se zmanjša osnovni kapital pod najnižji znesek iz 171. člena tega zakona v nasprotju z določbo 378. člena tega zakona;
25. prijava in izvedba skupščine nista v skladu s 386. členom tega zakona;
26. izplača komplementarju dividendo oziroma odobri posojilo v nasprotju s prvim in drugim odstavkom 470. člena tega zakona;
27. izplača družbenikom premoženje, ki je potrebno za ohranjanje osnovnega kapitala (495. člen tega zakona);
28. pridobi lastne poslovne deleže v nasprotju z določbami 500. člena tega zakona.

(2) Z globo od 500 do 4.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba družbe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju

(Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 178/21 – popr., 196/21 – odl. US, 157/22 – odl. US, 35/23 – odl. US, 57/23 – odl. US, 102/23, 25/25 – odl. US, 40/25 in 100/25 – ZS-1)

4. člen

(kratice drugih zakonov)

V tem zakonu so uporabljene naslednje kratice drugih zakonov:

1. OZ je Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631),
2. ZD je Zakon o dedovanju (Uradni list SRS, št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN-C, 31/13 – odl. US in 63/16),
3. ZGD-1 je Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17 in 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C in 18/21, 18/23 – ZDU-10 in 75/23),
4. ZIZ je Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15, 76/15 – odl. US, 11/18, 53/19 – odl. US in 66/19 – ZDavP-2M, 23/20 – SPZ-B in 36/21, 81/22 in 81/22 – odl. US),

5. ZNVP je Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (Uradni list RS, št. 75/15, 74/16 – ORZNVP48, 5/17, 15/18 – odl. US in 43/19),
6. ZSReg je Zakon o sodnem registru (Uradni list RS, št. 54/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 49/09, 82/13 – ZGD-1H, 17/15, 54/17 in 16/19 – ZNP-1 in 75/23),
7. ZZK-1 je Zakon o zemljiški knjigi (Uradni list RS, št. 58/03, 37/08 – ZST-1, 45/08, 28/09, 25/11, 14/15 – ZUUJFO, 69/17, 11/18 – ZIZ-L in 16/19 – ZNP-1 in 121/21) in
8. SPZ je Stvarnopravni zakonik (Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 in 23/20).

195. člen

(izjava upnika o vpisu in vplačilu novih delnic)

(1) Izjava upnika o vpisu in vplačilu novih delnic mora vsebovati:

1. identifikacijske podatke o upniku,
2. sodišče in opravilno številko zadeve, pod katero sodišče vodi postopek prisilne poravnave,
3. identifikacijske podatke o dolžniku,
4. upnikovo izjavo, da na insolventnega dolžnika prenaša svoje terjatve, in s tem vpisuje in vplačuje nove delnice v skladu s sklepom insolventnega dolžnika o spremembi osnovnega kapitala zaradi izvedbe finančnega prestrukturiranja pod odložnim pogojem, da bo prisilna poravnava pravnomočno potrjena,
5. skupni znesek terjatev, ki so predmet izjave iz 4. točke tega odstavka,
6. podatek o tem, ali so terjatve, ki so predmet izjave iz 4. točke tega odstavka, navadne, zavarovane ali podrejene, in
7. če je upnik svojo terjatev prijavil v postopku prisilne poravnave: tudi upnikovo izjavo, da glasuje za prisilno poravnavo.

(2) Če so predmet stvarnega vložka upnika poleg njegovih navadnih terjatev tudi zavarovane ali podrejene terjatve, mora za vsako vrsto teh terjatev dati posebno izjavo o vpisu in vplačilu novih delnic.

(3) Upnikova izjava, ki ni v skladu s prvim odstavkom tega člena, nima pravnega učinka vpisa in vplačila novih delnic.

(4) Če je predmet stvarnega vložka upnika terjatev, ki je zavarovana s hipoteko, mora biti njegovi izjavi o vpisu in vplačilu novih delnic priloženo notarsko overjeno zemljiškoknjžno dovolilo za izbris te hipoteke, sicer izjava nima pravnega učinka.

(5) Četrty odstavek tega člena se smiselno uporablja tudi, če je terjatev zavarovana z zastavno pravico, vpisano v centralnem registru nematerializiranih vrednostnih papirjev.

(6) Če je upnik vpisal in vplačal nove delnice v skladu s prvim do petim odstavkom tega člena:

1. mu ni treba oddati posebne glasovnice o glasovanju za prisilno poravnavo,

2. svoje izjave iz 7. točke prvega odstavka tega člena ne more preklicati in njegova glasovnica, s katero glasuje proti prisilni poravnavi, nima pravnega učinka.

283. člen

(razveljavitev in izbris vrednostnih papirjev)

(1) Serijski vrednostni papirji, ki jih je izdal stečajni dolžnik, se razveljavijo z začetkom stečajnega postopka.

(2) Če so vrednostni papirji iz prvega odstavka tega člena izdani kot nematerializirani vrednostni papirji po ZNVP, jih klirinškodopotna družba izbriše iz centralnega registra nematerializiranih vrednostnih papirjev na podlagi naloga za izbris, ki ga v imenu stečajnega dolžnika da stečajni upravitelj.

284. člen

(terjatve, vsebovane v razveljavljenih vrednostnih papirjih)

(1) Za terjatve, ki so bile ob začetku stečajnega postopka vsebovane v vrednostnih papirjih iz 283. člena tega zakona, se uporabljajo 253. do 264. člen tega zakona.

(2) Za imetnika terjatve, vsebovane v vrednostnem papirju iz drugega odstavka 283. člena tega zakona, velja oseba, v korist katere je bil vrednostni papir vpisan v centralnem registru nematerializiranih vrednostnih papirjev na presečni dan za izbris iz 70.a člena ZNVP, če dejanski imetnik ne dokaže drugače.

Zakon o prevzemih

(Uradni list RS, št. 79/06, 67/07 – ZTFI, 1/08, 68/08, 35/11 – ORZPre75, 105/11 – odl. US, 10/12, 38/12, 56/13, 63/13 – ZS-K, 25/14, 75/15, 10/26 – ZdZEETD in 1270/26 – ZGD-1O)

4.a člen

(izdaja delnic v nematerializirani obliki)

Delnice z glasovalno pravico družbe iz 4. člena tega zakona morajo biti izdane v nematerializirani obliki.

Zakon o trgu finančnih instrumentov

(Uradni list RS, št. 77/18, 17/19 – popr., 66/19, 123/21, 45/24 in 77/25)

104. člen

(obveznosti izdajatelja glede izdaje vrednostnih papirjev)

Izdajatelj s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je opravil prvo prodajo vrednostnih papirjev na podlagi ponudbe javnosti, v zvezi s katero je treba v skladu z Uredbo 2017/1129/EU in 72. členom tega zakona objaviti prospekt, vrednostne papirje, ki so bili predmet te ponudbe, izda kot nematerializirane vrednostne papirje, vpisane v centralni register.

V. PREDLOG ZA OBRAVNAVO PREDLOGA ZAKONA PO NUJNEM ALI SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlog zakona se ne obravnava po nujnem oziroma skrajšanem postopku

VI. PRILOGE

Priloge niso priložene.